C. D. PAPASTATE

Vasile ALECSANDRI

și

Elena NEGRI

cu un

jurnal inedit al poetului

1947
EDITURA TIPARUL ROMÂNESC S.A.R.
BUCUREȘTI

C. D. PAPASTATE

Vasile ALECSANDRI *şi* *Elena* NEGRI

cu un

jurnal inedit

al poetului

Cartea d-lui C. D. Papastate constitue un adevărat eveniment literar al anului.

Remarcabilă prin datele ei revelatorii şi alcătuită pe temeiul unui judicios aparat critic, ea vine să precizeze o epocă şi să lumineze un episod din cele mai caracteristice din vieaţa erotică a lui Vasile Alecsandri.

Descoperind după o sută de ani acest *Jurnal intim* referitor la marea lui dragoste pentru Elena Negri, d-l C. D. Papastate, prin bogăţia informaţiilor şi comentariile pregnante pe care le prezintă, deschide noi orizonturi cercetării operii lui Vasile Alecsandri, înlesnind lectorilor cari au cultul marilor înaintaşi să descifreze sub masca „veselului" bard dela Mirceşti, adevărata faţă a omului răscolit de o mare şi îndurerată pasiune.

În epoca de faţă, când lucrări de acest gen sunt atât de rare, cartea d-lui C. D. Papastate este o contribuţie serioasă în domeniul istoriei literare româneşti, reprezentând un moment unic în vieaţa noastră spirituală.

Domnule Papastate

Intâmplarea sau destinul a făcut să cobor de pe plaiurile însorite ale Moldovei, în ținuturile dârze ale Olteniei.

Purtând în suflet icoana pitorescului ținut al Bardului de la Mircești, mi-am împletit vieața, statornicind un cămin, cu unul din fiii ținuturilor oltene.

Dar m'am născut și am crescut la Mircești, în casa marelui poet Vasile Alecsandri. Am trăit în ținuturile pe care le-a cântat și m'am trezit crescând în climatul mitului care îl înconjura. Zi de zi, în fața ochilor mei, s'au perindat priveliștile scumpe lui, și clipă de clipă am trăit alături cu umbra marelui dispărut.

Nepoată a Paulinei Alecsandri, i-am cultivat alături de ea memoria și mi-am făcut o datorie sfântă de a crea din fapta și crezul lui un cult al vieții mele.

Dragostea ce mi-o purta Paulina Alecsandri și mai ales încrederea ce avea în mine au făcut-o să-mi încredințeze în mare taină, taina însăși a poetului, jurnalul intim al iubirei sale pentru Elena Negri.

Intr'o zi îmi amintesc, prin multe alte, lucruri cari au aparținut poetului, mi-a dat și un manuscris.

Este tocmai jurnalul intim al călătoriei și al marei sale iubiri pentru Elena Negri. L-am purtat de atunci 36 de ani, ca pe un talisman scump și l-am păstrat până astăzi când, cunoscându-vă, mai întâiu din tot ce ați scris și din activitatea Dv. desfășurată la revista „Ramuri“, la Institutul francez din Craiova, T. Severin și Arad, la Universitatea Radio și la catedra pe care o cinstiți cu atâta demnitate, mai apoi personal, având ocazia să vă

prețuesc pentru probitatea Dv. morală și pregătirea intelectuală aleasă ce posedați, m'am hotărît să vi-l pun la dispoziție pentru a fi tradus, studiat, comentat și editat de Dv.

Am făcut acest lucru, convinsă că aduc un mare serviciu literaturii române și că spiritul Dv. critic și pasiunea pentru cercetări sunt o chezășie a unei editări și a unui studiu vrednice de Vasile Alecsandri.

Vă încredințez deci Domnule profesor, acest manuscris, copilul meu cel mai drag, pe care, sunt convinsă că îl veți iubi tot atât de mult ca și mine, exprimându-vă totdeodată toată recunoștința și mulțumirile mele.

Elena Ing. Ivănescu-Capșa

15 Noemvrie 1945
Craiova

INTRODUCERE

Sunt momente în existența unui om, care valorează singure mai mult decât toată vieața lui la un loc. Iluminările ca și norocul atârnă greu în cumpana frământărilor zilnice, arătând fără îndoială drumuri noi acolo unde se părea poate că ultimul cuvânt a fost spus chiar fără drept de replică. Și totuși, de fiecare dată, când lucrurile par mai sigure și mai definitiv conturate, destinul deschide noi porți cunoștințelor, cercetărilor și poate altor aparente sentințe fără apel. Deziluzia contrarietății este compensată însă prin descoperirea unor comori, aducătoare de noi lumini și de nesfârșite ecouri. Cercetătorul uimit în fața celor aflate, rămâne împietrit de emoție, deși întreaga lume nu-l mai încape de bucurie. Pios, se apleacă asupra comorii găsite, o cercetează și, după îndelungă migală, o dă la lumină. Necunoscutul de ieri îi arde mâinile și sufletul, transformându-se pe îndelete în împărtășirea sinceră a gândurilor, care i-au luminat drumul interpretarilor comorii găsite. Destinul și-a spus cuvântul, cercetătorul va trebui și el să îl spună pe al său.

A fost nevoie deci de o întâmplare, ca rostul lucrurilor stabilite să se nărue și nouă lume să se creieze. Intâmplarea, acest imponderabil, a schimbat totul, dând posibilitatea unor noi intepretări, ducând la mai întemeiate concluzii.

Așa este și cu manuscrisul pe care îl dăm acum la lumină. Creat și păstrat în taină de marele poet V. Alecsandri, el nu își găsește valorificarea și dreptul la vieață, decât fericitei întâmplări de a fi avut, în toamna anului 1945, prilejul s'o cunoaștem pe posesoarea lui, strănepoata poetului.

Delicată şi fină, purtând în gesturi şi în cuvânt întreaga nobleţe a unui suflet de altădată, d-na Elena Ing. Ivănescu m'a primit în modesta-i locuinţă, plină de atâtea lucruri aparţinând odinioară poetului. Dintr'un perete, scăldată în razele târzii ale soarelui de toamnă, icoana, la care s'a închinat pe vremuri V. Alecsandri, trimite străluciri evocatoare. Dintr'o ramă, atârnată pe un alt perete, se desprinde masiv, şi totuşi delicat, figura cu trăsăturile clasice ale Paulinei Alecsandri, soţia preţuită a poetului, şi mătuşa d-nei Elena Ing. Ivănescu. Pe o măsuţă, portretul lui V. Alecsandri stă alături de ceasul de voiaj al poetului, măsurând parcă şi acum timpul marilor depărtări şi al călătoriilor făcute odinioară. O serie întreagă de obiecte şi amintiri personale împodobesc locuinţa acestei doamne, care traeşte în mijlocul lor, perpetuând cultul marelui dispărut, aşa cum a învăţat să-l preţuiască în casa dela Mirceşti, acolo unde s'a născut şi a crescut alături de Paulina Alecsandri, soţia poetului şi mătuşa d-sale.

In această modestă locuinţă, care pare însă a fi un nepreţuit muzeu al poetului, am descoperit pentru întâia oara, printre atâtea obiecte de preţ ce au aparţinut cândva lui V. Alecsandri şi manuscrisul călătoriei sale în Orient şi Italia precum şi jurnalul intim unde şi-a însemnat peripeţiile şi im presiile marei iubiri pentru Elena Negri.

Scris într'un block-notes pe care V. Alecsandri îl păstra întotdeauna la dânsul, el a fost dăruit d-nei Elena Ing. Ivănescu de către mătuşa d-sale, Paulina Alecsandri şi ţinut până astăzi cu o rară discreţie şi mai ales cu un cult care nu cunoaşte margini. Şi astfel dacă 'n prezent literatura română se îmbogăţeşte cu încă o creaţie a lui V. Alecsandri, faptul se datoreşt acestei doamne care a păstrat manuscrisul cu adâncă pietate atâţia ani, până când într'o zi întâmplarea a făcut să mă cunoască şi să mi-l încredinţeze... şi aceasta nu fără un adevărat proces de conştiinţă, căci considera o profanare răscolirea trecutului marelui poet.

După îndelungi convorbiri, a încuviinţat în cele din urmă

publicarea jurnalului de față. A fost pentru mine un triumf, iar pentru literatura română un real câștig, de o necontestată valoare. Istoria literară va înregistra la locul cuvenit modesta noastră contribuție la punerea într'o cât mai adevărată lumină a operii și personalității lui V. Alecsandri.

* * *

S'au împlinit o sută de ani, de când pana lui V. Alecsandri a început să aștearnă, pentru prima oară, pe hârtie întâmplările ce au survenit și gândurile care l-au frământat într'unul din anii cei mai fericiți ai vieții sale: 1846-1847.

Călătoria lui, singur în Orient și Italia, apoi în tovărășia amorului său, Elena Negri, în Italia, Austria, Bavaria, Würtemberg, Franța și iar Italia și Sicilia, până în fața Constantinopolului când moare pe vapor Elena Negri, toate aceste evenimente de mare importanță sunt notate de poet, cu bogăție de amănunte, în jurnalul care astăzi vede, pentru prima oară, lumina tiparului.

Scris sub impresia momentului și sub puternicul îndemn al sentimentului care stăpânea pe poet, el este documentul cel mai viu a unei vieți încălzită de iubire, chinuită de îndoiala așteptării și copleșită de durere, atunci când sufletul drag poetului se stinge chiar în brațele sale. E un document de o valoare istoric-literară neprețuită, în care se oglindește mai limpede ca oriunde sufletul îndrăgostit al poetului, cu înclinațiile lui romantice, cu gusturile lui clasice și cu spiritul de observație al realității, care face din el un spirit complex, armonios dotat, plin de căldură, de humor și imaginație.

Scris cu o sută de ani în urmă, într'o epocă de plin romantism în Muntenia și Moldova, manuscrisul păstrează culoarea locală a timpului și desvălue pentru întâia oară, cu mult înainte de a-și fi tipărit primele poezii, pe marele scriitor de mai târziu.

Prin publicarea ce întreprindem astăzi, socotim că vom contribui într'o oarecare măsură să aruncăm unele lumini noi asupra poeziei lirice a poetului, punând la punct unele inter-

pretări greşite sau puţin probabile ale diferitelor creaţii şi datări ale operii lui poetice, privind epoca 1846—1847.

Redactat în limba franceză, manuscrisul prezintă deasemeni şi valorea unui alt aspect al scrisului lui V. Alecsandri. Cu toate erorile inerente unui scriitor care se exprimă în limbă străină, jurnalul poetului pune în evidenţă realele lui posibilităţi de redare şi uneori chiar subtilităţi de limbă, rar cunoscute pe vremea când scrie poetul.

In partea doua a jurnalului dăm manuscrisul notelor şi socotelilor ţinute de V. Alecsandri în tot timpul acestei călătorii, care se găsesc şi ele înserate tot în acelaşi block-notes.

Studiul ce urmează va căuta să releveze, pe lângă diferitele aspecte ale talentului lui V. Alecsandri ca poet liric, şi unele influenţe, fireşti de altfel, la epoca de renaştere literară în care scrie autorul. Privit şi judecat în perspectiva acestor timpuri, poetul va apărea astfel mai bine conturat, iar comoara operii sale va creşte cu încă o nestemată, pe care astăzi o dăm la iveală.

Iată deci cum, reînviată, epoca de tinereţe a lui V. Alecsandri, — cea mai importantă pentru poezia lirică, dar şi cea mai puţin cunoscută şi comentată sau greşit comentată —, îşi precizează acum adevăratele ei trăsături, prin publicarea manuscrisului de faţă. Rolul jucat de Elena Negri în vieaţa poetului se defineşte, şi odată cu el, marea iubire apare sub o nouă înfăţişare.

Prin editarea manuscrisului acestuia şi studiul care-l precede, socotim deci să aducem o reală contribuţie istoriei noastre literare.

PARTEA I

CAPITOLUL I

Vasile Alecsandri şi Elena Negri

1. *Intoarcerea lui Vasile Alecsandri din străinătate*

Plecat în anul 1834 în Franţa, unde tatăl său, la fel ca toţi boerii timpului îl trimisese să studieze în Cetatea Lumină, V. Alecsandri se stabili la Paris în cartierul Latin, rue Notre-Dame de Champs.

Impresia pe care „Cetatea Lumină" o produse asupra boerului moldovean este una dintre cele mai profunde ce le-a simţit vreodată. Plecat în tovărăşia lui Alexandru Cuza, Aga Mihalache, Nicolae Docan şi Panaite Radu, şi sub directa supraveghere a profesorului grec Filip Furnarachi, după o călătorie destul de lungă în diligenţă, ajunge în sfârşit la Paris. „După două zeci de zile şi două zeci de nopţi în diligenţele împărăţiilor, menţionează unul din biografii poetului [1]. Parisul se arată ochilor minunaţi ai lui Alecsandri. Trebue să-l fi auzit cineva istorisind pentru a-şi face o idee despre impresia extraordinară ce făcu Parisul cu monumentele şi viaţa lui torenţială asupra sufletului unui copil, venind deadreptul din fundul Moldovei. Străzile aliniate, lumina orbitoare noaptea, gustul şi civilizaţia pariziană, îi lărgiră oarecum orbita ochiului, îl prefăcură şi-i întocmiră un suflet de o estetică, de o

---

1) N. Petraşcu: *Vasile Alecsandri* Tip. Bucovina p. 15.

ordine, de o armonie ce se întâlnesc statornic în faptele vieţii lui, ca şi în opera lui, până şi în scrisul caligrafiei lui frumoase ca mărgăritarul".

Intre anii 1834—1839, timp în care V. Alecsandri rămase pentru studii la Paris, avu toată vremea să încerce rând pe rând studiul medicinei, ingineria şi dreptul, pentruca în cele din urmă să se consacre exclusiv literilor, faţă de care simţia o atracţie deosebită. Sosirea lui la Paris coincide şi cu epoca de înflorire a romantismului reprezentat prin V. Hugo, Lamartine, Musset şi alţii. Tânărul student îi citeşte pe toţi şi se entuziasmează pentru J. J. Rousseau, Chateaubriand, Lamartine şi V. Hugo. Fiecare în parte şi toţi laolaltă i-au lăsat urme adânci în producţiile lui literare de mai târziu, aşa cum vom avea prilejul să arătăm în cursul expunerii de faţa. Pentru început însă trebue să menţionăm influenţa exercitată de literatura şi cultura Franţei asupra viitorului poet, influenţă ce se manifestă chiar de timpuriu, când, încă tânăr, V. Alecsandri compune poezii în limba franceză. Una din primele poezii scrise în această limbă *La jeune fille* este inspirată de moartea prematură a fiicei lui Cotte, profesorul sub a cărui îndrumare zilnică, V. Alecsandri se iniţie sistematic în tainele severe ale clasicismului, gustând în acelaşi timp şi spiritul de reînoire al literaturii romantice. Tot în limba franceză sunt redactate poema orientală *Zunarilla,* rămasă în manuscris, un madrigal adresat nepoatei generalului Lassalle, *Le Cosaque* şi *A Mr. de Lamartine,* publicate în „Le Glaneur Moldo-Valaque" în 1841. Fără preocupări filosofice de deslegări de enigme sau probleme de vieaţă, V. Alecsandri urmăreşte numai mişcarea din univers, iubind vieaţa şi lumea în tot ce ele au mai frumos şi mai bun. Versurile care urmează ne dau, încă de pe acum, imaginea poetului de mai târziu :

„Grain de sable emporté par le torrent du monde
Je roule au gré de mon destin
Et sans sonder la nuit en erreur trop féconde,

Je ne veux point savoir mon principe et ma fin,
Qu 'importe à mon bonheur, fragile créature,
De connaître mon germe où mon être est conçu ·
Celui qui du chaos a tiré la nature
N'est-il pas l'inconnu?".

Dacă lectura romanticilor pe care acum îi cunoaşte [1]) duce la desvoltarea gustului său pentru literatură, fixându-l în mrejele ei, tot în această perioadă poetul leagă prietenii din acele ce nu se desfac decât odată cu moartea. Aşa este cazul lui Nicolae Docan, pentru care V. Alecsandri a avut toată vieaţa o afecţiune deosebită. (In deget poetul purta un inel dăruit de prietenul său, cu numele acestuia, inel ce se află astăzi în posesia d-nei Elena Ing. Ivănescu). La fel este prietenia lui cu Ion Ghica sau legătura şi mai hotărîtoare pentru vieaţa poetului, cunoştinţa şi prietenia dintre el şi Costache Negri· In anii aceştia se împrieteneşte cu el, iar de atunci înainte sentimente puternice i-a unit pentru tot restul vieţii. Mult mai în vrâstă decât V. Alecsandri, Costache Negri va fi pentru poet un frate mai mare, şi pe numele acesta îl va chema totdeauna.

Prietenia lor şi mai ales frăţeasca lor legătură au contribuit îndeosebi la întâlnirea şi cunoştinţa lui Vasile Alecsandri cu Elena Negri.

După cinci ani de petrecere şi învăţătură la Paris, perioadă în care temperamentul poetului se fixase prin lectură şi studii, într'o atmosferă de plin romantism, V. Alecsandri trebui să se întoarcă în tară. De data aceasta în tovărăşia lui Costache Negri şi Nicolae Docan ia drumul Moldovei, coborînd în sudul Franţei şi străbătând Italia. Costache Negri, care îşi făcuse stu-

---

1) Elena Radulescu - Pogoneanu: *Vieața lui Alecsandri* Ed. Scrisul Românesc p. 38 mentionează: „In ceeace priveşte mişcarea literară, tânărul Moldovean pică în capitala Franţei în anii triumfali ai şcoalei romantice; în anii când se succed: Les Chants du crepuscule, Jocelyn, La chute d'un ange, Les Recueillements poetiques, Ruy Blas, de o parte, Paroles d'un croyant, Le Père Goriot, Servitude et grandeur militaires Mauprat, La Chartreuse de Parme, pe de alta — fără a mai vorbi de tot ce apăruse între 1820 şi 1834 şi mai înainte".

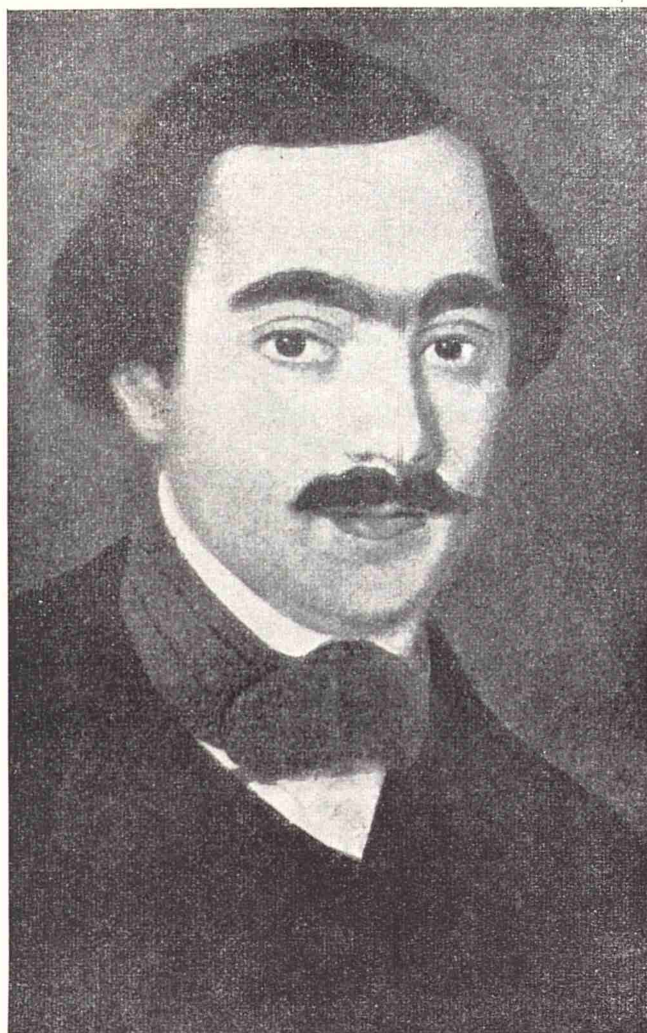
diile în acea țară, le este un ghid prețios. Rând pe rând vizitează Genua, Milanul, Florența, Roma și Veneția. Romantismul livresc al Parisului se completează acum cu o altă cultură romantică nu mai prejos decât prima. Frumusețile ținuturilor ce le străbat, ca și minunile artistice ale Italiei, pe care atâția poeți romantici le slăviseră și le slăveau încă, în această epocă [1]), produc o impresie adâncă asupra tânărului Moldovean. Intors în țară, el va scrie în „Suvenire din Italia" (1841) (devenită mai târziu „Buchetiera din Florența"), următoarele: „De o săptămână mă aflu la Florența, alergând în toate zilele, de dimineață până'n seară, prin deosebitele părți ale orașului, spre a videa nenumăratele minuni cuprinse în sânul său ; la tot pasul un nou lucru vrednic de laudă se arată ochilor mei și îmi insuflă un sfânt respect pentru maiștrii nemuritori cari au înzestrat patria lor cu atâtea podoabe ce fac mirarea călătorilor. „Când o da D-zeu (ziceam în mine, în fața unui monument sau a unui tablou) să avem și noi în Moldova un Raphael, un Michel Ange, a căror produceri minunate atrag ochii și laudele națiilor asupra noastră!". Dar aceste visuri mândre făceau loc îndată altor idei trezite în minte-mi prin priveliștea vreunui alt capo-d'operă de zugrăvire sau de arhitectură ce se înfățișa ochilor mei, căci obiectele de artă sunt atât de multe în Italia și, mai ales, cu așa talent lucrate, încât călătorul nu mai are vreme nici să gândească, ci își simte ființa cufundată într'o mirare îndelungată și plină de plăceri. El, în trecerea sa prin Italia gustă o viață nouă, necunoscută, și când ese de pe țărmurile acelui pământ poetic, atunci i se pare că s'a visat sburând printr'o câmpie îmbogățită cu toate podoabele raiului.[2])

Această lume nouă, despre care vorbește V. Alecsandri, va constitui pentru tot restul zilelor lui, idealul unei vieți românești de mâine, odată ce se va întoarce în țară. Dela Venetia la

---

1) Musset: *Les Nuits* 1835 — *Călătoria* lui G. Sand la Veneția 1833 — 1834 — Stendhal: *Histoire de la peinture en Italie* 1817 — *La Chartreuse de Parme* 1839.

2) V. Alecsandri: *Buchetiera din Florența* (Suvenire din Italia) 1840 Proză Ed. Scrisul Românesc p. 128—129.

VASILE ALECSANDRI
(1819—1890)
Tablou din 1845
(După Elena Rădulescu-Pogoneanu)

Triest cu vaporul pe Marea Adriatică şi dela Triest prin Stiria cu diligenţa până la Viena, V. Alecsandri şi Nicolae Docan pornesc apoi cu vaporul până la Galaţi, de unde se îndreaptă spre Iaşi. După o absenţă de cinci ani şi patru luni, iată-l pe V. Alecsandri din nou în Moldova. Plecase un copil şi se întorcea acum aproape un om matur. Nu atât vârsta adăogase la această maturizare, cât mai ales studiul literaturii şi mai mult priveliştea nouă a culturii ţărilor pe unde colindase. „Plecase un copil, scrie un biograf al poetului [1]), şi revenea acum un tânăr frumos, maturit şi rafinat sufleteşte prin cinci ani de şedere în capitala Franţei şi, ceeace adăogă la farmecul lui, cu „un mare bagagiu de iluzii şi de idei moderne". Iar un altul [2]) adaogă: „Cu părul său lung, ce-i cădea pe umere ; cu cravatele sale stacojii, aduse din Italia ; cu largile jiletce pe care le purta, şi care erau croite după moda Parisului de pe la 1830, Alecsandri trebue să fi avut nu numai apucăturile şi idealurile, dar şi toată înfăţişarea tipică a *duelgiului* şi *bonjuristului* de glorios renume."

Nu mai puţin sugestiv este următorul portret lăsat de D. C. Olănescu [3])... „cu părul său lung şi buclat, cu jiletci largi, după moda pariziană, cu legături la gât bătătoare la ochi, cu pantaloni strâmţi şi bine traşi pe piciorul încălţat cu pantofi de lac, cu talma neagră căptuşită cu catifea vişinie [Alecsandri] şi alţi amici îmbrăcaţi ca dânsul, păreau nişte arătări streine în mijlocul boerilor giubelii, cu antereu, cu işlic şi papuci cu meşi galbeni".

Dar dacă felul în care se îmbrăca Alecsandri îl făcea să pară în ochii boerilor giubelii ca o arătare străină, nu mai puţin caraghioasă i se părea acum tânărului franţuzit priveliştea Iaşilor, în care se întorsese. „Casele hardughii vechi, nalte, strâmbe, mucede, cu pereţii afumaţi şi crăpaţi, cu ferestrele mici

---

1) Elena Rădulescu-Pogoneanu: *op. cit*, p. 45.
2) G. Bengescu in *Comvorbiri literare* 1888 p. 1034.
3) D. C. Olănescu: *V. Alecsandri* Discurs de recepţiune Buc. C. Göbl 1894 p. 19—20.

şi chioare, cu streaşinile putrede şi ascuţite, cu scările întunecoase, cu ogrăzile mari şi pustii, cu grădinile pline de burueni sălbatice şi cu zidurile groase prin prejur. Locuinţele, cuiburi de bufniţe, locuinţi de stafii ce te înfiorează şi unde ţi se pare ca vezi zăcând câte un matuf gârbov cu ghigilic pe frunte, cu metanii în mână, care horcăeşte ocărînd necontenit câteva ţigănci sdrenţeroase ce stau dinaintea lor" [1]) etc.

Cu toate acestea, dragostea de ţară şi mai cu seamă tovarăşii săi de studii şi tinereţe din Franţa, cărora vine să li se adaoge şi Mihail Kogălniceanu (se ştie că V. Alecsandri întreţinea corespondenţă cu acesta la Paris [2]), Costache Negri, Alecu Russo, Ralet, Rolla, Ion Ghica, N. Bălcescu ş. a., îi fac vieaţa frumoasă, iar viitorul îi surâde.

Legat din ce în ce mai mult de Costache Negri, îi frecventează deseori familia, şi astfel ajunge să cunoască pe Elena Negri, fiinţa care va însemna pentru V. Alecsandri totul în vieată.

2. *Vasile Alecsandri şi Elena Negri*

Desigur că un tânăr frumos şi de familie cum era V. Alecsandri nu se putea să nu fie remarcat de îndată cu întoarcerea sa din străinătate. Saloanele toate îi erau deci deschise şi viitorul poet era primit oriunde şi preţuit ca atare. Dar tot la acea epocă, Mihail Kogălniceanu se întorsese dela Berlin, iar Ion Ghica, pe care îl cunoscuse la Paris, fusese numit profesor la Iaşi la Academia Mihăileană. Rând pe rând tinerii ce fuseseră la învăţătură în străinătate se întorc în ţară, şi un grup de entuziaşti ia fiinţă. Dar, deşi apropiaţi de toţi aceştia prin aceleaşi năzuinţi, V. Alecsandri rămâne totuşi mai strâns legat de Costache Negri.

Boer ca şi el, Costache Negri se tragea dintr'o familie de pe la începutul veacului al XV, iar un strămoş al său pe vremuri făcuse parte dintre „cei 12 boeri mari consilieri ai lui Alexandru cel Bun". Negri era entuziast, plin de simţiri nobile,

1) N. Petraşcu: *op. cit.* p. 20.

2) Mihail Kogălniceanu se afla atunci pentru studii la Lunéville (Franţa)

artist în sufletul lui şi pe deasupra un tânăr frumos“ [1]. „Inalt şi frumos, elegant, seducător în toate chipurile, pe atât de distins în înfăţişarea sa, pe cât era de nobil în simţiri” [2]), Costache Negri era fiul cel mai mare al Spătarului Petrache Negri şi al soţiei sale Smaranda Donici. „După el veneau patru surori : 1) Caterina, soţia lui Vasile Roset Pribeagul; 2) Elena, soţia lui Vârnav-Liteanu, care despărţindu-se în 1843, reluă numele de Negri ; 3) Eugenia, călugăriţă la Văratec ; 4) Zulnia, soţia Vornicului Vasile Sturza (membru al Căimăcămiei de trei, la 1858”. [3]) După întoarcerea sa dela studii din străinătate, Costache Negri se stabili la Mânjina, moşia sa în apropiere de Galaţi. Aci tinerii prieteni se întâlneau în fiecare an, de ziua lui Costache Negri, la 21 Maiu, şi aici se adânciră prietenii pe vieaţă, adevărate frăţii de suflet între viitorii scriitori sau bărbaţi de stat ai Munteniei şi Moldovei. Şi tot aci în anul 1845, se înfiripă delicata idilă între Vasile Alecsandri şi Elena Negri, care se despărţise de soţul ei Vârnav-Liteanu, încă din anul 1843.

Revenit în ţară dela Paris, (unde V. Alecsandri petrecuse, după cum am mai spus, o bună parte a adolescenţii sale, în tovărăşia lui Nicolae Docan şi Costache Negri), poetul întâlneşte pentru întâia oară pe Elena Negri în chiar primele luni după întoarcerea sa din Italia, în postul mare din 1840. La moşia Pribeşti a prietenului Vasile Roset Pribeagul, căsătorit cu una din surorile lui Costache Negri, Catinca, se afla şi Elena Vârnav-Liteanu şi sora ei Eugenia, călugăriţa. V. Alecsandri era însoţit de prietenul său Nicolae Docan. Impresia produsă de sora lui Costache Negri, Elena, asupra lui V. Alecsandri fu extraordinară. Intr'un jurnal intim, pe care poetul l-a lăsat fiicei sale Maria, el descrie în termenii următori această întâlnire:

„1840. Basile Rosetti (marié à la soeur de Costache Negri, M-me Catinka Negri) nature passionnée, prodigue, s'éprend d'amitié pour moi.

---

1) N. Petraşcu: *op. cit.* p. 17—18.
2) G. Bengescu: *Conv. lit.* 1888 p. 28.
3) Elena Rădulescu-Pogoneanu: *op. cit.* p. 82.

Il m'invite à aller passé quelques jours à Pribeşti, pendant le Grand Carême.

Je m'y rend avec Docan. Nous y trouvons M-me Catinka Rosetti et Hélène Varnav-Liteano, soeurs de Negri, ainsi que la none Eugénie Negri. Madame Catinka, personne distinguée, jolie, éclairée, nous nous donne une hospitalité toute gracieuse. Sa soeur Hélène, démon spirituel, charmant, moqueur ; figure malicieuse et pleine de grâce; nature riche, généreuse, sensible; coeur d'ange, imagination ardente et mobile. Elle se plaise à causer avec moi et à écouter mon enthousiasme pour Venise, Rome, Florence, etc... Jeux innocents. Je suis condamné à improviser des vers en l'honneur de Madame Hélène. Je lui récite de mémoire des strophes du poème *Zunarilla;* elle replique par la strophe suivante, car elle connaissait tout mon poème par coeur" [1])

Această impresie îi va rămâne poetului tot restul vieţii sale. Pe când era la Veneţia cu Niniţa (cum îi spunea V. Alecsandri Elenei Negri) scrie: „N: se întruchipează întreagă în scrisorile sale ca o minune de nobleţe, de farmec şi de simţământ adevărate" [2]). Singurul portret ce există, e din Septemvrie 1847, după moartea ei, deci nu după natură, ci „d'après un Daguerrotyp". „Frumuseţea, seducţiunea, distincţia ei trebue să fi fost remarcabile dacă judecăm după extraordinara reputaţie a mamei şi dacă presupunem că nu va fi fost prea deosebită de frate-său Costache Negri, ai cărui ochi frumoşi şi râzători, ai cărui caldă privire răsbat până la noi din portretul pictat de Schoefth, ori din fotografia ce-l reprezintă singur sau cu prietenul comun, Ion Ghica.

---

1) Marie G. Bogdan: *Autrefois et Aujourd'hui* Buc. 1929 p. 78. Zunarila este, după cum am mai amintit, un poem pe care V. Alecsandri l-a scris pe la 1834, dar nu a văzut niciodată lumina tiparului. Elena Vârnav-Liteanu îl cunoştea probabil dela fratele ei Costache, prieten bun al poetului, căruia V. Alecsandri îi încredinţase poate vre-o copie. In orice caz, faptul ca ştia pe de rost poemul, denotă preocupări literare, lucru care va fi comfirmat, după cum vom vedea mai târzîu, când împreună cu poetul discută creaţiile acestuia din urma

2) v. ms. inedit p. 46.

Ce e mai remarcabil e ceeace era ea sufleteşte ; inteligentă, cultivată, vibrantă cu gustul sigur şi format.[1])

Nu se poate o mai bună confirmare a portretului ei sufletesc decât gestul Elenei Negri (pe atunci încă Elena Vârnav-Liteanu) de a încuraja şi aprecia culegerea primelor poezii populare de către V. Alecsandri. In timp ce boerii din vremea aceea nu înţelegeau pe poet, care se coborîse până la popor pentru a-şi căuta inspiraţia, iar cucoanele saloanelor exclamau· „Ce păcat că sunt atât de ţărăneşti!", singură Elena Negri, mişcată de aceste producţiuni, scrise plină de entuziasm lui V. Alecsandri, felicitându-l şi încurajându-l, în acţiunea ce o întreprinsese Ion Ghica, în cartea sa *Scrisori*, menţionează : „Elena N. ne susţinea în societate".

Intâlnirea însă nu a fost decât întâmplătoare. Elena Negri era căsătorită, iar V. Alecsandri, abia întors din străinătate era în vremea aceea prea prins de planurile de refacere ale ţării. Totuşi, prietenia lui cu Costache Negri l-a făcut să vină deseori în contact cu familia acestuia şi să întâlnească pe aceea ce-l uimise în 1840 cu spiritul ei încântător şi ironic. Generozitatea şi sensibilitatea ei, nu puteau trece neobservate de poetul ce se trezea în el.

In anul 1845, când revine la moşia lui Costache Negri, la Mânjina, Vasile Alecsandri întâlneşte din nou pe Elena Negri, care cu doi ani în urmă se despărţise de soţul ei Vârnav-Liteanu. „Elena Negri, scrie un biograf al lui V. Alecsandri[2]), era tânără încă, despărţită de un bărbat ce nu ştiuse să-i inspire iubire. In lume, ea era o damă afabilă şi plină de spirit. Când intra în serate, însoţită de sora sa Catinca, gătite amândouă şi împodobite cu rochii de bal, se năştea în jurul lor un murmur de admirare : una brună delicată, cu surâsul pe buze, alta blondă cu figura deschisă, burboniană şi plină de mândrie. Un portret al ei de pe la 1844 îi înfăţişează capul frumos, cu zulufi scurţi după moda timpului, cu două cărări în loc de una, aşa

---

1) Elena Radulescu-Pogoneanu: *op. cit*. p. 90.

2) N. Petraşcu: *op. cit*. p. 110.

numita pieptănătură en coeur; părul negru şi lucios, ochii mângâioşi şi negri ca şi sprâncenele. Nasul şi gura potrivite. Elena ţine o haină uşoară, strânsă la sân, c'o mână delicată şi c'o mişcare graţioasă. Privirea e limpede şi te urmăreşte blând. Un alt portret, mărime naturală, lucrat mai târziu de pictorul Rozental şi care se află la Ghergani, o înfăţişează puţin mai tristă".

La această epocă V. Alecsandri avea 25 de ani. Tânăr, frumos, dotat sufleteşte şi spiritual, făcea o impresie plăcută în societate şi era mult preţuit în intimitate. Cineva [1]), care l-a cunoscut în preajma anului 1848, ni-l prezintă astfel: „El era de statură mijlocie, dar sprintenă şi mlădioasă. Faţa-i era rotunzie şi cu trăsături din cele mai simpatice. Fruntea-i bine desvoltată pe care n'o împrejmuia nici un păr până la vârful capului, ce însă nu-i scădea amenitatea, ba, pot să zic — frumuseţea nici un pic! — Ochii'i erau negri, iară sprâncenele negre deplin şi încordate sus pe eumetrici, apoi împreunate la mijloc, gemeni una de alta, ce-l făcea şi mai frumos, şi mai drăgălaş. Gura-i simpatic pronunţată şi nasul tot aşa. Buza-i superioară o orna o mustaţă nu mare, neagră ca şi sprâncenele şi ca părul acesta scurt din dărătul capului. Barba şi fauretele şi-le rădea El era pe atunci de 26 - 27 ani.

Fiind vară: afară de câteva excepţiuni, se îmbrăca schimbiş, ca şi intimul său amic, Costachi Negri, în bluză şi pantaloni ba albi ba naramzi, la gât fără nici o legătură, ci numai cu gulerul cămăşei îndoit în jos; în cap cu pălăriuţa „panama" fină. Mersu-i era pururea, galant, dar nici când afectat...

In fine, glasu-i era atât în vorbire, cât şi'n cântece, domol şi totuşi foarte amabil şi atrăgător. V. Alecsandri era, cum îl numeşte şi Eminescu, pururea vesel; altfel eu nici când nu l'am văzut".

Dacă mai adăogăm la acest portret fizic şi calităţile lui sufleteşti: seninătatea, bonhomia, darul observaţiei fine şi

---

1) Eraclie Porumbescu: *Amintiri despre Vasile Alecsandri* în *Românul* din 1890 Buc. p. 1202, 1206.

glumeţe, humorul şi preţuirea artelor şi frumosului, nu-i greu să presupunem, impresia pe care a putut-o face asupra celuilalt suflet delicat şi spirit dotat: Elena Negri.

Deşi o cunoscuse cu ani în urmă (1840) la conacul dela Pribeşti (jud. Vaslui), abia în anul 1845, revăzând-o la Mânjina, se îndrăgosteşte serios de ea şi astfel se naşte nemuritoarea dragoste a lui Vasile Alecsandri pentru Elena Negri, care o va celebra în nenumăratele sale poezii închinate Niniţii.

Intr'o seară la Mânjina a auzit-o cântând pentru prima oară. Nici nu ne putem închipui ce profundă impresie i-a făcut atunci Elena Negri. Seara acea a rămas cea mai frumoasă din vieaţa lui, aşa cum singur o mărturiseşte în versurile următoare :

...Era o noapte lină, o mult frumoasă noapte
Ce revărsa în lume armonioase şoapte
Şi multe glasuri blânde în inimi deştepta ;
O noapte de acele ce nu le poţi uita,
Care aprind în suflet scânteia de iubire
Şi pun pe frunte raze de îndumnezeire.

Eram... parcă sunt încă... la orele acele
Când ochiul rătăceşte plimbându-se prin stele
Şi'n toată steaua vede un chip gingaş slăvit ;
Atunci când visul sboară pe ţărm nemărginit,
Când dorul trist uneşte a lui duioase plângeri,
Cu sfânta armonie a cetelor de îngeri...,

De-odată un glas de înger, o sfântă armonie
Plutind uşor în aer ca vântul ce adie,
Se coborî prin stele din leagănul ceresc.
Duios era şi gingaş acordul îngeresc,
Căci inimile noastre săltară mai fierbinte
La dulcele său cântec, l'aceste-a lui cuvinte :

— Ferice de acela ce c'o simţire vie
Slăveşte armonia şi 'nalţă poezie.
Dar mai ferice încă fiinţa de iubire
Ce simte cu 'nfocare a dragostei pornire

Și ne'ncetat e gata cu drag a se jertfi!
Și dulce-i de a zice, când inima jelește
Am o ființă 'n lume ce știu că mă iubește" [1]).

Zilele se succed pline de fericire, străbătute de entuziasm și planuri de viitor. Poezia și muzica sunt motivele care îi apropie mai mult, precum și reuniunile obișnuite pe la moșiile familiei Negri. Astfel, la una din aceste moșii, Blânzi, din județul Tecuci, proprietatea Elenei Negri, poetul revede pe iubita sa și în serile de primăvară se plimbă purtați pe aripele visului și ale fericirii. Câte simțăminte curate, câte frământări sufletești delicate și câte visuri duioase nu împletesc inimile îndrăgostiților! Cavalcade și plimbări pe jos, priviri dulci și strângeri de mână, care spun mai mult decât cuvintele sărace ale unei limbi încă nedeplin formate, toate îmbracă în decorul câmpenesc, sensuri adânci și semnificații fără margini. Toată curățenia sufletească a două inimi ce se iubesc, toată dorința pătimașe a unor gânduri ce se împletesc fericite, se topesc în idealul ce poetul și-l făurește din această ființă aleasă. Căci, incontestabil Vasile Alecsandri recunoscuse în Elena Negri idealul lui de femeie, ideal ce nu-l va părăsi toată vieața [2]).

---

1) Vasile Alecsandri: *Opere complete* Poezii vol. I Ed. Socec 1897 p. 133—135.

2) Mărturisirea făcută de Marie G. Bogdan în *op. cit.* p. 78, este în acest sens, semnificativă. De altfel însăși opera lui V. Alecsandri va aminti mereu acest ideal pe care și-l făurise poetul.
Vezi *Pasteluri* p. 168, 182 Ed. Scrisul Românesc.

Apoi închipuirea își strânge-a sa aripă
Tablourile toate se șterg, dispar încet
Și mii de suvenire mă 'nconjură 'ntr'o clipă
In fața unui tainic și drăgălaș portret.

Atunci inima-mi sboară la raiul vieții mele
La timpul mult ferice în care-am suferit
Și-atunci păduri și lacuri și mări și flori și stele
Intoană peste mine un imn nemărginit.

Serile la Mircești p. 168—169

Dar pe mine ce m'atrage, dar pe mine ce mă'ncântă!
E Ileana Cosinzeana!... în cosiță floare-i cântă
Până 'n ziuă stau pe gânduri și la ea privesc uimit
Că-mi aduce viu aminte de-o minune ce-am iubit!

La gura sobei p. 182

Aci, la moşia Blânzi, sub vraja primăverii şi a iubirii, scrie V. Alecsandri imnul bucuriei sale, *8 Martie 1845;*

Intinde cu mândrie aripele-ţi uşoare,
O, sufletul meu vesel, o suflet fericit!
Inalţă-te în ceruri şi sbori cântând la soare
Căci soarele iubirii în cer a răsărit
Şi'n cale-mi s'a oprit.

Veniţi năluciri scumpe, dorinţi, visuri măreţe,
Ca păsări călătoare la cuibul înflorit,
Veniţi de 'ngânaţi vesel a mele tinereţe,
Caci steaua fericirii în ochi-mi a lucit...
Ivbesc şi sunt iubit!" [1])

Transfigurat de fericire, poetul îşi cântă iubirea în versuri oarecum abstracte, dar în niciun caz „cam compuse", cum spune G. Ibrăileanu în studiul lui despre V. Alecsandri [2]). Alecsandri, afirmă criticul, a iubit „cu socoteală", ca să întrebuinţăm un cuvânt trivial... El nu s'a dat niciodată cu totul sentimentelor ci numai „le împrumută". Această poezie isvorîtă din sentimente adevărate, nu ne încântă, nu ne mişcă, n'are în ea ceva etern şi omenesc" [3]).

---

1) Vasilie Alecsandri: *Opere complete* **Poezii** vol. I Ed. Socec 1897 p. 124.

2) G. Ibrăileanu: *Istoria literaturii române moderne* (1840—1880) curs litografiat 1921, p. 221.

3) Cam de aceaiaşi parere este şi G. Călinescu când scrie: „A iubit-o? Ne îndoim. Alecsandri e un bun prieten cu tabieturi nu un tip de amant fatal cu cearcăne de disperare în jurul ochilor" (*Istoria literaturii române* Ed. Fundatiilor Regale 1941 p. 225).

Cu toată consideraţia ce o avem pentru eminentul critic nu putem subscrie unei asemenea afirmări. Se prea poate să le socotim interesante, dacă judecăm poezia lui V. Alecsandri cu ochii criticului de astăzi şi mai ales făcând abstracţie de epoca în care poetul nostru scria aceste versuri. Dacă însă ţinem seama de nivelul culturii şi mai ales de posibilităţile de versificare din timpul lui V. Alecsandri, critica lui G. Ibrăileanu ni se pare prea aspră.

In vremea aceea Grigore Alexandrescu, socotit oarecum printre fruntaşii poeziei noastre, scrie :

„După atâta cochetărie
Şi necredinţă şi viclenie,
In sfârşit, Nino, simţ că trăesc.
Inima-mi astăzi e isbăvită
De-acea sclavie nesuferită ;
Mai mult asupră-mi nu m'amăgesc.

S'a stins în mine flacăra toată
Subt o mânie neadevărată
Mai mult amorul nu e ascuns.
Dacă în lipsă-ţi eşti pomenită,
Sau înainte-mi de eşti slăvită
De turburare nu sunt pătruns.

Eu dorm în pace fără de tine;
Când deschiz ochii, când ziua vine,
Nu eşti dorinţa-mi cea mai dintâiu
Nu-mi mai insufli nici o gândire ;
Fără plăcere, fără mâhnire
Te las, te 'ntâmpin, mă duc când vii.“ [1])

Iar Iancu Văcărescu, simplist până la proza de proastă

---

1) Gr. Alexandrescu: *POEZII Nina* p. 127—128 Ed. Bibl. p. toţi.

calitate îşi plânge suferinţele unei iubiri neîmpărtăşite şi sfârşeşte prin a ameninţa pe iubita sa, că se sinucide :

Mă sfîrşesc, amar mă doare
Şi n'am mila cui să cer ;
Toate sunt nesimţitoare
Oameni, elementuri, cer.

A răpus milostivirea
Chiar şi duhul îngeresc,
Care însuşi e simţirea !
Alt ce mai nădăjduesc ?

Nimic nu-mi mai foloseşte
Oricît gem şi-oricît suspin,
Rău-mi nu se micşoreşte
Al meu dor este deplin.

Hotărăsc dar o sfîrşire
La al meu cumplit amor :
Făr'a da cuiva de ştire,
Singur voi să mă omor.

Şi murind eu, mulţumită
Ţărîna mea va 'nvia,
Cînd o lacrimă iubită
Va simţi picînd pe ea. [1])

Barbu Paris Mumuleanu, pe care Eminescu îl numea „glas de durere" se jeluieşte în felul următor:

...„îndatăş cum o văz
Leşin, mor, în loc ce şăz.
Să-i vorbesc cu simţ, nu ştiu.

---

1) Iancu Văcărescu: *Poezii* Ed. Voinescu 1848 p. 193.

sau chinuit de dragostea neîmpărtăşită, versifică amărît:

„De mult dor dureri m'au prins,
Pieptul mieu, cuptoriu nestins,
Arde, arde nencetat,
Flăcări scoate necurmat.

Vai, amar dor, moriu în silă
Şi n'am milă cui să ceiu,
Toate sunt fără de milă
In zadar ajutoriu ceiu [1]).

Costache Conachi, un alt poet al timpului, luându-şi rămas bun dela ce fusese el odinioară, cu o senină resemnare impusă de legile aspre ale vieţii, scrie pe la 1847.: *Amor la a ta putere.*

Amor, la al tău jărtfelnic iarăşi viu să mă închin,
Dar nu cu cântări de slavă, ci cu lacrimi şi suspin,
Să-mi ieu de-acum ziua bună dela înalt schiptrul tau,
Ca o slugă cu credinţă ce şi-au plinit hacul său...
Amor, la a ta putere de-acum nu mă mai închin:
Na-ţi şi arc, na-ţi şi săgeată, na-ţi şi ghimpul cu venin,
Căci la invalizi ca mine ele nu se mai cuvin...
Mergi şi du-te dela mine frumuşelelor să spui
Că acela ce prin versuri le-au slăvit în viaţa lui
Acum este un scheletru răzemat de cîrja lui. [2])

Şi exemplele pot fi înmulţite la infinit. Fată de aceste toate manifestări puerile ale epocei, poezia lui V. Alecsandri apare, indiscutabil, net distanţată.

Idila astfel înfiripată, cu invocări şi entuziasme, cu versuri şi iluzii, cu clipe de extaz ce numai din marile iubiri s

1) B. P. Mumuleanu: *Poezii* Ed. 1837.
2) Costache Conachi: *Poezii* alcătuiri şi tălmaciri Ed. 1856.

pot desprinde, avea să îşi urmeze cursul liniştit din Martie 1845 şi până în Maiu 1846, când o gravă suferinţă fizică avea să întunece, pentru moment, fericirea îndrăgostiţilor. Starea plăpânda a Elenei Negri, cerea stăruitor o îngrijire mai serioasă şi la recomandarea medicului ea trebue să părăsească ţara, pentru a-şi putea îngriji sănătatea în ţinuturi mai calde.

Despartirea este dureroasă. Ea pleacă spre Italia, iar V. Alecsandri rămâne abătut în ţară, făcând totuşi promisiunea de a o urma şi el cât de curând posibil. Cu această ocazie, scrie poezia *Despărţire* :

Te duci, iubită scumpă, în ţărmuri depărtate,
Lăsând frumoasa ţară, surori, prieteni, frate,
Lăsând în al meu suflet un mult amar suspin !
In ora de pornire, cu toţii împreună
Doresc la tale pasuri călătorie bună
Pe-o cale înflorită şi sub un cer senin.

Mergi dar fără mâhnire, te du şi fii voioasă,
Căci îngerul iubirii şi inima-mi duioasă
Te vor urma ori unde cu tainicul lor sbor;
Şi cât vei fi departe la mine tu gândeşte
Că tu eşti a mea viaţă, că soarta ne iubeşte,
Că cerul ne păstrează ferice viitor. [1])

Căldura ce-o pune poetul în redactarea sentimentelor sale puternice, precum şi maniera lui delicată de a-i face despărţirea mai uşoară, îmbrăcând-o parcă în atmosfera amintirilor duioase de odinioară, culminează cu mărturisirea iubirii sale curate, plină de lumina credinţei într'un viitor fericit. Tot din această primă epocă a iubirii lor datează poeziile: *De crezi în poezie, O noapte la ţară, Vezi tu vulturul,* bucăţi unde jurămintele sunt făcute frumos, iar comparaţiile deşi nu tocmai rare, păstrează totuşi prospeţimea delicatului sentiment pe care îl cântă.

---

1) Vasilie Alecsandri *Poezii* vol. I. *ed. cit.* p. 138.

Plecarea Elenei Negri îl turbură pe poet. Abia înfiripate, visurile par că se spulberă, fericirea şovăe, durerea îl stăpâneşte. „Bêtise, Cupidité, Infàmie, Ennui, Embêtement", iată cum se exprimă poetul într'o scrisoare adresată prietenului său Ion Ghica, datată 26 Mai 1846.[1]) In aceeaşi scrisoare V. Alecsandri anunţă lui Ion Ghica planul călătoriei sale în Orient. Referindu-se la această scrisoare, Elena Rădulescu-Pogoneanu scrie: „O fi fost vreun proiect serios ori numai o aluzie voalată la călătoria ce plănuia prin Constantinopole în Italia spre regăsirea Elenei Negri? Scrisoarea arată deprimarea, fără a preciza cauza".[2]) Această enigmă, prin publicarea „Jurnalului intim" în paginile de faţă, este acum elucidată. Călătoria pomenită în scrisoare de V. Alecsandri, nu ese deloc un „proiect serios", ci numai un mijloc de a înşela vigilenţa curioşilor, cari urmăreau cu un deosebit interes legătura lor amoroasă.[3])

Iată ce notează în această privinţă V. Alecsandri (în *Jur*

1) ms. 803, 26 Maiu 1848 p. 18.

2) Elena Rădulescu — Pogoneanu:' *op. cit.* p. 91, nota 5.

3) G. Călinescu, intrepretând altfel această călătorie, afirmă: „In Mai ceru pasport, pentru a face vreme de zece luni o călătorie prin „Asia, Africa şi Europa", indiciu că nu-i era gândul la Elena.

Şi într'adevăr se duse din nou în Turcia trimeţând ca orice călător voios „o dulce sărutare" dulcii „surioare" Niniţa, printr'un „dulce înger" şi încredinţând-o de dorul lui „cumplit" care nu-l împiedică să vadă tihnit Brussa cea plină de minarete. Abia toamna, ca „robul mâhnit" aşteptând ora scapării, se îndreaptă spre Triest la „Steluţa lină" pe care o aşteaptă să-i strălucească la sân. Primirea ce-i făcu la Veneţia Niniţa fu desfătătoare" (*Ist. lit. rom.* 1941 p. 255—256) De aci, unele coucluzii care nu concordă cu manuscrisul. Intâiu, că plecarea poetului în „Asia, Africa şi Europa este un indiciu că nu-i era gândul la Elena, pe câtă vreme această călătorie după plecarea Elenei Negri, nu era decât un mijloc de a deruta curiozitatea celor ce se interesau prea mult de iubirea lor. Al doilea, primirea desfătătoare pe care Niniţa i-o face poetului la Veneţia putem spune că nici n'a existat, deoarece V. Alecsandri şi Elena Negri s'au întâlnit pentru prima oară la Triest la 5 Septemvrie 1846, iar nu la Veneţia. V. Alecsandri o aştepta acolo de câteva zile, deoarece poetul sosise cu vaporul la Triest la 29 August 1846 seara şi deci în orice caz nu Elena Negri i-ar fi putut face o primire desfătătoare lui V. Alecsandri, ci în cazul cel mai bun poetul i-ar fi făcut Niniţei.

nalul său intim ce urmează) la data 5 Septemvrie 1846, după ce se întâlneşte cu Elena Negri: „In acest răstimp am făcut amândoi mai multe sute de leghe ca să ne întâlnim unul cu altul. Ea a colinda o bună parte din Germania sub cuvânt că îşi îngrijeşte sănătatea, iar eu am străbătut mai multe mări sub cuvântul nu *mai* puţin adevărat al unei călătorii în Orient. Plecaţi amândoi din acelaşi loc, am agiuns la ţintă, bătându-ne joc din răsputeri de faptul că am fost crezuţi aşa de uşor de către curioşi. Fericirea noastră începe" [1]). Inainte însă de a întreprinde această călătorie în întâmpinarea Elenei Negri, V. Alecsandri face o excursie în ţară, în Maiu 1846 la mânăstirile Neamţu, Văratic şi Agapia în tovărăşia lui Rossety, Russo, Jora, Vârnav, Tornburg şi Ion (fratele său), probabil tocmai pentru a abate curiozitatea acelora cari se ocupau prea mult de dragostea lui cu Elena Negri. [2])

V. Alecsandri obţine paşaportul cerut pentru călătoria în „Asia, Africa şi Europa" pe termen de zece luni, la 28 Maiu 1846. Elena Negri, sfătuită de medici să plece în Italia pentru îngrijirea sănătăţii, nu părăseşte ţara decât în luna Iunie, aşa că afirmaţia Elenei Rădulescu-Pogoneanu [3]): „pentru sănătatea ei delicată, doctorii o sfătuesc să plece în Italia (Maiu 1846)" nu poate sta în picioare, dacă ţinem seama de notarea din jurnalul intim al poetului, care fixează precis plecarea Elenei Negri la 2 Iunie 1846. [4])

---

1) v. ms. inedit p. 5.

2) Tot pentru acelaşi motiv, probabil, V. Alecsandri a făcut şi prima lui călătorie în Orient în anul 1845, luna August.

3) Elena Rădulescu — Pogoneanu *op. cit.* p. 91.

4) v. ms. inedit p. 89: „Astăzi 2 Dec. sunt şase luni în cap, decând N. a părăsit ţară. Ea a plecat din Moldova la 2 Iunie".

Cf. cu afirmaţia lui Şerban Cioculescu (*Istoria literaturii române moderne* Ed. Casa Şcoalelor 1944 p. 78) „Al doilea ciclu de poezii originale e inspirat de dragostea lui pentru Elena Negri, pe care o însoţeşte în călătoriile ei din Italia". V. Alecsandri nu o însoţeşte pe Elena Negri decât în călătoria din anul 1846—1847, deoarece prima călătorie Elena Negri o face numai cu familia ei în anul 1841.

Odată cu plecarea ei se termină un prim capitol al acestei iubiri începută cu un an înainte atât de frumos și care avea să se sfârșească la un an după aceea prin moartea Elenei Negri, atât de tragic.

3. *Călătoria lui Vasile Alecsandri în Orient și Italia*

Ocupându-se de călătoriile lui V. Alecsandri și mai ales de mirajul Orientului și țărilor mediteraneene, Alexandru Marcu vorbește accidental și despre această călătorie a poetului. „Dar prilejul exilului, scrie d-sa, îi servise și pentru a satisface o mare pasiune a vieții sale, pasiunea pentru călătorii în special în țările mediteraneene și în Orientul spre care se îndreptase de altfel și în 1845, an în care o însoțise pe Elena Negri în călătoria ce întreprinsese la Veneția și în sudul Italiei, în căutarea sănătății" [1]). Afirmația aceasta cuprinde însă o greșală de datare fundamentală și o contradicție flagranta. Dacă data 1845 este valabilă pentru prima călătorie întreprinsa de V. Alecsandri în Orientul care îl fascinase prin lecturile romanticilor, ea nu poate, în orice caz, să corespundă celei de a doua călătorii făcută numai de ochii lumii în Orient, dar al cărui scop definit era întâlnirea lui cu Elena Negri în Italia.

E drept că în 1845 V. Alecsandri a făcut o călătorie de 81 zile în Orient, pornind la 9 August pe Dunăre spre Sulina și apoi pe mare, oprindu-se la Varna și debarcând în cele din urmă la Constantinopol, unde rămâne până la 18/30 Octomvrie [2]). Din această călătorie ne-a lăsat un jurnal unde sunt notate impresiile vii ce le-a simțit la vederea atâtor încântătoare priveliști semnalate atenției sale odată cu lectura romanticilor. Tot acum vizitează și insula Prinkipo și Scutari înregistrând melodiile de culori și armonie ale ținuturilor orientale, pe care mai târziu are să le transpună în poeziile inspirate din această epocă. In orice caz însă nu tot în anul 1845 însoțește pe

1) Alexandru Marcu; *Vasile Alecsandri. Proză* Ed. Scrisul Românesc p. 13
2) Elena Rădulescu — Pogoneanu: *op. cit.* p. 87.

ELENA NEGRI
(1816 (?) — Maiu 1847)
Tablou din 1847
(După Elena Rădulescu-Pogoneanu)

Elena Negri „în călătoria ce întreprinsese la Veneţia şi în sudul Italiei, în căutarea sănătăţii". Abia cu un an mai târziu avea să facă din nou această călătorie singur, deoarece Elena Negri luase altă cale.[1]) Tot atât de inexactă este şi afirmaţia pe care o face d-sa cu altă ocazie [2]), când declară: „Odată întors în Moldova, dupăce îşi inaugurase cu succes cariera de prozator şi de autor dramatic, Alecsandri folosise prilejul ce i se oferea iarăşi de a lua calea străinătăţii în anul 1845, ducându-se în Orient spre a o însoţi apoi pe Elena Negri în Italia (Veneţia, Napoli şi Palermo").

Aşa dar rămâne stabilit că V. Alecsandri a întreprins această a doua călătorie în Orient singur şi în anul 1846.

Tot aşa de neîntemeiată este şi afirmaţia unui alt biograf al lui V. Alecsandri [3]) care susţine că „o lună după plecarea ei, (a Elenei Negri) prin Iunie, pleacă şi dânsul (V. A.) spre Italia".

Dar nici data plecării Elenii Negri şi nici aceea a lui V. Alecsandri nu este exactă, deoarece Elena Negri nu pleacă în Maiu 1846, după cum susţin unii istorici literari [4]), ci după cum am arătat, în Iunie 1846, iar V. Alecsandri nu părăseşte ţara la „o lună după plecarea ei" ci numai la şapte zile după această plecare.[5]) (9/21 Iunie 1846). Aceeaşi greşală de datare o face şi Elena Rădulescu-Pogoneanu în nota 4 din comentariul poeziei *Dulce înger* [6]), când spune: „Paşaportul cu care Alecsandri pleca pentru „o călătorie în Asia, Africa şi Europa" e eliberat la 28 Maiu 1846. Plecând în ultimele zile ale lunei Maiu, poetul se află în Iunie la Constantinopole ; în Iulie trece

---

1) Elena Negri pornise spre Italia prin Austro-Ungaria, în vreme ce V. Alecsandri intreprinsese această călătorie pe calea apei, prin Constantinopol.

2) Alexandru Marcu: *Vasile Alecsandri. Călătorii-Misiuni diplomatice.* Ed. Scris. Rom. p. XVIII.

3) N. Petraşcu: *op. cit.* p. 113.

4) N. Petraşcu, Al. Marcu, Elena Rădulescu — Pogoneanu: *op. cit.*

5) v. ms. inedit publicat în lucrarea de faţă p. 1.

6) Elena Rădulescu — Pogoneanu; *Vasile Alecsandri*. POEZII vol. I p. 450, nota 4. Ed. Scris. Rom.

şi se găseşte la Brussa; în August e din nou la Constantinopole, de unde — spre a regăsi pe Elena Negri — va lua drumul spre Italia, unde va fi în Septemvrie".

In ziua de 7/19 Iunie 1846, V. Alecsandri părăseşte Iaşii cu direcţia Roman, se abate pe la moşia Mânjina şi tocmai în ziua de 9/21 Iunie 1846, pe la orele 9 seara se îmbarcă pe vaporul „Baron Eihoff", cu destinaţia Constantinopol. In luna Iunie se află la Constantinopol, în luna Iulie trece la Brussa şi în August revine la Constantinopol, unde rămâne până la 19 August 1846. De aici se îmbarcă pe vaporul englez „Montrosa" şi trece la Smirna, unde ajunge în noaptea de 20 August 1846. In ziua de 22 August 1846 se îmbarcă din nou pe vaporul „Baron Eihoff" cu destinaţia Triest, unde ajunge în seara zilei de 29 August 1846. Astfel, afirmaţia că „în August e din nou la Constantinopole, de unde — spre a regăsi pe Elena Negri — va lua drumul spre Italia, unde va fi în Septemvrie", este şi ea eronată. V. Alecsandri ajunge la Triest în seara zilei de 29 August 1846, şi petrece ziua de 30 August pe bordul vasului, în carantină, nedebarcând la Triest decât în dimineaţa zilei de 31 August 1846 [1]).

In tot acest răstimp V. Alecsandri nu a încetat o singură clipă să se gândească la iubita sa. Pretutindeni imaginea ei apare să-i lumineze gândul şi să-i inspire poezia.

La Constantinopol, în Iunie 1846 scrie *Pescarul Bosforului* [2]), poezie unde strălucirea de culori, melodie şi vis, se topeşte în atmosfera de magie a orientului, lăsând să se desprindă ca o vraje din mit, căldura dragostei sale.

Eu care sunt un biet pescar
Purtat din val în val,

---

1) v. ms. inedit p. 4.

2) Vasilie Alecsandri: *Poezii.* Ed. Socec. vol. I p. 147.

Eu care dorm la Iuschiudar,
In earba de pe mal,

Eu, Abdulah, cel mai voinic
Vîslaş de pe Bosfor,
Ce n'am decît un biet caic
Ş'un suflet plin de dor !

La Brussa, în Iulie 1846, scrie *Dulce înger*[1])

Dulce înger de blândeţe
Tu ce'n cale-mi vesel sbori,
Pe-ale mele tinereţe
Aruncând frumoase flori!
Mergi, sub alba-ţi aripioară
Să fereşti de soartă rea
Pe-a ta dulce surioară
Pe Niniţa, draga mea !

care trădează dorinţa revederii, face să trăească mereu imaginea iubitei ce nu îl va părăsi nicio clipă şi mai ales exprimă într'o formă plină de exuberanţă gândul de a se şti iubit.

Tot la Constantinopol în August 1846 scrie *Cântec de fericire*[2]), acel răvaş plin de înflăcărare, de aleasă simţire şi delicată afecţiune, adresat de poet iubitei sale:

Gândul meu la tine sboară
Ca o pasăre uşoară
Către cuibul înverzit
Şi la sânul tău pătrunde
Ca un fulger ce s'ascunde
Intr'un leagăn înflorit.

---

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 141.
2) Idem p. 143.

Dorul meu în a ta cale
Urmând pasurile tale
Te desmiardă ne'ncetat
Şi din dulcea ta guriţă
Dragă, draga mea Niniţă
Fură-un dulce sărutat.

Ajuns la Triest la 29 August 1846, V. Alecsandri trebue sá aştepte până la 5 Septemvrie sosirea iubitei sale. Deşi plecase cu mult înaintea lui V. Alecsandri (2 Iunie 1846) din Moldova, Elena Negri soseşte totuşi în urma lui la Triest. Călătoria mai grea pe drumuri desfundate şi cu diligenţa şi mai ales sănătatea ei şubredă îi impuneau mai multă precauţie în lungul drum ce-l avea de făcut. De aceea haltele de odihnă trebue să fi fost mai mari, aşa că întârzierea era explicabilă. Totuşi V. Alecsandri aşteaptă cu o vădită îngrijorare sosirea iubitei sale. Intre 29 August şi 5 Septemvrie, dată când revede pe Elena Negri, poetul nu îşi mai găseşte locul. Presimţirile îl copleşesc, teama îl stăpâneşte, dorinţa revederii îl chinue. Instalat în hotelul „Prinţul Metternich" măsoară în lung şi 'n lat odaiea în care locueşte, chinuit de dorul aşteptării. Trist şi desnădăjduit, poetul notează în ziua de 5 Septemvrie 1846, în *Jurnalul* său intim: „Incă de dimineaţa, mă copleşesc aşa de tare presimţirile, că nu pot sta locului. Alerg de două ori la poştă, unde N: trebue să sosească, dar todeauna prea devreme. Mă reîntorc într'un sbucium peste putinţă de stăpânit. Un glas îmi vorbeşte în taină şi îmi vesteşte sosirea N: Măsor odaia în lung şi'n lat ca un nebun, şi de două zeci de ori mă aşez la fereastră [1]). In acest timp poetul scrie poezia *Aşteptare* [2]).

Pe malul mării de spume-albită
Ce'naltă gemet îngrozitor,

1) v. ms. inedit p. 5.
2) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 150.

Ca pe un înger te-aştept iubită,
Cuprins de jale, muncit de dor.

Fugind de lume, gândind la tine.
In lume singur trec pe pământ,
Ş'a mele lacrimi, dorinţi, suspine
Cu glasul mării se pierd în vânt.

. . . .

. . . .

Destule zile de despărţire
Destule lacrimi, destul amar!
Vină de pune cu-a ta iubire
Durerii crude veşnic hotar.

Scrisă cu mai multă emoţie şi poate cu mai multă suferinţă, poezia trădează nerăbdarea, frământarea şi chinul dorinţei de a-şi revedea iubita. Depărtările se strâng pe rând şi peste timp, neliniştea aşteptării se conturează. Poetul se pregăteşte pentru marea taină a revederii.

4. *Intâlnirea lui Vasile Alecsandri şi Elena Negri în Italia*

In sfârşit în ziua de 5 Septemvrie 1846, Elena Negri soseşte la Triest. Intâlnirea este mişcătoare. Despărţiţi cu trei luni în urmă în Moldova, se regăsesc acum, după atâtea peripeţii, pe pământul Italiei. O vieaţă nouă li se deschide. Aparţinând unul altuia, ei se iubesc cu mai multă pasiune, uitând parcă toate suferinţele îndurate. Fericirea lor începe. La Triest nu stau decât trei zile, timp necesar pentru odihna Niniţii destul de obosită după o călătorie atât de lungă, apoi iau amândoi drumul Veneţiei. „In ziua de 8 la oarele 6 dimineaţa, notează în *Jurnalul* său intim poetul [1]), plecarea din Triest spre Veneţia, pe Arhiducele Frederic, pe o vreme minunată". Către ceasurile două după amiază, vaporul ancorează în port în faţa

1) v. ms. inedit p. 7.

palatului Dogilor. La revederea Veneţiei, Elena Negri simte o tristeţe fără margini şi amintirea ei urcă, tremurând, treptele trecutului. Se vede cu ani în urmă în 1841, când împreună cu familia ei, a venit şi a locuit câtva timp, în aceste locuri. Elena Negri se instalează în hotelul *Italia*, iar Vasile Alecsandri în hotelul *Europa*, situat pe Canalul Grande.

Deabia acum visul lor s'a împlinit. Veneţia, atât de mult cântată de romantici, atât de mult visată de îndrăgostiţi, atât de mult dorită de amândoi, se desfăşura acum liniştită la picioare deschizând larg porţile primitoare iubirii lor romantice. „In sfârşit, notează poetul[1]), suntem la Veneţia, în această cetate minunată spre care ne-am îndreptat N. şi cu mine pe căi atât de diferite: *dar nu suntem încă la noi.*" Sublinierea aparţine lui V. Alecsandri şi are un sens bine determinat. Deşi împreună la Veneţia, cei doi îndrăgostiţi locuiau fiecare în altă parte. Plimbările le făceau împreună şi tot împreună au întreprins cercetarea Veneţiei în căutarea unui apartament comun, pe care îl găsesc la d-na Spaletta în Palatul Benzon, acolo unde Elena Negri şi cu familia sa au stat în 1841. Işi aleg un apartament compus din trei camere, cu balcon spre Canalul Grande şi în ziua de 11 Septemvrie 1846 se mută amândoi acolo. „In sfârşit suntem la *noi!* exclamă poetul, *şi la Veneţia 11 Septemvrie 1846 şi 8 Martie 1845*. Toată vieaţa şi inima mea sunt cuprinse în aceste două date" [2]).

Atunci a scris V. Alecsandri frumoasa poezie *Veneţia* [3]), datând-o 11 Septemvrie 1846.

Când ochii mei înnoată în gingaşa lumină
Ce tainic izvoreşte din ochii tăi frumoşi,
Atunci ori ce durere în sânul meu s'alină
Ca marea turburată ce-adoarme şi suspină
Sub ale nopţii blânde luceferi mângâioşi;

. . . .

1) v. ms. inedit p. 10.
2) v. ms. inedit p. 10.
3) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 153 — 154.

. . . .

Când veselă, fierbinte, guriţa-ţi zâmbitoare
Mă'ncântă, mă îmbată cu-a sale sărutări,
In inima-mi atunce s'aprinde-un dulce soare,
Şi viaţa-mi, ca albina lipită de o floare,
Se leagănă în raiuri pe-a tale desmierdări.

Cu începere dela 15 Septemvrie 1846 înainte, Vasile Alecsandri şi Elena Negri locuesc împreună. In intervalul dela 11 Septemvrie 1846 şi până la 15 Septemvrie 1846, V. Alecsandri părăseşte Veneţia, întovărăşind pe d-na Stirbey până la Triest, de unde poetul lasă să se creadă că îşi va continua drumul până la Alexandria. Şi toate acestea, le face pentru ca să-i piardă urmele familia Stirbey, care-l întâlnise pe vapor în călătoria Triest—Veneţia şi mai apoi la Veneţia, unde d-na Stirbey şi fiul său George veniseră să facă o vizită Elenei Negri.

Nu fără o vădită strângere de inimă părăseşte poetul pe iubita sa, tocmai în clipa când socotea fericirea lor mai statornicită. „Părăsesc adevărata fericire pentru o comedie [1]", exclamă el contrariat de această întorsătură neaşteptată şi deloc dorită. După plecare d-nei Ştirbey, V. Alecsandri rămâne singur la Triest, trist, necăjit, neavând decât un singur gând: acela de a se întoarce la Veneţia lângă Niniţa, aşa cum mărturiseşte el în *Jurnalul* său intim [2]). Nu lipseşte decât trei zile, revenind apoi la Veneţia lângă iubita lui, de care se despărţise cu o adâncă părere de rău şi cu o vădită nemulţumire. De acum încolo Veneţia le aparţine. Visurile lor se vor împleti în amurgurile târzii ale toamnei cu ultimele raze ale soarelui şi uneori cu răsăriturile de lună, plimbările lor pe canaluri se vor prelungi în legăturile gondolei, sub vraja cântecului şi a nopţii, iar inimile lor fericite se vor re-

1) v. ms. inedit p. 10.
2) idem p. 11.

găsi în îmbrăţişări copilăreşti şi romantice. „Aici începe cu adevărat vieaţa noastră în doi, notează poetul [1]), fără piedici fără griji, absorbiţi cu totul de fericirea noastră, de nebuniile noastre copilăreşti. Ceasurile trec, zilele curg, săptămânile se grămădesc în urma noastră aşa de repede, că aproape ni-i groază. Ni-e teamă să nu îmbătrânim prea devreme, fără să ne dăm seama de goana timpului". Rătăcind printre coloanele Procuraţiilor sau amestecându-se prin mulţimea străzilor, cei doi îndrăgostiţi îşi vor odihni admirativ privirea inaintea lui San Marc, pe faţada dantelată a Palatului Dogilor, sau vor asculta transportaţi simfonia de clopote a bisericilor veneţiene. In amurgurile liniştite de toamnă vor privi transfiguraţi răsăritul de lună şi vor trece înfioraţi sub arcada rece a Punţii Suspinelor. De departe va răsuna în urechea lor freamătul înnăbuşit al suferinţei şi iluminaţi vor urmări gondolele alunecând pe ape. Vor tresări din vis la cântecul gondolierilor şi se vor cufunda odată cu noaptea în liniştea adâncă, domnind peste canaluri. Din când în când îi va înfiora câte o licărire plăpândă a felinarelor de pe maluri şi în suflet se vor răsfrânge tristeţile umede ale oraşului. In nopţile senine, Santa Maria dela Salule se va scălda în apele argintii ale lunii, canalul Giudeca îşi va purta liniştit valurile către mare, iar Lido se va pierde uşor în ceţurile depărtărilor albastre. Ponte di Rialto, în perspectiva palatelor maure se va ridica superb la capătul Canalului Grande, în timp ce palatul Foscari, mohorît şi trist, se va cufunda în liniştea adâncă a cetăţii. Intr'un balcon, al unui palat vestit, Benzon, cei doi îndrăgostiti vor urmări sclipirea stelelor şi jocul lor în ape.

In acest cadru romantic, V. Alecsandri şi Elena Negri vor petrece cele mai frumoase şi cele mai scumpe zile ale vieţii lor. Totul îi îndeamnă la iubire. Noaptea, tăcerea, luna, cântecul gondolierilor, Veneţia însăşi îi îmbie :

---

1) v. ms. inedit p. 13.

„Iubiţi iubiţi! ne zice Veneţia cernită,
Iubiţi! amorul vostru puternic e şi sfânt!”
Iubiţi! şi calea voastră va fi toti înflorită,
Şi'n sânul nălucirei, părechie fericită,
Cu-o lungă sărutare veţi trece pe pământ;

Căci vremea ce răstoarnă cu coasa-i ne 'mpăcată
A falei omenirii vechi marturi şi măreţi,
Nu poate — avea putere de-a stinge niciodată
Acea scânteie vie de dragoste 'nfocată
Ce luminează calea frumoasei tinereţi! [1]).

Copilăroşi şi plini de speranţe pentru viitor, V. Alecsandri şi Elena Negri duc la Veneţia vieaţa îndrăgostiţilor romantici şi totuşi se gândesc şi la gospodărie. Iată lista [2]) lucrurilor trebuitoare gospodăriei lor, pe care cei doi îndrăgostiţi le pot strânge în grabă, pentru început:

1. — 6 felegeanuri şi 6 zarfuri
2. — 1 ibric pentru cafea turcească,... mai cu seamă Moka.
3. — 1 maşină de cafea cu lapte.
4. — 1 oca zahăr, precum şi vanilie.
5. — 1 gavanoşel de muştar franţuzesc.
6. — 1 cutie de sardele de Nantes.
7. — Mortadella şi brânză.
8. — Fructe din belşug.

„Toate acestea, scrie poetul [3]), le ţinem deocamdată într'un dulăpior — *mobila noastră,* — pe care îl cumpărăm şi avem de gând să i-l dăruim lui Antonio”.

Deliciul convieţuirii lor la Veneţia îl formează mai ales convorbirile. Aşa îşi cunosc gusturile, se completează unul pe altul, spiritualizând banala întâlnire a obişnuiţilor îndrăgostiţi. Când, furaţi de vis, călătoresc cu gândul în ţările mi-

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 155 — 156.
2) v. ms. inedit p. 14.
3) Idem p. 14.

nune, când scepticii şi neîndurători discută cele mai aride subiecte de analiză. Intreaga lor viaţă constitue un tot indivizibil, omogen. „După gustare, scrie poetul [1]) vin îndelungile şi plăcutele convorbiri care se tărăgănează fără să ne dăm seama, până la ceasul unu sau două după amiază, sărind dela subiectul cel mai serios, la nimicurile cele mai nebunatice, dela analiza cea mai sceptică asupra sentimentelor omeneşti la explicaţiile cele mai adevărate şi cele mai alintătoare ale amorului nostru, dela amintirile triste sau vesele ale trecutului nostru, la făgăduelile strălucitoare ale viitorului şi toate acestea, când stând ghemuiţi pe canape, când primblându-ne prin odaie, când alergând ca nişte colegieni, în jurul mobilelor. Dar ceeace-i mai curios este faptul că tot vorbind, alergând, râzând, ne apropiem pe nesimţite unul de altul şi când ne trezim, mă pomenesc ţinând moniţica pe genunchi, sărutându-ne instinctiv în tot timpul discuţiei noastre, fără să luăm seama. Un cuvânt şi o sărutare este temeiul conversaţiei noastre". Dar nici plimbările în gondolă nu lipsesc. Cu coverta ridicată pentru a fi mai la adăpost de privirile curioşilor, cei doi îndrăgostiţi îşi plimbă iubirea pe canalurile liniştite ale Veneţiei. Spre seară, în balconul cu vederea spre Canal Grande, V. Alecsandri şi Elena Negri stau să admire apusul de soare pe apele lagunei. Poetul notează: „Admirăm la stânga în fund, minunatul palat Foscari a cărui faţadă seamănă cu o dantelă; în faţa nostră palatul Tiepolo, la dreapta palatul Grimani (azi decăzut: Poştă austriacă), Manini al cărui nume recheamă atâtea amintiri dureroase pentru cei ce iubesc Veneţia, şi în fund la dreapta puntea Rialto a cărei boltă impunătoare se întinde cu atâta semeţie de pe un mal pe altul; apoi sub picioarele noastre o mulţime de gondole care lunecă iute pe faţa Canalului, se ocolesc ca nişte rândunele în sborul lor şi se pierd în canalurile din lături. Tablou mişcător, luminat de cele din urmă raze ale soarelui şi

1) v. ms. inedit p. 16.

însufleţit de cântecele gondolierilor"[1]). Clipele se scurg liniştite, zilele trec neobservate, fericirea îi stăpâneşte şi întâia oară după trecerea primei luni de şedere la Veneţia, V. Alecsandri şi Elena Negri încep să vorbească despre copilul ce-l vor avea şi despre viitorul lui strălucit. Şi-l închipue amiral... „Pe la începutul celei de a doua luni a şederii noastre la Veneţia, scrie poetul[2]), ceriul se acoperă de nouri, timpul prinde a fi umed şi rece, plouă zile întregi cu cofa, dar noi nu băgăm de seamă. Inchişi în casă, neieşind aproape deloc, citim împreună, când nebuniile ne dau răgaz, şi născocim amândoi, un viitor strălucit *amiralului nostru*. N. îi dărueşte din plin numele cele mai alintătoare şi plânge ca un copil, vorbind despre el. Agiunge aşa de mult una cu acest gând, că uneori i se pare că-l ţine aevea în braţe şi îl leagănă cu dragoste la sânul ei; îi cântă Naani, şi eu privind-o îmi simt înnotând ochii în lacrimi. Trebue să ne mai facă ceriul şi acest hatâr, nu doar pentru a ne împlini fericirea, căci este întreagă, dar pentru a reuni amorurile noastre amândouă într'un singur simţământ, care ar face din copilul nostru cea mai norocoasă făptură din lume. Un copil ar fi pentru noi ca un pom înflorit asupra căruia gândurile noastre cele mai dragi şi suvenirurile cele mai fermecate ale amorului nostru s'ar întâlni dealungul tuturor epocilor vieţii noastre. Să nădăjduim! Steaua noastră cea bună este acolo". Dar fericirea lui este umbrită de agravarea boalei Ninitii (diminutiv pe care V. Alecsandri îl dă Elenei Negri). Cerul acoperindu-se din ce în ce mai mult de nouri, vântul iernii simţindu-se din ce în ce mai stăruitor, iar sănătatea Elenei Negri fiind din ce în ce mai sensibilă, la aceste schimbări de vreme, V. Alecsandri şi Elena Negri se hotărăsc să părăsească Veneţia pentru Algeria sau Sicilia. Oscilând între aceste două reşedinţe de iarnă,

---

1) v. ms. inedit p. 19.
2) v. ms. inedit p. 32.

se fixează în sfârşit pentru Sicilia, hotărînd totuşi mai întâiu să meargă la Paris, spre a consulta un doctor pentru Niniţa.

Şi aici referinţele istoricilor literari diferă. Deşi punctul terminus este pentru toţi cel adevărat: Sicilia, presupusul itinerar urmat de V. Alecsandri şi Elena Negri nu este cel exact. Asfel, N. Petraşcu crede că „din Veneţia străbat lungul Italiei prin Florenţa şi Roma şi în Ianuarie 1847 sunt la Neapole dinaintea golfului pe care se plimbă, ca şi la Veneţia, legănaţi de valuri şi de aceleaşi iluzii[1])..." Elena Rădulescu-Pogonean susţine că „venirea iernii îi face să pornească spre miază-zi la Neapole (Ianuarie 1847), unde întâlnesc pe Bălcescu apoi în Sicilia, la Palermo, unde Elena Negri se aşează în Vila „Delfina", afară din oraş"[2]) sau că „Alecsandri şi Elena Negri au stat în Veneţia (locuind palatul Benzonus (Benzoni) pe Canal Grande) din Septemvrie 1846 până 'n Ianuarie 1847, când au trecut la Neapole şi de-acolo la Palermo"[3]). Alexandru Marcu, ocupându-se de întâlnirea lui V. Alecsandri, Elena Negri şi N. Bălcescu în Sicilia, scrie: „Tineri toţi trei (nu împliniseră încă 30 de ani), însufleţiţi de apriga dorinţă a emancipării poporului lor, pe care îl doreau renăscut, liber şi unit, prin opera şi acţiunile curagioase dela care nu se dădeau înapoi, cu preţul oricărei urmări, se reîntâlneau astfel — întâmplător — la poalele înfloritului Vezuviu: V. Alecsandri şi Elena Negri coborînd dinspre Veneţia, N. Bălcescu venind — prin Marsilia şi Livorno — dela Paris, unde se stabilise în acei ani"[4]). Iar G. Călinescu crede că, „în iarna următoare, în căutarea unei clime mai blânde, Elena Negri, însoţită de Alecsandri, coborî la Neapoli', [5]).

Niciuna din aceste afirmaţiuni nu corespunde adevăru-

---

1) N. Petraşcu: *op. cit.* p. 116.
2) Elena Rădulescu — Pogoneanu: *op. cit.* p. 92—93.
3) Idem—Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I p. 439 nota 11 la poezia *Steluţa* ed. Scr. Rom.
4) Alexandru Marcu: *V. Alecsandri şi Italia* Cultura Naţională 1927 p. 62 — 63.
5) G. Călinescu: *op. cit.* p. 256.

lui. V. Alecsandri şi Elena Negri nu „străbat lungul Italiei prin Florenţa şi Roma", nici nu pornesc, spre miază-zi la Neapole ', şi nici „nu coboară dinspre Veneţia", ci la 12 Noemvrie 1846 părăsesc Veneţia cu destinaţia Paris, unde trebuiau să consulte pe doctorul Andral pentru boala Elenei Negri, străbătând Austria, Bavaria, Würtembergul, Baden şi Franţa până la Paris, iar apoi dela Paris prin Lyon, Marsilia, Genua, Livorno, Neapole, vin în Sicilia. Intinerariul întregei călătorii este dat de V. Alecsandri în *Jurnalul* său intim. Iată-l: Constantinopole — Brussa — Smyrna — *Triest* — *Veneţia* — Gratz — *Salzburg* — *München* — Stuttgart — Calsruhe — *Baden* — *Strasburg* — Paris [1]... Aşa dar, afirmaţia că, „el luă drumul Mării Negre, trecând prin Constantinopole, Brussa, Atena şi urcându-se la Veneţia" [2], şi aceea că „pornind din nou pe mare şi oprindu-se la Atena şi în insulele Ionice, ajunge la începutul lunii Septemvrie la Triest" [3]) nu par a fi exacte. Dacă V. Alecsandri s'ar fi oprit la Atena şi în insulele Ionice cu siguranţă că ar fi notat în *Jurnalul* său intim de călătorie aşa cum a făcut şi pentru celelalte localităţi pe unde a trecut ori s'a oprit.

Deci exact la două luni dela instalarea lor la Veneţia (11 Septemvrie 1846 — 12 Noemvrie 1846) şi 65 de zile dela sosirea lor în Italia, V. Alecsandri şi Elena Negri părăsesc oraşul unde au trăit cele mai frumoase clipe ale vieţii lor de îndrăgostiţi. „Am spus-o adesea N. şi cu mine şi o vom mai spune mereu: cât timp vom trăi, şi chiar de-ar fi să trăim o mie de ani, nu vom uita niciodată frumoasele noastre seri din Veneţia! Toate visările poetice pe care le pot simţi două imaginaţii aprinse, toate avânturile sublime ce le pot încerca două suflete, toate stările de dulce bucurie pe care le pot cunoaşte două inimi ce sunt sincere una alteia, la vârsta celor mai vii impresii — toate acestea le-am încercat,

1) v. ms. inedit p. 89.
2) N. Petraşcu: *op. cit.* p. 113.
3) Elena Rădulescu - Pogoneanu: *op. cit.* p. 92.

le-am simţit, le-am cunoscut în timpul minunatelor plimbări cu gondola, pe lagune. Şederea noastră de două luni la Veneţia face cât o întreagă vieaţă de fericire, căci visul cel mai frumos al tinereţii noastre, speranţele cele mai luminoase ale amorului nostru s'au împlinit zi de zi, ceas de ceas"[1]). Amintirile îi năpădesc, sufletul li se împovărează de tristeţea şi durerea despărţirii. Tot sensul vieţii lor stă închis între zidurile umede ale oraşului. Toată fericirea lor pluteşte legănată pe apa misterioaselor canaluri. Palatul Benzon, în care au visat şi s'au iubit în taină, rămâne în urmă înghiţit de negura nopţii. In dosul zidurilor fumurii palpită lăcrămând întreaga vieaţă de odinioară. „Câte taine ale inimii, scrie poetul[2]), câte manifestări de bucurie, câte scene duioase sau nebuneşti, serioase sau copilăreşti s'au petrecut în două luni între pereţii acestui apartament. Ici, este canapeaua pe care seara am făcut partidele noastre vesele de domino şi micile supeuri pe la ceasurile două după miezul nopţii. Colo, biroul în g'urul căruia am alergat de atâtea ori ca nişte copii, râzând în hohote. Dincolo, cele două balconaşe ale noastre în care am stat de atâtea ori spre a admira palatul Foscari, luminat de cele din urmă raze ale soarelui, şi mişcarea gondolelor lunecând pe canal. Fiecare mobilă are suvenirul ei, fiecare colţ are pentru noi povestea sa, cunoscută numai de noi doi". De toate acestea trebue să se despartă cu lacrimi în ochi, cu strângere de inimă. „Părăsesc cu părere de rău Veneţia, spune Elena Negri, adresându-se lui V. Alecsandri căci aici mi-ai dat mai multă fericire decât am putut visa vreodată"[3]).

5. *Cu Elena Negri în drum spre Paris*

Luându-şi deci rămas bun dela Veneţia lor mult iubită, dela Canal Grande, San Marc şi Piazetta, dela Giudeca

1) v. ms. inedit p. 27.
2) idem p. 40.
3) idem p. 42.

şi Ponte di Rialto, dela Palatul Dogilor, Puntea Suspinelor şi Lido, V. Alecsandri şi Elena Negri se îmbarcă în ziua de 12 Noemvrie 1846 pe vaporul „Arhiducesa Sofia", care îi va duce la Triest. In ziua de 12 Noemvrie seara sunt din nou, de data aceasta împreună, în hotelul „du Prince Metternich", acolo unde, cu două luni în urmă, V. Alecsandri aştepta nerăbdător sosirea Elenei Negri. Cei doi îndrăgostiţi rămân în Triest până în ziua de 15 Noemvrie 1846, când, după ce au expediat două lăzi: una la Galaţi prin intermediul lui Planger şi alta la Neapole prin fraţii Baumgarten şi Sancovici [1]) iau diligenţa, îndreptându-se spre Gratz. Oraşul şi portul Triest rămân în urmă, iar Marea Adriatică se pierde în depărtare. Traversând munţii Iliriei şi Stiriei, ajung seara la Laibach şi a doua zi 16 Noemvrie, orele cinci şi jumătate după amiază, sunt la Gratz. După o oprire de două zile, timp în care Elena Negri suferă de o tuse, care o chinuie îngrozitor, în ziua de 18 Noemvrie, orele 6 seara, părăseşte Gratz-ul, pornind din nou la drum. Elena Negri cu trenul până la Viena, iar Vasile Alecsandri numai până la Bruck şi de aci cu diligenţa la Salzburg. Pentru prima oară, după două luni şi jumătate, V. Alecsandri este singur în ziua de 20 Noemvrie, orele cinci dimineaţa, ajunge la Salzburg şi trage la hotelul „Celor trei Aliaţi". Rămâne trei zile acolo, aşteptând pe Elena Negri, timp în care, pe lângă vizitarea oraşului, îşi completează *Jurnalul* intim şi scrie câteva poezii. Aşa bunăoară aci scrie: *O seară la Veneţia, Dorul NinIţii şi Mic cântecel,* cu ocazia marei invazii a micilor Şuţu în Moldova... în 1846" [2]). Reflexiile ce le face poetul asupra oraşului, oamenilor şi artei poporului sunt savuroase şi conţin aprecieri şi observaţiuni de foarte mult bun simţ.

---

1) *Mai* de grabă Iancovici.

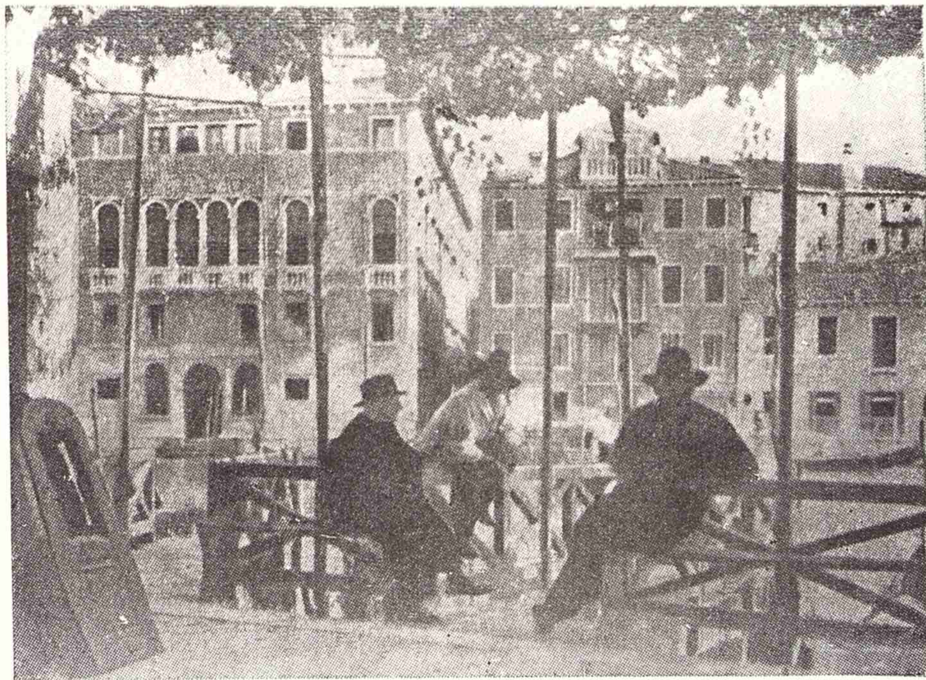
Probabil că trimiterea acestei lăzi, cu destinaţia Neapole, a făcut pe unii istorici literari să creadă într'o călătorie directă a lui Vasile Alecsandri şi Elena Negri la Neapole.

2) Despre aceste poezii şi datarea lor, ne vom ocupa într'un capitol aparte.

După trei zile de singurătate şi aşteptare, Elena Negri soseşte dela Viena la 23 Noemvrie, orele şase de dimineaţa, „pe o vreme îngrozitoare: ploaie în două cu zăpadă“ [1]. Poetul o aşteaptă cu multă nerăbdare. In tot timpul lipsei Niniţii, gândul lui a fost la ea, şi tot ce scrie în aceste trei zile poartă semnul iubirii lui nemărginite. De altfel, poetul abia o aştepta să-i citească tot ceeace scrisese şi să primească din partea ei aprobarea sau dezaprobarea cuvenită. Deşi pare curios aceasta, totuşi Elena Negri, după cum vom dovedi-o în altă parte, era cenzorul scrisului lui V. Alecsandri, din această epocă. „I-am citit însemnările mele, scrie poetul [2]), asupra şederii noastre la Veneţia şi barcarolele (scrise de mine). In cursul acestei citiri, ea a trecut rând pe rând dela lacrimi la râs şi de la râs la lacrimi cu un farmec copilăresc deplin, care-i numai al ei“.

In ziua de 24 Noemvrie, la orele unu după amiază părăsesc Salzburg-ul, îndepărtându-se spre München şi trag la hotelul „Crucea de aur”. Oraşul, cu operele lui de artă îi încântă. Monumentele în piatră şi bronz se ridică mărețe în pieţile publice, impresionând privirile celor doi călători, în drum spre Paris. Stilul grec şi roman, gotic şi maur sunt prezente în capitala Bavariei. Operele de artă îi interesează în deosebi prin gustul, perfecţiunea şi raritatea execuţiei. Nu pot însă întârzia prea mult în acest oraş, şi la 27 Noemvrie părăsesc München-ul cu destinaţia Augsburg, Ulm, Elchingen, Stuttgart. Trecând frontiera Würtemberg-ului pe la Pforzheim şi intrând în ducatul Bade se opresc la Karlsruhe în seara zilei de 29 Noemvrie 1846. A doua zi părăsesc oraşul şi după o întrerupere de două zile la Baden-Baden, ajung la Strasburg. In tot timpul parcursului prin Austria şi Germania, deşi peizajiile văzute le-au încântat ochiul şi deşi unele opere de artă le-au satisfăcut gustul pentru frumos, V. Alecsandri şi Elena Negri nu s'au simţit totuşi prea bine.

1) v. ms. inedit p. 73.
2) idem p. 74.

Palatul Benzon din Veneţia, unde au locuit Vasile Alecsandri şi Elena Negri.
(După *Al. Marcu)*

Răceala manierelor, trufia supărătoare a funcţionarilor şi poate contrastul între ţinuturile însorite ale Italiei şi clima mai aspră şi mai posomorîtă a Austriei şi Germaniei au contribuit în oarecare măsură la nesatisfacerea pe deplin a celor doi călători. Sau poate sângele latin al lor, exuberanţa temperamentului şi fineţea gustului nu puteau să se împace cu maniera forţată şi spiritul greoiu al Saxonilor. Numai aşa se explică de ce ajunşi la Strasburg, în Franţa, poetul exclamă: „Ah!" răsuflăm în sfârşit în voie. Germania cu chipurile ei, care îţi fac milă, cu oamenii ei caraghioşi şi cu ghiftuirea şi tărăgănele ei ş. c. l. rămâne în urmă. Slavă Domnului! ne-am săturat până 'n gât. Acum când suntem în Franţa, ni se pare că trăim în elementul nostru. Parcă totu-i însufleţit, mai elegant, mai spiritual; până chiar şi vameşii. O fi părtinire? In ochii noştri un vameş francez cu o înfăţişare mai mândră are purtări mai alese, decât cine ştie care „domnişor" din Viena[1]).

La 2 Decemvrie 1846, sunt exact şase luni, de când Elena Negri a părăsit ţara. In tot timpul acesta, singură sau în tovărăşia lui V. Alecsandri a străbătut Europa, şi-a purtat visurile prin ţări străine şi şi-a îngrijit sănătatea pe malurile însorite ale Adriaticei. Acum, mai suferindă şi mai lipsită de elan ca oricând, se găseşte în drum spre Paris, unde doctorul se va pronunţa asupra mersului boalei şi măsurilor ce trebuesc luate.

Incă trei zile şi V. Alecsandri şi Elena Negri vor sosi în „Oraşul Luminii", spre care călătoreau de aproape o lună. In cursul zilei de 5 Decemvrie 1846 pe la orele cinci seara, cei doi îndrăgostiţi intră în Paris. Elena Negri notează data aceasta în *Jurnalul* intim al poemului: „Suntem la Paris!!.. frază magică!" [2]).

---

1) v. ms. inedit p. 88.

2) idem p. 92.

6. *V. Alecsandri și Elena Negri la Paris*

V. Alecsandri și Elena Negri vor rămâne la Paris timp de treisprezece zile. Instalați mai întâiu împreună la „Hôtel de Belgique" rue St. Thomas du Louvre și mai apoi despărțiți, ea la „Hôtel de Hollande" rue Neuve des bons enfants și el, rue Monsigny 5, s'ar părea că V. Alecsandri și Elena Negri sunt mulțumiți. Parisul, orașul atracțiilor și tuturor plăcerilor din lume, trăia încă în amintirea poetului, care, cu ani în urmă, petrecuse acolo cele mai frumoase clipe ale ado lescenții. Un întreg cortegiu de amintiri venea să-i trezească trecutul nu prea îndepărtat al vieții sale. Se vedea poate, cu ani în urmă, plecat din fundul Moldovei, străbătând împărățiile Europei, și coborînd din diligența prăfuita în tovărășia lui Nicolae Docan, Alexandru Cuza, Aga Mihalache și Panaite Radu, conduși de către profesorul grec Filip Furnarachi, dornic de o lume nouă, sau stând visător sub umbra castanilor din grădina Luxemburgului. La capătul străzii Souflot, Pantheonul se ridica majestos, ca un memento al generațiilor trecute. Și el, tânărul Moldav, rămânea înmărmurit în fața atâtor minunății ale lumii. Venise la studii să se adape chiar dela izvorul învățăturii și odată cu ea descoperea frumusețea unei lumi de basm și ale unei vieți neînchipuite. De câte ori mirat poate nu s'o fi oprit în fața statuilor din grădina Luxemburgului, sau hoinar nu s'a rătăcit contemplând cheiurile Senei. Venise la Paris în plină ascensiune a romantismului, când *Les chants du crépuscule, Jocelyn, La chute d'un ange, Les Nuits, La confession d'un enfant du siècle,* trăiau în sufletul tuturor, iar versurile erau rostite cu căldura neofiților și entuziasmul fără de margini a celor mai curate inimi. Aci, sub directa supraveghere a profesorului Cotte, V. Alecsandri va fi descifrat pe Corneille, Racine și Boileau, învățând taina tradițională a sistemului francez în studiul sever al clasicismului și va fi trăit totdeodată din plin în atmosfera

de reînoire tinerească a spiritului romantic. Homer, Virgil, Horaţiu, Bernardin de Saint-Pierre, Rousseau, Chateaubriand, Lamartine, Hugo, Musset, pentru a nu aminti decât câteva culmi ale literaturii mai des cercetate pe atunci, aveau să-i deschidă larg calea spre poezie şi studiul frumosului. Şi tot aici, iubitor de teatru, va fi văzut pe Samson, M-me Georges, pe Rachel ş. a. şi va fi urmărit cu pasiune desfăşurarea talentelor în slujba nemuritoarei arte. La Paris, poetul a scris pentru prima oară versuri în limba franceză, din Paris erau cele mai frumoase amintiri ale vieţii sale. Aici, V. Alecsandri legase pe vremuri prietenii care îi erau dragi şi de care îşi amintea acum cu vădită emoţie. La Paris, într'o zi, cunoscu pe Ion Ghica şi pe Costache Negri. Intâlnirile lor de la Café Corneille sau de la Café Procope îi aduceau în minte nostalgia unor clipe trecute prea repede. Venise cu sufletul plin de amintiri şi, de data aceasta, cu fericirea însăşi alături.

Elena Negri era şi ea fericită. Visul de a fi împreună cu iubitul ei în „Oraşul Luminii" se împlinise. „Suntem la Paris!!... frază magică!!" vorbeşte mai mult decât orice comentariu. Şi totuşi cele treisprezece zile petrecute la Paris sunt cele mai triste din zilele iubirii lor. Poate vestea neplăcută a agravării boalei Niniţii, dar mai ales motivul traiului lor separat, din cauza fratelui lui V. Alecsandri, care locuia la Paris, fac pe poet să noteze în *Jurnalul* său intim: „Timp de 13 zile pătimim ca nişte mucenici. Aceste 13 zile sunt cele mai triste şi mai nesuferite pe care le-am trăit cândva, deşi ne găsim în inima Parisului, în inima desfătărilor ş. c. l." [1]).

Probabil boala Elenei Negri, dar mai ales această situaţie insuportabilă îi face pe cei doi îndrăgostiţi să părăsească atât de repede Parisul. Dar şi plecarea trebuia făcută cu multă precauţiune. Pentru a nu atrage atenţia cuiva, V. Alecsandri părăseşte singur, în ziua de 18 Decemvrie, orele 12 Parisul, cu direcţia Alfort, lângă Charenton. Aci poetul va aştepta pe Elena

---

1) v. ms. inedit p. 93.

Negri, care nu va întârzia și ea să vină. La orele 3 după amiază' Ninița sosește la Alfort și V. Alecsandri se sue alături de ea în diligență. Parisul rămâne în urmă, cu casele lui fumurii, cu întreaga lui vieață sgomotoasă. Monumentele, bisericile, cartierele mărginașe se șterg în depărtarea umedă a iernii. Primii fulgi de zăpadă cad peste drumurile stricate, desfundate. Câtă deosebrie între Veneția și Paris ! Acolo își lăsaseră sufletul lor, amintirile lor cele mai scumpe, aici martiriul și suferința Niniții. Abătuți, cei doi îndrăgostiți pornesc pe calea întoarcerii. Italia cu soarele ei surâzător îi cheamă neîntârziat și îi așteaptă.

7. *Intoarcerea în Italia : Neapole-Palermo*

Plecați la 18 Decemvrie 1846 din Paris, pe o vreme urîtă, polei, zăpadă și vânt, pare că totul conspiră împotriva lor. Drumurile proaste le fac călătoria mai anevoiasă. Pe deoparte anotimpul, pe de alta suferința Elenei Negri, dau drumului întoarcerii o notă de coșmar, de suferință. După douăsprezece ceasuri de parcurs, ajung la Chalons și trag la „Hôtel du Parc". In ziua de 20 Decemvrie, Elena Negri suferă îngrozitor până a doua zi la orele trei, când pornesc spre Lyon. Sosesc aici la 22 Decemvrie, orele 6 și trag la „Hôtel de l'Orient". Noaptea este un chin pentru amândoi. Elena Negri din ce în ce mai suferindă suportă cu multă greutate călătoria în condițiile nefavorabile și cu mijloacele ce le stau la dispoziție. Și totuși, trebue să continue drumul. In ziua de 23 Decemvrie orele 6½ dimineața sunt din nou la drum, de data aceasta îmbarcați pe vaporul „Neptun", pentru a coborî pe Rhon, spre Marsilia. Dar acest mijloc de transport nu este confortabil ca primul. „Hărmălaie — murdărie — neorînduială — ploaie — glod. Plouă în cabinele de domni și doamne", notează de data aceasta fugitiv poetul,[1]) După o oprire la St. Esprit, unde petrec noaptea, ajung în ziua de 24 Decemvrie la Avignon. Pentru prima oară V. Alecsandri, deși în compania Elenei Negri, vizitează singur orașul. Sănă-

1) v. ms. inedit p. 95.

tatea ei nu îi permite să părăsească vaporul. Din ce în ce mai slăbită suportă greu călătoria. In aceiaşi seară părăsesc oraşul cu destinaţia Marsilia, unde ajung în ziua de 25 Decemvrie. Călătoria este obositoare. Ziua Crăciunului o petrec la Marsilia. Oraşul cu înfăţişarea de sărbătoare, îmbulzeala de pe străzi, de pe pieţe şi de pe cheiuri nu îi interesează prea mult. Singurul lor gând este să părăsească mai repede aceste locuri, cu destinaţia Neapole. Totuşi împrejurările le sunt împotrivă. Spre Neapole pleacă primul pachebot abia la 28 Decemvrie. Astfel ei sunt nevoiţi să stea în Marsilia până la acea dată, ratând minunata sărbătoare de 1 Ianuarie de la Neapole. Instalaţi la „Hôtel Beauveau", aşteaptă plecarea, care are loc abia în ziua de 29 Decembrie, orele 7 seara. Imbarcaţi pe pachebotul sard „Maria Antoineta", părăsesc Marsilia şi Franţa pe un timp minunat, pe un splendid clar de lună. Marsilia rămâne în urmă cu luminile pierdute în întunericul nopţii, licărind ca nişte sfioase stele în penumbra peizajului mediteranean. Oraşele presărate pe litoralul francez şi italian alunecă în faţa ochilor contemplativi ai celor doi îndrăgostiţi, care, alături unul de altul, privesc, vădit emoţionaţi, tabloul pitoresc ce se desfăşoară natural, în drumul lor spre „ţara soarelui".

In sfârşit în ziua de 30 Decemvrie 1846, orele 10 seara, ei ancorează în portul Genua, pe un vânt îngrozitor. A doua zi, V. Alecsandri şi Elena Negri descind la „Hôtel du Palais Royal". Ziua de 1 Ianuarie 1847 şi-o petrec vizitând oraşul, de data aceasta Elena Negri într'o litieră, întrucât se simte slăbită şi bolnavă. In ziua de 2 Ianuarie 1847, orele 6 seara, părăsesc Genua, cu destinaţia Livorno, unde ajung la 3 Ianuarie, orele 10 dimineaţa. Şi aci, ca şi la Avignon, V. Alecsandri vizitează singur oraşul, Elena Negri fiind în imposibilitate de a se coborî de pe vapor, pentru a face un asemenea efort. Tot singur, poetul vizitează şi Pisa, unde se repede în grabă cu trenul, până la orele 2 după amiază, când reîntors la Livorno, pleacă după o oră spre Civita Vechia-Neapole. Ajunşi aci, în ziua de 4 Ianuarie, orele 9 seara, V. Alecsandri şi Elena Negri se instalează la

„Hôtel des Crocilles", numai pentru două zile, deoarece în ziua de 7 Ianuarie se mută la „Hôtel de Genève". Intre 5-19 Ianuarie 1847, V. Alecsandri şi Elena Negri rămân la Neapole. Aci întâlnesc pe N. Bălcescu. Suferind şi el ca şi Elena Negri venise în sudul Italiei, în căutarea sănătăţii. „Iarna, în Ianuarie a anului următor (1847), scrie Alexandru Marcu, vorbind despre V. Alecsandri şi Elena Negri, îi vom găsi, într'adevăr, în Sud, la Napoli, de data aceasta in tovărăşia acelui Bălcescu de care-i lega pe amândoi tovărăşia zilelor petrecute împreună în Moldova la Mânjina (1845), unde se împrieteniseră, spre a conlucra apoi pe tărâm social şi literar, la afirmarea ţării lor ca naţiune de sine, până în clipa morţii lui Bălcescu, la Palermo (1852)" [1]). V. Alecsandri însuşi vorbind despre împrejurările acestei întâlniri, scrie: „In iarna dela 1847, aflându-mă la Neapoli, m'am întâlnit cu Bălcescu pe malul mării, la Chiaia, însă bucuria mea de a-l videa a fost întunecată prin aerul de preocupare posomorîtă ce era întipărit pe fruntea lui. El făcuse voiajul dela Marsilia până la Livorno cu un doctor napolitan, cu care avusese o ceartă, în urma căreia îl provocase la duel. In calitatea mea de compatriot, datoria mea era să-i serv de secondant, deşi împrejurările în care mă găseam nu-mi permiteau să primesc acest rol. Bălcescu era foarte aprins, foarte neîmpăcat şi vroea numai decât să dee o lecţie de politeţă napolitanului, dar o lecţie de care să-şi aducă aminte cât o trăi, dacă ar fi trăit. Adversarul lui nu părea dispus a se supune la o asemenea catastrofă şi preferă să facă toate scuzele ce am pretins de la el. Astfel numai amicul meu se linişti şi plecă la Palermo, ca să petreacă restul iernii, sub soarele binefăcător al Siciliei" [2]).

Sub cerul senin al Italiei, pe marea liniştită, în nopţile pline de vis şi poezie, când tăcerea de cristal sue treptele văzduhului, V. Alecsandri, Elena Negri şi N. Bălcescu contemplau

---

1) Alexandru Marcu: *V. Alecsandri şi Italia* p. 62.

2) V. Alecsandri: *Din albumul unui bibliofil* Conv. lit. X (1876) p. 140 şi urm.

lumina uriaşă a Vezuviului, care, cu limbile-i de foc, îi împodobea culmile, în timp ce gândurile liniştite hoinăreau în largul zărilor fără de margini. Aci, după ce sănătatea Niniţii începuse să se îndrepte, poetul trăi câteva clipe de neuitat, asemeni celora dela Veneţia. Muza îl vizitează din nou şi compune atunci *Canţonetă Napolitană,* poezie care va purta iniţial titlul *Barcarola Siciliană.* „Cu Bălcescu, scrie poetul, m'am primblat pe golful Neapolului în nopţile luminoase ale Italiei, am admirat flacăra uriaşă ce încununa fruntea Vezuviului, am respirat aerul parfumat al Siciliei, rătăcind pe malurile mării" [1]).

Dar după o şedere prelungită la Neapole, V. Alecsandri şi Elena Negri pornesc în ziua de 19 Ianuarie 1847 spre Palermo, unde ajung la 20 Ianuarie, de dimineaţă. După o şedere provizorie la „Hôtel de Sicile", se mută la „Vila Delfina" în ziua de 28 Ianuarie 1847. Dela 20 Ianuarie şi până la 23 Martie, Vasile Alecsandri şi Elena Negri rămân la Palermo. Şi aceste clipe sunt din acelea ce fericeau pe Vasile Alecsandri şi Elena Negri Iată cum descrie poetul această epocă: „...[Dela Napoli] în curând m'am îmbarcat şi eu ca să caut o climă mai favorabilă pentru d-na N., care pătimea de piept; am abordat la Palermo, ne-am aşezat afară din oraş la vila Delfina şi am petrecut lunile Ghenar, Fevruar şi Mart 1847 [2]), împreună cu Bălcescu, care locuia aproape, în căsuţa unui *contadin* [3]). In toată dimineaţa el se punea dinaintea uşii pe un scaun, la soare, şi cetea cărţi vechi în care descoperea notiţe pentru Istoria Românilor sub Mihai Viteazul, la care lucra cu mult entuziasm, iar peste zi venea la Villa Delfina: societatea lui era plăcută, manierele lui afectuoase, convorbirea lui foarte atrăgătoare, căci ea desvăluea visurile frumoase ce făcea el necontenit pentru viitorul patriei sale. Villa Delfina poseda o terasă largă pe care se ple-

---

1) V. Alecsandri: *Proză* 1878 p. 549 şi urm.

2) In realitate numai dela 20 Ianuarie — 23 Martie 1847

3) Iar nu în vila Defina cum scrie N. Petraşcu: *op. cit.* p. 116: „In fine ajung la Palermo unde Elena Negri se stabileşte cu poetul şi cu Nicolae Bălcescu în vila Delfina".

cau crengile încărcate de fructe a doi portocali mandarini. Privirea se întindea pe grădini pline de flori ecsotice ce răspândeau parfumuri îmbătătoare și mai departe pe muntele Pelegrin în al cărui vârf se găsește peștera sfintei Rozalii, patroana Palermei. In dreapta ochii se primblau pe întinderea albastră a Mărei Siciliene, brăzduită de barce ușoare.

Pe acea terasă ne adăposteam de fierbințeala soarelui și gustam dulceața serilor poetice, ascultând în depărtare, cântecele pescarilor. Fie care din noi aducea partea sa de inteligență spre a înlesni trecerea zilelor, ear mai cu seamă d-na N.[egri], prin varietatea cunoștințelor sale și prin observările fine și spirituale ne făcea a nu simți nici decum sborul timpului. Când Bălcescu ne întreținea de descoperirile ce făcuse în bibliotecele Italiei și ale Franței; el ne cetea un pasaj din Istoria Românilor; când eu reciteam vre o poesie nouă, și amica noastră ne încuraja cu o zîmbire grațioasă sau ne corecta cu acel tact fin și delicat care distinge naturele alese.

Câte zile încântătoare am petrecut noi astfel în cercul nostru intim! Câte primblări am făcut pe malul mării, sau pe împrejurimile Palermei admirând bogata vegetație de cactuși, de portocali, de chitri, etc. a Siciliei! Câte planuri am așternut împreună pentru deșteptarea neamului românesc!“ [1])

Aici, într'o atmosferă de caldă și frătească apropiere, petrec timpul cei trei prieteni, în desbateri intelectuale. Fiecare aduce ceva nou și toți laolaltă gustă cuvântul sau spiritul celuilalt. „Acum o săptămână, scrie poetul, doamna N.[egri] era tristă și suferindă. Am cercat să-i alung tristețea și am compus în grabă un vodevil intitulat *Peatra din casă* [2]), cu scop de a combate tendința neomenească a unor părinți de a considera pe fete ca niște sarcini grele în familie, ca *Petre în casă,* bune

---

1) V. Alecsandri: *Din albumul unui bibliofil.*

2) Cf. Șerban Cioculescu: *op. cit.* p. 85. *«Piatra din casă»* a fost scrisă „spre a distrage pe soția lui Costache Negri“. După cum se vede nu este vorba de soția lui Costache Negri, ci de Elena Negri, sora lui.

numai a fi ecsilate la monăstiri, etc... Adio,, te las în zăpadă şi alerg la soare." [1])

8. Plecarea în ţară. Moartea Elenei Negri pe vapor

Numai că soarele fericirii lor avea în curând să pălească. Poezia *Visurile,* scrisă la Palermo, trădează această îngrijorare şi stare sufletească a poetului. Elena Negri se simte din ce în ce mai rău. Clima caldă a Siciliei nu putuse s'o readucă pentru prea mult timp la vieaţă. „Intr'o dimineaţă de Aprilie, scrie unul din biografii poetului nostru, Alecsandri fu deşteptat din acel vis ; boala Elenei Negri, „durerea de piept", care până atunci nu fusese decât ca o umbră aruncată de un nor şi care le făcuse dragostea şi mai scumpă, — se arătă îngrijitoare. Din ce în ce mai palidă, cu ochii mai strălucitori, ea lăsa la cei ce o înconjurau o impresie tristă." [2]) In aceste momente de chin sufletesc când toate speranţele unei vieţi fericite se nărue, V. Alecsandri scrie în *Jurnalul* său intim: „N. se simte din ce în ce mai rău, în cursul şederii noastre în Sicilia. Am venit aici să căutăm soarele şi am dat peste o ploaie, care nu mai sfârşeşte. Plecăm spre Neapole la 23 Martie." [3])

Aşa dar afirmaţia lui N. Petraşcu că „la începutul lunii Maiu, pleacă cu Alecsandri spre ţară pe la Constantinopol" [4]), lăsând să se înţeleagă că a plecat dela Palermo, este inexactă, tot atât de inexactă ca şi aceea a lui Alexandru Marcu, care pretinde că V. Alecsandri şi Elena Negri ar fi plecat „dela Palermo dealungul coastelor Siciliei — şi prin Arhipelag — dealungul celor greceşti străbătând Mediterana" [5]) şi apropiindu-se de Bosfor.

---

1) V. Alecsandri: *Teatru* vol. I ed. Socec, p. XV 3 şi urm. Elena Rădulescu Pogoneanu crede că această scrisoare este adresată probabil lui Ion Ghica. *op. cit.* p. 93 n. 9.

2) N. Petraşcu: *op. cit.* p. 116 — 117.

3) v. ms. inedit p. 99.

4) N. Petraşcu: *op. cit.* p. 117.

5) Alexandru Marcu: *op. cit.* p. 67.

Mai juste par a fi afirmaţiile d-nei Elena Rădulescu-Pogoneanu : „Probabil teama, dorinţa familiei poate, îl face pe Alecsandri să pornească cu dânsa spre ţară (Aprilie) luând tot calea mării,“ [1]) cu toate că nici acestea nu aduc lucruri mai precise. „Probabil“ şi „poate“ nu sunt decât presupuneri. Sigur este faptul că Vasile Alecsandri şi Elena Negri au plecat la 23 Martie 1847 din Palermo, la Neapole, unde se găsesc la 24 Martie 1847. Aici rămân o lună (24 Martie—25 Aprilie), după care se îmbarcă pe vaporul francez „le Mentor“ însoţit de Negri, Bălăceanu şi Kogălniceanu. Poetul notează în *Jurnalul* său intim: „N.: nu mai are decât câteva zile de trăit. Plecăm la 25 Aprilie la Constantinopole cu vaporul francez le Mentor. Capit. de Tournadre, în tovărăşia lui Negri, Bălăceanu şi Kogălniceanu.“ [2])

Astfel stând lucrurile, afirmaţia lui N. Petraşcu [3]), că fratele Elenei Negri, Costache Negri, s'ar fi aflat în acest timp la Constantinopol este inexactă. El se găsea la Neapole, alături de sora lui Elena, şi de prietenul lui, V. Alecsandri. Cât despre afirmaţia Elenei Rădulescu-Pogoneanu, că „fratele şi sora (Zulnia) vestiţi încă de la plecarea din Italia, le ieşiseră poate undeva înainte, sau veniseră numai la Constantinopole, întru întâmpinarea călătorilor“, şi că „servitoarea Ana Moldoveni însoţise desigur pe Elena Negri în tot timpul călătoriei dela plecarea din Moldova“ [4]), rămân şi ele nu tocmai conforme cu realitatea, deoarece sigur Costache Negri a fost cu V. Alecsandri şi Elena Negri la Neapole şi nu le-a ieşit în întâmpinare la Constantinopol, iar servitoarea Ana Moldoveni nu pare să fi însoţit pe Elena Negri în călătoria ei, deoarece nicăieri în *Jurnalul* lui V. Alecsandri nu se vorbeşte despre ea, pe când despre alţi servitori străini se vorbeşte. Mult mai probabil pare să fi venit cu sora Elenei, Zulnia, la Constantinopol.

Plecaţi spre ţară la 25 Aprilie 1847, ei ajung în dreptul

1) Elena Rădulescu - Pogoneanu: *op. cit.* p. 95.
2) v. ms. inedit p. 100.
3) N. Petraşcu: *op. cit.* p. 117.
4) Elena Rădulescu - Pogoneanu: *op. cit.* p. 95 n. 15.

Bosforului la 4 Maiu 1847, când la orele 3 dimineaţa, Elena Negri moare pe vapor, în braţele poetului, la intrarea în Cornul de aur. Fratele, sora şi tovarăşul de călătorie, poetul, împreună cu Bălăceanu şi Kogălniceanu o înmormântară în curtea bisericii greceşti din Pera, iar pe lespědea de marmură de pe mormântul ei, săpară cuvintele

ELENA NEGRI

Moldova

4 Mai 1847

După tragicul sfârşit al Niniţii, V. Alecsandri pleacă imediat în ţară, astfel că ajunge la Galaţi la 6/-8 Mai 1847. Sub nemiloasa lovitură a destinului, poetul scrie *Adio* şi *Pe Mare,* unde îşi plânge iubita pe care o pierduse :

O valuri mari de spume !
Purtaţi-mă prin lume
Ca frunza fără nume
Ce o plutiţi uşor,
Şi m'aruncaţi din mare
Pierdut, fără suflare
Pe malul de uitare
Adîncului Bosfor ! [1]).

Imaginea fiinţei dragi îl urmăreşte pretutindeni. Ajuns în ţară, el scrie prietenului N. Bălcescu în societatea căruia petrecuseră împreună cele mai frumoase clipe la Palermo : „Când îi merge să vizitezi acel mormânt, care cuprinde cea mai scumpă şi mai bogată parte a vieţii mele, să depui câteva flori în suvenirul meu."

---

1) Vasilie Alecsandri : *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 179.

Cu ani în urmă, sub vraja iubirii din trecut, poetul va mai scrie *Ursita mea, La Veneția mult duioasă* și *Steluța.*

Prin moartea Elenei Negri romanul iubirii lor ia sfârșit. Dispariția celei mai alese făpturi din existența poetului, în care el văzuse întruparea idealului feminin, închide capitolul unei epoci și a unui vis ce îl va urmări toată vieața. Divinizând această femee, V. Alecsandri va scrie ciclul *Lăcrimioare*-lor, care constitue una din etapele cele mai mișcătoare și reprezentative ale liricei sale.

CAPITOLUL II

Vasile Alecsandri și poezia erotică

Marile iubiri au fost întotdeauna izvor de fericiri fără margini, dar și de suferinți îndelungate. Cântecul iubirii a cunoscut de obiceiu melodii minunate, dar și tânguiri nepieritoare. Un Lamartine sau un Musset, pentru a nu aminti decât de unele culmi ale poeziei erotice universale, au cristalizat în versuri nemuritoare fericirea, dar și suferința lor. V. Alecsandri, temperament cu totul deosebit de al acestora și mai ales talent minor față de aceștia, și-a cântat și el iubirea în versuri care în secolul trecut erau cunoscute și recitate de toți îndrăgostiții. Asemenea lui A. de Musset care spunea : „Mon verre este petit, mais je bois dans mon verre", V. Alecsandri și-a cântat iubirea și suferința în versuri uneori ușoare, alteori copilărești, de cele mai multe ori însă pline de grație și simțire. Iar dintre poeziile sale erotice, acelea care constitue ciclul *Lăcrimioare*-lor sunt cele mai delicate, cele mai profund simțite și cele mai sincere. E prima iubire a lui V. Alecsandri și poate singura lui iubire adevărată. Cu ani în urmă, după moartea Elenei Negri, V. Alecsandri își va aduce aminte cu emoție de iubita lui, și nu va pierde niciodată ocazia să strecoare în versurile sale aluzii la această primă iubire. Chiar în epoca de pură contemplație a poetului, în epoca *Pasteluri*-lor, imaginea Elenei Negri va fi prezentă în opera lui artistică. [1]) Aluzia devine transparentă.

---

1) V. Alecsandri: *Poezii* vol. II *Serile la Mircești* p. 168 — 169 și *La gura sobei* p. 182, ed. Scr. Rom.

„Portretul drăgălaş", „raiul vieţii sale" sau „minunea ce-a iubit", nu sunt decât una şi aceeaşi icoană cu făptura dragă lui, Elena Negri. De altfel, această iubire a fost cea mai curată şi cea mai puternică dintre toate iubirile lui V. Alecsandri, dovadă că însăşi în pragul morţii, când pironit în patul suferinţei poetul îşi trăia cele din urmă clipe, singura fiinţă la care s'a gândit, murind, a fost tot Elena Negri. „En Août 1890, scrie Marie G. Bogdan, fiica poetului, la dernière semaine de sa vie, vaincu ar les douleurs physiques, il me dit entre autre: „Et dire qu'Elle a dû souffrir aussi avant de mourir." [1])

Iată dece considerăm ciclul *Lăcrimioare*-lor drept cel mai reprezentativ al poeziei erotice a lui V. Alecsandri. Compus din 22 de poezii, *Lăcrimioare*-le pot fi împărţite în patru grupe :

1. — Inceputul iubirii.
2. — Aşteptarea.
3. — Fericirea.
4. — Durerea.

1. *Inceputul iubirii*

Se ştiu împejurările în care V. Alecsandri, întors din străinătate, a cunoscut la moşia Pribeşti, pe Elena Negri. Era în anul 1840. Impresia ce i-o produsese întâlnirea aceasta a fost mărturisită cu amănunte de către poet. [2]) Cum însă Elena Negri era pe vremea aceea căsătorită cu A. Vârnav-Liteanu, dragostea născândă a poetului nu a putut găsi ecoul dorit. De atunci înainte s'au mai văzut şi, vieaţa nefericită a Elenei, într'o căsnicie unde soţul nu era în stare de-a înţelege sau de-a preţui pornirile ei spirituale, a contribuit la o mai mare apropiere sufletească între ea şi V. Alecsandri. Aprecia în el mai ales poetul, care pe atunci începuse să se afirme şi, lucru curios, îi urmărea cu deosebit interes activitatea literară. Recita uneori din versurile acestuia şi în lungile lor convorbiri se întreţineau

---

1) Marie G. Bogdan: *op. cit.* p. 78.
2) idem. p. 78.

despre Italia, cu frumuseţile şi operele ei de artă. Incetul cu încetul, afinităţile sufleteşti ce şi le descopereau cei doi tineri au prins a se accentua aşa de mult, încât în anul 1845 într'o vizită a lui V. Alecsandri făcută la moşia lui Costache Negri dela Mânjina, întâlnindu-se din nou cu Elena Negri, de data aceasta despărţită de soţul său încă din 1843, se înfiripă între ei acea idilă nemuritoare pe care avea să o cânte poetul în versurile sale.

Prima poezie din acest grup este *8 Mart*[1]) (Blânzi, 1845), scrisă la moşia Elenei Negri, la data menţionată. Retorică, pe alocuri chiar didactică, poezia marchează începutul fericirii, pe care poetul o strigă emfatic lumii întregi :

„Veniţi năluciri scumpe, dorinţi, visuri măreţe,
Ca pasări călătoare la cuibul înflorit,
Veniţi de 'ngânaţi vesel a mele tinereţe
Că steaua fericirii în ochi-mi au lucit...
Iubesc şi sânt iubit".

Convenţională şi totuşi nelipsită uneori de un element emotiv susţinut, ea este un amestec de filosofare naivă, de descriere a naturii şi de confesiune poetică amoroasă. Comparaţiile, naive şi prea diluate, dau poeziei, mai ales în cea de-a doua parte, un aer oarecum didactic. Mult mai interesantă, deşi în afară de subiect pare a fi partea a treia a bucăţii, unde poetul în descrierea naturii găseşte accente fericite, pline de notaţii ale locului şi împrejurărilor în care cei doi îndrăgostiţi s'au întâlnit, jurându-şi iubire eternă. „In serile de primăvară, scrie unul din biografii lui V. Alecsandri,[2]) eşau pe cai, se plimbau, lăsând frâiele pe coame, voind să prelungească la nesfârşit plăcerea acelor ceasuri. Aici a scris el mai multe poezii, din care străbate entuziasmul, visele şi iluziile de atunci, adică partea cea mai frumoasă şi mai poetică a iubirii, când cel mai

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 124—129.
2) N. Petraşcu: *op. cit.* p. 111—112.

mic lucru, o mişcare, o privire, o strângere de mână, iau în ochii celui ce iubeşte o însemnătate fără margini".

Ultima parte este o confesiune în gen romantic, în care pasiunea erotică se colorează uneori cu elemente de panteism şi misticism lamartinian, şi în care natura devine o confidentă şi o părtaşe a marei iubiri ce stăpâneşte pe poet. Deşi plecând dela sentimente adevărate, poezia nu ne încântă, nu ne mişcă, ci mai mult ne informează. E primul document al romanului său de dragoste cu Elena Negri. Poetul simte nevoia destăinuirii fericirii, care îl stăpâneşte. O strigă retoric la început, o învălue apoi abstract în filosofare naivă întovărăşind-o difuz cu elementele naturii, pentru ca în sfârşit să o mărturisească colorând-o cu elemente mistic-panteiste, în ultima parte a poeziei. Iubirea îşi spunea cuvântul. Trimisă de însuşi Dumnezeu, ea unea două inimi predestinate să se iubească şi să fie fericite.

„Tu eşti acea ființă, tu gingaşe lumină
Aprinsă 'n a mea cale de însuşi Dumnezeu!
Şi sufletul meu vesel la tine se închină
O, scumpa mea Elenă! o, drag îngerul meu!"

Dar această iubire nu trebuia numai să fie împărtăşită lumii. Ea trebuia mai presus de toate mărturisită, ca un jurământ, iubitei sale. Ei, şi numai ei, poetul trebuia să o închine ca pe o rugăciune, profund simțită, abia murmurată.

De crezi în poezie [1]), (Blânzi, 1845), constitue tocmai acest jurământ al poetului, condiționat însă de însăşi credința iubitei sale, în poezie, în tinerețe, în frumusețe, în sufletele curate, în cer şi în Dumnezeu. Dacă iubita lui crede în toate acestea, nu se poate să nu creadă şi în iubirea lui aprinsă, tinerească şi dumnezeiască.

---

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 130—131.

5

Trieste — Hotel de [illegible] — Mitternacht —

5 7bre 1846. — Dès le matin j'ai des pressentiments si forts que je ne puis me tenir en place. Je cours deux fois à la porte où N. doit arriver, mais c'est toujours trop tôt. Je rentre dans une agitation impossible à maîtriser. Un [illegible] me part [illegible] qui m'annonce l'arrivée de N. Je parcours ma chambre en long et en large comme un fou, je me mets vingt fois à la fenêtre. Enfin [illegible] me [illegible] tout à coup [illegible] je la presse sur mon coeur avec toute l'ardeur d'un amour exalté par trois longs mois d'absence. Pendant tout ce temps nous avons fait tous les deux plusieurs centaines de lieues à la recherche l'un de l'autre. Elle a parcouru une grande partie de l'Allemagne sous prétexte de soigner sa santé, et moi j'ai traversé plusieurs mers sous le prétexte non moins véridique d'un voyage en Orient. Partis tous deux de divers points, nous sommes arrivés à notre but en nous [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Notre bonheur [illegible]

Pagina 5 din JURNALUL inedit al poetului

„De crezi în al tău frate,
In suflete curate,
In cer, în Dumnezeu...
Precum eu cred în tine
Ca în cerescul bine,
Crede 'n amorul meu."

Mult mai delicată decât prima, această de a doua mărturisire de iubire încântă prin ritmul vioiu al versului, mai mult decât prin sugestiva rezonanţă a cuvintelor. Uşoară ca factură, nu conţine acea profundă emoţie atât de necesară unei adevărate poezii de iubire. Are totuşi nuanţe de subiectivism ce îi dau o notă de sinceritate jurământului pe care îl face. Simţi un suflet care prins în mrejile iubirii se sbate între vis şi realitate. Dragostea îi vorbeşte discret şi el şi-o mărturiseşte tot atât de discret iubitei sale.

Această dragoste adevărată se accentuează din ce în ce mai mult şi se răsfrânge în opera poetului. In căutarea iubirii sale, poetul este şi în căutarea mijloacelor de a o face mai simţită şi mai împărtăşită. Momente prielnice îi stau la îndemână. Plimbările împreună, lungile convorbiri, strângerile de mână şi dulcile priviri statornicesc din ce în ce mai mult legătura dintre sufletele lor tinereşti predestinate.

In *O noapte la ţară* [1]) (Mânjina — Mart 1845), pornind de la un vers al lui Conachi: „Am o inimă în lume, care ştiu că mă iubeşte", V. Alecsandri brodează pe această temă o nouă poezie de dragoste, poetizând împrejurarea, când a cunoscut pe Elena Negri şi mai ales mărturisirea sufletului care iubeşte. Concepută pe acelaşi plan aproape ca *8 Mart*, poezia prezintă un amestec de descriere şi sentinţe abstracte cu aceleaşi tendinţe de filosafare. Compusă din trei părţi bine distincte, ea se menţine totuşi prin unitatea sentimentului care o domină. Abstractizarea existenţii fără de sens îşi găseşte expresia în însăşi etapele stărilor sufleteşti ce le încearcă. Amăgirea cu

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 132—135.

„fumuri deşarte“ „tainica dorinţă“ „cruda suferinţă“ „jalea fără margini“ „suspinul amar”, totul se estompează şi piere în faţa „visului de fericire“ a aceluia care poate

. . . . „departe de cei vii,
Să uite — a sa fiinţă, să peardă — orice simţire
Să nu mai facă parte din trista omenire!”

Confuză şi incoherentă, această primă parte păcătueşte, de altfel ca totdeauna când poetul vrea să filosofeze, prin naivitatea problemelor puse şi rezolvarea simplistă a lor. Simţi parcă stângăcia expunerii şi a rezolvării, deşi versul este curgător şi pe alocurea chiar realizat cu gust şi frumuseţe. Partea a doua a poeziei, în mult mai mare consonanţă cu titlul decât prima, este o descriere amplă a nopţii în care dorul iubirii se topeşte în aşteptarea marei fericiri ce mijeşte. Emfatică şi prea încărcată de adjective, a căror repetiţie obositoare şi banală ştirbeşte din efectul sugestiv al tabloului, ea are drept ţintă, ca şi descrierea din *8 Mart* să fixeze împrejurările în care poetul confundat cu natura ascultă cum cântă în el glasul iubirii. In acest cadru de natură, poetul aude glasul divin, care fericeşte pe cel ce slăveşte armonia şi poezia, dar mai ales pe cel ce este iubit în lume de un suflet ales, curat şi cinstit.

„Dar mai ferice încă fiinţa de iubire
Ce simte cu ’nfocare a dragostei pornire.
Şi ne’ncetat e gata cu drag a se jertfi
Căci dulce-i pentru altul şi’n altul a trăi
Şi dulce-i de a zice, când inima jeleste
Am o fiinţă ’n lume ce ştiu că mă iubeşte!”.

Procedeul substituirii persoanelor este romantic. Romantice şi felul de exprimare al glasului care în fond nu este decât poetul. Perifraza nu adaugă nimic sentimentului autentic, din contră face să lâncezească interesul lectorului. Comparaţiile puerile („sburdând la nemurire ca vulturul în soare“)

fac un pandant nuanţelor adjectivale prea abundente din poezie. E totuşi o încercare mai isbutită decât prima, strofele fiind mai frumoase, mai sonore şi mult mai ritmate.

De o inspiraţie mai adâncă pare a fi poezia *Vezi tu vulturul* [1]) (Blânzi 1845), construită tot pe teme comparative, dar mult mai ample, mult mai evoluate şi mai fericit realizaţe. Rând pe rând poetul îşi aseamănă sufletul său vesel, cu vulturul falnic, ce se ridică până în slăvile cerului, ochii săi strălucitori de dragoste, cu stelele şi luceafărul ceresc, glasul iubirii sale, cu glasul tainic al nopţii plutind prin văzduhul îmbălsămat de flori, pentruca în ultima strofă a poeziei, să le rezume în două versuri şi să tragă concluzii :

...Căci vulturului cerul a dat aripi să sboare,
Şi stelelor lumină şi nopţilor suspin,
Ear ţie ţi-a dat farmec, plăceri încântătoare
Şi mie mi-a dat suflet ca ţie să-l închin!".

Dragostea lui este în plină evoluţie. Elementele divine şi cele pământeşti se înlănţue în apropieri, uneori copilăreşti, deseori bine alese, pentru ilustrarea adâncului sentiment care îl mistue. Fericirea născândă se concretizează în versuri romantice, deschi ătoare de zări largi, senine, uneori spirituale, alteori pământeşti dar totdeauna sincere, simţite şi luminoase.

Când însă boala Elenei Negri se agravează şi cei doi îndrăgostiţi trebue să se despartă, ea luând drumul ţărilor calde, spre Veneţia, V. Alecsandri scrie poezia *„Despărţire"* [1]) (Iaşi — Maiu 1846). S'ar părea după titlu că avem de a face cu un conţinut dureros, în care sufletul poetului rănit de o neaşteptată despărţire sângeră sub povara unei suferinţi şi a unei pierderi. Aripile fericirii născânde cad obosite, strângându-se neputincioase în jurul visului frumos al unei iubiri abia înmugurite. Glasul tremură sugrumat de emoţie şi lacră-

1) V ilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 136—137.
2) Idem: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 138.

mile curg din belşug odată cu suspinul despărţirii fără întoarceri. Şi totuşi lucrurile nu stau tocmai aşa. Temperamentul poetului, al cărui optimism nativ îi încunună totdeauna fruntea cu nepăsarea senină a tinereţii, nu găseşte accente grave pentru a deplânge această despărţire. Poezia pare mai mult o urare şi o încurajare adresată iubitei sale.

„Mergi dar fără mâhnire, te du şi fii voioasă
Căci îngerul iubirii şi inima-mi duioasă
Te vor urma oriunde cu tainicul lor sbor;
Şi cât vei fi departe, ca mine te gândeşte,
Că tu eşti a mea viaţă, că soarta te iubeşte
Că cerul ne păstrează ferice viitor".

Nota de optimism străbate întreaga poezie, fiindcă iubirea pluteşte peste sufletele celor doi îndrăgostiţi. Fericirea poetului este prezentă pretutindeni, urmărind paşii iubitei sale. Increderea în dragostea lui trebue să-i dea şi ei tăria de a suporta despărţirea atât de neaşteptată:

„Şi când va fi lumină, şi când în miez de noapte
Vei asculta cu lacrimi a îngerilor şoapte,
Zi draga mea, atuncea, precum oiu zice eu:
„Nu e fiinţă 'n lume ca mine de iubită!
„Amorul mă 'ncunună cu-o rază strălucită,
„Veneţia m'aşteaptă zâmbind la visul meu!".

Banal şi nefiresc, poezia se pierde, ca şi cea mai mare parte din acest grup, în amănunte inutile, în parafrazări obositoare şi în filosofări naive, ceeace îi scade mult din farmecul poetic al ei. Imprejurări ca acestea ar fi smuls un strigăt de desnădejde din sufletul săgetat, la un adevărat poet romantic. V. Alescandri însă se mulţumeşte să noteze urări şi sfaturi care nu au nimic cu poezia.

Scrise într'un ritm vioiu, pline de entuziasm şi elan ti-

neresc, poeziile din acest grup păcătuesc aproape toate (cu excepţia bucăţilor *De crezi în poezie* şi *Vezi tu vulturul)*, prin banalitate, filosofare uşoară, notaţii comune. Frumoasele descrieri — căci sunt din acestea — apar înnăbuşite de elementele comune, apoetice. Deşi nu sunt lipsite de elan, totuşi acesta nu este susţinut, nu este variat, nu are putere sugestivă, nu are febra adevărat poetică. Poezia, chiar când există, se pierde prin aglomerarea prea multor elemente inutile. Toate însă, sunt sincere, sunt strigătul unei stări sufleteşti adevărate, care depăşeşte totuşi puterea de exprimare a poetului. Năvala sentimentului diminuiază sugestia expresiei. Forma nu poate ţine pas cu fondul. Inceputul iubirii este prima etapă a poeziei erotice a lui V. Alecsandri.

2. *Aşteptarea*

Cea de-a doua parte a romanului său de dragoste începe cu poezia *Dulce înger*[1]) (Brussa, Iulie 1846). V. Alecsandri părăseşte Iaşii (după cum ştim acum precis) la 7/19 Iunie 1846, iar Galaţii la 9/21 Iunie 1846, cu destinaţia Constantinopole. In luna Iulie se găseşte la Brussa, de unde, cu gândul veşnic la Niniţa, îi trimite, romantic, un răvaş de dragoste, în genul unei rugăciuni aducătoare de bine şi de noroc. Adresându-se unui înger din imaginaţia sa, poetul îl roagă să ia sub buna-i ocrotire pe aceea care, departe de el, este singură şi suferindă. Puterea-i divină să-i fie un sprijin continuu împotriva soartei rele, care ar pândi-o, ameninţându-i vieaţa. Şi tot acea putere să îi aştearnă covor de vis şi fericire în calea ei plină de suferinţă.

„Mergi, pe-aripe-ţi să se culce
Adormind încetişor,
Şi îngână-a ei somn dulce
Cu dulci, visuri de amor!

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 141.

Ear cu dânsa când prin lume
Vei sbura, înger iubit,
Ah! şopteşte-i al meu nume
Spune-i dorul meu iubit!"

Naivă, poezia păstrează încă nuanţe de copilărească manifestare a dragostei sale, din primul grup. Ritmată, ea aduce însă ceva nou, o armonie care o apropie, cum foarte bine observă unul din comentatorii poeziei lui V. Alecsandri de „un lin şi mângâios cântec de leagăn" [1]).

Departe de ea, gândul poetului, asemeni unei păsări uşoare, o întovărăşeşte pretutindeni. *Cântec de fericire* [3]) (Constantinopole, August 1846), este mărturia nedesminţită a acestei iubiri. Mult superioară celorlalte, atât prin fondul evoluat al sentimentului, cât şi prin forma expresiei poetice, *Cântec de fericire* înseamnă primul pas spre o poezie adevărată, exceptând ultimele două strofe, care, neadăogând nimic restului, distonează prin parafrazare şi strică unitatea poeziei. Gândul poetului o întovărăşeşte, dorul lui o desmiardă, ochii lui văd lucind ca într'o adevărată iluminare chipu-i îngeresc, asemenea unei frumoase năluciri din basme. Comparaţiile sunt delicate, versurile pline de farmec poetic, şi uneori chiar dau la iveală o minunată intuiţie a sentimentului şi expresiei afective. Versuri ca:

„Ochii mei, ce'n veci la tine
Aţintesc a lor lumine,
Inotând în tainic foc,
Văd lucind pe-a ta zâmbire
Ingereasca ta simţire
Ingerescul meu noroc".

sunt deadreptul momente de depăşire poetică în evoluţia li-

1) Elena Rădulescu-Pogoneanu: Vasilie Alecsandri *Poezii vol.* I Ed. Scr Rom. p. 45 n. 4.
2) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 143.

rică a talentului lui V. Alecsandri. Simțirea își găsește expresia potrivită, evoluată pe o adevărată temă lirică, din care svâcnește neîncetat nădejdea. Depărtările se strâng, sufletele se apropie și peste furtuni și vânturi plutește senină iubirea. Și încrederea în acest sentiment profund îi dă tăria să înfrunte suferința.

Tot aci scrie poetul *Pescarul Bosforului* [1]) (Constantinopole, Iunie 1846), încercare de a transpune într'un decor oriental aceeași iubire a sa pentru Elena Negri. Datarea poeziei implică însă unele lămuriri. Apărută pentru întâia oară în volumul dela Paris în 1853, poezia are data: Iunie, 1846. In ediția din 1875 (Socec) poartă data: 1845. Ținând însă seama că poetul a fost în 1845 la Constantinopole în August și nu în Iunie, iar în 1846 în Iunie, înclinăm să credem împreună cu Elena Rădulescu-Pogoneanu că adevărata dată este Iunie 1846. „Din întreaga atmosferă a poeziei, scrie d-sa, se vede că ea a fost scrisă la Constantinopol mai probabil în 1846, fiindcă în amândouă edițiile (în care ciclul *Lăcrimioare*-lor sunt așezate în ordine strict cronologică), *Pescarul Bosforului* urmează după „Dulce înger" și „Cântec de ferifericire" amândouă scrise în 1846. [2]) In orice caz însă nu putem fi de părerea lui Ch. Drouhet [3]), care recomandă modificarea datei *Iunie 1845* în *August-Octomvrie 1845*, pe simplele presupuneri de datări eronate a multor poezii ale scriitorului nostru. In August 1845 poetul a fost întradevăr impresionat de tabloul feeric al Bosforului pe care îl descrie astfel: „Mahalalele Terapia, Arnavut-Kioi, Yeni-Kioi încântă, transportă, minunează

---

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 146.

2) Elena Rădulescu - Pogoneanu: Vasilie Alecsandri, *Poezii*, vol. I, p. 456, n. 23.

3) Ch. Drouhet: *Vasile Alecsandri și scriitorii francezi*, Ed. Cultura Națională p. 33, n. 1: „Cu ajutorul jurnalului de călatorie putem corecta dată *Iunie 1845*, de dedesubtul poeziei *Pescarul Bosforului*, înlocuind-o cu *August-Octombrie*, 1845. O ediție critică a poeziilor lui Alecsandri ne-arată că și alte mențiuni de date ce însoțesc bucățile din culegerile de versuri ale lui Alecsandri sînt eronate".

prin noutatea stilului cu totul oriental, cu casele vopsite în multe culori, cu grădinile lor feerice, unde se înalţă maiestoşi pinii din Asia, de un verde întunecat, sever... Nu ai destui ochi ca să vezi, destule simţuri ca să simţi... In sfârşit, priveliştea Bosforului... cu moscheele semănând a vase mari cu două catarte... cu miile de corăbii şi miile de bărci brăzdându l în toate direcţiunile, cu acel farmec al lucrului nou şi acea culoare orientală aşa de necunoscută de Europeni... Acest tablou... a întrecut într'adevăr tot ce putusem crea în închipuirea mea Constantinopol este cea mai măreaţă şi mai strălucită victorie a realităţii asupra imaginaţiei." [1])

Aceasta nu înseamnă însă că tot în anul acela ar fi scris şi *Pescarul Bosforului*. După locul pe care poetul îl dă poeziei în ciclul *Lăcrimioare*-lor, ea nu putea fi scrisă decât în Iunie 1846, căci altfel ar fi apărut în volum după poezia *Despărţire*, scrisă în Maiu 1845. In niciuna însă din ediţiile poeziilor lui V. Alecsandri, nu se observă lucrul acesta. Ceeace ne mai face să credem în data Iunie 1846, este şi faptul că poezia prezintă o compoziţie mult evoluată, poeziilor din anul 1845. Mânuirea versului, ritmul şi mai ales întrebuinţarea exotismului oriental atât de bogat şi variat dau poeziei o notă evoluată, lucru pe care îl observăm la poet abia începând cu al doilea grup al poeziei sale erotice, datând din anul 1846.

Dilatarea ideii poetice prin dubla enumerare a temei iniţiale şi a negării ei imediate contribue în mare măsură la înlăturarea monotoniei, care ar diminua farmecul poeziei. Abdulah, dacă ar avea o zi cu noroc şi ar prinde în mreaja sa pe împăratul mărilor, care poartă în frunte un talisman bogat, ar putea să-şi cumpere rând pe rând „caftane, şaluri de Caşmir", „iuţi armăsari de la Misir" sau „lung caic de abanos" prelucrat „cu imnuri din Coran frumos".

„Şi treizeci de vâslaşi Osmani
Ce vesel ar sbura

---

1) Cit. din Elena Rădulescu-Pogoneanu: *op. cit.* p. 88.

Mai repezi decât Elcovani
Pe 'ntinsa Marmara."

Totuşi nu, Abdulah care este un biet pescar „purtat din val în val", dar care, dacă nu are decât un biet caic, în schimb e înzestrat cu un suflet plin de dor, nu vrea nici caftane, nici şaluri, nici armăsari, nici vâslaşi, nici covoare şi nici comori.

„Ci 'n mreajă dulce prefăcând
Duioasă-inima mea,
M'aş duce 'ncet şi tremurând
Să prind norocul 'n ea,
Să prind copila lui Topal,
Frumoasa Biulbiuli
Ce cântă noaptea lin pe mal
Pe mal la Kandili."

Rareori realizarea poetică a lui Vasile Alecsandri a fost atât de fericită. Deşi motivul inspiraţiei nu pare a fi direct, totuşi aluzia este transparentă. Abdulah nu este altul decât poetul însuşi care, voalându-şi iubirea, îi închină cel mai frumos imn oriental din câte a scris vreodată. Acest procedeu tehnic apare pentru prima oară în opera poetică a lui V. Alecsandri. Bine prins şi desvoltat, el introduce o notă de noutate în poezia lui erotică, înlăturând monotonia, care parcă începuse să se facă simţită. Variaţia pe tema iubirii îi va servi dealtfel poetului şi în alte împrejurări ale creaţiei sale.

Odată cu părăsirea Constantinopolului, V. Alecsandri îmbrăţişează alt decor şi chiar noi teme poetice. Poezia *Aşteptare* [1]) (Triest, Sept. 1846), deşi continuă grupul aşteptării, aduce o notă mai precisă de frământare sufletească. Neliniştea întâlnirii îl stăpâneşte, speranţa pare că îl părăseşte, totul în juru-i se nărue într'o adâncă şi nesfârşită aşteptare. Departe de lume, poetul îşi plânge singur suferinţa, cu ochii pierduţi în zările în-

---

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii*, vol. I *ed. cit.* p. 153.

tunecate ale depărtărilor. Totul e trist în jurul lui, iar el nemişcat rămâne dus pe gânduri.

„Stau ca o piatră în nemişcare
Pierdut pe gânduri adeseori,
Privesc la ceruri, privesc la mare...
Pe mare valuri ! în ceruri nori...“

Atunci, în desnădejdea aşteptării cheamă pe iubita lui pe care o visează cu înfrigurare. Ea singură poate să-i picure în suflet balsamul vieţii şi al fericirii ; ea singură poate să-i stingă amarul ce-l chinue şi să-i lumineze din nou calea iubirii. El o aşteaptă să-i pună hotar crudei sale dureri şi s'o pornească din nou pe drumul împlinirilor visate. *Aşteptare* este prima poezie a lui V. Alecsandri, în care accentele de suferinţă apar exprimate prin prelungite suspine. Emoţia aşteptării dă poeziei o notă de profundă sensibilitate în care omenescul trăeşte desprins parcă de convenţionalul uneori supărător al manifestărilor anterioare. Mult superioară poeziei *Despărţire,* care ar fi putut avea o notă mai profundă, *Aşteptare* se deosebeşte de rest prin nota suferinţei reale pe care poetul o încearcă întradevăr, frământat de întrebări chinuitoare. Şi această stare sufletească este în parte explicabilă. Elena Negri era suferindă. Intârzierea sosirii ei la Triest pune pe poet pe gânduri. Va fi poate bolnavă ? Călătoria prea lungă îi va fi pricinuit vreo neplăcere ? Sau poate, Niniţa lui dragă nu ştie că despărţirea lor crudă este izvorul atâtor zile de sbucium? Iată motivele pentru care poetul se sbate în preajma revederii, şi în acelaşi timp şi răspunsul ce l-am putea da unor interpretări faţă cu această atitudine a poetului. [1]) Frământarea era naturală şi pentru motivul că ei trebuiau să se întâlnească la Triest în ziua de 30 Au-

---

1) Cf. Alexandru Marcu: *V. Alecsandri şi Italia* p. 54: „Accentele dureroase — voite astfel — pe care le întâlnim aci, ne apar însă cu atât mai surprinzătoare şi totodată factice, cu cât Poetul era mai aproape ca oricând de ţinta supremă a aspiraţiilor sale: întâlnirea cu Elena Negri la Veneţia, spre care se îndreaptă“.

gust [1]) şi nu la Veneţia după cum crede Alexandru Marcu. In orice caz poezia este de o factură nouă şi cu accente dureroase sincere, iar nu voite aşa cum s'ar crede. Poetul evoluat şi natural îşi cântă neliniştea aşteptării pe coarda suferinţii. Melodia este armonioasă şi profund omenească, exceptând ultimele trei strofe care dăunează întregului. V. Alecsandri nu ştie unde să se oprească. Prelungind poezia, îi diluiază unitatea. diminuând în felul acesta efectul final. Totuşi *Aşteptare* este frumoasă şi sugestivă, naturală şi sinceră.

3. *Fericirea*

Veneţia [2]) (11 Sept. 1846) inaugurează o nouă etapă în evoluţia poeziei erotice a lui V. Alecsandri. Dela începutul iubirii, drumul străbătut este lung şi evoluţia lentă dar sigură. Dela prima poezie de dragoste a lui V. Alecsandri închinată Elenei Negri *8 Mart* (1845) şi până la *Veneţia* (11 Sept. 1846) iubirea lui s'a definit, talentul a evoluat şi dela simplul strigăt de fericire al începutului „iubesc şi sunt iubit", ajunge la o mai subtilă expunere a iubirii şi la o mai pătrunzătoare interpretare a ei. Pretutindeni se simte acum mâna sigură a artistului, puterea lui evocatoare şi armonioasa melodie a limbii. Versul pare măsurat şi cizelat cu mai multă măestrie, expresia constituind o fericită adecvare la ideea sau sentimentul pe care le exprimă.

Data de *11 Septemvrie 1846* are o însemnătate deosebită, deoarece V. Alecsandri consideră această zi, o răscruce serioasă în vieaţa lui: începutul vieţii intime cu Elena Negri. De altfel poetul însuşi a încrustat cu litere cirilice într'o piatră scumpă, această dată. [3]) Evocarea acestei vieţi de apropiere sufletească,

---

1) In itinerarul călătoriei Elenei Negri este menţionată plecarea din Galaţi la *2 Iunie* şi sosirea la Triest la *3 August*.

2) Vasilie Alecsandri: *Poezii*, vol. I, *ed. cit.* p. 153.

3) Această relicvă preţioasa se află tot în posesia d-nei Elena Ing Ivănescu.

V. Alecsandri o face în versuri pline de poezie adevărată. Rând pe rând, el cântă mulţumirea liniştitoare pe care o simte privind-o :

„Când ochii mei înnoată în gingaşe lumină,
Ce tainic isvorăşte din ochii tăi frumoşi,
Atunci orice durere în sânul meu s'alină
Ca marea turburată ce-adoarme şi suspină
Sub ale nopţii blânde luceferi mângâioşi".

sau fericirea pe care o încearcă atunci când alături de ea îi simte inima bătând pentru el, plină de iubire curată:

„Când fruntea mea în pace cu drag e legănată
Pe sânul tău ce saltă aprins de dulce dor,
Fiinţa mea ferice, de visuri desmierdată
In lumi necunoscute se simte înălţată
Ş'urmează-a ta fiinţă în tainicul ei sbor".

sau, în sfârşit încântarea fără de margini de care este cuprins în clipele de uitare pământească sub vraja mistuitoare a îmbrăţişările iubitei sale:

„Când veselă, fierbinte, guriţa-ţi zâmbitoare
Mă 'ncântă, mă îmbată cu-a sale sărutări,
In inimă-mi atunci s'aprinde-un dulce soare
Şi viaţa-mi, ca albina lipită de o floare
Se leagănă în ramuri pe-a tale desmierdări."

Toate aceste evocări în legătură cu fericirea lui crescândă, poetul le situează în cadrul melancolic al Veneţiei atâtor îndrăgostiţi celebri. Gondola, luna, palatele scăldate în lumina nopţii şi canalurile tremurând lângă case, completează splendidul tablou al marei lui pasiuni :

„Când noaptea în tăcere la ora ce s'adună
A dogilor vechi umbre, pe maluri şovăind,

Gondola, leagăn dulce, ne primblă împreună
Pe luciul lin al mării în care alba lună
Cu stelele voioase se scaldă strălucind.

Atunci, din umbra deasă ce doarme 'ntre canaluri
Din lampele aprinse în bolţile cereşti,
Din turnuri, din palaturi ce triste zac pe maluri
O tainică-armonie pluteşte peste valuri
Şoptind inimei noastre cuvinte îngereşti."

Poezia se termină cu un îndemn la iubire, care singura „luminează calea frumoasei tinereţi". Privită în ansamblul ei, *Veneţia* constitue o admirabilă prezentare nu numai a unui sentiment, dar a unei lumi întregi trăind în vechea cetate.

„Din turnuri din palaturi ce triste zac pe maluri
O tainică-armonie pluteşte peste valuri,

Viziunea melancolică a Veneţiei, care va fi reluată mai târziu de Eminescu cu mai multă amploare şi cu mai multă putere sugestivă este prinsă cu mult înainte de V. Alecsandri. Aci, ca şi aiurea poetul preamăreşte iubirea, singura dătătoare de vieaţă şi fericire, capabilă să înfrunte vremea care coseşte totul în cale-i. Nota optimistă, de data aceasta domină. Şi chiar în peizajul melancolic al oraşului, luceafărul nădejdii străluceşte mai luminos ca oriunde.

Deşi în grupa cercetată de noi acum, poezia care urmează imediat după *Veneţia* este *Barcarola veneţiană*, socotim totuşi că în ordinea cronologică a creaţiei urmează *Biondineta*, fapt ce-l vom explica mai târziu.

Biondineta [1]) (Veneţia — Oct. 1846), cunoscuta canţonetă a lui V. Alecsandri, nu este decât efortul de poetizare a unei legende veneţiene, tot aşa după cum *Pescarul Bosforului*, era acelaşi efort de poetizare a unei legende orientale. In amân-

---

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii*, vol. I, *ed. cit.* p. 160.

două însă, sufletul lui V. Alecsandri este prezent, travestindu-şi sentimentul în vălul legendei.

Alexandru Marcu crede că izvorul de inspirarţie al poeziei „urcă la cunoscuta canţonetă „La biondina in gondoleta" a lui Antonio Lamberti." [1]) Nu mai puţin semnificativă însă este şi apropierea ce s'ar putea face între poezia lui V. Alecsandri şi una din legendele veneţiene. Iată cum relatează poetul acest lucru, prietenului său Edouard Grenier [2]): „...Vous avez vu à Vanise, sans doute, les porteuses d'eau qui vont chaque jour remplir leurs seaux de cuivre au puits du palais des doges? Quand j'étais à Venise mon gondolier Toni m'a raconté la légende suivante:

„Du temps de je ne sais plus quel doge, l'une de ces jeunes filles, la plus jolie (cela va sans dire), se rendit un matin dans la cour du palais ducal pour puiser de l'eau. Pendant qu'elle était penchée sur la margelle du puits et qu'elle regardait en souriant son image flotter à la surface de l'eau, le fils du doge, accoudé à l'une des fenêtres du palais admira la taille gracieuse de la jeune fille. Il aperçut un instant après sa figure dorée de soleil et s'infiama d'amore. Immédiatement, il chercha à s'en faire aimer et à la séduire, mais la charmante enfant résista bravement à toutes miroiteries de l'amour patricien du duc. Elle aimait de son côté Nello, le plus brave gondolier de Venise, le chanteur le plus célèbre des lagunes et de la *riva dei Schiavoni*. Pendant ce temps la guerre éclata entre les Venitiens et les Turcs. Le fils du doge partit avec les galères de la République, remporta une victoire signalée sur la flotte ennemie aux environs de Chypre, et revint à Venise pour recevoir les grands honneurs qui l'attendaient. Le doge, son père, lui demanda au nom de la République, quelle faveur il désirait pour prix de ses services· Il n'exigea que le droit d'élever jusqu'à lui une fille du peuple. La demande fut accordée et le mariage

---

1) Alexandru Marcu: *op. cit.* p. 59.

2) G. Gazier: *Lettres inédites d B. Alecsandri à Ed. Grenier* Paris 1911, p. 48.

du jeune héros vénitien avec la jolie porteuse d'eau fut publié à haute voix sur les canaux et sur les places de Venise. Quelques jours après, il fut célébré dans l'église Saint-Bare et, au sortir de la cérémonie, les nobles époux montèrent en gondole pour aller prendre part à la course de Santa Martha. Cette course a lieu hors du canal de la Giudeca, en pleine mer. Or, il arriva que la gondole du duc, lancée à toute vitesse, fut brusquement coupée et coulée à fond par une autre gondole. Vous devinez sans doute que celle-ci était conduite par Nello. N. B. — C'est depuis ce triste accident que les gondoles venitiennes sont peintes en noir. Voilà ma legende, cher Grenier, faites-en votre profit, si vous la trouvez intéressante et digne d'un petit poème".

Pornind dela această legendă şi înlăturând partea dramatică a ei, V. Alecsandri scrie *Biondineta*. Ca şi în legendă, frumoasa Biondinetă refuză propunerile lui Mocenigo, ale vestitului Titian şi ale noului doge, care toţi ar fi ridicat-o la un nou rang ce nu-l visase niciodată, pentru a rămâne cu dragostea ei scumpă, gondolierul Tonin, pe care Biondineta îl iubeşte din toată inima, cu toată pasiunea tinereţii sale.

„Nu-i oglindă mai curată
Nu-i portret mai îngeresc,
Decât cel ce mi s'arată
In fântână când privesc.

Nu sunt semne de mărire
Nici inele de rubin
Cu mai dulce strălucire
Decât ochii lui Tonin.
Ca gondola-i din Piaţetă
Nu e tron mai de dorit
Când pe draga-i Biondinetă
El o primblă fericit!"

Asemenea Biondinetei, V. Alecsandri nu ar fi schimbat pe scumpa lui Niniţă pentru nimic în lume. Va fi voit poate

tatăl poetului să îl căsătorească cu altcineva? Era el poate împotriva acestei legături a lui V. Alecsandri cu Elena Negri? Nu ştim nimic precis, totuşi această stăruitoare repetiţie a temelor poetice ne-ar înclina să credem, mai ales că şi în *Jurnalul* său intim poetul notează drept mare noroc faptul că tatăl său renunţase de a mai veni la Veneţia, după cum plănuise [1]), iar la Paris, unde locuia fratele său Iancu, consideră cele 13 zile petrecute acolo, drept cele mai triste şi mai nesuferite din câte a îndurat vreodată. [2])

Delicată, cu nuanţe de fină cochetărie feminină, atitudinea Biondinetei ne reţine plăcut şi ne face să admirăm răspunsul sincer ce l-a dat tuturor ispitelor care voiau s'o răpească dragostei sale. Prin acest răspuns, ea ridică un imn de slavă iubirii, tot aşa cum V. Alecsandri preamăreşte fericirea iubirii sale. Versul vioiu şi ritmat exprimă seninătate şi voie bună, iar cadru exotic al Veneţiei aruncă o lumină de vis peste cetatea palatelor scăldate în apele lunii.

Mult mai profundă, cu rezonanţe mult mai ample şi versuri mult mai sonore şi sugestive este scrisă poezia *O seară la Lido* [3]) (Veneţia — Oct. 1846). Gama sufletului său capătă acum o complexitate de inspiraţie mult mai spiritualizată, iar solemnitatea momentului dă întregei atmosfere un aer de meditaţie şi spovedanie sentimentală. Martoră a iubirii lor, Veneţia cernită, care a cunoscut pe vremuri „glorii triumfale" şi a cărei „gondole negre" alunecau în taină pe canaluri, Veneţia este chemată de astă dată de poet să mărturisească tuturor, dacă din timpurile sale de glorie şi până astăzi a văzut vreun chip mai îngeresc decât al iubitei sale.

„Dar spune-mi tu, văzut-ai în gondolă vreodată
Fiinţă mai frumoasă, mai dulce desmierdată
Un înger de iubire cu suflet mai ceresc
Decât minunea scumpă pe care eu slăvesc?"

---

1) v. ms. inedit p. 29.
2) idem p. 93.
3) Vasilie Alecsandri: *Poezii*, vol. I, *ed. cit.* p. 164.

10

Nous choisîmes peu après un appartement de trois chambres avec salon sur le canal grande au palais Bembo; et le jour même nous y déménageons tous les deux. —

Enfin nous sommes chez nous! et à Venise. 11 Septembre 1846 et 8 Mars 1835. Toute ma vie de cœur est dans ces deux époques. —

Le 12 à 5 h. du matin, je quitte N: et à travers les raisons qui m'attirent je me rends au bateau qui part pour Trieste. Je quitte le bordeau seul pour la Comédie. Peu après arrive Mad. Stirbey pleurant de quitter les enfants. Ce deuil troublant qui me rappelait ceux que je fis à ma mère en 1839 lors de mon départ pour Paris. Les larmes m'étouffent jusqu'à ma [illegible] de [illegible] de la Mer; enfin le bateau se met en marche et tout ce que j'ai de plus cher disparait derrière nous. Pendant la traversée je tâche de consoler Madame Stirbey qui se cache de pleurer. Pauvre mère! elle se résigne malgré sa douleur à l'absence de ses enfants dans l'intérêt de leur avenir.

Arrivé à Trieste je promène Madame Stirbey dans les rues pour la distraire. Elle fait des emplettes pour la nombreuse famille qui

Pagina 10 din JURNALUL inedit al poetului

Mărturisirea directă a dragostei este din nou prezentă. Plină de farmec, fiinţa iubitei sale îl stăpâneşte cu o pasiune arzătoare şi totuşi, cu diadema de aştrii pe frunte, ideală. Ca şi cerul fără de sfârşit, iubirea poetului pentru Elena Negri îmbracă haina cerească a soarelui cu lumini strălucitoare. Pe chipul ei feciorelnic se oglindeşte viitorul întregei lui fiinţe. Prin ea poetul îşi găseşte un rost în vieaţă şi dincolo de pământesc, eternul refugiu al existenţei sale. Mărturisirea entuziastă sfâşie vălul alegoriilor anterioare.

„Căci te iubesc, Elenă, cu-o tainică uimire,
Cu focul tinereţii, cu dor nemărginit,
Cu lacrimi şi credinţă, cu dulce fericire,
Cu tot ce este 'n mine putere de iubit!

In dragostea cerească visând cerescul bine
La tine al meu suflet înalţă sborul său,
Tot ce-i mai sfânt pe lume, eu îl slăvesc în tine,
Tu eşti lumina, viaţa şi Dumnezeul meu !"

Desigur, accente de acestea spontane, sincere, izvorăsc dintr'o iubire curată, serafică, dumnezeiască. Copleşit de aceste frământări sentimentale, el le exprimă de data aceasta prin elanuri nestingherite, prin accente viguroase, prin versuri armonioase şi sonore. Sub vraja iubirii, poetul se desprinde de tot ce este pământesc, plutind senin în sferele idealului. Ea îl transfigurează, îndumnezeindu-l prin însăşi esenţa ei divină.

Inţeleasă astfel, iubirea poetului nu cunoaşte decât formele ideale ale Dumnezeirii însăşi:

„Iubirea ta-mi insuflă un dor de nemurire
Iubirea mea mă 'nalţă la tronul îngeresc !
Şi 'n leagăn de gondolă, în veşnică iubire
Cât lumea lângă tine aş vrea ca să trăesc !"

S'ar părea după unii comentatori [1]) că perioada venețiană se încheie cu poezia *O seară la Lido*. Totuși în urma cercetărilor întreprinse de noi și întemeiați pe cele scrise de poet în *Jurnalul* său intim, putem afirma cu siguranță că această perioadă se termină cu cele două barcarole: *Barcarola venețiană și Gondoleta*, scrise tot în anul 1846, dar cu totul la alte date decât acelea ce apar în toate edițiile poeziilor lui V. Alecsandri. Studiul celor două poezii ne vor descoperi lucruri de o extremă importanță pentru felul cum scria V. Alecsandri și mai ales cu privire la rolul jucat de Elena Negri în această creativitate poetică.

Barcarola venețiană apare în toate edițiile poeziilor lui V. Alecsandri datată: *Sept. 1846 — Veneția* și este plasată imediat după poezia *Veneția* și înaintea poeziei *Biondineta*, lăsând prin aceasta să se înțeleagă, că ar fi scrisă după prima, datată „11 Sept. 1846 — Veneția" și cu o lună înaintea celei de a doua, care este datată „Veneția — Oct. 1846". Dar nici data și nici plasarea cronologică a poeziei acesteia nu corespund adevărului.

Barcarola venețiană [2]) este scrisă la Salzburg la 24 Noemvrie 1846, iar nu la Veneția în Sept. 1846. Aceasta se poate constata din însăși datarea poetului făcută în *Jurnalul* său intim, unde este scrisă în întregime și barcarola [3]). Poezia a purtat mai întâiu titlul *Barcarola venețiană* pe care apoi poetul l-a modificat, ștergând *venețiană* și lăsând numai *Barcarolă*, pentruca apoi în ultima redactare să reapară titlul *Barcarolă venețiană*. Poezia este scrisă cu caractere cirilice, alfabetul de tranziție. Dăm mai jos, pe rând, diferitele variante.

Prima variantă :

---

1) N. Petrașcu: *op. cit.* p. 115. Alexandru Marcu: *op. cit.* p. 61.
2) Vasilie Alecsandri: *Poezii*, vol. I, *ed. cit.* p. 157.
3) v. ms. inedit p. 69—70.

BARCAROLĂ VENEŢIANĂ

Pe mare lină
Care suspină,
Stelele toate plutesc uşor,
De ce, vai mie,
Steluţă vie
Lipseşti tu numai din horul lor?

Dintre canaluri
Şi de pe maluri
Se'nalţă-un cantec melodios.
De ce iubită,
Liră slavită,
Nu se aude glasu-ţi duios?

Tainica noapte
Cu blande şoapte
Te cheamă, dragă, s'o încununi,
Gondola geme,
Căci multă vreme
N'ai fost cu mine printre laguni.

Ah, te coboară,
Vesel-uşoară
Dintr'al tău negru şi trist palat;
Vin de zâmbeşte,
De străluceşte
Ca un luceafăr din cer picat.

Priveşte-acuma,
Despicând bruma
Luna din valuri se'nalţă'n cer.
Ah, răsari, vină
Dragă lumină
Să mângâi vesel pe gondolier.

Căci în gondolă
Cu-o barcarolă

Visul tău gingaş voiu îngâna,
Şi noaptea 'ntreagă,
Niniţă dragă,
Incet pe marea te-oi îngâna.

Salzburg 24 Noemvrie [1])

Varianta a doua :

BARCAROLĂ

Pe marea lină
Care suspină,
Stelele toate plutesc uşor,
De ce, vai mie,
Steluţă vie
Lipseşti tu numai din horul lor?

Dintre canaluri
Şi de pe maluri
Se'nalţă-un cântec melodios.
De ce Niniţă,
A ta guriţă,
Nu se aude cântând voios ?

Tainică noapte
Cu blânde şoapte
Te cheamă, dragă, s'o încununi.
Gondola geme,
Căci multă vreme
N'ai fost cu mine printre laguni.

Ah, te coboară,
Vesel-uşoară
Dintr'al tău negru palat crăesc.
Vin de zâmbeşte,

1) v. ms. inedit p. 70.

De străluceşte
Ca un luceafăr dumnezeesc.

Priveşte-acuma,
Despicând bruma
Luna din valuri se'nalţă'n cer.
Ah, răsari, vină
Scumpă *lumină*
Să mângâi dulce pe gondolier.

Căci în gondolă
Cu-o barcarolă
Visul tău gingaş va îngâna.
Şi noaptea 'ntreagă,
Niniţă dragă,
Incet pe marea te-a *legăna*

Salzburg 24 Noemvrie

Varianta a treia:

BARCAROLĂ

Pe marea lină
Care suspină,
Stelele toate plutesc uşor,
De ce, vai mie,
Steluţă vie
Lipseşti tu numai din horul lor?

Dintre canaluri
Şi de pe maluri
Se'nalţă-un cântec melodios.
De ce, Niniţă,
A ta guriţă,
Nu se aude cântând voios?

Tainica noapte
Cu blânde şoapte
Te cheamă, dragă, s'o încununi.
Gondola geme,
Căci multă vreme
N'ai fost cu mine printre laguni.

Ah, te coboară,
Vesel-uşoară
Dintr'al tău negru palat crăesc.
Vin de zâmbeşte,
De străluceşte
Ca un luceafăr dumnezeesc.

Priveşte-acuma,
Despicând bruma
Luna din valuri se'nalţă'n cer.
Ah, răsari, vină
Scumpă lumină
Să mângâi tristul *tău gondolier.*

Căci în gondolă
Cu-o barcarolă
Visul tău gingaş va îngâna.
Şi noaptea 'ntreagă
Niniţă dragă,
Incet pe mare te-a legăna.

Salzburg 24 Noemvrie

Varianta a patra:

BARCAROLA

Pe marea lină
Care suspină.

Stelele toate plutesc uşor,
De ce, vai mie,
Steluţă vie
Lipseşti tu numai din horul lor?

Dintre canaluri
Şi de pe maluri
Se'nalţă-un cântec melodios.
De ce, Niniţă,
A ta guriţă
Nu se aude cântând voios.

Tainică noapte
Cu blânde şoapte
Te cheamă, dragă, s'o încununi.
Gondola geme,
Căci multă vreme
N'ai fost cu mine printre laguni.

Ah, te coboară
Vesel-uşoară
Dintr'al tău negru palat crăesc.
Vin de zâmbeste.
De străluceşte
Ca un luceafăr dumnezeesc.

Plutind prin ceaţă
Cu blânda-i faţă
Luna din valuri se'nalţă'n cer.
Ah, răsari, vină
Scumpă lumină
Să mângâi dulce pe gondolier.

Căci în gondolă
Cu-o barcarolă
Visul tău gingaş va îngâna

Şi noaptea 'ntreagă,
Niniţă dragă,
Incet pe mare te-a legăna.

Salzburg 24 Noemvrie

Varianta a cincea:

BARCAROLA

Pe marea lină
Care suspină
Stele toate plutesc uşor.
De ce, vai mie,
Steluţă vie
Lipseşti tu numai din horul lor?

Dintre canaluri
Şi de pe maluri
Se'nalţă-un cântec melodios.
De ce. Niniţă,
A ta guriţă
Nu se aude cântând voios?

Tainica noapte
Cu blânde şoapte
Te cheamă dragă, s'o încununi.
Gondola geme,
Căci multă vreme
N'aî fost cu mine printre laguni.

Ah, te coboară,
Vesel-uşoară
Dintr'al tău negru palat crăesc,
Vin de zâmbeşte,
De străluceşte
Ca un luceafăr dumnezeesc.

Acum din mare
In depărtare
Luna din valuri se'naltă'n cer.
Ah, răsari, vină,
Scumpă lumină
Să mângâi dulce pe gondolier.

Căci în gondolă
Cu-o barcarolă
Visul tău gingaş va îngâna.
Şi noaptea 'ntreagă,
Niniţă dragă,
Incet pe mare te-a legăna,

Salzburg 24 Noemvrie

Variantă a şasea:

BARCAROLĂ

Pe marea lină
Care suspină
Stelele toate plutesc uşor.
De ce, vai mie,
Steluţă vie
Lipseşti tu numai din horul lor?

Dintre canaluri
Şi de pe maluri
Se 'naltă - un cântec melodios·
De ce, Niniţă,
A ta guriţă
Nu se aude cântând voios ?

Tainica noapte
Cu blânde şoapte
Te cheamă, dragă, s'o încununi.

Gondola geme,
Căci multă vreme
N'ai fost cu mine printre laguni.

Ah, te coboară
Vesel-uşoară
Dintr'al tău negru palat crăesc.
Vin de zâmbeşte,
De străluceşte
Ca un luceafăr dumnezeesc.

Acum din ceaţă
Cu blânda-i faţă
Luna din valuri se'nalţă'n cer.
Ah, răsari, vină
Scumpă lumină
Să mângâi dulce pe gondolier.

Căci în gondolă
Cu-o barcarolă
Visul tău gingaş va îngâna.
Şi noaptea 'ntreagă,
Niniţă dragă,
Incet pe mare te-a legăna.

Salzburg 24 Noemvrie

Variantă a şaptea :

BARCAROLĂ VENEŢIANĂ

Pe marea lină
Care suspină
Stelele toate plutesc uşor,
De ce, drăguţă
A mea steluţă
Lipseşti tu numai din horul lor.

Dintre canaluri
Şi de pe maluri
Se 'naltă-un cântec melodios
De ce, Niniţă,
A ta guriţă
Nu se aude cântând voios?

Tainica noapte
Cu blânde şoapte
Te cheamă, dragă, s'o încununi.
Gondola geme,
Căci multă vreme
N'a fost cu tine printre laguni.

Ah! te coboară
Vesel, uşoară
Dintr'al tău negru palat regesc.
Vin de zâmbeşte,
De străluceşte
Ca un luceafăr dumnezeesc.

Cu blânda-i faţă
Plutind prin ceaţă
Luna din valuri se'naltă'n cer.
Ah! vină, *vină,*
Scumpă lumină
Să mângâi dulce pe gondolier.

Eu în gondolă
Cu-o barcarolă
Visul tău gingaş voiu *îngâna,*
Şi noaptea 'ntreagă,
Niniţă dragă
Incet pe mare te-oi legăna.

Salzburg 24 Noemvrie

Scrisă într'o formă vioaie, cu un ritm sprinten și legănat, poezia încântă prin armonia versului inegal, care corespunde exact stărilor sufletești exprimate. Studiul amănunțit al variantelor duce la constatarea unei continue reluări poetice pentru o cât mai perfectă și sugestivă realizare artistică. Spontaneitatea inspirației este prelucrată de mâna artistului în neobosita căutare a cuvântului, cel mai poetic și în același timp și cel mai expresiv posibil. Insăși oscilarea în alegerea expresiei celei mai fericite, care să redea și ideea, dar să satisfacă plăcut și urechea, cum este cazul celor două versuri din penultima strofă, pe care poetul le prelucrează de patru ori, pentru a ajunge la cea mai izbutită realizare artistică (Cu blânda-i față, Plutind prin ceață), ne dau o idee justă de felul cum V. Alecsandri lucra și prelucra materialul său poetic. Ideea centrală, — durerea de a nu fi la un loc cu iubita lui — se definește încă dela început, evoluând dela întrebare spre rugăminte, care îmbracă uneori accente de stăruitoare implorare. Gândul amarnic al poetului .se luminează spre sfârșit de ideea unei legănări comune a visului lor de iubire. Chemarea lui se împletește cu aceea a naturii însăși, care, părtașe a suferinței sale, suspină și ea și geme după iubita lui dragă. Deși poezia vorbește despre un gondolier și gondola lui, simțim îndată că avem în față un echivalent al poetului. Deși ar părea impersonală, poezia *Barcarola venețiană* este tot atât de subiectivă ca și celelalte. Imprejurările în care a fost scrisă, ne fac să credem în sincera exprimare a unui sentiment, ce îl stăpânea în acele momente. V. Alescandri era singur la Salzburg, în timp ce Elena Negri se găsea pe atunci la Viena. Despărțiți la Bruck, el luase calea Salzburg-ului, în timp ce ea se îndrepta spre Viena. Iată ce notează poetul în *Jurnalul* său intim: După două oare și giumătate de călătorie îmi iau rămas bun dela scumpa mea N. și cobor la Bruck. — Pentru prima dată după două luni și giumătate sunt singur, și situația mea pare stranie [1]).

---

1) v. ms. inedit p. 56

Singur, la Salzburg, poetul se simte stingher şi caută să-şi mai potolească suferinţa, gândind la iubita lui. Astfel, o lume întreagă de amintiri pun stăpânire pe el, şi poetul le aşterne pe hârtie. „Iată deci trei zile, scrie el în *Jurnalul* său intim, la data de 22 Noemvrie 1846, decând aştept aici pe scumpa mea N.: timp în care am găsit prilejul de a-mi amăgi neliniştea, readucându-mi în minte frumosele vremi dela Veneţia ş. a. pentruca să le însemn în aceste file. Ocupaţia aceasta plăcută m'a făcut să uit în cursul celor trei zile, că mă aflu singur printre Nemţi — lucru ce mi-a făcut mult bine — şi mi-a dovedit în chip hotărîtor că acel ce are o comoară de suveniruri dragi şi fermecate, poartă o lume întreagă de iluzii, unde poate trăi adesea, fără să ia vreodată în seamă la singurătatea sa. El este cu atât mai fericit, când la vraja trecutului poate să adaoge, ca mine, perspectiva unui viitor plin de voioşie". [1]) Cu gândul la Elena Negri, V. Alecsandri scrie, după cum ne arată lămurit manuscrisul *Jurnalului* său intim, *Barcarola veneţiană,* motiv ce ne face să nu putem subscrie părerii lui Alexandru Marcu exprimată în comentariile poeziei de mai sus: „Prezenţa numelui de Ninita (diminutiv pentru Elena) în aceste şi alte versuri asemănătoare, ne-ar indica, fără îndoială, că avem de a face cu o inspiraţie personală, de fapt însă ele pot găsi punct de plecare şi în canţonete de tipul celei intitulate „La barchetta", cât se poate de populară la Veneţia şi scrisă pentru Nina, fiica nu mai puţin celebrului dansator Salvatore Vigano de către poetul dialectal veneţian Pietro Buratti († 1832) bine cunoscut pe atunci unor romantici iluştri ca Stendhal, Manzoni ori Carlo Porta". [2]) Dacă structura poeziei se apropie de aceea a lui Pietro Buratti, conţinutul în orice caz nu poate fi decât expresia firească a iubirii lui V. Alecsandri pentru Elena Negri. Tot aşa se explică şi datarea şi locul unde a fost scrisă: Salz-

---

1) v. ms. inedit p. 58
2) Alexandru Marcu: *op. cit.* p. 58.

burg 24 Noemvrie 1846. Data „Veneţia, Sept. 1846", nu ar putea răspunde fondului stăpânit, după cum am văzut, de regretul absenţei iubitei sale, deoarece la acea dată V. Alecsandri şi Elena Negri erau la Veneţia împreună, sub fascinaţia extazului lor amoros. Strigătul de durere al poetului şi rugămintea ce i-o adresează iubitei sale să revină mai curând, să-i zâmbească şi să strălucească întocmai ca un luceafăr dumnezeesc, nu puteau porni din altă parte decât de acolo, din Salzburg, de unde se găsea atunci departe de iubita lui Niniţă. Iar dacă s'ar întâmpla să existe undeva, în vreun manuscris, care în orice caz nu poate fi cel „princeps", data şi locul *Sept. 1846 Veneţia,* nu şi-ar avea explicaţia decât în dorinţa poetului de a da o coloratură cât mai romantica operii sale poetice, tot aşa după cum data naşterii sale 1821, în loc de 1819 nu este decât datorită faptului de a fi cedat „mirajului unei coincidări a venirii sale pe lume cu un eveniment aşa de însemnat în istoria ţărilor noastre, cu Revoluţia lui Tudor Vladimirescu".[1]) Scrisă deci sub directa inspiraţie a sentimentului care îl stăpâneşte, *Barcarola veneţiană* marchează un moment important din evoluţia sentimentală a poetului.

Acelaşi lucru se întâmplă şi cu poezia *Gondoleta*[2]) (Veneţia — Octomvrie 1846). In toate ediţiile poeziile lui V. Alecsandri apare cu data „Veneţia - Oct 1846" şi plasată după *O seară la Lido* şi înaintea poeziei *Canţonetă napolitană,* în vreme ce ea a fost scrisă tot la Salzburg şi tot la 24 Noemvrie 1846, odată cu *Barcarola veneţiană,* deci trebue plasată înaintea poeziei *Canţoneta napolitană* şi după *Barcarolă veneţiană.* Ca şi aceasta din urmă, *Gondoleta* este scrisă cu litere cirilice, alfabetul de tranziţie şi cunoaşte şi ea mai multe versiuni.

Iată prima versiune :

1) Elena Rădulescu-Pogoneanu: *op. cit.* p. 7.
2) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 167.

BARCAROLA NINIŢII
(cântec veneţian)

Cu Niniţa 'n gondoletă
Când mă primblu 'ncetişor,
Trecătorul din Piaţetă
Ne priveşte oftând de dor.
Atunci cerul se 'nsenină
Zambind vesel l'amândoi
Ş'Adriatica s'alină
Se alină pentru noi.

In lagună de ne place
A pluti, sau în canal,
Pentru noi Siroco tace
Pe-a lui Lido verde mal.
Şi sub lunga sa lopată
Gondoleta saltă lin
Cu Niniţa legănată
Legănată pe-al meu sin.

Mână vesel lopătare
De la Lido la San Marc.
Mână pe Canalul mare
Ce se'ndoae ca un arc.
Mergi cât draga mea Niniţă
Stând la peptu-mi înfocat
Imi va da dulce guriţă
Guriţă de sărutat.

Cât va fi în ceruri lună
Cât va fi senin pe cer,
La Giudeca spre lagună
Sbori voinice gondolier.
Dune Toni'n linîştire
Pân'ce stând gondola ta

Viața noastră de iubire
In iubire va'nceta!

Salzburg, Nov 24

Versiunea a doua :

BARCAROLA NINIȚII.

(cântec venețian)

Cu Ninița'n gondoletă
Când mă primblu 'ncetișor,
Trecătorul din Piațetă
Ne privește — oftând de dor
Atunci cerul se'nsenină
Zâmbind vesel l'amândoi,
S'Adriatica s'alină,
Se alină pentru noi.

In lagună de ne place
A pluti pe-al mării val,
Pentru noi Siroco tace
Pe-a lui Lido verde mal
Și sub lunga sa lopată
Gondoleta saltă lin
Cu Ninița legănată
Legănată pe-al meu sin.

Mână vesel lopătare
Dela Lido la San Marc,
Mână pe Canalul mare
Ce se'ndoae ca un arc.
Mergi cât draga mea Niniță

1) v. ms. inedit p. 72.

Stând la peptu-mi înfocat,
Imi va da dulce guriţă
Guriţă de sărutat.

Cât va fi în ceruri lună
Cât va fi senin pe cer,
La Giudeca spre lagună
Sbori voinice gondolier.
Dune Toni 'n liniştire
Pân' ce stând gondola ta,
Viaţa noastră de iubire
Cu iubire va 'nceta.

Salzburg, Nov. 24

Versiunea a treia:

GONDOLETA

Cu Niniţa'n gondoletă
Când mă primblu 'ncetişor,
Trecătorul din Piaţetă
Ne priveşte — oftând de dor.
Atunci cerul se'nsenină
Lucind vesel, l'amândoi.
S'Adriatica s'alină,
Se alină pentru noi.

In lagună de ne place
A pluti pe-al mării val,
Pentru noi Siroco tace
Pe-a lui Lido verde mal.
Şi sub lunga sa lopată
Gondoleta saltă lin
Cu Niniţa legănată
Legănată pe-al meu sîn.

Mână vesel lopătare
Dela *Lido la San Marc,*
Iea de-alung *Canalul mare*
Ce se'ndoae ca un arc,
Mergi cât draga mea Niniţă
Stând la peptu-mi înfocat,
Mi-a da dulcea sa guriţă
Mi-a da dulce sărutat.

Cât va fi în ceruri lună
Cât va fi senin pe cer,
La Giudeca spre lagună
Sbori voinice gondolier.
Du-ne *Toni 'n linişţire*
Pân' ce stând gondola ta,
Viaţa noastră de iubire
Cu iubire va 'nceta!

Salzburg, Nov. 24

Deosebită ca ton, decât cealaltă barcarolă pe care V Alecsandri o scrie la Salzburg, *Gondoleta* exprimă voioase accent de optimism, care dau poeziei nuanţe de luminoasă beatitudine. In tovărăşia iubitei sale, poetul cunoaşte clipe de uitare şi de extaz continuu. Natura însăşi — cerul şi luna — surâde, pentrucă iubirea lor este curată, este veşnică. Şi în această barcarolă, ca şi în prima, grija poetului de a găsi expresiile cele mai fericite pentru a transpune stările lui sufleteşti se simte pretutindeni. Nuanţele prin care face să trăiască iubirea ca şi acelea prin care descrie natura, sunt discrete, dar sugestive. Prezenţa naturii însăşi în toate etapele acestei iubiri este dovada romantismului poeziei erotice a lui V. Alecsandri. De altfel, cele două barcarole sunt citite Elenei Negri, de îndată ce aceasta vine la Salzburg. Dacă ţinem seama de mărturisirile poetului, făcute

cu altă ocazie [1]), putem conclude că însăşi variantele barcarolelor sunt în oarecare măsură definitivate sub influenţa sugestiilor Elenei Negri. „Amica noastră ne încurajează cu o zâmbire graţioasă sau ne corige cu acel tact fin şi delicat care distinge naturile alese”[2]). In orice caz rolul ei este în mare măsură hotărîtor în procesul de creaţie poetică a lui V. Alecsandri. Insuşi *Jurnalul* intim pe care îl publicăm acum, cunoaşte sugestiile şi uneori chiar cenzura spiritului critic al Elenei Negri [3]).

Grupul fericirii se termină cu cântecul mărturisirii unei iubiri veşnice. Cu ea şi prin ea, poetul şi iubita lui străbat lumea urcând pe treptele idealului. Se cunosc îndeajuns, se preţuesc şi se socotesc uniţi pe vieaţă. Cântecul vrăjit al iubirii le stărue viu în inimi. Aparţin unul altuia şi amândoi iubirii. „Ne cunoaştem acum, scrie poetul [4]), atât cât îi este dat spiritului să se cunoască, şi ştiu ce mare sumă de fericiri dumnezeeşti sunt ascunse în sufeltul omului, dar aceste satisfacţii morale stau pitite acolo, ca şi căldura în fundul pământului. Pe aceasta soarele trebue s'o scoată la suprafaţă, tot aşa pe acelea, iubirea trebue să le aducă la vieaţă".

„Iubirea” despre care vorbeşte V. Alecsandri este prezentă în toată poezia lui din cele patru grupuri ale ciclului *Lăcrimioare*-lor, dar mai ales în perioada veneţiană. Fericiţi, cei doi eroi îşi închină vieaţa iubirii fără sfârşit, iubirii adevărate.

4. *Durerea*

Al patrulea grup de poezii şi ultimul din volumul de dragoste al lui V. Alecsandri începe cu poezie *Canţonetă napolitană* [5]) (Ianuarie 1847 — Napoli). Dela 24 Noemvrie 1846 şi până în Ianuarie 1847, lira poetului amuţise. Evenimentele se suc-

---

1) V. Alecsandri: *Teatru* 1875 p. XVII, XVIII.
2) idem.
3) v. ms. inedit pp. 13, 20, 32, 38, 49, 68, 69, 87, 92.
4) v. ms. inedit p. 27.
5) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 173.

cedaseră cum niciunul nu prevăzuse, anticipând dureros sfârşitul Niniţii şi dragostei lor scumpe. La Paris doctorul Andral, pe cari cei doi îndrăgostiţi se duseseră să îl consulte, le recomandase imediata plecare spre ţinuturile călduroase ale Sudului ale soarelui veşnic. Drum destul de obositor, mai ales că sănătatea Elenei Negri nu mai putea suporta o călătorie prea lunga şi puţin confortabilă. La începutul lunii Ianuarie(4 Ianuarie 1847) sunt la Neapoli şi rămân aci până la 19 Ianuarie 1847. In acest răstimp poetul scrie *Canţonetă napolitană*. Starea lui sufletească este cu totul schimbată. Cu cinci luni în urmă, speranţa îi dădea aripi şi sborul lui avea drept ţintă beatitudinea supremă. Străbătuse marea şi ţinuturile orientale în întâmpinarea iubitei sale. Acum, alături de ea, dupăce trăise cele mai frumoase clipe din existenţa sa, vedea cum suferinţa o mistuie năruind-o. Cerul senin şi cântecul talazurilor mării îl îndemnau la vieaţă, pe când lângă el fiinţa ce-i era dragă se topea văzând cu ochii. Atunci, asemenea pescarului, care pe vreme de furtună priveşte de departe senin valurile, şi el doreşte împreună cu iubita să se afle departe de viscole grele, de suferinţe şi ne cazuri, contemplând doar valurile vieţii. Şi oricâte necazuri s'ar abate peste ei (şi se abătuseră în ultima vreme destule). oricâte piedici ar avea de înfruntat, vor trebui să le întâmpine cu seninătate şi curaj şi plini de speranţa într'un viitor mai bun, mai calm, mai neturburat.

Deci fie pe mare
Furtună turbare,
Şi 'n v'aţă amar,
Noi, veseli pe maluri,
Să râdem de valuri
Ca bietul pescar!

E strigătul poetului, care în luptă cu vieaţa vroia să dea curaj acum iubitei sale. Optimismul ce s'ar părea că reiese din aceste versuri nu este decît un fel de a se exprima pentru a ascunde grijile şi suferinţa care îi întunecau sufletul. Nicicând

nu poate fi vorba de „dorul de viaţă exuberantă, optimism şi voioşie"[1]) aşa cum presupune Alexandru Marcu. Situaţia la Neapoli era destul de gravă, dacă ţinem seama de sănătatea Elenei Negri, pentru a ne putea gândi că V. Alecsandri ar fi avut atunci dor de vieaţă exuberantă. Când pentru prima oară întâlnim la el stăruind asupra „a vieţii necazuri" sau asupra ‚amarului vieţii", nu putem în niciun caz să vorbim în situaţia aceasta, de voioşie. „Il fait bonne mine contre mauvais jeu" este tot ce am putea spune, privitor la poet în momentul acesta. Scrisă într'un ritm vioiu, poezia încântă urechea şi predispune poate şi la o înţelegere optimistă a ei, cu tot fondul oarecum umbrit, pe care brodează poetul. Ea pare a fi mai mult un îndemn la adresa Elenei Negri, care probabil în vremea aceea simţindu-se din ce în ce mai rău, pierduse speranţa unei însănătoşiri apropiate. In umbra acestui strigăt de optimism tineresc se ridică presimţirile triste ale poetului, menite să întunece fericirea prezentă, asupra căreia privirile lui stau stăruitor aţintite.

Cu o lună mai târziu va scrie poezia *Visurile*[2]) (Fevruar 1847 — Villa Delfina-Palermo), atunci când, asemenea cu roua de pe flori, ochii lucitori şi dulci ai iubitei sale se vor preface ‚trist în lacrămi de mâhnire". Din slava visurilor sale, poetul coboară învins şi trist, în lumea adevăratei suferinţi, nu în lumea durerii imaginare. Realitatea îl învaţă că în această vieaţă inimile înflorite cad şi mor vestejindu-se, iar visurile de iubire, asemenea „fulgerilor trecători" se sting ca năluciri, fără urmă. Legea firii stăpâneşte pe toţi deopotrivă, împărţindu-le când plăceri, când dureri, când moarte, când vieaţă.

Asta-i legea crudei soarte,
Lege făr de mângâieri!
Azi e viaţă, mâni e moarte,
Azi plăceri, mâine dureri!

---

1) Alexandru Marcu: *op. cit.* p. 64.
1) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 171.

Şi totuşi în faţa implacabilei legi a destinului există şi posibilităţi de evadare. Oricât de mult ar căuta aceasta să-şi impună voinţa de neînfrânt, nu va putea însă niciodată să înfrunte legea şi mai puternică a iubirii. Ea face ca tinereţea să-şi urmeze nestăvilit avântul până când moartea îi va curma firul

Ferícit care 'mplineşte
Visul său pe-acest pământ!
Fericit care iubeşte
Pân'a nu cădea 'n mormânt!

Căci iubirea din junie
Schimbă lumea 'n vesel raiu,
Şi cu sufletul re'nvie
In cerescul dulce plaiu !!

Deşi nu direct, totuşi sentimentul prevestitor al morţii se vede pretutindeni. Seninătatea şi visurile de odinioară ale poetului sunt umbrite acum de accente de tristeţe vizibile. Comparaţiile însăşi de data aceasta sunt triste şi pregătesc atmosfera de pesimism a poeziei. Voioşia ochilor schimbată în mâhnire, tinereţea sufletelor sortite morţii, visurile iubirii prefăcute în pulbere, toate acestea sunt elementele pe care poetul le întrebuinţează pentru a reda cât mai sugestiv starea sufletească ce îl domină. Reflexiile finale întunecă şi mai mult atmosfera de deprimare sufletească, cu toată asigurarea pe care o dă poetul că suferinţa pământească a unei iubiri tinereşti se poate transforma într'un „vesel raiu", într'un ceresc şi „dulce plaiu". E pentru prima oară când seninătatea olimpiană a poetului se turbură de umbrele mohorîte ale gândurilor negre. Prea marea lui fericire se clatină sub puternicul vânt al furtunii, gata să se deslănţue.

Incă o poezie în genul acesta *Lăcrimioare* [1]) (Palermo — Villa Delfina Fevruar 1847) vine să confirme atmosfera sum-

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 122.

bră, care stăpâneşte pe poet în împrejurările acestea. Deşi în sine, prezentarea florilor nu ne-ar îndreptăţi întru nimic să credem într'o atmosferă de deprimare sufletească a poetului totuşi apropierea pe care o face între aceste flori delicate, fragede, albe, şi iubita lui, şi mai ales constatarea şi concluziile finale, ne întăresc în ideea unui vădit suflu de pesimism prezent în poezia erotică a lui V. Alecsandri, din această epocă

Dar de-odată vântul rece
Fără vreme vă coseşte!
Astfel soarta crunt răpeşte
Tot ce'n lume ne zâmbeşte...
Floarea piere, viaţa trece!

Evenimentele dădură dreptate presimţirilor poetului. Deşi clipele petrecute la Palermo sunt considerate de el printre acelea de care îşi va aminti cu plăcere toată vieaţa, totuşi seninul cerului, plăcuta căldură a soarelui şi peizajul exotic al ţinutului nu pot să readucă la vieaţa de odinioară pe Elena Negri. Incetul cu încetul Niniţa se stinge, în timp ce poetul îşi vede tot mai mult sufletul cuprins de gânduri triste, la apropierea morţii aceleia pe care o iubise, o divinizase şi de care spera să-şi lege tot restul vieţii sale.

Moartea timpurie a Elenei Negri, în braţele poetului, îi inspiră poezia *Pe Mare* [1]) (Pe Marea Neagră — Maiu 1847). Accentele uşoare de pesimism ce le lăsase poetul să se întrevadă în *Canţonetă napolitană, Visurile* şi *Lăcrimioare,* se simt acum adânc în poezia *Pe Mare.* Totuşi inspiraţia şi talentul poetului nu sunt de data aceasta la înălţimea momentului. In timp ce moartea Elvirei inspirase lui Lamartine celebrele meditaţii *Le Lac* şi *Le Crucifix,* pline de accente profund omeneşti şi pesimiste, moartea Elenei Negri inspiră lui V. Alecsandri poezia *Pe Mare,* plină de banalităţi şi de truisme poetice. Cu toate împrejurările nespus de triste pentru

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 177.

poet, ea nu are acel profund fior al morţii pe care ar trebui să îl simţim în asemenea împrejurare. Mărturisirea durerii sale nu ne înfioară, versul poetului fiind mai mult informativ, decât emoţional. In zadar caută el să ne convingă de marea încercare ce s'a abătut asupra lui, prin versuri ca acestea:

Ori care nălucire
L'a omului simţire
Aduce 'nsufleţire
Cu glasu-i încântat,
Se perde 'n neagra ceaţă
Ce 'ntunecă-a mea viaţă
Şi glasu-i se îngheaţă
De mine depărtat.

Ecoul emoţional al poeziei ar fi trebuit să fie mult mai profund, mult mai accentuat, mai puternic şi mai omenesc. Şi totuşi, în afară de antiteze romantice (seninul naturii şi întunericul sufletului său care suferă, temă întrebuinţată cu deosebit efect de Lamartine în *L'Isolement),* de jelire rimată şi ritmată, abia putem desprinde din ea versurile finale, care şi ele nu sunt decât o parafrazare a romanticilor francezi [1]).

„O valuri mari de spume!
Purtaţi-mă prin lume
Ca frunza fără nume

---

1) Cf. Chateaubriand: *Rene* p. 133 ed. Firmin-Didot Paris 1878 „Levez-vous vite, orages désirés, qui devez emporter René dans les espaces d'une autre vie!". sau:

Cf. Lamartine: *Oeuvres choisies, Poésies* ed. Delagrave 1936. *L'isolement* p. 19.

„Quand la feuille des bois tombe dans la prairie
Le vent du soir s'élève et l'arrache aux vallons;
Et moi, je suis semblabe à la feuille flétrie:
Emportez-moi comme elle, orageux aquilons!".

Ce o plutiţi uşor,
Şi m'aruncaţi din mare
Pierdut, fără suflare
Pe malul de uitare
Adâncului Bosfor!

Cu toate acestea însă, nu înseamna că sentimentul lui V. Alecsandri pentru Elena Negri nu este un sentiment profund, care îi domină fiinţa şi îi turbură vieaţa. Probabil însă că temperamentul lui vesel, optimist, nu poate găsi nota justă pentru a cânta o adâncă suferinţă. Moartea Niniţii depăşeşte puterea lui de exprimare elegiacă, deşi în străfundul sufletului rana este mereu deschisă.

După ani şi ani, imaginea iubitei sale va stărui mereu in mintea şi sufletul poetului. Ea se va adânci din ce în ce mai mult şi se va proiecta ca o lumină stăruitoare pe fondul sufe rinţei sale omeneşti. Nicicând poetul nu o va uita, şi din amintirea ei va trăi tot restul vieţii.

Când împrejurările îi vor permite să revadă locurile ce i-au fost martore durerii sale, poetul inspirat de trecut şi de fericirea de odinioară, va scrie câteva din cele mai frumoase şi mai reuşite poezii din grupul durerii. Astfel este cazul poeziei *„Adio"* (Constantinopoli — Maiu 1849), scrisă cu ocazia unei călătorii a lui V. Alecsandri la Constantinopol, în acel an. Timpul liniştise întrucâtva durerea, care îl încercase cu doi ani în urmă. Mult mai calmă, dar în acelaşi timp şi mult mai profundă, poezia este mărturia unei admiraţii fără sfârşit pentru Elena Negri. Gândul său curat, simţirea lui cea mai gingaşe, dorul lui cel mai adânc, toate poetul le închină admirativ iubitei sale. Ea este singura fiinţă, care a ştiut să-i insufle sentimentul curat al iubirii, şi prin aceasta să-i dea totdeodată şi adevăratul sens al vieţii.

---

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 173.

„Tu mi-ai dat cu-a ta iubire
Acea 'naltă fericire,
Acel simţ dumnezeesc,
Ce puternic ne supune
Şi ne'nalţă de ne pune
Sus pe tronul îngeresc.

Soarta crudă însă i-a despărţit. Firul fericirii lor s'a rupt, lăsând pe poet să deplângă fiinţa cea mai scumpă a vieţii sale.

Intr'o noapte de urgie
Cerul crud ne-a despărţit!
Tu te-ai dus, te-ai dus iubită...
Fericirea-mi nesfârşită
Intr'o clipă s'a sfârşit!

Resemnarea ia locul suferinţii. Filosofarea se substitue sentimentului direct, liric, elegiac. Notaţia pur ideologică înnăbuşe avântul destăinuirii intime a pasiunii ce a fost cândva vieţa însăşi a poetului. Singurul lucru ce-i mai rămâne de făcut este să plângă pe mormântul iubitei, de care „cerul crud" l-a despărţit cu atâta indiferenţă, şi să constate doar cum firul vieţii se strânge în jurul propriei sale suferinţe:

„Singur, singur cu-a mea jale
Rătăcit pe-a vieţii cale
Ca un orb nenorocit,
Viaţa-mi scade, jalea-mi creşte
Şi-al meu dor în veci s'opreşte
Pe mormântul tău iubit!

Totul pluteşte într'un vag romantic şi într'o atmosfera de mai puţin acută durere decât poezia *Pe Mare.* Timpul îşi făcuse efectul. Intensitatea sentimentului de durere îmbracă acum vălul străveziu al destăinuirilor. Desnădejdea nu turbu-

ră calmul reculegerii şi nici puternica emoţie a pelerinajului. In faţa lor poetul nu scoate accente patetice şi nici nu ia atitudini teatrale asemănătoare acelora ale eroilor romantici dela începutul secolului al XIX-lea. Işi plânge însă domol suferinţa, plecându-se cuminte sub puterea legii destinului.

Acest destin, V. Alecsandri îl poetizează în *Ursita mea* [1]) (1849-Malta). Exprimând cele trei momente culminante ale dragostei sale, poetului i se perindă, ca într'un vis pe dinaintea ochilor, întregul poem trăit în tovărăşia Elenei Negri: cunoştinţa la conacul Pribeşti:

Aşa avui eu parte
Intr'un castel departe
A mă 'ntâlni cu ea.

timpul fericit petrecut împreună la Veneţia îndrăgostiţilor de totdeauna, în palatul Benzon :

Aşa avui eu parte
Intr'un palat departe
A mă iubi cu ea!

şi în sfârşit, momentul tragic al morţii ei premature, în braţele lui şi în larg de mare:

Aşa avui eu parte
A sta în veci departe
Şi-a plânge după ea !

Sugestivă, poezia prezintă în toată desfăşurarea ei o puternică şi susţinută notă emotivă. Dela simpla descriere a ursitei şi până la concretizarea ei prin definiţie, poetul face să trăească fiecare nuanţă a portretului sau a tabloului povestindu-şi iubirea şi retrăind-o cu intensitatea iniţială. Versul ritmat, ca şi delicatele imagini ale descrierii fac din această poezie

1) Vasilie Alecsandri : *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 180.

elegiacă un tot ordonat şi echilibrat, care se desfăşoară plin de nuanţe în cadrul fericirii apuse. Transfigurarea fiecărui moment dă poeziei un aer de ireal, deşi fondul corespunde exact momentelor concrete ale iubirii sale. Semnificaţia predestinării depăşeşte concretul, situându-se în atmosfera de basm a poeziei. Trecerea dela un moment la altul se desemnează natural prin simpla reluare a temei pe un alt plan şi cu alte nuanţe. *Ursita mea* este una din rarile bucăţi bine construite ale lui V. Alecsandri. Nimic de prisos în toată aceasta poveste a vieţii sale. Pe planuri diferite, acelaşi suflet palpita evoluând dela fericire şi până la suferinţă. Şi peste tot planează abstract destinul.

La Veneţia mult duioasă [1], nedatată, este penultima bucată din grupul poeziilor consacrate durerii. Ea constitue un imn închinat cetăţii cernite, şi totuşi măreţe, martoră atâtor mari iubiri şi atâtor întâlniri celebre. Măreţia cetăţii, ce iese din ape, creşte şi mai mult în ochii poetului la amintirea frumoaselor ore petrecute acolo cu iubita lui odinioară.

„Te iubesc în a ta jale
In vestmântul tău cernit
Si în gondolele tale
Ce se pierd printre canale
Ca un vis neisprăvit.

Te iubesc cu dor fierbinte
In frumosul tău trecut
Şi'n aducerea aminte
Ale dragostelor sfinte
Şi-a fiinţei ce-am pierdut!

Tonul minor al poeziei îmbracă hotărît haina elegiacă a expresiei, care totuşi, străvezie, nu are puterea unei trăiri interioare intense. Sentimentul, diluat de povestire şi descriere

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 119.

se şterge uneori, în loc să se contureze prin întrebuinţarea comparaţiilor poetice. Mişcătoare, deşi fără profunde rezonanţe sentimentale, *La Veneţia mult duioasă* rămâne totuşi un document preţios al poeziei erotice elegiace a lui V. Alecsandri, care culminează cu celebra elegie *Steluţa.*

Scrisă mult mai târziu, *Steluţa* [1]) de altfel ca şi *La Veneţia mult duioasă*, nu este datată. Ţinând totuşi seama că *Adio* şi *Ursita mea* au fost compuse în anul 1849, cu ocazia trecerii lui prin Malta, dela Paris spre Constantinopol, am putea presupune că şi *Steluţa* este scrisă tot în acea vreme, sau în orice caz între anii 1849 — 1852, deoarece ea apare în fruntea volumului *Lăcrimioare*, publicat în anul 1853.

Niciodată poetul nu a exprimat cu atâta putere şi cu atâta sensibilitate durerea sfâşietoare a dragostei sale. In imensul ocean al suferinţei şi al veşniciei, în care întunericul se ridică stăruitor peste vreme, o singură licărire străbate tremurândă, să consoleze pe poet. Misterul acestei lumini, singur îi surâde. Tema antitetică iese în relief dela început şi se continuă susţinut în tot restul poeziei.

„Tu care eşti pierdută în neagra veşnicie
Stea dulce şi iubită a sufletului meu !
Şi care-odinioară luceai atât de vie,
Pe când eram în lume, tu singură şi eu".

Ritmul legănat al versului, cu prelungi acorduri minore, dă poeziei o notă elegiacă ţesută din cuvinte care suspină, nuanţând insistent regretul iubirii apuse. Aluzii vaporoase la întâmplările materiale ale acestei iubiri îmbracă discret fondul însuşi al elegiei propriu zise, în care simţi cum plânge sufletul poetului. Şi suferinţa lui este cu atât mai mare cu cât mai puternică i-a fost iubirea.

---

1) Vasilie Alecsandri: *Poezii* vol. I *ed. cit.* p. 119.

Trecut-au ani de lacrimi şi mulţi vor trece încă
Din oara de urgie în care te-am pierdut!
Şi doru-mi nu s'alină şi jalea mea adâncă
Ca trista veşnicie e fără de sfârşit!"

Armonioasa înlănţuire a cuvintelor, cu accentele de durere, ritmat şi sugestiv puse pe finalul versurilor, scoate în evidenţă, de sine stătătoare, puterea amintirii care triumfa asupra morţii.

„Frumoasă ingerelă cu albe aripioare!
Precum un vis de aur în viaţă-mi ai lucit,
Şi'n ceruri cu grăbire, ca un parfum de floare,
Te-ai dus, lăsându-mi numai un suvenir iubit"

Un sens adânc pare că izvoreşte din versurile melodice ale poeziei, trecând peste cadrul concret al expunerii. Prin el poetul vorbeşte peste timp, lăsând a se înţelege că deşi întunericul durerii umbreşte însuşi sensul existenţii noastre pe pământ, totuşi amintirea unei clipe fericite poate fi atât de vie, încât să domine întreaga frământare a vieţii noastre. Ex ceptând diminutivele uneori rău alese,, epitetele din păcate de multe ori banale ca şi unele suprapuneri gramaticale necorecte, poezia *Steluţa* este cea mai spiritualizată dintre toate poeziile erotice ale lui V. Alecsandri. Invăluite parcă în misterul unui clar obscur de corespondenţe sufleteşti, imaginile realităţii se şterg, pierzându-se delicat în adâncul inimilor noastre. Sinceră şi spontană, elegia pare scrisă dintr'un puternic reflex al sensibilităţii poetului. Peste durere şi timp, planează, spiritualizată, iubirea. Peste moarte şi suferinţ domneşte, senină, amintirea.

Astfel se încheie al patrulea grup al poeziei de iubire a lui V. Alecsandri din *Lăcrimoare*. Poezia sa erotică din vre mea aceea este în întregime dominată de Elena Negri, constituind o etapă precisă şi reprezentativă în întregul liricei lui

Vasile Alecsandri. Sentimentul iubirii se exprimă nuanţat, cunoscând rând pe rând toată gama poetică a frământării sale sufleteşti. Când suavă şi tremurândă în primele clipe de extaz amoros, când exuberantă şi totuşi umbrită de îndoială în timpul aşteptării, când plină de vieaţă şi fericire, în epoca împlinirilor sentimentale, când însfârşit turburată şi tristă în timpul boalei şi după moartea Elenei Negri, poezia erotică a lui V. Alecsandri, deşi pornind din simţire adevărată, este lipsită totuşi de adâncime. Sensul dureros şi tragic al vieţii nu cunoaşte amploarea unei turburări sufleteşti hotărîtoare. Convenţională uneori ca exprimare, întrece totuşi cu mult manifestările în acelaşi gen al contemporanilor săi. Plăcută prin gingăşia graţiei şi candoarea sentimentului ce inspiră, această poezie înseamnă un început hotărît de mlădiere, de armonie si de exprimare adecuată a versului românesc. Judecată în perspectiva timpului şi sub unghiul epocei în care a apărut, poezia aceasta constitue, după însăşi cuvintele lui N. Iorga „cel mai deplin, mai cast şi mai adevărat monument închinat uneia din acele pasiuni nobile care ne înalţă sufleteşte... Poezia de iubire, personală, stângace. sfioasă, veselă, şăgalnică, entusiastă temătoare şi frământată de cele mai grozave dureri, se născuse astfel în aceşti ani (1845—1847), prin fericirea şi suferinţa acestui „poet tânăr“: [1]).

1) N. Iorga: *Istoria literaturii române în secolul al XIX-lea* II p. p. 142 şi urm.

CAPITOLUL III

Vasile Alecsandri şi „Jurnalul" său intim

Manuscrisul care vede acum pentru prima oara lumina ţiparului a fost scris de V. Alecsandri acum o sută de ani. Inceput la 7/18 Iunie 1846, data plecării lui din Iaşi, el se sfârşeşte la 4 Maiu 1847, data morţii Elenei Negri. In tot acest timp, poetul şi-a însemnat în el impresii, adeseori frământări sufleteşti mai însemnate, iar alteori a scris unele creaţii poetice de o reală valoare.

Redactat în limba franceză, *Jurnalul* intim al poetului desvălue o altă latură a talentului său de scriitor necunoscută până acuma.

Manuscrisul se găseşte într'o agendă de piele gris-vert. aurită, de mărime 13/7 cm., pe care poetul o purta totdeauna la el în buzunar, şi conţine o sută de pagini, fiecare pagină având în medie 20 - 26 de rânduri. La acest *Jurnal* intim mai putem adăuga încă 8 pagini de note, socoteli şi însemnări privitoare la călătoria lui în Orient şi Italia şi şederea lui în Italia. Aşa dar, putem spune că manuscrisul ce-l publicam astăzi cuprinde în total 108 (una sută opt) pagini, scrise mărunt şi regulat, cu caligrafia cunoscută a lui V. Alecsandri.

Cercetarea asupra acestui manuscris va căuta să scoată în relief diferite aspecte ale temperamentului şi talentului lui V. Alecsandri, aşa cum nu ar rezulta ,poate, din cercetarea exclusivă a poeziei sale. Iată dece ne vom sili să citim dincolo de rândurile scrise, surprinzând, peste litera moartă vieaţa

... dans le ciel à la lo...

C'est notre dernière promenade à la Giudecca. Il pleut ... la Giudecca. Nous retournons tristement à la place St Marc. Le vent ... siffle dans les cordages des vaisseaux qui sont au port. Les flots des rives ... et battent dans l'eau; de petites vagues ... sur les planches de la gondole. Notre ... n'est interrompu que par ces mots de ...

Je quitte Venise à ... car ... qui m'as donné plus de bonheur que je n'en ai jamais pu rêver! —

Nous doublons la douane avec la ... statue en bronze de la Fortune et nous descendons sur la Place St Marc. Quelques promeneurs passent comme des ombres sous les arcades des Procuraties, mais la place est vide. Tout nous paraît triste ce soir. Nous faisons quelques tours en admirant pour la dernière fois la façade de la Basilique qui semble avoir été ciselée par Benvenuto Cellini, et nous trouvant fatigués nous allons nous reposer une demi-heure en attendant l'heure du départ de notre bateau.

Huit heures et demie sonnent; nous partons.

42

Pagina 42 din JURNALUL inedit al poetului

care palpită necunoscută în manuscrisul ce datează din anul 1846.

După un secol decând a fost scris, el vine să desvălue un V. Alecsandri inedit, pe care ne vom strădui să-l prezentăm în rândurile ce urmează.

1. *Romantismul lui V. Alecsandri*

Dacă romantismul ca şcoală literară începe să se manifeste abia în pragul secolului al XIX-lea, antenele lui se întind cu mult în urmă, încă pe la jumătatea secolului al XVIII-lea, când l'abbé Prévost, J. J. Rousseau şi Bernardin de Saint-Pierre publică *Manon Lescaut*, *La Nouvelle Héloïse* şi *Paul et Virginie*. Succesele acestor cărti în plină desfăşurare ideologica a unor scriitori ca Montesquieu, Voitaire, Diderot, d'Alembert ş. a., arată cât de puternică era această manifestare sufletească, cât de profund necesară şi mai ales cât de dorită era de cititorii secolului care precede romantismul.

Dacă influenta exercitată de această literatură este atât de mare în „secolul ideilor", atunci se poate înţelege cât de vie trebue să fi fost ea în epoca de ascensiune a romantismului. Imaginaţia şi sensibilitatea, reveria, melancolia şi tristeţea, care aveau să ducă fatal la acel „mal du siècle" caracteristic romantismului, exercită prin scriitorii romantici o influenţă hotărîtoare asupra tinerilor cititori şi mai ales asupra scriitorilor în devenire.

V. Alecsandri sosise la Paris în anul 1834. Romantismul îşi spusese cuvântul si număra printre reprezentanţii lui pe V. Hugo, Lamartine, A de Musset ş a. Tânărul Moldav nu putea să nu se simtă atras de poezia lor, dupăce mai înainte fusese încântat şi cucerit de proza lui J. J. Rousseau, Bernardin de Saint-Pierre şi Chateaubriand. Aşa încât, atunci când începe să scrie, marii preromantici şi romantici patronează muza poetului.

Descrierile naturii, cu acele peizajii de clar obscur şi poezie a nopţilor luminate de lună, cu plimbările pe apele li-

niştite ale canalurilor veneţiene, cu calmul prelungit al liniştilor odihnitoare, cu misterul adânc al melodiilor fără cuvinte, cu poezia însăşi a culorilor pline de farmec şi chemări mistuitoare. într'un cuvânt „la nature état d âme" a romanticilor se găseşte în *Jurnalul* lui V. Alecsandri pretutindeni.

„A cette heure-là la lumièere décroît sensiblement; l'obscurité s'avance comme un traître· Ce n'est le jour et ce n'est pas encore la nuit; c'est un moment morne où la nature semble être à l'agonie, où le ciel n'a pas d'étoiles, il est triste comme un trône, vide, où chaque chose s'enveloppe d'une teinte indécise. Le coeur est comme dans une attente douloureuse, il éprouve des angoisses indéfinissables. La pensée flotte incertaine comme une barque sur une mer sans bornes; elle souffre comme sous l'impression d'un rêve pénible quoiqu'insaisissable. C'est une heure où je sens des tristesses infinies, où il me semble assister de loin à la mort d'une personne que j'aime. J'ai des abattements involontaires et je deviens soucieux." [1])

Analiza aceasta a unui crepuscul romantic, unde aşteptările se marchează cu strângeri de inimă şi temeri mistuitoare, unde visul se pierde parcă peste întinderile fără margini şi presimţirile îţi vorbesc în liniștea apăsătoare a nopţii, ar fi putut fi semnată de oricare scriitor romantic de seamă.

Asocierea peizajiilor din natură la stările sufleteşti ale poetului sunt şi ele o dovadă a romantismului alecsandrian. Consonanţa perfectă între peizaj şi starea sufletească simţită de poet măreşte farmecul descrierii dându-i în acelaşi timp un caracter subiectiv, de pură intimitate.

„Nous avançons lentement vers les lagunes, bercés par un balancement doux et cadencé qui fait flotter nos pensées au sein de vagues rêveries." [2])

Peizajul însă, nu este dezolant. El reflectă doar o stare sufletească de visare, de mulţumire, de fericire. Legănarea este „dulce" şi „cadenţată" ca însăşi visurile iubirii lor încântă-

---

1) v. ms. inedit p. 22—23.
2) v. ms. inedit p. 23.

toare. Vagul reveriei nu face decât să adaoge o notă romantică nedefinită stării sufleteşti pe care cei doi îndrăgostiţi o încearcă.

Nu tot aşa se întâmplă atunci când, în momentul despărţirii, ei fac din nou o plimbare în gondolă, pentru a-şi lua rămas bun dela locurile fericirii ce o lasă în urmă. Atunci peizajul devine trist, culorile se întunecă, întocmai ca şi sufletul lor, şi vântul suflă puternic şi rece peste lagună. Simţi cum sufletul se tângue, dezagregându-se. Tăcerea vorbeşte mai dureros ca oricând. „Nous retournons tristement vers la place St. Marc. Le vent d'hiver souffle dans les cordages des vaisseaux que nous longeons. Les falots des rives jettent une lueur pâle et faible dans l'eau, de petites vagues clapottent (sic) sur les flancs de la gondole". [1]

Câtă deosebire între primul şi al doilea decor al naturii! In timp ce în primul, cei doi îndrăgostiţi fericiţi sunt „legănaţi de o clătinare lină şi cadenţată", în cel de al doilea, datorită plecării din Veneţia şi poate şi boalei Elenei Negri, care începuse să se agraveze, se plimbă de data aceasta „trişti" iar vântul iernii „şueră printre odgoanele vaselor". „La nature état d'âme" este cât se poate de bine reprezentat prin romantismul lui V. Alecsandri.

Din tablourile romantice senine ale naturii, nu lipseşte aproape niciodată luna. Romantismul lunii este şi el prezent la V. Alecsandri. Apariţia ei nimbează cu lumină aurie tabloul nopţii. Frângându-şi razele pe Puntea Suspinelor, sau plutind odihnitor peste lagunele şi coloanele palatelor veneţiene, prezenţa lunii nuanţează tabloul, definind şi mai mult starea sufletească.

„Nous passons outre sans nous arrêter et nous admirons la façade de St. Marc dessinant sur le ciel étoilé les dentelures et lès petites tourelles à jour qui ornent son front. La lune

---

1) v. ms. inedit p. 42.

paraît entre les colonnes frêles de l'une d'entr'elles (sic) et met une auréole lumineuse sur la tête de la statue qui y siège"[1].

Dar romantismul se resimte mai ales la V. Alecsandri şi în felul cum concepe el iubirea, cum o cântă şi cum o înfăţişează. Prin iubire se apropie de Dumnezeu. Considerând-o ca pe o virtute, un mijloc de purificare a sufletului, întocmai ca poetul preferat pe care îl imită mai ales, Lamartine, V. Alecsandri îşi divinizează iubita, ba mai mult chiar are pentru ea aproape un cult mistic. Această concepţie a iubirii, această exaltare a sentimentului pe care îl încearcă poetul nu este decât romantică. Extazul amanţilor transportaţi de fericire, deliciul clipelor petrecute împreună, topirea a două inimi într'un tot unic, vibrând de iubire, prezentat într'un peizaj crepuscular sau nocturn, când luna e martora şoaptelor dulci murmurate de „glasuri blânde", şi tăcerea vorbeşte sufletelor îndrăgostite, toate acestea pun în lumină romantismul lui V. Alecsandri.

2. *Clasicismul lui V. Alecsandri*

Mult mai complexă, structura sa sufletească nu s'a lăsat copleşită de romantism, cu toate că urmele lui se simt mai stăruitoare în această epocă. Poate tinereţea, poate influenţa modei, poate împrejurările sau poate şi o fibră intimă a temperamentului său favorizează libera desvoltare a imaginaţiei, a sensibilităţii, a reveriei şi melancoliei care, după cum am văzut, sunt prezente în opera poetului. Şi totuşi dacă judecăm după tot restul activităţii sale poetice şi după unele indicii din manuscrisul „*Jurnalul*-ui său intim, suntem înclinaţi a crede că pe lângă romantismul ocazional al poeziei sale, epoca aceasta poetică cunoaşte şi un clasicism al lui V. Alecsandri.

Observaţia justă, echilibrul nuanţelor şi înclinaţiile ar-

---

1) v. ms. inedit p. 25.

tistice mai pun în lumină un V. Alecsandri echilibrat, cu un gust al proporţiei, al liniilor studiate şi combinate cu respectul indiscutabil al regulilor artei clasice. Bunul simţ şi raţiunea, elemente esenţiale în clasicism sunt prezente şi în *Jurnalul* intim al poetului. Ele stau la baza tuturor aprecierilor poetului făcute asupra operelor de artă pe care le vede cu ocazia călătoriei în Europa occidentală. In timpul şederii sale la Veneţia, e drept că sbuciumul sentimental nu-i dădea prea mult răgaz să se ocupe de operele de artă. Furat mai ales de clipele de euforie pe care le trăia lângă iubita lui, Elena Negri, poetul găsea rareori prilejul unor evadări artistice, deşi la Veneţia erau destule monumente de artă, demne de a fi văzute.

„Dans l'époque de 65 jours, scrie poetul, nous n'avons eu le temps de visiter ni les églises, ni les palais, ni les îles, ni les lagunes (excepté (sic) celle de Coregio par un superbe coucher de soleil) ni les murazzi, ni la fabrique de glaces; ni celle des chaises de Venise, etc., etc... ni d'aller à Padova (sic) en gondole comme nous l'avons projetté (sic). En 65 jours nous n'avons eu que juste le temps de faire quelques belles et poétiques promenades en gondole et de goûter tout ce que la jeunesse et l'amour peuvent donner de bonheur. Bien plus, nous aimons à avouer notre crime, tant nous sommes contents de l'avoir commis“ [1]).

Dar şi atunci când timpul îi permite să facă vizite artistice, V. Alecsandri este mult mai mult atras şi captivat de arta clasică, decât de cea romantică. La Veneţia vizitează, în afară de San Marc, biserica Santa Maria dei Frari a cărei înfăţişare îl impresionează prin arhitectura grandioasă şi admirabilele sculpturi în marmoră, ce împodobeau interiorul bisericii. Operă a sculptorului Canova, biserica îl încântă prin grandoare şi simplitate. „Le monument en marbre blanc de

---

1) v. ms. inedit p. 36—37.

Canova, scrie poetul, est celui de tous qui nous a le plus impressionnés par la simplicité et par sa grandeur [1]).

Linia clasică a monumentelor lui Canova, a cărui autenticitate se baza mai ales pe studiul antichităţii, îşi găseşte expresia fericită în monumentele de artă ce par mulate după viu, cu excepţia statuetelor mitologice, care constitue partea caducă a operii sale. Dar şi aici Canova găseşte uneori linia justă a expresiei şi simţul rar al compoziţiei. Aşa este cazul sculpturilor *Venus şi Adonis* pe care V. Alecsandri le admiră în Glyptoteca din München. Temperamentul său echilibrat, gustu-i ordonat, seninătatea însăşi a sufletului său fericit, făceau pe poet să admire liniştea olimpiană a clasicismului, cu care parcă avea vădite contingenţe. Aşa dar, monumente funerare ca acela menţionat de poet şi sortit a servi drept mormânt lui Titian nu puteau să nu-l impresioneze profund şi să-şi exprime în faţa lor întreaga lui admiraţie.

Tot spiritul său clasic face pe poet să exulte de mulţumire la vederea nenumăratelor monumente în piatră şi în bronz ce le vede în trecerea lui prin München. Grandoarea şi frumuseţea clasică a Glyptotecii şi a Teatrului, construite în stil grec şi roman, masivitatea obeliscului în bronz, ori eleganţa stilului gotic sau maur al bisericii Sf. Ludovic, al Academiei, al Bibliotècii sau Basilicii, toate sunt notate cu sfinţenie de clasicul V. Alecsandri. „Munich est devenue depuis quelques années, scrie poetul, une ville qui mérite qu'on vienne de loin pour admirer ses monuments, car le roi actuel de Bavière aidé des célèbres artistes Klenze — Gaert (architectes), Peters Cornelius Hess et Schnorr (peintres), Tornwaldsen — Schwanthaler (statuaires) et Stieglmayer (fondeur) etc... a doté son pays d'une foule de monuments en pierre et en bronze qui se distinguent tant par leur grandeur que par leur beauté classique. Tels sont les bâtiments de l'exposition de l'industrie, la Glyptothèque et le théâtre en styles grec et romain

1) v. ms. inedit p. 64.

l'Académie, la bibliothèque, l'ég'ise de St. Louis, la Basilique, etc... en styles gothico - mauresque... Plusieurs statues en bronze fondues par Stieglmayer élevées sur les places publiques — l'obélisque en bronze érigé à la mémoire de 30.000 bavarois morts en Russie, etc,... etc,.. etc... Enfin telle est l'impression faite actuellement par l'aspect de Munich, qu'on ne peut s'empêcher de reconnaître dans le roi Louis I un véritable ami et protecteur des beaux arts..." [1]).

Operele de artă cu subiect clasic îl preocupă îndeosebi şi despre ele vorbeşte poetul întotdeauna, când vizitează muzeele, în timpul călătoriei sale. La Veneţia se entuziasmează la vederea bisericii Santa Maria dei Frari, opera clasicului Canova, la München, îl interesează mai ales monumentele în stil clasic şi statuile în acelaşi gen ale lui Canova sau Barbarini. *Faunul adormit* al acestuia din urmă este menţionat de poet drept o capodoperă a antichităţii, pentru care V. Alecsandri are un deosebit cult artistic.

Nici stilul gotic nu-i displace. Majestatea liniei care sue la cer, ca o împreunare a mâinilor pentru rugăciune, masivitatea construcţiei în blocuri de piatră solide, ca şi amploarea misterioasă a turnurilor şi interiorului monumentelor în acest gen, îl fac pe poet să noteze toată admiraţia sa pentru astfel de opere artistice. La Salzburg, *Poarta cea nouă* lasă o adâncă impresie asupra lui V. Alecsandri. „Quela été cependant notre étonnement, scrie poetul, lorsqu'en approchant de la *porte neuve,* nous nous sommes apperçus (sic) qu'elle n'était rien moins qu'une oeuvre colossale, digne d'exciter l'admiration. En effet, cette magnifique porte est une immense voûte gothique taillée dans le roc à pic au dessus duquel s'élève la forteresse de Hohensalzburg. Elle a 150 pas de longueur, 24 pieds de hauteur et 22 de largeur. Elle est ornée du côté de la campagne d'une magnifique statue en marbre

1) v. ms. inedit p. 80 - 81.

haute de 6 pieds, représentant l'archeveque (sic) Sigismond qui a achevé cet ouvrage hardi en 4 années de 1763 à 1767" [1]).

Iată, aşa dar, cum romanticul transportat de iubire îşi găseşte echilibrul, dublându-se cu un clasic al cărui gust este format de capodoperile antichităţii sau ale acelora cari reprezintă spiritul clasic al vremii. Evoluţia literară a poetului de mai târziu va confirma neîndoios acest lucru.

3. *Humorul lui V. Alecsandri*

Rareori romanticii, preocupaţi de teme sentimentale, unde imaginaţia şi reveria se împletesc cu melancolia şi tristeţea, dând întregului mai mult caracterul unei suferinţi chinuitoare, au făcut loc în opera lor humorului. A. de Musset singurul — şi aceasta numai în prima lui epocă literară, — presară culoarea locală cu nuanţe izbitoare de ironie şi humor, pe care ceilalţi romantici nu le cunosc şi poate nici nu le apreciază cu atâta căldură. Clasicul şi romanticul V. Alecsandri format sub influenţa celor două şcoale literare, va păstra seninătatea olimpiană a clasicilor, va cânta uneori în genul visător al romanticilor şi îşi va colora adesea scrisul cu note de ironie şi humor, amintind parcă într'o oarecare măsură spiritul caustic al scriitorilor din secolul al XVIII-lea. Aşa se explică dece în *Jurnalul* său intim apar unele pagini de adevărat humor pe care poetul ştie să-l plaseze cu foarte mult bun simţ şi niciodată cu tendinţe de exagerare. Nota humorului îţi descreţeşte fruntea, justeţea observaţiei îţi satisface spiritul, iar pointa neaşteptată creează o atmosferă de destindere, care face să varieze întregul, nuanţându-l. Imaginaţia are în această muncă de elaborare un rol esenţial, şi V. Alecsandri nu ezită niciodată să o pună la contribuţie, cu întregul ei cortegiu de evocare, de împrospătare şi de transfigurare a materialului prezentat.

---

1) v. ms. inedit p. 77.

Adesea procedeul cel mai frecvent este asociaţia prin contiguitate şi prin analogie (armonie sau contrast), care şi ele se pot dubla prin repetiţie, enumerare, precizare adjectivală sau substantivală, uneori chiar cu amintiri livreşti sau transformări realizate prin exagerarea simţurilor. Metafora şi simbolul au şi ele în această elaborare partea lor de contribuţie.

Aşa bunaoara humorul reiese adesea din apropieri neaşteptate între fiinţe şi obiecte, efectul resimţindu-se fără prea mari eforturi. De exemplu, poetul întâlnind la Triest pe un cunoscut, care întovărăşeşte pe o doamnă într'o călătorie, scrie: „Le lendemain soir elle part de Trieste accompagnée de Mr. Anagnosty (lequel me semble être le bagage le plus embarassant que l'on puisse avoir en voyage)“ [1].

Alteori humorul reise din tr'un amestec heteroclit al termenilor. Apropierea este neaşteptată şi efectul humorului sigur. De exemplu: „Le 14 je reviens à Venise en compagnie de plusieurs Anglais et d'un Caméléon d'Egypte“ [2].

Nu rare sunt însa cazurile când poetul punctează humorul cu o simţitoare doză de ironie şi un fel de „arrière pensée” politic. Antipatia lui pentru Germani şi-o exprimă la fiecare pas, când i se iveşte ocazia. Astfel amintind călătoria pe vapor în tovărăşia cameleonului, nu pierde prilejul să ironizeze lipsa de perspicacitate a Germanilor, faţă de atitudinea acestui animal exotic. Plictisit, cameleonul cască. Inteligenţa animalului este pusă în contrast cu naivitatea gândirii Saxonilor. „Il a même baillé plusieurs fois, scrie poetul, ce qui fut expliqué à l'unanimité par tous les Allemands présents à cette scène, qu'il avait sommeil. Preuve évidente de l'intelligence des Allemands” [3].

1) v. ms. inedit p. 11.
2) v. ms. inedit p. 11.
3) v. ms. inedit p. 12.

Tot această antipatie faţă de Germani îl face pe V. Alecsandri să scrie, nu fără oarecare nuanţă maliţioasă, următoarele:

„Je ne puis pas comprendre à quel titre et dans quelle intention les gens du peuple en Allemagne accrochent des petites branches de chêne à leurs chapeaux pendant les jours de fêtes et pourquoi surtout ils prennent un air si important quand ils sont cocardés ainsi. Se figureraient-ils, par hasard, porter des courronnes de lauriers? ou bien auraient-ils la naiveté de croire à certains rapports entr'eux et le chêne qui est l'emblême de la force? — Ce fait me rappelle qu'en général les Allemands, qu'on rencon're dans les vagons de chemins de fer, portent les billets de leurs places accrochés triomphalement à la gance de leurs chapeaux. C'est sans doute pour être plus sûrs de ne pas les égarer, car un Al emand perd plutôt sa tete que son chapeau" [1]).

Uneori acest procedeu al contrastului duce la analogii exagerate, humorul dispărând, lăsând loc simplei constatări şi depăşind limitele obiectivităţii. Aşa este cazul analogiei între vameşii francezi şi dandy vienezi: „A mes yeux, scrie poetul, un douanier français à la mine plus fière, il est plus élégant dans ses manières qu'un dandy de Vienne" [2]).

Alteori formele fizice ale peizajului dau prilej poetului să facă unele apropieri, care ne descreţesc fruntea, punând în acelaşi timp în lumină spiritul de observaţie al lui V. Alecsandri şi puterea imaginaţiei sale. Aşa e bunăoară cazul descrierii tovarăşului său de călătorie dintre Gratz şi Ischl, a cărui prezentare plină de fantasmagorie şi humor ne încântă...

„...... le lendemain en jettant (sic) les yeux à droite et a gauche, je m'apperçois (sic) qu'autant cette partie de la Styrie est belle, pittoresque et mystérieure, autont tête de mon

1) v. ms. inedit p. 62—63.
2) v. ms. inedit p. 89.

voisin est laide, commune et ignoble, quoique cependant, par un effort curieux de l'imagination, je finisse par découvrir certains rapports entre les accidents de terrain qui se déroulent sous nos regards et la difformité des traits qui s'épanouissent à mes côtés. En effet, la bouche de mon compagnon ressemble au ravin que nous avons franchi au point du jour; les lèvres tombantes et gercés de l'une imitent les éboulements des bords escarpés de l'aute. Le nez du voisin est enrichi de certains bourgeons monstrueux qui représentant en miniature les rochers parsemés sur les flancs des montagnes d'alentour, et ses cheveux en désordre qui se dressent de froid simulent parfaitement une forêt de sapins après un violent orage. Décidément mon compagnon de voyage est un morceau curieux d'histoire naturelle et je me livre à des études de Géologie fort intéressantes pendant le trajet, en examinant les nombreuses sinuosités de sa figure" [1]).

Jocul de cuvinte este deasemenea un procedeu adesea întrebuinţat de humorul lui V. Alecsandri. Te surprinde, totuşi îl guşti cu plăcere admirându-i noutatea şi uneori chiar îndrăzneala. „Enfin après une bonne heure de peine et de travaux, les confitures sont terminées en attendant d'être achevées" [2]). Sau cestălalt joc de cuvinte, din care reiese un humor prin constrast: „Cet homme-là deviendra millionaire ou forçat" [3]). sau: „Le prix des beaux-arts à Venise est en raison inverse de leur décadence" [4]).

Nu mai puţin savuroase sunt observaţiile făcute cu ocazia despachetării unor cărţi şi reviste din lăzi: „Quelques livres moldaves et entr'autres la *Propăşirea* avaient pris un certain air de vétusté, et une certaine odeur de science très

---

1) v. ms. inedit p. 57—58.

2) v. ms. inedit p. 30.

3) v. ms. inedit p. 29.

4) v. ms. inedit p. 37.

flatteurs pour leur contenu, mais très peu pour l'odorat et la vue" [1]).

Nu mai puţin interesantă şi plină de humor este observaţia pe care o face poetul, explicând cântecul Italienilor din faţa cafenelelor veneţiene. Neaşteptată, pointa te surprinde plăcut şi te face să surâzi de ingeniozitatea soluţiei date de autor: „...Devant les cafés les consommateurs font foule et devant ces derniers de malheureux chanteurs italiens crient avec le désespoir de la m sère des morceaux d'opera. Tout le pathétique qu'ils mettent dans leur voix proviennent plutôt de l'estomac que du coeur. C'est le vide du 1-er qui donne du vibrant à leurs notes et nullement le trop plein du second" [2]).

Alteori nota de humor se accentuează cu o fină nuanţă de ironie şi satiră, care trădează în acelaşi timp gustul artistic al poetului. Aşa bunăoară impresionat de o splendidă noapte venetiană, când luna apare printre coloanele turelelor dantelate ale faţadei San Marc, scrie: „C'est un tableau que les grands peintres ven' 'ens auraient dû bien plutôt faire que de gâter leurs pinceaux à tracer les figures sèches et jaunes de tout le calendrier. Que de tems (sic) que de génie perdus en l'honneur des caricatures sacre s qu composent notre paganisme chrétien!" [3]).

In felul acesta, alături de roman'ism şi clasicism, *Jurnalul* intim al lui V. Alecsandri pune în lumină încă una din multiplele trăsături ale t lentului său de scriitor, humorul. Variat şi susţinut, acest humor se nuanţează la f'ecare pas, trădând o complexitate fericită a temperamentului şi talentului lui V. Alecsandri.

1) v. ms. inedit p. 34.
2) v. ms. inedit p. 25.
3) v. ms. inedit p. 25.

4. *Scriitorii francezi, V. Alecsandr şi Italia*

Italia, ţara soarelui şi a visului a aventurilor romantice şi a iubirilor nemuritoare, a fost totdeauna limanul spre care au năzuit rând pe rând îndrăgostiţii naturii sau si mai mult veşnicii îndrăgostiţi ai unor iubiri ideale.

Dela Chateaubriand [1]), sau Lamartine [2]), care mărturisea că merge în Italia „pour regarder le ciel et la mer, pour évaporer notre âme au soleil, pour sen ir fermenter en nous notre jeunesse et pour rccueillir des impressions, des sentiments, des idé s que nous écrivions peut-être ensuite en vers", si până la Th. Gautier care, venind la Veneţia, caută să-şi realizeze visul anilor de adolescenţă, cercetând cu deamănuntul tot o-r sul i monumentele lui de artă, menţionează: „On ne renco t que nous dans les églises dans les galeries, à l'Académ e des Beaux - Arts, sur la place Saint - Marc, au palais du D ge, à la bibliothèque. Nos gondoliers, éreintés, demandaient grace... Nous avions usé trois lorgnons, abîme une jumelle perdu une longue-vue... Nous regardions quatorze heures sans nous arrêter" [3]), toţi marii scriitori şi romantici şi-au manifes at entuziasmul pentru acest pământ al luminii şi al tr cutului plin de amintiri vii, elocvente şi ademenitoare. Toţi ar f putut subscrie această pagină p'ină de înţeles a lui Méry din *La Contesse Hortensia*: „L'Italie a des charmes qu'on retrouve d'ff cilement ailleurs: elle a du soleil d'abord, chose assez rare en Europe; elle a deux mers véritables qui ne sont pas deux Océans gris et invisibles; elle a les originaux des paysages de Poussin, de Salvator Rosa et de Léopold Robert; elle a les villes pleines de statues, de tableaux, de jardins, d'églises, de fontaines, de ruines; et dans ces villes chaque

---

1) Chateaubriand: *René* Ed. Firmin-Didot et Cie Paris 1878 p. 122—126.

2) Lamartine: *Graziella* Hachette 1861 p. 72.

3) Th. Gautier: *Italia* 1860 p. 323.

minute trouve un remède à son ennui; elle a les passions de son climat; elle vous donne de beaux horizons pour son berceau, une terre harmonieuse, odorante et chaude pour votre vie et des marbres charmants pour votre tombe..." [1]).

Lamartine, în versuri sau în proză, descrie Italia plină de farmecul imaginilor luminoase, în cadența armonioasă a ritmului legănat, învăluit în vagul caracteristic poetului. Evocarea trecutului ca și prezentarea vibrantă a prezentului sunt fericit cumpănite în versurile romanticului francez. Nostalgia și melancolia planează peste peisajul Italiei însorite, plină de amintiri și frumuseți, de culori și nuanțe, de lumini și străluciri eterne.

„Mais déjà l'ombre plus épaisse
Tombe, et brunit les vastes mers:
Le bord s'efface, le bruit cesse,
Le silence occupe les airs.
C'est l'heure où la Mélancolie
S'assied pensive et recueillie
Aux bords silencieux des mers,
Et, méditant sur les ruines,
Contemple au penchant des collines
Ce palais, ces temples déserts" [2])

Aceiași evocare a Italiei o face Lamartine în versurile colorate din *Ischia* [3]):

1) Méry: *La Contesse Hortensia* 1844 citat de Noli în *Les romantiques français et l'Italie* (1928) p. 154.

2) Lamartine: *Le golfe de Baïa* (Méditations poétiques-Hachette 1880) p. 243.

3) Lamartine: *Ischia* (Nouvelles Méditations-Delagrave 1936) p. 79.
Cf. *Graziella* p. 6, 15, 17, 18 — *Nouvelles Méditations:* Le Passé, Tristesse, Adieux à la mer — *Harmonies:* Poésie ou paysage dans le golf.

Voyez du haut des monts ses clartés ondoyantes
Comme un fleuve de flamme inonder les coteaux,
Dormir dans les vallons, ou glisser sur les pentes,
Ou rejaillir au loin du sein brillant des eaux.

La douteuse lueur, dans l'ombre répandue,
Teint d'un jour azuré la pâle obscurité,
Et fait nager au loin dans la vague étendue
Les horizons baignés par sa noble clarté".

Nu mai puţin tentat de viziunea Italiei a fost A. de Musset. Veneţia, oraşul lagunelor şi al iubirilor romantice, cu palatele-i vechi, cu porticele grave, cu punţile aruncate peste malurile purtătoare de taine, cu statuile mohorîte şi cu turlele bisericilor istorice, cu cântecul gondolierilor şi cu lumina aurie a lunii, capătă trăsături de vis în evocarea marelui romantic francez:

Dans Venise la rouge
Pas un bateau qui bouge
Pas un pêcheur dans l'eau
Pas un falot.

Seul, assis à la grève,
Le grand lion soulève,
Sur l'horizon serein
Son pied d'airain.

Autour de lui, par groupes,
Navires et chaloupes,
Pareils à des hérons
Couchés en ronds,

Dorment sur l'eau qui fume
Et croisent dans la brume,

En légers tourbillons.
Leurs pavillons.

. . . .
. . . .

Et qui, dans l'Italie
N'a son grain de folie?
Qui ne garde aux amours
Ses plus beaux jours?

Laissons la vieille horloge,
Au palais du vieux doge
Lui compter de ses nuits
Les longues ennuis.

Comptons plutôt ma belle
Sur ta bouche rebelle
Tant de baisers donnés
Ou pardonnés.

Comptons plutôt tes charmes,
Comptons les douces larmes
Qu'à nos yeux a coûté
La volupté!" [1]).

Ceasul misterios al întâlnirilor, în care amanții se caută ispitiți de pasiune si simțuri, în care clipele așteptărilor par trase de lanțuri grele, este redat cu o rară putere de evocare de A. de Musset:

„Une heure est à Venise, heure de sérénades:
Lorsqu'au tour de Saint-Marc, sous les sombres arcades.
Les pieds dans la rosée de son masque à la main

1) A. de Musset: *Venise* (Premières Poésies Ed. Larousse) p. 6—8.

Une nuit de printemps joue avec le matin.
Nul bruit ne trouble plus, dans les palais antiques,
La majesté des saints debout sous les portiques;
La ville est assoupie, et les flots prisonniers
S'endorment sur le bord de ses blancs escaliers..." [1])

sau această pagină de fină descriere a unui tablou venețian în zorii zilei: „L'aurore commençait à se montrer, mais Venise dormait encore... les brouillards se jouaient sur la lagune déserte et couvraient d'un rideau les palais silencieux. Le vent ridait à peine l'eau; quelques voiles paraissaient au loin du côté de Fusine, apportant à la reine des mers les provisions de la journée. Seul, au sommet de la ville endormie, l'ange du crépuscule, et les premiers rayons du soleil étincelaient sur ses ailes dorées" [2]).

G. Sand, care şi ea a cunoscut de aproape Italia în călătoria ei cu A. de Musset, a lăsat nenumărate tablouri mişcătoare ale Veneției, cuib de fericire al atâtor îndrăgostiți celebri. Sonoritatea cristalină a cerului, a apei şi a marmurei, liniştea misterioasă a nopților sub clar de lună, cântecul tărăgănat al gondolierilor străbătând canalurile în semi întuneric, toată poezia oraşului de pe lagună este redată cu deosebit entuziasm şi măestrie de G. Sand. Nu mai puțin interesantă este descrierea grădinilor şi nopților venețiene:

„Quand le vent de minuit passe sur les tilleuls et en secoue les fleurs sur les eaux, quand le parfum des géraniums et des girofliers monte par bouffées, comme si la terre exhalait sous le regard de la lune des soupirs embaumés, quand les coupoles de Sainte - Marie élèvent dans le cieux leurs demi-globes d'albâtre et leurs minarets couronnés d'un turban, quand tout est blanc, l'eau, le ciel et le marbre, les

1) A. de Musset: *Portia* (Premières Poésies Ed. Larousse) p. 64.
Cf. *Les Marrons du feu, Octave, Suzon* — Comédies et proverbes, t. I: *La Nuit Vénitienne*, ed. Lutetia. *Le Fils de Titien* ed. Lemerre VII p. 284 Oeuvres
2) Ibid : *Le Fils de Titien* (Denordes-Lemerre VII) p. 273—274.

trois éléments de Venise, et que, du haut de la tour de Saint-Marc une grande voix d'airain plane sur ma tête, je commence à ne plus vivre que par les pores et, malheur à qui viendrait faire appel à mon âme" [1]).

sau această evocare a melodiilor îndepărtate sub cerul cristalin al oraşului gondolelor şi misterioaselor nopţi de poezie. „A Venise, où l'air, le marbre et l'eau ont une sonorité si pure, la nuit un silence si mystérieux et le clair de lune de si romanesques beautés, la romance a un langage persuasif et les instruments des tons pasionnés" [2]).

Cu o viziune mult mai precisă, Stendhal va lăsa în paginile nemuritoarelor sale opere: *Rome, Naples et Florence, Promenade dans Rome* şi *La Chartreuse de Parme* o sinteză viguroasă a Italiei, a cărei valoare reală va concura poezia scriitorilor romantici. Bisericile, palatele, muzeele sunt descrise cu o rară migală. Religiozitatea superstiţioasă a poporului trădează o sinceră credinţă primitivă cu temeri de misteriosul necunoscut care îl înconjură. Iubirea este un ce necesar în ţara sângelui cald şi al soarelui veşnic. „Dans l'heureuse Lombardie, à Milan, à Venise, la grande ou pour mieux dire l'unique affaire de la vie c'est le plaisir" [3]). Dar mult mai înflăcărat decât toţi, mult mai entuziast şi mai admirativ pentru tot ce putea oferi Italia scriitorilor cu imaginaţie tumultoasă, este Th. Gautier. Cu un lux de culori care minunează şi cu o putere de sinteză care impune, Th. Gautier va lăsa câteva tablouri nemuritoare ale Italiei. Iată, de exemplu, impresia de mister a umbrelor pline de sensuri ale Veneţiei: „Le ciel était une coupole de basalte rayée de veines

---

1) G. Sand: *Lettres d'un voyageur* p. 38. cf. pp. 39—40, 49—51, 56—57, 62, 76—77.

2) Idem: *Lettres d'un voyageur* p. 46 — cf. *Teverino* p. 76 — *Leone-Leoni* p. 192, 240, 327.—*La dernière Aldini* p. 8, 15—16, 41—45, 49—*L'Uscoque* p. 155—158.

3) Stendhal: *De l' Amour* I p. 3.

fauves. L'orage qui tirait à sa fin illuminant encore le ciel de quelques lueurs livides qui nous trahissaient des perspectives profondes, des dentelures bizarres de palais inconnus... des cris singuliers et guturaux retentissaient au détour des canaux... une fenêtre basse rasée de près nous faisait entrevoir un intérieur étoilé d'une lampe ou d'un reflet... Des portes dont le flot léchait le seuil s'ouvraient à des figures emblématiques, qui disparaissaient; des escaliers venaient baigner leurs marches au canal et semblaient monter dans l'ombre vers des Babels mystérieuses; les poteaux bariolés ou l'on attache les gonodoles... prenaient des attitudes de spectres" [1]). sau în calitate de artist, impresionat mai ales de monumentele de artă ale Veneţiei, descrie rozul palatului dogilor, studiind culorile împestriţate ale construcţiei sau peizajului strălucitor şi misterios al cetăţii apelor:

„De toutes parts le velours miroite, la soie ruisselle, le taffetas papillote, le brocrat d'or étale ses orfrois grenus, les pierreries font brosse, les dalmatiques rugueuses s'enroulent, les cuinases et les morions aux ciselures fantasques se damasquinent d'ombre et de lumière et lancent des éclairs" [2]).

Decorul îl încântă; fiecare palat îşi are trecutul său, povestea sa, arhitectura sa. Varietatea arhitectonică a Italiei atrage mai ales pe acel care venise să viziteze ţinuturile artelor nemuritoare. „Tout s'y trouve, le bysantin, le sarrasin, le lombard, le gothique, le roman, le grec et même le rococo, la colonne et la colonnette, l'ogive et le cintre... Tantôt c'est un grand palais à moitié en ruines, ébauché dans l'ombre par un rayon argenté, tantôt un pont traçant son axe noir sur une perspective d'eau bleuâtre légérement embrumée; plus loin une trainée de fou rouge tombant d'une maison éclairée sur l'huile sombre d'un canal endormi; d'autres fois un campo

1) Th. Gautier: *Italia* p. 177—cf. pp. 83—86, 122—124, 134—137 ş. a.
2) ibid.: *Italia* p. 83 s. urm. cf. pp. 45—46, 167—186, 198—202. 204. 257, 276—280.

désert où se découpait bizzarrement un faîte d'église peuplé de statues qui, dans l'obscurité, prenaient des airs de spectre ou bien une taverne où gesticulaient des gondoliers et des faquins... ou encore une porte d'eau entr'ouverte par laquelle sautaient dans une gondole des figures mystérieuses..." [1]).

Ca şi scriitorii francezi, V. Alecsandri a cunoscut şi cu treerat Italia. Strâns legat de această ţară încă de la primele sale începuturi literare [2]), el va admira cu nespus entuziasm operele de artă ale acestei ţări şi îşi va alege mai cu seamă drept cadru al iubirii peizajul meridional al Italiei. Reţinând în special aspectul exterior al lucrurilor, V. Alecsandri nu va coborî niciodată până în adâncurile pline de sensuri ale decorului italian. Deşi atras uneori de realizările artistice ale ţării, poetul nu stărue îndelung asupra esenţii lor, le notează ca pe un simplu decor feeric, pe care îl subordonează stărilor sale sufleteşti. Câtă deosebire, de exemplu, între Th. Gautier şi V. Alecsandri! Pe câtă vreme primul, artist înnăscut, venise în Italia să viziteze ţara artelor frumoase şi descoperă rând pe rând comori artistice nemuritoare, interesându-se în deaproape despre arta şi cultura ţării, V. Alecsandri este atras mai ales de decorul însorit al Italiei, sub al cărui cer îşi va legăna visul iubirii sale cu Elena Negri. Studiul artei îl va interesa puţin. Istoria, civilizaţia şi cultura ţării vor rămânea pe al doilea plan, în timp ce cadrul colorat şi luminos al Italiei va reflecta sentimentele poetului. Descrierea peizajului meridional în centrul căruia îşi va plasa romanul iubirii sale, iată ce ne va da V. Alecsandri din Italia. Nimic nu-l va interesa în afară de dragostea sa şi de tablourile naturii care îi vor oferi cadrul acestei dragoste. „In răstimpul celor 65 de zile, scrie poetul, n'am avut timp să vizităm nici bisericile nici palatele, nici insulele, nici lagunele (exceptând pe aceea

---

1) Th. Gautier: *Italia* p. 147 s. urm.

2) *Buchetiera din Florenţa* (1840).

a lui Coregio şi un minunat apus de soare) nici murazzi, nici fabrica de oglinzi, nici aceea de scaune de Veneţia ş.a. ş.a. nici să mergem la Mestri, nici să mergem la Padova în gondolă, aşa după cum proiectasem.

In 65 de zile n'am avut decât timpul să facem câteva frumoase şi poetice priinblări în gondolă şi să gustăm tot ceeace tinereţea şi amorul pot da fericire. Mai mult chiar, ne place să mărturisim crima noastră, aşa de mulţumiţi suntem că am săvârşit-o" [1]).

Dacă arhitectura şi arta în general nu constitue preocuparea de căpetenie a poetului, în schimb peizajul natural al Veneţiei este evocat cu nespusă măestrie de V. Alecsandri. „Bate ceasul şapte, gondola se depărtează de peron şi palatul Benzon se pierde în urma noastră în întuneric.

Antonio se îndreaptă spre Giudeca; mergem în linişte dealungul palatului Foscari şi dupăce am trecut prin mai multe canaluri, ieşim în canalul nostru favorit. Gondola lunecă uşor pe suprafaţa apei; mişcările sunt domoale şi potrivite cu gândurile noastre. In giurul nostru peste tot linişte şi întuneric. Nu auzim decât sgomotul cadenţat al vâslei. Nu vedem prin ferestrele gondolei decât o ceaţă pală, care pare mai departe că uneşte cerul cu pamântul. E cea din urmă plimbare a noastră pe Giudeca. N. plânge. Adio Giudeca! Ne întoarcem trişti spre piaţa San Marc. Vântul de iarnă sueră printre odgoanele vaselor dealungul cărora trecem. Felinarele de pe maluri aruncă în apă o lumină palidă şi slabă ; valurile vin să se sfarme în plesnet de coastele gondolei" [2]).

In timp ce toţi ceilalţi scriitori francezi, cu excepţia lui A. de Musset, întrebuinţează peizajul italian ca simplu peizaj, la V. Alecsandri el serveşte drept cadru sentimentelor sale. Informativ, la cei dintâi, el devine poetic şi numai poetic la V.

---

1) v. ms. inedit p. 36—37.
2) v. ms. inedit p. 41—42.

Alecsandri. Chiar şi în poezie, peisajul Italiei nu face decât să se alăture sentimentelor intime ale poetului.

„Când noaptea în tăcere, la ora ce adună
A dogilor vechi umbre pe maluri şovăind
Gondola, leagăn dulce, ne primblă împreună
Pe luciul lin al mării în care alba lună
Cu stelele voioase se scaldă strălucind;

Atunci din umbra deasă ce doarme 'ntre canaluri
Din lampele aprinse în boltele cereşti
Din turnuri, din palaturi ce triste zac pe maluri,
O tainică-armonie pluteşte peste valuri
Şoptind inimei noastre cuvinte îngereşti" [1]).

Iată aşa dar felul în care Italia se reflectă în opera poetică a lui V. Alecsandri.

5. *V. Alecsandri, scriitor francez*

Dacă s'a pus problema cunoaşterii limbii italiene de către V. Alecsandri [2]), nu tot acelaşi lucru se poate întâmpla când este vorba despre limba franceză. Cunoscător prefect şi subtil al acestei limbi, V. Alecsandri o vorbeşte încă din copilărie, iar studiile începute în ţară la pensionul Cuénim din Iaşi, şi continuate apoi la Paris, unde îşi trece şi bacalaureatul, îi dau posibilitatea unei aprofundări din cele mai fericite. Aşa se şi explică dece primele lui încercări literare sunt scrise chiar în limba franceză. *La jeune fille, Le Cosaque* şi *A Mr. de Lamartine* publicate în „Le glaneur Moldo-valaque" în anul 1841, dovedesc întreaga posibilitate de exprimare, în versuri, în limba franceză. Mai mult chiar, mare parte a corespondenţii sale este

---

1) V. Alecsandri: *Veneţia* ed. cit. p. 155.
2) Alexandru Marcu: *op. cit.* p. 150.

redactată în această limbă, care după cât se pare era mai la îndemâna poetului, atât pentru uşurinţa de transpunere a sentimentelor sale, cât mai ales pentru posibilitatea lor de nuanţare, fapt explicabil pentru o limbă atât de bogată în nuanţe, ca limba franceză. Aşa se explică dece şi *Jurnalul* său intim este scris tot în limba franceză.

Primul lucru care te izbeşte citind acest *Jurnal* este contrastul pronunţat între subtilităţile de limbă pe care le stăpâneşte V. Alecsandri şi greşelile de ortografie şi de multe ori chiar de topică franceză pe care le găsim la el. Gramatica limbii franceză este iarăşi una din scăderile lui V. Alecsandri. Acordurile şi mai ales concordanţele de timpuri atât de complicate în limba franceză nu sunt prea familiare poetului român.

Construcţia gramaticală este neglijată în fraze ca: „Voilà comment nous nous sommes connus N. et moi et compris qu'avec nos caractères nous serons (sic) partout heureux tant que nous serons (sic) ensemble" [1]. Dacă verbul ajutător *être* este cerut de construcţia „nous nous sommes connus", el nu poate conveni în niciun caz aceleia „nous nous sommes compris qu'avec nos caractères", verbul *comprendre* conjugându-se cu auxiliarul *avoir* corect ar fi fost deci „nous nous sommes connus... et nous avons compris que"... Apoi concordanţa timpurilor la indicativ nu este respectată. Fraza: „Nous avons compris qu'avec nos caractères nous *serons* partout heureux tant que nous *serons* ensemble" este necorectă din punct de vedere sintactic, deoarece timpul trecut din propoziţiunea primordială cere înlocuirea viitorului ca sens prin condiţional în propoziţiunea secundară. Corect ar fi fost: „Nous avons compris qu'avec nos caractères nous *serions* partout heureux tant que nous *serions* ensemble".

O altă greşală frecventă la V. Alecsandri, când scrie în limba franceză, este incorecta construcţie a propoziţiunilor infi-

---

1) v. ms. inedit p. 45.

nitivale. Se știe că întrebuințarea infinitivului în propozițiunea subordonată este condiționată de existența aceluiași subiect al verbului în propozițiunea principală și propozițiunea subordonată. V. Alecsandri neținând seama de această regulă construește propozițiuni infinitivale necorecte. De exemplu: „En entrant dans le salon des premières j'y trouve la Princesse Mavrojeni et sa fille avec les quelles (sic) je passe deux heures d'une conversation très agréable en nous promettant bien de nous sauver mutuellement en cas de naufrage dans la Mer Noire" [1]).

Nu rareori găsim la V. Alecsandri „românisme", cari deși au poate un pitoresc al lor, din punct de vedere al limbii isbesc neplăcut pe cel familiarizat cu limba franceză. De exemplu: „Il nous faut encore une machine à caffé (sic) pour le dejeune, (sic) du matin" [2]) „Machine à caffé (ortografia aparține lui V. A.) este o traducere mot à mot a expresiei românești, „mașină de cafea". Francezul întrebuințează mai degrabă „un réchaud" sau „une lampe à"... Tot datorită influenții „românismelor" subtilitățile de exprimare sunt deseori confundate. Așa de exemplu confuzia este evidentă în rândurile următoare unde *prêt à* este luat drept *près à* „...son corps qui semble à chaque instant pret (sic) à tomber dans l'eau tant il se penche hardiment hors de la gondole" [3]).

In același timp, dacă ținem seama și de ortografia greșita a o mulțime de cuvinte ca: *fesons, prometons, veritable, je tache* pentru *je tâche, la quelle, les quels, comp etté, appercevons*, etc., etc..., putem conclude că desi cunostea sensul limbii franceze, totuși V. Alecsandri nu stăpânea îndeajuns cheea de boltă a acestei limbi: gramatica.

Și totuși, alături de aceste greșeli inerente unui străin care se exprimă în limba franceză, câtă stăpânire a sensului limbii, a nuanțelor, a vocabularului, a darului de evocare și de

---

1) v. ms. inedit p. 2—3.
2) v. ms. inedit p. 14.
3) v. ms. inedit p. 20.

descriere, care îl apropie, indiscutabil, de marii scriitori francezi! Iată de exemplu descrierea unui crepuscul care îl apropie de J. J. Rousseau :

„A cette heure-là la lumière decroit (sic) sensiblement; l'obscurité s'avance comme un traitre (sic). Ce n'est plus le jour et ce n'est pas encore la nuit ; c'est un moment morne où le ciel n'a pas d'étoiles, il est triste comme un trône vide, où chaque chose s'enveloppe d'une teinte indécise. Le coeur este comme dans une attente douloureuse; il éprouve des angoisses indéfinissables (sic). La pensée flotte incertaine comme une barque sur une mer sans bornes; elle souffre comme sous l'impression d'un rêve penible (sic) quoiqu' insaisissable. C'est une heure où je sens des tristesses infinies, où il me semble assister de loin à la mort d'une personne que j'aime. J'ai des abattements involontaires et je deviens soucieux“ [1]).

sau versurile din *Petite Chansonnette* care văd astăzi pentru prima oară lumina tiparului, amintesc ritmul vioiu şi ironia necrutătoare a lui Beranger:

Sautez, pères !
Dansez, mères !
Jettez (sic) tous de joyeux cris
Le ciel verse
Une averse
De vilains petits maris.

Vite au coffre ;
Faites offre
De vos filles et de dots
A ces princes
Sans provinces...
Et sans habits sur leurs dos.

1) v. ms. inedit p. 22—23.

. . . .
. . . .

Courez pères
Courez mères
A la foire aux princillons
Prendre Gilles
En guenilles
Et gendrillons en haillons!"[1]).

Uşurinţa versificaţiei, unele izbutite imagini, spiritul fin şi muşcător de care face uz pentru a vesteji atitudinea părinţilor din vremea aceea care, ca şi în Franţa, îşi căsătoreau fetele cu nobili săraci, numai pentru titlu, sunt fericit mânuite în versurile vioaie ale lui V. Alecsandri.

Th. Gautier, marele stilist şi artist francez, luându-şi ramas bun dela pământul Italiei, se exprimă prin următoarea apostrofă: „Adieu, cher Campo San Mosé, où nous avons passé de si douces heures! Adieu les couchers de soleil derrière la Salute, les effets de lune sur le grand canal, les belles filles blondes des jardins publics, les gais dîners sous les pampres de Quintavalle; adieu le bel art et la splendide peinture, les palais romantiques du moyen âge et les façades grecques de Palladio; adieu les goélands de la lagune, les bains de mer sur la place de Lido, les promenades à deux dans les gondoles, adieu Venise!" [2]).

V. Alecsandri, pe acelaşi ton susţinut şi melancolic, anticipând însă pe Th. Gautier, îşi ia astfel rămas bun dela Veneţia: „Huit heures et demi sonnent ,nous fesons (sic) un tour sur notre chère Piazetta; nous donnons un dernier coup d'oeil au feerique (sic) palais des Doges et au pont des soupirs et

---

1) v. ms. inedit p. 66—69.

2) Th. Gautier; *Italia* p. 279—280.

nous remontons dans la gondole, tristes comme des exilés. A-dieu donc St. Marc et la Piazetta.

Nous redescendons le Canal Grande à travers ses nombreux et magnifiques palais; nous revoyons de loin les fenêtres sombres de notre cher appartement au palais Benzon et après avoir passé sous le Rialto, nous allons nous embarquer sur le bateau à vapeur qui doit partir dans une demi heure. Antonio, notre brave gondolier, nous fait ses adieux en nous embrassant les mains et se perd bientot (sic) avec sa gondole dans les vapeurs de la nuit.

Tout ce qui nous a été cher et attaché pendant deux mois à Venise, hommes et choses, sont (sic) séparés en ce moment de nous. Et c'est peut être pour toujours! Qui le sait? Il ne nous reste plus qu'à sortir de Venise elle-même. En effet à 10 h. le bateau se met en mouvement et bientot (sic) notre Venise disparaît comme un rêve derrière nous. Adieu donc à toi aussi notre Venise bienaimée!" [1]).

Şi tot un exemplu de anticipare, dar de data aceasta cu şi mai mulţi ani, este cazul lui Marcel Proust, a cărui teoric a transfertului psihologic expus de el în romanul *A la recherche du temps perdu* (Du côté de chez Swann) [2]), este intrezărită şi exprimată destul de sugestiv de V. Alecsandri încă din anul 1846. „Aussitôt levés de table, nous allons dans (sic) le petit balcon couvert, où Anunziata nous apporte du café Turc que N: lui a appris à faire dans les premiers jours de notre instalation au palais Benzonus. C'est pour nous moins une jouissance materielle (sic) que le plaisir de conserver hors du pays un usage adopté en Moldavie. Aussi, pr. me servir de l'expression de certain grand personnage de chez nous, nous degustons (sic) nos petits felijans avec *un certain recueillement*. Chaque goutte reveille (sic) chez nous un souvenir

---

1) v. ms. inedit p. 42—43.

2) Marcel Proust: *A la recherche du temps perdu:* Ed. N. R. F. Du coté de chez Swann p. 69—73.

de notre patrie, de sorte que la Moldavie ne peut pas nous accuser d'oubli envers elle, en égard aux nombreuses gouttes contennues dans une tasse, et aux nombreuses tasses que nous consommons journellement. Nous appelons cela nos *libations en honneur du pays*" [1]).

Iată dece considerăm pe V. Alecsandri un autentic scriitor francez, bineînţeles cu rezervele pe care le-am făcut atunci când artistul nu este secundat de cunoştinţele necesare unei exprimări clare şi corecte. Insă, cu toate scăderile menţionate, V. Alecsandri rămâne unul din interesanţii scriitori în limba franceză şi în acelaşi timp unul dintre literaţii francezi de seamă ai epocii în care scrie.

6. *Valoarea istoric-literară a manuscrisului*

Descoperirea unui manuscris la o suta de ani dela data când a fost redactat, nu poate fi socotită un eveniment oarecare. Cu atât mai mult atunci când acest manuscris aparţine lui V. Alecsandri. Vieaţa poetului a fost cercetată, biografii au dat fără îndoială, bogate referinţe asupra activităţii politice şi literare a poetului, uneori cu preciziuni uimitoare, dar niciodată nu au abordat mai pe larg cea mai importantă epocă a vieţii erotice a lui V. Alecsandri între ani 1845—1847. Episodul iubirii lui V. Alecsandri cu Elena Negri pluteste la toţi biografii într'un vag pe care numai conjecturile îi dau aparenţe de realitate. Faptul este destul de explicabil. Toate afirmaţiile lor nu sunt, în cea mai mare parte, decât presupuneri, deoarece nimeni nu a putut lucra pe bază de document, pe bază de manuscris. Aşa se şi explică datările eronate şi conjecturile nu mai puţin fanteziste pe care biografii sau istoricii literari de până acum le-au pus la îndemână publicului. Iată dece valoarea istorică a *Jurnalului* publicat în aceste pagini este considerabilă.

---

1) v. ms inedit p. 21—22.

In primul rând itinerariul călătoriei lui V. Alecsandri în Italia este acum pe deplin cunoscut, datările sunt clare, contribuind la îndreptarea anumitor erori, inerente atunci când se lucrează numai pe presupuneri. Mai mult chiar, pentru prima oară se cunoaşte în adevărata ei lumină călătoria lui V. Alecsandri şi Elena Negri nu numai la Veneţia, dar şi dealungul Austriei, Germaniei şi Franţei la Paris, fapt ignorat până acum de istoria literară. Şi lucru şi mai surprinzător este acela că însăşi unele din poeziile lui V. Alecsandri, cari ani de-a-rândul au figurat în toate ediţiile de poezii comentate sau necomentate ale poetului datate într'un fel, apar acum într'o postură cu totul nouă, datorită locului şi datei care le însoţeşte în josul paginei manuscrisului ce-l publicăm. In felul acesta se restabileşte nu numai un adevăr, dar se poate da şi o mai justă explicaţie conţinutului poeziilor lui V. Alecsandri. De unde până acum anumitor bucăţi li se dădea mai mult o interpretare pe bază conjecturală, de acum înainte poezia lui V. Alecsandri din această epocă îşi are corespondentul istoric şi interpretarea ei literară capătă un suport real din vieaţa poetului.

Punând la punct această epocă din vieaţa şi activitatea literară a scriitorului, manuscrisul devine astfel un document istoric de o necontestată valoare.

Din punct de vedere literar, cultura românească se îmbogăţeşte cu încă una din rarile realizări poetice ale lui V. Alecsandri din perioada începuturilor sale literare.

In acest manuscris se oglindesc rând pe rând înclinaţiile literare ale poetului, temperamentul lui şi mai ales posibilităţile de exprimare într'o limbă care, deşi nu era cea maternă, cu toate acestea oferă pretutindeni mărturia darului poetic a lui V. Alecsandri. Dela simpla descriere sau notaţie şi până la descrierea amplă reflectând stările sufleteşti ale poetului, dela observaţia justă şi uneori aspră şi până la preţuirea anumitor opere de artă, dela romantismul cald şi avântat şi până la clasicismul echilibrat şi clar, dela humorul surâzător şi până la

ironia uneori usturătoare, manuscrisul, adus astăzi pentru prima oară la cunoştinţa publicului, reflectă cu toată complexitatea pe scriitorul V. Alecsandri.

Văzută într'o nouă lumină, această epocă a vieţii poetului fixează un moment din evoluţia literară a Bardului dela Mirceşti. Precizând rolul pe care l-a jucat Elena Negri în vieaţa lui V. Alecsandri, manuscrisul împlineşte în acelaşi timp una din marile lacune, care persista în vieaţa şi activitatea poetului.

De azi înainte, istoria şi critica literară vor vedea cu alţi ochi poezia erotică a lui V. Alecsandri, iar Elena Negri va fi, incontestabil, singura fiinţă feminină care va stărui în centrul vieţii poetului şi poeziei sale în genul acesta.

Pentru toate acestea considerăm manuscrisul ce-l publicăm ca pe un document capital şi îi recunoaştem o valoare istoric-literară incontestabilă.

CAPITOLUL IV

Influenţa scriitorilor francezi la V. Alecsandri (1845—1853)

Incă de multă vreme, jocul apropierilor şi al filiaţiunilor a fost o problema care a preocupat stăruitor critica literară. Imprumuturile şi influenţele au fost scoase la iveală şi studiate metodic, aruncându-se astfel lumini noi peste manuscrise şi opere publicate. Astăzi, toţi sunt de acord că opera de artă nu este decât foarte rar creaţia exclusivă, numai aceluia care o semneaza. Cu cât lectura este mai variată şi mai ales cu cât memoria şi simţul de observaţie sunt mai exercitate, se pot constata între opere asemănări, care în nici un caz nu se datoresc unei simple coincidenţe. Urmărită mai deaproape, opera de artă îşi desvălue astfel secretul creaţiei, iar scriitorul apare tributar premergătorilor sau contemporanilor săi, căci scritorii, cum foarte bine remarcă Gustave Rudler [1]), se repetă nu numai unii pe alţii, dar încă unii *după* alţii: „Ils s'empruntent des sujets, des thèmes, des idées, des sentiments, des couleurs, des images, des métaphores, ou même de simples adjectifs. Ils retapent, rafistolent, transposent, modifient, modernisent, font du neuf avec du vieux, et le résultat est quelquefois un chef-d'oeuvre. Les mouvements s'engrènent, les périodes se succèdent d'après des lois de prolongement, de surenchère ou de

---

1) Gustave Rudler: *Les techniques de la critique et de l'histoire littéraires* Oxford 1923 p. 118.

réaction sous lesquelles se placent des phénomènes généraux d'imitation, directe ou inverse. — La littérature apparaît comme une immense et complexe tradition; le présent tient au passé et à lui même par des milliers de fils, plus cu moins tenus, plus ou moins visibles, mais solides et indéniables".

Sub acest unghiu de vedere, prin manuscrisul pe care îl publicăm şi prin poezia erotică scrisă în aceeaşi epocă, vom căuta sa stabilim anumite filaţiuni ale poeziei lui V. Alecsandri cu scriitorii francezi. Deşi problema a mai fost cercetată şi de alţii [1]), totuşi ea nu pare pe deplin rezolvată Influenţele străine în poezia lui V. Alecsandri fiind deci încă o chestiune deschisă, vom adăuga şi cuvântul nostru în această privinţă.

Prin educaţia şi instrucţia sa, V. Alecsandri era sortit influenţei franceze, în deosebi a preromanticilor şi a romanticilor. „Dès ses premières années, scrie unul din biografii săi [2]), Alecsandri, nature essentiellement rêveuse et contemplative, âme sensible, tendre et délicate, paraît avoir très vivement ressenti l'attrait mystérieux qu'exerce sur le Roumain la vue des hautes montagnes, des plaines fertiles, des forêts ombreuses, des gras pâturages, des plantes et des fleurs odoriférantes qui font la beauté et la richesse de son pays. Il dévore *Robinson Crusoé,* dont la lecture lui inspire, avec l'amour de la mer et des vastes horizons, le goût des explorations lointaines et des voyages aventureux: plus tard à Paris, il lira Jean - Jacques Rousseau, Bernardin de Saint-Pierre, Chateaubriand, qui achèveront de l'impregner du sentiment de la

---

1) N. I. Apostolescu: *L'influence des romantiques français sur la poésie roumaine* Ed. Champion Paris 1909 pp. 287 şi urm.

Ch. Drouhet: *Vasile Alecsandri şi scriitorii francezi* Ed. Cultura Naţională 1924 p. 11 şi urm.

Alexandru Marcu: *V. Alecsandri şi Italia* Ed. Cultura Naţională 1927 pp. 49 şi urm.

2) G. Bengesco: *Introduction des Pastels* Bruxelles et Paris 1902 p. III.

Petite Chansonnette.

Sautez pions!
Dansez vieux!
Jetez tous des joyeux cris
Le Ciel [illegible]
[illegible]
De vilains petits maris.

Voilà en coiffure,
Faites coiffer
Par vos filles et [illegible]
À [illegible]
Sans [illegible] ....
Et sans habits [illegible].

Phanariotes,
Jeunes [illegible]
Qui tout à [illegible]
De [illegible] d'amour
Diaphanes,
[illegible] de [illegible].

Allons, vite,
Qu'on s'agite
Qu'on [illegible] en combattant;
On s'arrête
Tout par tête
[illegible] au plus offrant

Cette horde
Qui déborde
[illegible]
N'a [illegible]
Que [illegible]
[illegible]

66

Pagina 66 din JURNALUL inedit al poetului

nature et qui, de son aveu, ont eu sur le développement de son génie poétique une influence décisive et prépondérante". Indiscutabil deci, că pe lângă izvoarele vii (pasiuni, credinţe, impresii din natură, etc.), izvoarele livreşti au avut partea lor de contribuţie în formarea lui intelectuală şi deci implicit şi în creaţia lui artistică.

Imitaţia alescandriană însă nu este servilă. Trecută prin propriul său suflet, deşi păstrează întrucâtva culoarea şi atmosfera modelului, ea capătă totuşi o notă personală, caracteristică poetului.

Cei cinci ani petrecuţi de el în capitala Franţei în plină ascensiune a romantismului, nu puteau rămâne fără urme în sufletul viitorului poet al *Lăcrimioare*-lor. Toţi marii preromantici şi romantici pe care V. Alecsandri îi citise şi îi gustase în epoca aceasta sunt prezenţi în opera lui literară din perioada 1845—1853.

La Nouvelle Héloïse sau *Les Confessions* de J. J. Rousseau încântaseră anii adolescenţii lui V. Alecsandri. Iubirea pasională a lui Saint-Preux pentru Julie, cu toate frământările sufleteşti care îi nelinişteau întreaga fiinţă, făcuseră pe vremuri deliciul lecturilor sale literare. După cum în copilărie călătorise, străbătând lumea şi învingând obstacolele naturii, cu Robinson Crusoe, adolescenţa şi-o legănase cu dragostea lui Saint - Preux şi gustase cu o nespusă plăcere admirabilele descrieri ale naturii preromantice. „La nature état d'âme" nu era un secret pentru V. Alecsandri. Când mai târziu poetul avea să înlocuiască pe Saint - Preux, iubind cu aceeaşi pasiune puternică pe Elena Negri, el nu va uita felul în care J. J. Rousseau redase pasiunea eroului preromantic pentru Julie şi nici arta cu care făcuse să trăiască natura, confundând-o cu stările sufleteşti ale personagiilor. Când în tovărăsia Elenei Negri va trăi clipe de neuitat, la Veneţia, plimbându-se în gondolă, în nopţile luminate de lună, şi când va căuta să-şi fixeze impresiile în *Jurnalul* său intim, fraza armonioasă şi evocatoare a lui J. J. Rousseau din *La Nouvelle Héloïse* îi va

suna stăruitor în ureche și poetul va scrie: „La gondole flotte doucement à la surface de l'eau; les mouvements sont lents et conformes à nos pensées. Tout est calme et obscurité autour de nous. Nous n'entendons que le bruit cadencé de la rame. Nous me voyons à travers les glaces de la gondole qu'une brume blafarde laquelle semble plus loin unir le ciel et la terre. C'est notre dernière promenade à la Giudecca. N. pleure. Adieu la Giudecca. Nous retournons tristement vers la place St. Marc. Le vent siffle dans les cordages des vaisseaux que nous longeons. Les falots des rives jettent une lueur pâle et faible dans (sic) l'eau; de petites vagues clapottent (sîc) sur les flancs de la gondole" [1]), descriere care amintește fără îndoială pe aceea a lui J.J Rousseau din La *Nouvelle Héloïse:* „Après le souper, nous fûmes nous asseoir sur la grève, en attendant le moment du départ. Insensiblement la lune se leva, l'eau devint plus calme, et Julie me proposa de partir. Je lui donnai la main pour entrer dans le bateau, et en m'asseyant à côté d'elle, je ne songeai plus qu'à quitter sa main. Nous gardions un profond silence. Le bruit égal et mesuré des rames m'excitait à rever" [2]).

Aceeași atmosferă de vis și poezie, în care sentimentele își găsesc o armonioasă corespondență, planează peste scrisul lui V. Alecsandri ca și peste acela a lui J. J. Rousseau. Peizajul melancolic, străbătut de umbra prevestitoare a despărțirii își desfășoară bogăția de nuanțe treptat, cufundându-se în calm și obscuritate. Tăcerea se ridică peste ape, întretăiată numai de sgomotul cadențat al vâslelor. Intreaga atmosferă predispune la visare, la melancolie. E momentul despărțirii de locurile scumpe îndrăgostiților.

Povestea dureroasă, dar înălțătoare, a iubirii cavalerului Des Grieux pentru Manon Lescaut, nu putuse nici ea trece

---

1) v. ms. inedit p. 41—42.

2) J. J. Rousseau: *La Nouvelle Héloïse* Extraits II Ed. Larousse Lettre XVII de Saint-Preux à milord Edouard p. 38 și urm.

neremarcată de tânărul poet, care se dedase cu totul lecturilor sentimentale ale vremii. L'abbé Prévost, cu romanul său *Manon Lescaut* lasă şi el urme sensibile în scrisul lui V. Alecsandri. Reducerea întregei fericiri cu tot cortegiul ei de stări sufleteşti exaltate sau calme, la existenţa unei singure persoane, şi topirea întregei vieţi omeneşti în însăşi existenţa ei de totdeauna: iubirea, sunt puncte comune scriitorului francez din secolul al XVIII-lea şi scriitorului român dela jumătatea secolului al XIX-lea. Când V. Alecsandri va însemna în *Jurnalul* său intim starea de suflet ce-l stăpânea în clipa înfăptuirii viselor lui amoroase, îşi va aduce aminte cu siguranţă de rândurile cavalerului Des Grieux, care îşi mărturisea iubirea sa astfel: „En dépit du plus cruel de tous les sorts, je trouvais ma félicité dans ses regards et dans la certitude que j'avais de son affection. J'avais perdu, à vérité, tout ce que le reste des hommes estime; mais être maître du coeur de Manon, le seul bien que j'estimais. Vivre en Europe, vivre en Amérique, que m'importait-il en quel endroit vivre si j'étais sûr d'y être heureux en y vivant avec ma maîtresse! Tout l'univers n'est-il pas la patrie de deux amants fidèles? Ne trouvent-ils pas l'un dans l'autre père, mère, parents, amis, richesse et félicité?" [1]).

Mult mai laconic, dar tot aşa de sugestiv, inspirându-se din L'Abbé Prévost, V. Alecsandri scrie aceste rânduri „N. reçoit une lettre de son frère qui la fait pleurer, mais je lui essuye (sic) les yeux avec mes baisers et le sourire paraît. C'est que nous deux, nous remplaçons mutuellement tout: monde, famille et patrie. Nous avons tout en nous, ayant l'un l'autre et nous possédons par dessus tout, l'amour" [2]).

Această credinţă nestrămutată în puterea iubirii este fără îndoială de natură romantică, dar izvorul adevărat al ei rămâne tot L'Abbé Prévost din *Manon Lescaut*.

---

1) L'Abbé Prévost: *Manon Lescaut* Ed. Larousse p. 141.

2) v. ms. inedit p. 17.

Nu mai puţin prezent în opera poetică a lui V. Alecsandri este marele preromantic Chateaubriand, pe care poetul îl citise şi îl savurase în timpul şederii sale la Paris. Iubirea serafică din *Atala* ca şi frământările sufleteşti din *René* dar mai ales descrierile exotice din *Le Dernier Abencerage*, nu întârzie să se facă simţite şi la V. Alecsandri. Chateaubriand, vorbind despre inima omenească o socoate un instrument incomplet, care nu poate reda accentele bucuriei, decât pe tonul consacrat suspinelor. „Notre coeur est un instrument incomplet, une lyre où il manque des cordes, et où nous sommes forcés de rendre les accents de la joie, sur le ton consacré aux soupirs" [1]).

Datorită imitaţiei prin contrast, V. Alecsandri va considera din contră sufletul omenesc, ca un instrument divin, capabil să schimbe totul în armonie. Deci, nici bucuria şi nici tristeţea nu au drepturi absolute asupra sufletului omenesc. Instrument divin, el nu exprimă decât armonie: „...l'âme est un instrument divin qui change tout en harmonie" [2]).

Tot de Chateaubriand îşi va aminti V. Alecsandri, atunci când va descrie piaţa San Marc şi mai ales catedrala cu acelaşi nume. „Nous passons outre sans nous arrêter et nous admirons la façade de St. Marc dessinant sur le ciel étoilé les dentelurs et les petites tourelles à jour qui ornent son front. La lune paraît entre les colonnes frêles de l'une d'entr'elles et met une auréole lumineuse sur la tête de la statue qui y siège" [3]).

Chateaubriand, cu ani în urmă, descriind Grenada şi monumentele ei, notează în *Le Dernier Abencerage:* „Quelles sont ces tours qui brillent comme des étoiles au-dessus d'une verte forêt?... Peut être que ce haut édifice, dont il entrevoyait les murs à travers les ténèbres, était autrefois la demeure des Abencerages"...

...Tous les charmes, tous les regrets de la patrie, mêlés,

---

1) Chateaubriand: *René* Ed. Firmin-Didot et Cie Paris 1878 p. 132.
2) v. ms. inedit p. 28.
3) v. ms. inedit p. 25.

aux prestiges de l'amour saisirent le coeur du dernier Abencerage. Immobile et muet, il plongeait des regards étonnés dans cette habitation des génies; il croyait être transporté à l'entrée d'un de ces palais dont on lit la description dans les contes arabes. De légères galeries, des canaux de marbre blanc bordés de citronniers et d'orangers en fleur, des fontaines, des cours solitaires, s'offraient de toutes parts aux yeux d'Aben-Hamet, et, à travers les voûtes allongées des portiques, il apercevait d'autres labyrinthes et de nouveaux enchantements. L'azur du plus beau ciel se montrait entre les colonnes qui soutenaient une chaîne d'arceaux gothiques. Les murs chargés d'arabesques, imitaient à la vue ces étoffes de l'Orient que brode, dans l'ennui du harem, le caprice d'une femme esclave. Quelque chose de voluptueux, de religieux et de guerrier semblait respirer dans ce magique édifice; espèce de cloître de l'amour, retraite mystérieuse où les rois maures goûtaient tous les plaisirs et oubliaient tous les devoirs de la vie"...

...„La lune, en se levant, répandit sa clarté douteuse dans les sanctuaires abandonnés et dans les parvis déserts de l'Alhambra. Ses blancs rayons dessinaient sur le gazon des parterres, sur les murs des salles, la dentelle d'une arhitecture aérienne, les cintres des cloîtres, l'ombre mobile des eaux jaillissante, et celle des arbustes balancés par le zéphir" [1]).

Mult mai tributar apare însă V. Alecsandri lui Lamartine. Dela cele dintâi versuri ale poetului francez şi până la prefaţa volumelor *Premières Méditations* (1849), *Confidences* (1849) *şi Nouvelles Confidences* (1851), toată atmosfera lamartiniană respiră şi în poezia lui V. Alecsandri. Pe deoparte curentul de imitaţie romantică, pe de alta situaţia asemănătoare a poetului îndrăgostit de Elena Negri, cu aceea a lui Lamartine, care a iubit cu toată pasiunea pe Elvire, dădeau lui V. Alecsandri prilejul unor împrumuturi şi imitaţii sensibile. Aşa bunăoară,

1) Chateaubriand: *Le Dernier Abencerage* Ed. Firmin-Didot et Cie Paris 1878 pp. 167, 168, 169, 182, 187, 188.

celebra elegie *Le Lac*, unde Lamartine își plânge iubirea apusă, este prezentă prin procedeu și sentiment și în scrisul lui V. Alecsandri.

Versuri ca:

„Un soir, t'en souvient-il? nous voguions en silence,
On n'entendait au loin, sur l'onde et sous les cieux
Que le bruit des rameurs qui frappaient en cadence
Tes flots harmonieux".

„Tout à coup des accents inconnus à la terre
Du rivage charmé frappèrent les échos
Le flot fut attentif, et la voix qui m'est chère
Laissa tomber ces mots :

„O temps suspends ton vol ! et vous, heures propices
Suspendez votre cours!
Laissez-nous savourer les rapides délices
Des plus beau de nos jours !" [1]).

amintesc romantismul scriitorului francez, în rânduri ca acestea: „Les falots des rives jettent une lueur pâle et faible dans (sic) l'eau; de petites vagues clapottent (sic) sur les flancs de la gondole. Notre silence n'est interrompu que par ces mots de N. „Je quitte Venise à regret, car ici tu m'as donné plus de bonheur que je n'en ai jamais pu rêver !" [2])

Identitatea de situații este evidentă, cu singura deosebire că la poetul francez vorbește trecutul, pe câtă vreme la poetul român vorbește prezentul.

Când V. Alecsandri, notându-și impresiile, sfârșește prin a se întreba: „Tout ce qui nous a été cher et attaché pendant

---

1) A. de Lamartine: Oeuvres choisies: *Premières Méditations poétiques* (Le Lac.) p. 46, Ed. Delagrave.

2) v. ms. inedit p. 42.

deux mois à Venise hommes et choses, sont séparés en ce moment de nous. Et c'est peut-être pour toujours. Qui le sait" [1]), fără să vrem răsună în urechile noastre celebrele versuri romantice:

„Hé quoi! n'en pourrons-nous fixer au moins la trace?
Quoi! passés pour jamais? quoi! tout entiers perdus?
Ce temps qui les donna, ce temps qui les efface
Ne nous les rendra plus?" [2]).

In faţa timpului care fuge prea repede, smulgându-ne, fără milă, cele mai frumoase clipe ale vieţii noastre uneori fericite, Lamartine ca şi V. Alecsandri au aceeaşi atitudine, plină de îndoială şi parcă de o strângere de inimă pronunţată. Şi unul şi celălalt trăesc din amintire, suferind la gândul unor bucurii fără întoarceri. Cât de profund simţite, cât de puternic evocatoare sunt rândurile prin care V. Alecsandri, luându-şi rămas bun dela cuibul fericirii veneţiene, creionează acest tablou sugestiv, făcând să iasă pe primul plan regretul unor timpuri trecute. „Que de mystères de coeur, que de joyeux épanchements, combien de scènes douces ou folles, sérieuses ou enfantines se sont passées en deux mois entre les murs de cet appartement!

Là, c'est le canapé sur lequel nous avons fait nos parties joyeuses de dominos le soir et nos petits soupers à deux heures après minuit. Là, c'est le bureau autour du quel (sic) nous avons tant de fois couru comme des enfants avec de grands éclats de rire. Là, sont nos deux petits balcons sur lesquels nous nous sommes tant de fois placés pour admirer le palais Foscari éclairé par les derniers rayons du soleil et le mouvement des gondoles glissant sur le Canal. Chaque meuble a son souvenir, chaque coin a pour nous sa petite histoire connue de nous deux seulement" [3]).

---

1) v. ms. inedit p. 43.
2) Lamartine: *op. cit.* (Le Lac.) p. 47.
3) v. ms. inedit p. 39—40.

Aceeaşi atmosferă duioasă a despărţirii, cu toate nuanţele dureroase ale inimii: dela regret şi până la suferinţă, le regăsim şi în versurile lui Lamartine din *Jocelyn* sau din *Milly*.

Când Jocelyn părăseşte casa părintească şi toate ţinuturile de care sufletul său tânăr şi visător era legat, pentru a lua drumul seminarului, rechiamă 'n mintea lui, plin de vibrare, toate locurile şi lucrurile ce-i farmecă copilăria şi adolescenţa. Ca şi eroul său (Jocelyn), poetul, revăzând *Milly-ul*, evocă mişcător toată copilăria lui, cu o putere întradevăr înduioşătoare:

„Voilà le banc rustique où s'asseyait mon père,
La salle où résonnait sa voix mâle et sévère,
Quand les pasteurs assis sur leur soc renvérsés,
Lui comptaient les sillons par chaque heure tracés.
Ou qu'encor palpitant des scènes de sa gloire
De l'échafaud des rois, il nous disait l'histoire,
Et plein du grand combat qu'il avait combatu,
En racontant sa vie enseignait la vertu!

Voilà la place vide où ma mère à toute heure,
Au plus léger soupir sortait de sa demeure.
Et nous faisant porter ou la laine ou le pain
Vêtissait l'indigence et nourrissait la faim.

Voilà les toits de chaume où sa main attentive
Versait sur la blessure ou le miel ou l'olive,
Ouvrait près du chevet des vieillards expirants
Ce livre où l'espérance est permise aux mourants
Recueillait leurs soupirs sur leur bouche oppressée
Faisait tourner vers Dieu leur dernière pensée.
Et tenant par la main les plus jeunes de nous,
A la veuve, à l'enfant, qui tombaient à genoux,
Disait, en essuyant les pleurs de leurs paupières
Je vous donne un peu d'or, rendez-leur vos prières!"

. . . .
. . . .
. . . .

Là, mes soeurs folâtraient et le vent dans leurs jeux
Les suivait en jouant avec leurs blonds cheveux;
Là, guidant les bergers au sommet des collines,
J'allumais des bûchers de bois mort et d'épines,
Et mes yeux, suspendus aux flammes du foyer,
Passaient heure après heure à les voir ondoyer.
Là, contre la fureur de l'aquilon rapide
Le saule caverneux nous prêtait son tronc vide,
Et j'écoutais siffler son feuillage mort
Des brises dont mon âme a retenu l'accord.
Voilà le peuplier qui, penché sur l'abîme,
Dans la saison des nids nous berçait sur sa cime.
Le ruisseau dans le prés, dont les dormantes eaux
Submergeaient lentement nos barques de roseaux.
Le chêne, le rocher, le moulin monotone,
Et le mur au soleil où, dans les jours d'automne
Je venais sur la pierre, assis près des vieillards,
Suivre le jour qui meurt de mers derniers regards.
Tout est encore debout, tout renaît à sa place;
De nos pas sur le sable on suit encor la trace.
Rien ne manque à ces lieux qu'un coeur pour en jouir.
Mais, hélas! l'heure baisse, et va s'évanouir!

La vie a dispersé. comme l'épi sur l'aire,
Loin du champs paternel les enfants et la mère.
Et ce foyer chéri ressemble aux nids déserts
D'où l'hirondelle a fui pendant de longs hivers" [1]).

Acelaşi sentiment al despărţirii, învăluit în atmosferă de melancolie, domină versurile lui Lamartine şi rândurile lui V. Alecsandri. Pornind de la elemente concrete, acest sentiment se abstractizează şi în cele din urmă nu simţi decât o strângere de inimă continuă şi o greutate pe suflet, care te apasă. Reci-

1) A. de Lamartine: *Mois aux choisis* (Harmonies poétiques: *Milly*) p. 194—196 Ed. Delegrave — cf. *Jocelyn*: Première époque p. 41 şi urm.

tind gândurile acestor poeţi, te identifici din ce în ce mai mult cu starea lor sufletească şi în cele din urmă asculţi în tine cum cântă ecoul propriului tău suflet.

Cândva Lamartine scrisese în prefaţa volumului său *Confidences* (1849): „Mon âme est comme ces cribles où les laveurs d'or du Mexique recueillent les paillettes du pur métal dans les torrents des Cordillères. Le sable en retombe, l'or y reste" [1]); sau în preambulul volumului *Nouvelles Confidences* (1851): „Le coeur humain est un instrument qui n'a ni le même nombre, ni la même qualité des cordes dans toutes les poitrines, et où l'on peut découvrir éternellement de nouvelles notes pour les ajouter à la gamme infinie des sentiments et des cantiques de la création" [2]).

Aceeaşi idee o exprimase însă Lamartine cu mult înainte, într'una din poeziile din *Harmonies poétiques et religieuses* (1830) intitulată: *A Némésis.* Dacă apropierea între sufletul omenesc şi un instrument imperfect, V. Alecsandri o găsise la Chateaubriand în *René* [3]), schimbând-o însă într'un „instrument divin", comparaţia sufletului omenesc cu un jăratec poetul o ia dela Lamartine. „C'est que le coeur de celui qui aime est un foyer ardent qui projette sa lumière sur toute chose" [4]), a poetului român, nu pare a fi decât o parafrazare a versului lamartinian:

„Car mon âme est un feu qui brûle et qui parfume" [5]).

Specificul poetic al lui Lamartine se află aproape în toată poezia erotică a lui V. Alecsandri din această epocă. Versuri ca:

„Iubiţi, iubiţi! ne zice Veneţia cernită
Iubiţi! amorul vostru puternic e şi sfânt!

---

1) A. de Lamartine: *Confidences* Préface p. 14 Ed. de l'auteur Paris 1863.

2) idem: *Nouvelles Confidences* Préambule p. 403—404 Ed. de l'auteur, Paris 1863.

3) Chateaubriand: *René* ed. cit. p. 132.

4) v. ms. inedit p. 28.

5) A. de Lamartine: Morceaux choisis (Harmonies poétiques et religieuses *A Némésis* p. 397) Ed. Delagrave.

Iubiţi! şi calea voastră va fi tot înflorită,
Cu-o lungă sărutare veţi trece pe pământ;
Căci vremea ce răstoarnă cu coasa-i ne'mpăcată
A falei omenirii vechi martori şi măreţi,
Nu poate-avea putere de-a stinge niciodată
Acea scânteie vie de dragoste 'nfocată
Ce luminează calea frumoasei tinereţi!" [1]).

nu face decât să reproducă, mult mai slab însă, celebra invocaţie a Elvirei, din *Le Lac* :

„Aimons donc, aimons donc! de l'heure fugitive,
Hâtons-nous, juissons!
L'homme n'a point de port, le temps n'a point de rive,
Il coule, et nous passons !" [2]).

Dela unele expresii şi până la concepţie, poetul român este tributar romantismului francez. Ch. Drouhet a arătat minuţios aceasta, într'o lucrare[3]), unde nu lipseşte nici indicarea izvoarelor şi nici interpretarea lor istorică şi literară. Luând drept model poezia lui Lamartine, V. Alecsandri îşi va cânta şi el dragostea lui, divinizându-şi iubita şi va suferi ca şi Lamartine atunci când fiinţa cea mai scumpă din vieaţă va trece în lumea umbrelor, în câmpiile Elysee.

Deşi de Victor Hugo se va servi mai mult în poezia sa epică, V. Alecsandri nu îl va cultiva mai puţin nici în poezia erotică. Procedeele antitetice atât de scumpe marelui poet romantic şi mai ales culoarea locală şi exotismul expresiilor, îl vor tenta pe V. Alecsandri ori de câte ori va întrebuinţa subiecte cu formă epică şi nuanţă exotică.

Dacă *Pescarul Bosforului* are ca punct de plecare o strofă din poezia *Voeu* a lui V. Hugo, după cum arată Ch.

1) Vasile Alecsandri: *Poezii* vol. I p.
2) Lamartine: *ibid. Le Lac* (Premières poésies) *ed. cit.* p. 47.
3) Ch. Drouhet: *op. cit*, pp. 11—30.

Drouhet[1]), întreaga atmosferă orientală a bucăţii stă sub influenţa stăruitoare a poetului francez, în privinţa technicei întrebuinţate. Desvoltarea ideii prin enumerare şi reducerea tuturor enumerărilor la o antiteză, de data aceasta sentimentală, sunt procedee romantice caracteristice lui V. Hugo. V. Alecsandri s'a servit de ele, pulverizând parfumul oriental, amplificând sentimenul şi ideea prin detaliile ce i le pusese la dispoziţie impresiile lui de călătorie şi brodând astfel un sentiment personal pe un fond în aparenţă străin şi de împrumut.

Nu tot aşa stau lucrurile cu A. de Musset. „L'enfant terrible" al romantismului exercită asupra lui V. Alecsandri o dublă influenţă. Una antiromantică prin ironia şi humorul său şi alta romantica prin *Nopţile* sale. Daca prima este prezentă mai mult în *Jurnalul* său intim, cea de a doua apare mai cu seamă în poezia lui V. Alecsandri. Romanul său de dragoste se aseamănă, fără îndoială cu acela al poetului *Meditaţiilor*, dar nu este lipsit şi de unele contingenţe cu acela a lui A. de Musset. Idila veneţiană a poetului român aminteşte pe aceea a lui A. de Musset cu G. Sand şi nu rareori culoarea locala a poetului francez reţine privirile lui V. Alecsandri. Tentat de această similitudine de situaţii, N. I. Apostolescu[2]) înclină să creadă chiar că strofa:

„Tu care eşti pierdută în neagra veşnicie,
Stea dulce şi iubită a sufletului meu!
Şi care-odinioară luceai atât de vie
Pe când eram în lume tu singură şi eu!

nu este decât o parafrazare a versurilor din *Portia* lui A. de Musset:

---

1) Ch. Drouhet: *op, cit.* p. 33. p. 33.

2) N. I. Apostolescu: *Influence des romantiques français sur la poesie roumaine* p. 306 Ed Champion Paris 1909.

„Vois tu comme tout dort? Que ce silence est doux!
Dieu n'a dans l'univers laissé vivre que nous!" [1]).

Ch. Drouhet [2]) combate, pe bună dreptate, această interpretare, întrucât pasajul citat nu legitimează vreo apropiere între A. de Musset şi V. Alecsandri. Dar tot atât de greşită este şi filiaţiunea de idee ce o stabileşte Ch. Drouhet între poezia *Ursita mea* şi poezia lui Lamar ine [3]), când în realitate aci nu poate fi vorba decât de influenţa lui A. de Musset. *Ursita mea* pare a fi inspirată şi scrisă după *La Nuit de Décembre* a lui A. de Musset. Acelaşi ţesut misterios de visuri, cu intervenţia fantomatică a dublului la A. de Musset şi a ursitei la V. Alecsandri, se continuă prin reapariţia aceleaşi viziuni obsedante, marcând etapele evolutive ale vieţii: fericirea şi suferinţa. Mult mai amplă şi mai puternică, poezia lui A. de Musset împrumută lui V. Alecsandri procedeul, al cărui efect însă poetul român îl micşorează prin felul cum la sfârşitul fiecărei epoci îşi defineşte didactic ursita. Poetul francez te interesează, te intrigă, te chinue chiar, pentruca tocmai la sfârşit să-ţi dea răspunsul:

„Ami, je suis la Solitude"

In orice caz, la epoca aceea, tentativa unei poezii ca *Ursita mea* este de un curaj şi de un efect incontestabil.

Tot influenţa lui A. de Musset se resimte şi în poeziile *Lăcrimioare* şi *Visurile*. Reflexiile poetului asupra trecerii timpului, asupra legii destinului şi întregului sens al vieţii îşi găsesc corespondenţe în poezia *A Juana* a lui A. de Musset. V. Alecsandri spune:

---

1) A. de Musset: *Premières Poésies* Portia II.

2) Ch, Drouhet: *op. cit.* p. 18

3) idem: *ibid* p. 15. *(Les Etoiles, Souvenir)*

„Câte visuri de iubire,
Dulci a inimii comori,
Trec, se sting ca nălucire
Şi ca fulgii trecători!
Asta-i legea crudei soarte,
Lege făr' de mângâieri!
Azi, e viaţă, mâni e moarte,
Azi, plăcere, mâni dureri!

Cu ani înainte A. de Musst scrisese:

„Ainsi va le monde ici-bas.
Le temps emporte sur son aile
Et le printemps et l'hirondelle,
Et la vie et les jours perdus;
Tout s'en va comme la fumée
L'espérance et la renommée,
Et moi qui vous ai tant aimée
Et toi qui ne t'en souviens plus!" [1]).

Dar dacă A. de Musset serveşte uneori de model lui V. Alecsandri atunci când suferinţa îi înfrăţeşte, nu mai puţin temperamentele lor vesele, exuberante, aveau să îi apropie şi în altele din creaţiile lor literare. Căci A. de Musset n'a fost totdeauna poetul tristeţii şi al suferinţii, al iubirii înfrânte şi al deziluziilor. In prima sa manieră „l'enfant terrible" al romantismului era ironic, plin de humor şi de fantezie, şi cu toată apartenenţa lui romantică, îşi permitea uneori să-şi bată joc de procedeele inaugurate de acest curent. Tot pe A. de Musset din *Ballade à la lune* şi altele, credem că l-a avut V. Alecsandri drept model când, deşi romantic, îşi bate joc de procedeele romanticilor, în rândurile următoare: „...cependant tant N. que moi nous ne sommes jamais tombés dans la ridicule exagération

1) A. de Musset: Premières Poésies: *A. Juana* p. 127 Ed. Larousse.

du sentiment. Nous moquant au contraire sans pitié de ceux qui croient aimer passionnement en affectant des poses tragiques et en mettant dans leurs expressions tout le ronflement burlesque du drame moderne, nous nous sommes laissés aller doucement à notre vie délicieuse et à nos chères impressions sans saubressauts, sans crispations sentimentales. Point de promesses entre nous d'amour éternel, jamais de serments, jamais d'emphatiques exclamations. Nous nous sommes aimés tout naturellement, nous avons parlé de notre amour en peu de mots, en peu de phrases, car ce qui est bien senti, s'exprime tout simplement" [1]).

Aceste rânduri exprimă tot atât de bine gândurile lui A. de Musset din prima manieră, asupra căreia ne va lămuri un singur exemplu :

„Heureux, trois fois heureux, l'homme dont la pensée
Peut s'écrire au tranchant du sabre ou de l'épée !
Ah ! qu'il doit mépriser ces rêveurs insensés
Qui, lorsqui'ils ont pétri d'une fange sans vie
Un vil fantôme, un songe, une froide effigie,
S'arrêtent plein d'orgueil et disent: c'est assez !" [2])

Acestea ar fi în general modelele literare pe care le-a urmat V. Alecsandri, când a compus poezia erotică şi *Jurnalul* său intim din acea epocă. Dar dacă trebue să recunoaştem prezenţa acestor preromantici şi romantici francezi în opera lui literară, ea nu este valabilă decât în măsura formală a creaţiei ce-au inspirat-o, deoarece elementul esenţial, sentimentul, aparţine în întregime lui V. Alecsandri. Coincidenţele şi reminiscenţele erau înăscute la un poet cu o formaţie intelectuală în mare parte franceză şi a cărui idilă sentimentală venea să se suprapună marilor idile romantice.

1) v. ms. inedit p. 44.

2) A. de Musset: *Premières poésies* : Les voix stériles, p. 117 Ed. Larousse.

Influențe străine există în opera poetică a lui V. Alecsandri, dar de aci și până la o imitație servilă a modelului este o cale atât de lungă, pe care talentul poetului român a știut-o și mai ales a putut-o acoperi cu atâta sinceritate, cu atâta sentiment și cu atâta senină exprimare, încât valoarea poetică a operii sale, nu-i întru nimic atinsă.

Romantic al optimismului și al luminii, așa cum foarte bine l-a definit un istoric literar [1]), V. Alecsandri a știut să se inspire din scriitorii francezi, rămânând totuși unul din exemplele cele mai vii ale poeziei noastre lirice moderne.

1) B. Munteano: *Panorama de la littérature roumaine*, p. 37, Ed. Kra. Paris.

Elle arrive
D'une vie
Qui malgré tout son amour,
Et ses fades
Milliardes
Ne peut donner que le jour.

~~Or la dote~~
~~Amandite~~
~~Sans trente? de millions~~
~~Procurant titres~~
~~Et bêtises~~
Un état de gandsillons.

Allez, faites
Des courbettes
Pour pouvoir les saisir instamps,
Et les prendre
Pour les pendre...
À vos collets ambitieux.

Car la Grâce
Qui vous attelle
Fabrique des Princillons,
Vous les taille
À la taille
De vos toutes ambitions.

Vous, que l'âge
Et l'usage
Ont rendus de vrais pantins,
Grâce aux hardes
Princillardes
Vous serez des Arlequins.

Allez, princes!
Courez minces
Malgré titres et raisins

Pagina 67 din JURNALUL inedit al poetului

CONCLUZII

Dacă până acum epoca din vieața lui V. Alecsandri și activitatea lui literară dintre anii 1845—1847 erau puțin cunoscute sau mai adesea greșit cunoscute, manuscrisul inedit pe care îl cuprind paginile de față e de natură a lămuri definitiv unul din cele mai de seamă momente ale poeziei sale erotice

Bazându-ne pe acest manuscris, am urmărit pas cu pas desfășurarea evenimentelor din epoca menționată, scoțând în lumină anumite date, interpretând uneori altele neconforme cu realitatea, căutând întotdeauna să dăm o interpretare justă însemnărilor ce ni le-a pus la îndemână manuscrisul. In felul acesta am așezat într'o nouă lumină, mai adevărată, vieața poetului și iubirea lui pentru Elena Negri, între 1845—1847.

După toate acestea, am încercat să interpretăm sub un alt unghiu opera poetică din acea epocă, urmărind metodic înlănțuirea evenimentelor din vieață cu realizările artistice ale poetului. Pe temeiul acestor note din manuscris, am definitivat data și locul creației unor poezii, care abia acum își pot găsi o explicație și o justă interpretare a stărilor sufletești exprimate.

Studiind îndeaproape manuscrisul, am surprins caracteristici temperamentale și literare ale lui V. Alecsandri, contribuind astfel să-l prezentăm sub un nou aspect psihologic și literar.

Șederea lui în Italia și descrierea acestei țări ne-a dat posibilitatea unor apropieri sugestive cu scriitorii francezi ai

epocii, atraşi deopotrivă de aceleaşi frumuseţi ale peizajului italian.

Faptul că manuscrisul a fost redactat în limba franceză, ne-a înlesnit, pe deoparte unele aprecieri asupra lui V. Alecsandri ca scriitor francez, iar pe de alta, ne-a dat posibilitatea studiului influenţii franceze exercitată asupra lui în epoca prezentată.

Scoţând în evidenţă valoarea istoric-literară a manuscrisului, nu am făcut decât să urmărim continuu documentul, să surprindem erorile de până acum şi să definitivăm momentele pe bază de act, nu pe simple presupuneri.

V. Alecsandri, privit în această nouă lumină, apare mult mai conturat, momentul erotic mult mai viu şi precis, iar opera poetică mult mai cuprinzătoare şi mai plină de sensuri ca până acum.

Iată deci cum, prin manuscrisul ce-l publicăm, se limpezeşte una din epocile cele mai importante ale vieţii intime a lui V. Alecsandri şi odată cu ea şi anumite părţi ale poeziei sale erotice.

PARTEA II-a

Lămurire

Una din cele mai serioase dificultăţi ce am întâmpinat în transpunerea în româneşte a „Jurnalului" inedit, a fost problema vocabularului pe care urma să-l folosim pentru această lucrare.

Urmând linia minimului de rezistenţă, ar fi fost mult mai uşor să utilizăm limbajul curent al prozei româneşti şi să obţinem o versiune corectă din punctul de vedere al fondului, dar seacă şi inexpresivă în privinţa formei.

Nu trebue nicio clipă să uităm că Vasile Alecsandri mai ales în această epocă de primă tinereţe, gândea în limba lui de acasă, cu inflexiunile şi moliciunea graiului moldav. Nici literatul matur de mai târziu nu se emancipase complet de sub influenţa acestui graiu, dar încă tânărul îmbătat de folklor, aşa cum trebue să ni-l imaginăm pentru acea vreme.

De aceea hotărîrea noastră a înclinat spre o asemenea direcţie. Fără a exagera moldovenismul traducerii ce o prezentăm, am căutat să redăm anumite pasajii cu întorsăturile şi parfumul graiului moldav, mai cu seamă acolo unde textul se preta la aceasta. Uneori moldovenismele fiind transparente chiar din originalul francez al „Jurnalului", nu am avut altceva de făcut decât să le substituim echivalentul necesar.

In linii mari, aceasta ne-a fost intenţia şi metoda de lucru şi dacă am izbutit să redăm, măcar în parte, mişcarea şi vioiciunea originalului, suntem mulţumiţi că am contribuit astfel, poate la o mai deplină înţelegere a gândurilor Bardului dela Mirceşti, în limba sa maternă.

Le 7/19 Juin 1846, parti de Jassy par la route de Roman — A moitié poste les chevaux lancés à grande carrière [1]) touchent [2]) sur des chariots de paysans et le timon de ma voiture se casse — Je m'arrête à Podou Liloae [3]) pendant quatre heures pour faire racommoder l'équipage et le soir je vais demander l'hospitalité à Mr. Millo qui me reçoit avec son amabilité ordinaire. Sa maison est un veritable [4]) joujou ; elle est d'une propreté fabuleuse.

Le lendemain 8/20 je pars pour Minjina [5]) et j'y arrive le soir après avoir passé par Bakeou [6]). J'y trouve seulement Madame Zulnia, car Md-me Cathinka était [7]) partie pour les montagnes. — Je passe quelques heures délicieuses à causer et lui fais mes adieux le soir même car pe devais [8]) partir de grand matin. En effet à quatre heures j'étais déjà en route pour Galatz. Mais à une poste de Minjina je m'apperçois [9]) que j'ai oublié mon passeport dans la chambre de Négry. Desapointement [10])

---

1) lancés à grande carrière: porniţi în goana mare. Carrière: termen de manej. Cursa pe care o poate face un cal fără a-şi pierde suflu. Vezi Littre vol. I p. 494. Lancer : termen de manej. A lansa un cal, a-l face să plece în galop v. Littré vol. III p. 245.

2) touchent: expresie de navigaţie, nu de călătorie terestră. Mai potrivit este cuvântul heurtent.

3) Podou Liloae : pentru Podul Iloaei.

4) veritable : corect véritable. De altfel accentele nu prea sunt respectate de V. Alecsandri.

5) Minjina: pentru Mânjina.

6) Bakeou : pentru Bacău.

7) était : m. c. p. nejustificat. Sensul limbii franceze cere perfectul compus.

8) devais: imperfect nejustificat.

9) apperçois : ortografie necorectă. Corect este aperçois

10) desapointement : ortografie necorectă. Corect este désappointement

In ziua de 7/19 Iunie 1846, plecat din Iaşi pe drumul Romanului. La o giumătate de poştă, caii porniţi în goana mare dau peste nişte care ţărăneşti şi oiştea trăsurii se frânge. — Mă opresc patru ceasuri la Podu Liloae pentru a drege trăsura şi seara mă duc să cer găzduire la D-l Millo[1]), care mă primeşte cu obişnuita-i bunăvoinţă. Casa lui îi un adevărat giuvaer; de o curăţenie nemaipomenită.

A doua zi 8/20 plec spre Mânjina[2]) şi agiung acolo seara, după ce am trecut prin Bacău. Găsesc acasă numai pe Cucoana Zulnia[3]) căci Cucoana Catinca[4]) plecase la munte. Petrec câteva oare plăcute, vorbind cu ea şi îmi iau rămas bun chiar în aceeaşi seară, căci trebue să plec dis de dimineaţă. Astfel, la ceasurile

---

1) **Millo**: boer din târgul Podul Iloaei. Cunoscut şi prieten al lui V. Alecsandri

2) **Mânjina**: moşia lui Costache Negri la 43 km. depărtare de Galaţi Aci se întruneau patrioţii din Muntenia şi Moldova începând din anul 1843.

„Aci, aproape de hotare, departe de Iaşi şi de privegherea bănuitoare a stăpânirii, scrie Elena Rădulescu-Pogoneanu în „Vieaţa lui Alecsandri", p. 84, la diferite date din an, dar în deosebi la 21 Maiu, de ziua lui Negri, care şi prin independenţa materială şi prin vârstă deveni în curând un fel de cap al generaţiei sale, luară de prin 1843-1844 obiceiul de a se întâlni tinerii prieteni de simţiri şi de idei dintr'o parte şi alta a Milcovului. Acolo se întâlniră Alecsandri, Kogălniceanu, Epureanu, Negruzzi, Rallet, Rolla, Lascăr Roseti, Alecu Russo din Moldova şi Ion Ghica, N. Bălcescu, Cş Filipescu din Muntenia. La Mânjina în 1845, la o asemenea sărbătoare, se văzură întâia oară Alexandri cu Bălcescu, şi acolo s'a legat între ei acea prietenie unică, acea frăţie de suflet, care aduce o notă aşa de caldă în corespondenţa lor şi a lăsat ca o prelungă vibraţie în poezia şi diverse scrieri ale lui Alecsandri.

Aci Moldoveni şi Munteni aveau ocazia de a se cunoaşte mai deaproape, de a se preţui şi de „a face proiecte mărețe pentru renaşterea Patriei comune".

3) **Zulnia**: sora mai mică a lui Costache Negri. Soţia Vornicului Vasile Sturza (membru al Căimăcămiei de trei, la 1858).

4) **Catinca**: sora mai mare a lui Costache Negri, căsătorită cu Vasile Roset Pribeagul. La moşia acestuia Pribeşti, a întâlnit întâia oară V. Alecsandri pe Elena Negri în anul 1840.

cruel embarras terrible, Aussitôt arrivé a[11]) Galatz chez ma cousine, j'expedie[12]) un homme à Minjina avec une lettre pour Md-me Zulnia et cinq heures après je reçois mon passeport. Jamais chiffon de papier ne m'a causé plus grand plaisir, car j'étais sauvé d'un sejour[12 *]) forcé de huit jours à Galatz.

Je vais dans la journée sur le bateau de Steriadi, j'y rencontre A. Couza et nous fesons[13]) tous une promenade sur le Danube en compagnie de Varnav. Enfin vers neuf heures du soir je m'embarque sur le Baron Eihoff. En entrant dans le salon des premières j'y trouve la Princesse Mavrojeni et sa fille avec les quelles[14]) je passe deux heures d'une conversation très agréable en nous promettant bien de nous sauver[15]) mutuellement en cas de naufrage dans la Mer Noire.

. . . .

. . . .

Parti de Constantinopole le 19 Août par le Montrosa, bateau à vapeur anglais : — Arrivé à Smyrne le 20 pendant la nuit. — Descendu à l'hotel[16]) de Mille — Embarqué le 22 sur le Baron Eihoff. Capitain Millanovitz — Arrivé à Trieste le 29 au soir. Passé la journée du 30 à bord en quarantaine. Debarqué[17]) le 31 matin à l'hotel[18]) de Metternich.

Parti le 8 de Trieste et arrivé à Venise. N: est arrivée à Trieste le 5: Sept. à 2: heures de l'après midi —

---

11) a : ortografie necorectă. Corect este à. Confuzie între a verb şi à prepoziţie, probabil din neglijenţă.

12) j'expedie : corect j'expédie.

12*) sejour : corect séjour.

13) fesons : ortografie necorectă. Corect este faisons. V Alecsandri pare a întrebuinţa o ortografie fonetică scriind fesons sub influenţa pronunţiei.

14) les quelles : ortografie necorectă. Corect este lesquelles.

15) en nous promettant bien de nous sauver : construcţie sintatică necorectă : propoziţiunea subordonată n are exact acelaşi subiect ca propoziţiunea principală: Je passe... nous promettant.

16) l'hotel : corect l'hôtel.

17) debarqué : corect débarqué.

18) l'hotel: vezi nota 16.

patru mă și aflam pe drumul Galaților. Dar la o poștă de Mânjina bag de seamă că mi-am uitat pașaportul în odaia lui Negri [5]). Crudă dezamăgire, încurcătură grozavă. De îndată ce agiung la Galați la verișoara mea, trimit un om la Mânjina cu o scrisoare pentru Cucoana Zulnia și după cinci ceasuri primesc pașaportul. Niciodată un petec de hârtie nu mi-a pricinuit mai mare plăcere, căci scăpasem de o ședere silnică de opt zile la Galați [6]).

In cursul zilei mă urc pe corabia lui Steriadi [7]). Acolo, mă întâlnesc cu A. Cuza [8]) și în tovărășia lui Vârnav [9]) facem cu toții o primblare pe Dunăre. In sfârșit pe la oarele nouă seara mă îmbarc pe „Baron Eihoff". — Intrând în saloanele de clasa întâia, dau peste Prințesa Mavrogheni [10]) și fiică-sa, cu care petrec două ceasuri într'o convorbire foarte plăcută, juruindu-ne să ne sărim unul altuia în agiutor în caz de naufragiu pe Marea Neagră.

. . . .

. . . .

Plecat din Constantinopol în ziua de 19 August cu vaporul englez Montrosa: — Sosit la Smirna la 20 în cursul nopții. — Tras la hotel de Mille — Imbarcat în ziua de 22 pe „Baron Eihoff". Căpitan Millanovici. — Sosit la Triest la 20 seara. Ziua de 30 petrecută pe bord, în carantină. Debarcat la 31 dimineața, la hotel Metternich.

Plecat în ziua de 8 din Triest și sosit la Veneția. N. [11]) a sosit la Triest în ziua de 5 Sept. la ceasurile 2 după amiază [12]).

---

5) **Negri:** Scriitorul Costache Negri, bunul prieten al lui V. Alecsandri pe care îl numește chiar „frate"; mare patriot, mort în 1876.

6) In cazul când nu ar fi putut pleca atunci din Galați, nu ar mai fi avut vapor spre Constantinopol decât după opt zile.

7) **Steriadi :** armator grec din Galați.

8) **A. Cuza :** Colonelul Alexandru Cuza, viitorul Domn Alexandru Ion Cuza, sub care s'a înfăptuit Unirea Principatelor (1859). Prieten bun al lui V. Alecsandri.

9) **Vârnav :** probabil Vârnav - Liteanu fostul soț al Elenei Negri.

10) **Prințesa Mavrogheni :** descendentă a familiei boerești Mavrogheni.

11) **N. :** inițiala Niniții, numele pe care V. Alecsandri îl dă Elenei Negri, diminutiv dela Elena.

12) Nota răsleață a poetului, pe care o va desvolta mai târziu în cursul Jurnalului.

Trieste — Hotel[19] *du Prince Metternich.*

5 *7-bre 1846* — Dès le matin j'ai des pressentiments si forts que je ne puis me tenir en place[20]. Je cours deux fois à la poste où N : doit arriver, mais c'est toujours trop tôt. Je rentre dans une agitation impossible à maitriser[21]. Une voix me parle en secret et m'annonce l'arrivée de N. Je parcours ma chambre en long et en large comme un fou, je me mets vingt fois à la fénêtre[22] Enfin le garçon vient me dire tout-à-coup qu'elle est arrivée. Je vais à sa chambre et je la presse sur mon coeur avec toute l'ardeur d'un amour exalté par deux longs mois d'absence. Pendant ce tems[22 *] nous avons fait tous les deux plusieurs centaines de lieues à la rencontre l'un de l'autre. Elle a parcouru une grande partie de l'Allemagne sous pretexte[23] de soigner sa santé, et moi j'ai traversé plusieurs mers sous le pretexte[24] non moins veridique[25] d'un voyage en Orient.

Partis tous deux du même point nous sommes arrivés à notre but en nous moquant bel et bien de la crédulité des curieux. Notre bonheur commence. N: est arrivée à 2 heures fatiguée et souffrante. Cependant nos caresses et notre bonheur de nous revoir après tant d'absence la remettent bientot[26] en bonne santé.

Notre première partie ensemble en voiture. — Sensations curieuses. Il nous semble que tout le monde a les yeux sur nous. Cependant après cette première épreuve, nous nous habituons si complettement[26 *] à notre position, qu'il nous semble n'avoir jamais vecu[27] séparement. Après la promenade en voiture au bord de la mer, nous descendons pour faire un tour à la villa Murat,

---

19) vezi nota 16.

20) je ne puis me tenir en place : expresia nu e pronominală. Corect : Je ne puis tenir.

21) maitriser : corect maîtriser.

22) fénêtre: corect fenêtre.

22*) tems : corect temps.

23) pretexte : corect prétexte.

24) idem.

25) veridique : corect véridique.

26) bientot : corect bientôt.

26*) complettement : corect complètement.

27) vecu : corect vécu.

Triest — Hotel „du Prince Metternich" [13]).

5 Sept .1846. — Incă de dimineață, mă copleșesc așa de tare presimțirile, că nu pot sta locului. Alerg de două ori la poștă, unde N. trebue să sosească, dar totdeauna, prea devreme. Mă reîntorc într'un sbucium peste putință de stăpânit. Un glas îmi vorbește în taină și îmi vestește sosirea N. Măsur odaia în lung și'n lat ca un nebun, și de două zeci de ori mă așez la fereastră [14]). In sfârșit feciorul vine pe neașteptate să-mi spună că ea a sosit. Mă duc în odaiea ei și o strâng la piept cu toată înflăcărarea unui amor exaltat de două luni îndelungate de absență. In acest răstimp amândoi am făcut mai multe sute de leghe ca să ne întâlnim unul cu altul. Ea a colindat o bună parte din Germania sub cuvânt că își îngrijește sănătate, iar eu am străbătut mai multe mări sub cuvântul nu mai puțin adevărat al unei călătorii în Orient [15]).

Plecați amândoi din același loc [16]) am agiuns la țintă, bătându-ne joc din răsputeri de faptul că am fost crezuti așa de ușor de către curioși. Fericirea noastră începe. N: a sosit la oarele două, obosită și suferindă. Totuși desmierdările noastre și fericirea de a ne revedea după atâta lipsă o însănătoșesc pe dată.

Intâia noastră primblare împreună în trăsură. — Senzații rare. — Ni se pare că toată lumea are ochii asupra noastră. Totuși după această primă încercare, ne deprindem așa de bine cu noua noastră situație, de parcă niciodată n'am fi trăit despărțiti.— După primblarea în trăsură pe malul mării, coborîm să dăm o

---

13) „du Prince Metternich": am păstrat în traducere titlul francez, deoarece nu știm precis dacă hotelul avea numele scris în franțuzește sau italienește.

14) Frământarea care îl stăpânește, arată cât de dornic și nerăbdător era să revadă pe Elena Negri. Dorința pare dublată și de neliniște și îngrijorare, deoarece Elena Negri era suferindă.

15) Itinerariul urmat de E. N. este: Moldova - Austro-Ungaria - Italia, prin Viena-Gratz-Triest. Itinerariul urmat de V. A. este: Iași-Galați-Constantinopol-Brussa-Smirna-Constantinopol-Triest.

16) Atât Elena Negri cât și V. Alecsandri au plecat amândoi din Moldova.

transformée depuis quelques années en restaurant pour la grande jubilation[28]) des Birmans[29]).

Le 8 à 6 h. du matin. Depart[30]) de Trieste pour Venise sur l'Archiduc Frederic[31]) par un tems[31*]) superbe. Rencontre inattendue et non moins désagreable de compatriotes Vallaques. Madame Elisa Stirbey et ses enfants qu'elle envoie à Paris. En outre Mr. Anagnosty plus affecté que jamais. Nous fesons[32]) bonne mine à mauvais jeu pendant toute la traversée qui se passe du rèste[33]) en riant et en plaisantant beaucoup sur mon projet d'établir des postes à chamaux en Moldavie. Vers 2 heures nous entrons dans le port de Venise et nous jettons l'ancre tout près du palais des Doges. Tableau sublime et desolant[34]) tout à la fois. N: éprouve une tristesse involontaire et mon émotion augmente par ses souvenirs[35]) de 1841. Nous descendons dans une gondole (celle que nous avons toujours gardé pendant notre sejour[36]) à Venise et après plusieurs courses inutilles à differents hotels[36*]), nous descendons à celui de la Italia.

Ausitôt[37]) N. installée, je vais retenir une chambre à l'hotel[37*]) de l'Europe sur le Canal Grande et je reviens en toute

Venise. 8 7-bre — à la Italia. — Enfin nous sommes à Ve

hate[38]) près de N.

nise, dans cette cité féerique vers la quelle[39]) nous nous sommes

---

28) **jubilation** : expresia nu este tocmai fericita. Mai degraba **joie** sau **bonheur**.

29) In ms. litera inițială a cuvântului apare scrisa c caracter gotic, iar restul literilor cu caractere latine.

30) **depart** : corect **départ**.

31) **Frederic** : corect **Frédéric**.

31*) **tems** : Vezi nota 22*.

32) **fesons** : vezi nota 13.

33) **rèste** : corect **reste**. Vezi de-as menea pentru sintaxă nota 15.

34) **desolant** : corect **désolant**.

35) **par ses souvenirs** : confuz.

36) **sejour** : corect **séjour**.

6*) **differents hotels** : corect **différents hôtels**.

37) **aussitot** : corect **aussitôt**.

37*) **l'hotel** : vezi nota 16.

38) **en hate** : corect **en hâte**.

39) **la quelle** : corect **laquelle**.

raită la vila Murat, preschimbată de câţiva ani în restaurant, spre marea bucurie a Birmanilor [17]).

In ziua de 8 la oarele 6 dimineaţa. — Plecarea din Triest spre Veneţia, pe Arhiducele Frederic pe o vreme minunată. Intâlnire neaşteptată şi nu mai puţin neplăcută cu compatrioţi valahi. Doamna Elisa Ştirbey [18]) şi copiii ei, pe care îi trimite la Paris. Pe lângă aceasta D-l Anagnosty [19]) mai afectat ca oricând.— Facem haz de necaz în tot timpul călătoriei pe apă, care de altfel, trece în râsete şi glume pe seama planului meu de a înfiinţa poşte de cămile în Moldova. — Pela ceasurile două intrăm în portul Veneţiei şi ancorăm aproape de palatul Dogilor. Tablou sublim şi întristător totodată. N: simte, fără voie o tristeţă, şi emoţia mea creşte odată cu amintirile-i din 1841 [20]). Coborîm într'o gondolă (aceea pe care am avut-o mereu în tot cursul şederii noastre la Veneţia) şi după mai multe alergături fără folos pe la diferite hoteluri, tragem la hotel „dela Italia" [21]).

Indată ce N: s'a instalat, mă duc să-mi opresc o cameră la „Hôtel de l'Europe" [22]) de pe Canal Grande şi mă întorc în grabă mare lângă N.

Veneţia 8 Sept. — *la „Italia"*. — In sfârşit suntem la Vene-

17) **Birmanilor :** probabil Birman, patronul acestui restaurant.

18) **Elisa Ştirbey :** directoarea unui pension de fete la Bucureşti.

19) **Anagnosty :** cunoscut al lui V. Alecsandri din Moldova.

20) **amintirile-i din 1841 :** în acest an Elena Negri a făcut o călătorie la Veneţia cu familia ei.

21) **„de la Italia" :** vezi nota 13.

22) **Hôtel de l'Europe :** vezi nota 13.

dirigés N. et moi par des routes si differentes ;[40]) *mais nous ne sommes pas encore chez nous.*

Le chanteur et sa barcarolle pendant que nous dinions en tête à tête. — Joie enfantine. — Les deux servantes; l'une, veritable[41]) sorcière de Macbeth, dont N: a peur, l'autre, veritable[42]) italienne aux allures franches et decidées[43]). — *Diavolo!* — Première promenade en gondole sur le Canal de la Giudecca au coucher du soleil. Sensations indescriptibles occasionnées[44]) par le doux balancement de la gondole et par le sentiment de notre solitude à deux. Nous éprouvons en silence tout ce que deux coeurs jeunes et ardents peuvent contenir de bonheur vrai . . . . . .

Le lendemain je cours à la découverte d'un appartement, et je fais celle de Mad-me Spaletta chez la quelle[45]) N. et s'a famille ont logé en 1841. — Nouvelle promenade en gondole avec N: sur la Giudecca; impressions nouvelles de joie et de bonheur. Notre amour embellit tout ce qui nous entoure, il donne aux objets des proportions sublimes[46]).

Nous parcourons une partie du Canal Grande en admirant la majesté sombre des palais qui l'encadrent, et nous appercevons[47]) la piazetta éclairée au gaz. Nous trouvons que le fantastique de son architecture s'accorderait bien mieux de la lueur mysterieuse[48]) des étoiles que du reflet trop vif du gaz. La Venitienne a perdu son plus grand charme en abandonnant le voile noir; de même la Piazetta fait preuve de manque de gout[49]) en changeant le voile de la nuit contre le reseau[50]) blafard que les

---

40) differentes : corect différentes.
41) veritable : corect véritable.
42) idem.
43) decidées : corect décidées.
44) occasionnées : neologism. Mai de grabă causées.
45) vezi nota 39 de mai sus.
46) exemplu în sprijinul tezei romantice : „un paysage est un état d'âme".
47) appercevons : corect apercevons.
48) mysterieuse : corect mystérieuse
49) gout : corect goût.
50) reseau : corect réseau.

ția, în această cetate minunată spre care ne-am îndreptat N. și cu mine pe căi atât de osebite; *dar nu suntem încă la noi*[23]).

Cântărețul și barcarola sa, în timp ce cinăm singuri. — Bucurie copilărească. — Cele două slujnice: una, adevărată vrăjitoare a lui Macbeth, de care N. se teme; cealaltă, o italiancă adevărată cu mișcări libere și hotărîte. — *Diavolo!*[24]). — Intâia plimbare în gondolă pe Canalul Giudecca la apusul soarelui. Sensații de nedescris pricinuite de legănarea ușoară a gondolei și de sentimentul singurătății noastre în doi. Simțim în tăcere întreaga fericire de care sunt în stare două inimi tinere și înfocate. . . .

A doua zi alerg să descopăr un apartament, și găsesc unul la D-na Spaletta, unde N: și cu familia ei au stat în 1841[25]). Altă primblare în gondolă cu N: pe Canalul Giudecca; alte impresii de bucurie și fericire. Amorul nostru înfrumusețează tot ce ne'ncongioară, el dă lucrurilor proporții sublime.

Străbatem o parte din Canal Grande, admirând măreția sumbră a palatelor care îl străjuesc, și zărim piazetta[26]) luminată cu gaz. Ni se pare că fantasticul arhitecturii s'ar potrivi mult mai bine cu tainica lumină a stelelor, decât cu reflexul prea viu al gazului. Venețianca și-a pierdut cel mai mare farmec al ei, părăsind vălul negru; tot așa Piazetta a dat dovadă de lipsă de gust, schimbând vălul nopții cu mreaja palidă pe care becurile

---

23) **dar nu suntem încă la noi**: V. Alecsandri vrea să spună că nu locuesc încă împreună, că nu au încă un cămin al lor.

24) Toate aceste frânturi de însemnări trebuiau probabil să fie reluate de poet și desvoltate, odată cu transcrierea **Jurnalului**. Ele nu servesc aici decât ca puncte de reper pentru viitorul Jurnal pe care poetul voia să-l transcrie într'un caiet pregătit purtând titlul **Memento**. Acest caiet a fost găsit odată cu acest Jurnal și se află, ca și manuscrisul, în posesia D-nei **Elena Ing. Ivănescu**.

25) **1841**: aluzie la aceiași ședere a Elenei Negri și a familiei sale la Veneția în anul **1841**.

26) **piazetta**: unul din locurile preferate ale lui V. A. și E. N. la Veneția.

becs de gaz projettent sur son front [51]). On dirait à la voir que c'est [52]) une malheureuse prostituée qui ayant perdu tout sentiment de pudeur fait parade de sa misère sous des parures de clinquant.

Le 10 Madame Stirbey et son fils Georges, charmant jeune homme de manières distinguées, viennent faire visite à N: et pour leur donner le change je leur promets de partir en même tems [52 *]) qu'eux de Venise pour me rendre à Trieste et de là à Alexandrie.

Le 11. Nous allons avec N. chercher des appartements. Visite chez Md-me Spaletta qui reconnait [53]) N: et *nous felicite* [54]) *notre mariage.* N: se trouve un peu genée [55]), mais moi je joue mon role [56]) de mari avec une assurance qui ferait croire que je n'ai pas fait autre chose pendant toute ma vie.

Nous choisissons peu après un appartament de trois chambres avec salon sur le Canal Grande au palais Benzon; et le jour même nous y déménageons tous les deux.

Enfin nous sommes *chez nous! et à Venise! 11 Septembre 1846 et 8 Mars 1845.* Toute ma vie et coeur est dans ces deux époques! [57])

Le 12 à 5 h. du matin, je quitte N. et à travers les vapeurs du matin je me rends au bateau qui part pr Trieste. Je quitte

---

51) imagine discutabilă.

52) greoiu și puțin complicat ca imagine. Preferabil ca expresie ar fi fără que c'est.

52*) tems: vezi nota 22*.

53) reconnait: corect reconnaît.

54) felicite: corect félicite. Expresia întreagă: Nous félicite de notre mariage.

55) genée: corect gênée.

56) role: corect rôle.

57) époques: mai potrivit ar fi dates.

de gaz o aruncă pe fruntea sa. Văzând-o, ai spune că este o sărmană femeie pierdută, care fără niciun pic de ruşine îşi arată tuturor mizeria ei sub strălucirea unei găteli amăgitoare.

In ziua de 10, Doamna Ştirbey şi fiul ei Georges, tânăr fermecător cu purtări alese, vin să viziteze pe N. şi, ca să-i amăgesc, le dau vestea că voiu pleca odată cu ei din Veneţia, pentru a mă duce la Triest şi de acolo la Alexandria. [27])

In ziua de 11, merg cu N. să căutăm apartamente. Vizită D-nei Spaletta, care recunoaşte pe N. şi *ne felicită pentru căsătoria noastră* [28]). N. se simte cam stingherită, dar eu îmi joc rolul de soţ cu o siguranţa care ar face să se creadă că nu am făcut nimic altceva toată vieaţa.

Nu mult după aceea ne alegem un apartament de trei camere, cu salonul spre Canal Grande, în palatul Benzon [29]); şi tot în aceiaşi zi ne şi mutăm amândoi acolo.

In sfârşit suntem *la noi! şi la Veneţia! 11 Septemvrie 1846 şi 8 Mart 1845.* Toată vieaţa şi inima mea sunt cuprinse în aceste două date! [30])

In ziua de 12 la 5 oare dimineaţa părăsesc pe N. şi prin aburirea dimineţii mă duc spre vaporul care pleacă la Triest. Las

---

27) V. Alecsandri şi Elena Negri nu erau prea fericiţi să fie văzuţi împreună. Ei se fereau mereu de cunoscuţi şi doreau să lase impresia că s'au întâlnit numai din întâmplare. Aşa se explică dece V. Alecsandri, pentru a deruta pe D-na Ştirbey şi pe fiul ei, părăseşte Veneţia odată cu ei cu destinaţia Triest şi Alexandria, când în realitate el se va întoarce dela Triest la Veneţia imediat după plecarea D-nei Ştirbey din Triest spre Ţara Românească.

28) In 1841, Elena Negri venise la Veneţia cu părinţii ei. Aşa că D-na Spaletta credea că V. Alecsandri, cu care venise acum la Veneţia, era soţul ei.

29) **Benzon**: palatul în care a locuit V. A. şi E. N. în toamna anului 1846. Acest palat datează din sec. XVI şi este zidit în stil decadent. Numele îi vine dela Marina Querini Benzon, autoare de canzonete († 1839).

30) **8 Mart 1845 — 11 Sept. 1846**: aceste două date au fost imortalizate şi în două poezii scrise sub directa impresie şi inspiraţie a momentului. Prima 8 Mart 1845 a fost scrisă de poet la Blânzi, unde a întâlnit pe E. N. şi a simţit pentru prima oară inima bătându-i pentru ea. Cea de-a doua, care în volumul **Lăcrimioare** poartă titlul **Veneţia**, a fost scrisă, după indicaţiile poetului, la 11 Sept. 1846, chiar în ziua instalării lor împreună în palatul Benzon.

le bonheur reel[58]) pour la comedie.[59]) Peu après arrive M-me Stirbey pleurant de quitter ses enfants. Adieux touchants qui me rappellent ceux que je fis à ma mère en 1839 lors de mon depart[60]) pr Paris. Les larmes m'étouffent. Georges me prie de prendre soin de sa mère; Enfin le bateau se met en marche et Venise avec tout ce que j'ai de plus cher disparait[61]) derrière nous. Pendant la traversée je tache[62]) de consoler Madame Stirbey qui ne cesse de pleurer. Pauvre mère! Elle se resigne[63]) malgré sa douleur à l'absence de ses enfants dans l'interret[64]) de leur avenir.

Arrivés à Triste[65]), je promène Madame Stirbey dans les rues pr la distraire. Elle fait des emplettes pr la nombreuse famille qui l'attend à Bukarest. Deux cents jeunes filles, dont elle est le seul soutient prient pour elle et la benissent[66]) journellement. Elle sera recompensée par le bonheur que les enfants à elle lui apporteront à leur retour de Paris.

Le lendemain soir elle part de Trieste accompagnée de Mr Anagnosty (le quel[67]) me semble être le bagage le plus embarrassant que l'on puisse avoir en voyage)... Je charge M-me Stirbey d'une lettre pour mon père et l'accompagne à la diligence. Je reste seul à Trieste, triste, ennuyé, et n'ayant qu'une seule pensée, celle de retourner à Venise auprès de N.

Je rencontre Mr. et Md-me Katzavatis ainsi que Mr. Zizinias avec les quels[68]) j'ai fait le voyage de Smyrne à Trieste et j'apprends de ce dernier qu'après avoir terminé son voyage en

---

58) **reel : corect réel.**
59) **comedie : corect comédie.**
60) **depart : corect départ.**
61) **disparait : corect disparaît.**
62) **Je tache : corect je tâche. V. A. confundă verbul tacher = a păta, cu tâcher = a se strădui.**
63) **resigne : corect résigne.**
64) **interret : corect intérêt.**
65) **Arrivés à Trieste : construcție necompletă. Corect ar fi : Quand nous sommes arrivés à Trieste, je...**
66) **benissent: corect bénissent.**
67) **le quel : corect lequel.**
68) **les quels : corect lesquels.**

adevărata fericire pentru o comedie.[31]) După câtva timp soseşte D-na Ştirbey, cu lacrămi în ochi că'şi părăseşte copiii. Adio înduioşător, care îmi aduce aminte de acela ce mi l-am luat dela mama în 1839, la plecarea mea spre Paris. Mă'nneacă plânsul George mă roagă să am grijă de mama sa. In sfârşit vaporul porneşte şi Veneţia cu tot ce am mai scump[32]) se pierde în urma noastră. In cursul călătoriei caut să consolez pe Doamna Ştirbey, care plânge întruna. Biata mamă! Cu toată durerea ei, se simte totuşi mângâiată la gândul că despărţirea de copiii săi este în interesul viitorului lor.

Sosiţi la Triest, mă primblu cu Doamna Ştirbey dealungul străzilor, ca să'i alung gândurile. Ea face cumpărături pentru familia numeroasă care o aşteaptă la Bucureşti. Două sute de fete, cărora le este singurul sprijin, se roagă pentru dânsa şi o binecuvântează în fiecare zi. Fericirea ce au să i-o dea copiii la întoarcerea lor dela Paris, are s'o răsplătească[33]) din plin.

A doua zi seara pleacă din Triest în tovărăşia D-lui Anagnosty pe care-l socot geamandanul cel mai stânjenitor ce l-ai putea avea la drum.[34]) Dau D-nei Ştirbey o scrisoare pentru tata şi o petrec până la diligenţă. Rămân singur la Triest, trist, plictisit, numai cu un singur gând, acela de a mă întoarce la Veneţia, lângă N.

Intâlnesc pe D-l şi D-na Kaţavatis şi pe D-l Zizinias[35]) cu cari am călătorit împreună dela Smirna la Triest şi aflu dela cel din urmă că, după terminarea călătoriei în Orient, a agiuns să se

31) Desigur această plecare ticluită nu putea fi considerată decât o comedie. Fericirea adevărată era la Veneţia unde rămăsere E. N.

32) Elena Negri.

33) **are s'o răsplătească** : viitor popular, adesea întâlnit la V. A.

34) humor, des întâlnit în cursul „Jurnal"-ului. Vezi în acest sens studiul nostru introductiv, Cap. **III**, paragraful **3**, **Humorul lui V. Alecsandri.**

35) Cu d-l şi d-na Kaţovatis şi d-l Zizinias a calătorit V. Alecsandri în August 1846, când îmbarcându-se pe Baron Eihoff a venit la Triest.

Orient il a fini par se desorienter [69]) ici, en se mariant. Je lui souhaite toutes sortes de choses et le quitte pr aller prendre [70]) à la poste les dernières lettres que N. m'a écrites d'Ems.

Le 14 je reviens à Venise en compagnie de plusieurs Anglais et d'un Caméléon [71]) d'Eypte qui sert pendant plusieurs heures de pretexte [72]) à la coquetterie de deux jeunes Italiennes. C'est, je crois, la première fois qu'un Caméléon a joué un si beau role. [73]) Cependant il parait [74]) que ni la nombreuse societé [75]), du bateau, ni les caresses agaçantes des deux jeunes et innocentes coquetttes ne lui ont fait impression, car il ne s'est trahı par aucun changement de couleur. [76]) Il aura compris sans doute que les susdites agaceries s'adressent plutot [77]) à son maître. Il a méme [78]) baillé plusieurs fois, ce qui fut expliqué à l'unanimité par tous les Allemands presents [79]) à cette scène, qu'il avait som meil. [80]) Preuve évidente de l'intelligence du Cameleon [81]) et de la perspicacité des Allemands. [82]) Entr'autres animaux qui chargent le bateau, certain dandy Allemand n'est pas lė moins rejouissant. [83]) Il accoste toutes les femmes pr leurs demander des

---

69) **desorienter :** corect **désorienter.** Joc de cuvinte.

70) **prendre :** preferabil **chercher.**

71) humor, prin amestecul heteroclit al cuvintelor.

72) **pretexte :** vezi nota 23, preferabil însă **masque, paravent.**

73) **role :** vezi nota 56.

74) **parâit :** corect **paraît.**

75) **societé :** corect **société.**

76) Eroare sau intenție spirituală ? Schimbările de culoare permit tocmai cameleonului să nu se trădeze.

77) **plutot :** corect **plutôt.**

78) **méme :** corect **même.**

79) **presents :** corect **présents.**

80) **Ce qu'il explique... qu'il avait sommeil :** constructie necorectă.

81) **Cameleon :** corect **Caméléon.**

82) Humor anti-german.

83) **rejouissant :** corect **réjouissant.**

dezorienteze[36]) aici, însurându-se. Ii urez toate cele bune şi mă despart de el, pentru a mă răpezi la poştă să ieu ultimele scrisori, ce mi le-a scris N. dela Ems.[37])

In ziua de 14 mă reîntorc la Veneţia în tovărăşia mai multor Englezi şi a unui Cameleon din Egipt[38]), care timp de câteva ceasuri, ţine loc de pretext pentru cochetăria a două tinere Italience. Cred că pentru întâia oară un cameleon a avut un rol aşa de frumos. Totuşi, se pare că nici societatea numeroasă de pe vapor, nici mângâielile sâcâitoare a celor două tinere şi naive cochete nu i-au făcut impresie, căci nu s'a descoperit prin vreo schimbare de culoare. O fi prepus[39]), fără îndoială, că aşa zisele sâcâieli se adresau mai degrabă stăpânului său. Ba mai mult chiar, a căscat de câteva ori, fapt explicat fără excepţie de către toţi Nemţii de faţă la această scenă, că îi era somn. Cea mai bună dovadă a deşteptăciunii cameleonului şi a isteţimii Nemţilor[40]). Printre alte vietăţi care împovorează vaporul, un oarecare domnişor Neamţ[41]) nu este dintre acelea care nu ţi-ar stârni râsul. Ţine calea tuturor femeilor ca să le întrebe dacă nu le pătimeşte stomacul, de rău de mare, pentruca, dupăce le-a întrebat şi a căpătat răspunsul, să se retragă înroşindu-se şi fandosindu-se spre marea lui mulţumire. Parcă îmi vine să-i zic:

---

36) humor, care reiese din jocul de cuvinte. Vezi în acest sens studiul nostru introductiv **Cap. III**, paragraful **3** : **Humorul lui V. Alecsandri.**

37) Plecând din ţară, Elena Negri a traversat Europa prin Austro-Ungaria şi Germania, cu direcţia Triest. Ea a scris lui V. Alecsandri dela Ems Despre aceste scrisori este vorba.

38) humor, care reese din amestecul heteroclit al cuvintelor.

39) viitor popular, întâlnit deseori la V. Alecsandri.

40) V. Alecsandri nu pierde niciodată prilejul de a-şi bate joc de Nemţi. In tot cuprinsul acestui **Jurnal**, apar astfel de ironii şi aluzii răutacioase la adresa lor.

41) idem.

nouvelles de leur éstomac[84]) par rapport au mal de mer, et un[85]) fois la question posée et la repnse[86]) reçue, il se retire en rougissant et en se rengorgeant avec beaucoup de contentement personnel. J'ai bien envie de lui dire: Herr Landsman du bist ein Hunzgemeiner Kerliches Don Juan[87]).

A peine arrivé dans le port de Venise j'apperçois[88]) notre gondolier Antonio, qui me salue de loin. Je saute dans la gondole et quelques moments après je presse N. dans mes bras. Les trois jours d'absence m'auraient paru de veritables[89]) siècles si N. Rosnovano n'avait . . . .[90])

Ici commence veritablement [91]) notre vie à deux sans entraves, sans inquietudes[92]); tout entiers[93]) à notre bonheur, a nos folies d'enfant. Les heures passent, les journées s'écoulent, les semaines s'aglomèrent[94]) derrière nous avec une telle rapidité que nous en sommes presque effrayés. Nous craignons de vieillir trop tôt sans nous appercevoir de la fuite du tems[94 *]). Jamais prets[95]) avant une ou deux heures de l'après midi nous causons de tout et de rien, nous rions de même et nous nous embrassons toujours apropos[96]) de tout et de rien; ce qui fait de nos heures une longue chaine[97]) de baisers et de caresses non interrompue

---

84) **éstomac :** corect **estomac.** Construcție greoaie și stângace. Idem expresia: **contentement personnel.**

85) **un :** corect **une.**

86) **reponse :** corect **réponse.**

87) Transcierea corecta ar fi : **Her Landsmann, du bist ein Hundsgemeiner kerl von Don Juan** = Domnule compatriot, ești un Don Juan peste măsură de grosolan și bădăran. Expresia este scrisa cu caractere gotice în a a fel încât trădează necunoașterea limbii germane.

88) **j'apperçois :** corect **j'aperçois.**

89) **veritables :** vezi nota 41.

90) restul este șters în manuscris de V. Alecsandri, sau poate de Elena Negri.

91) **veritablement :** pentru ortografie vezi nota 41.

92) **inquietudes :** corect **inquiétudes.**

93) **tout entiers :** necorect.

94) **s'aglomèrent:** corect **s'agglomèrent.** Cuvântul este impropriu, întrebuințat sub influența l. române. Preferabil ar fi verbul **s'entasser.**

94*) **sans nous appercevoir de la fuite du tems :** corect **sans nous apercevoir de la fuite du temps.**

95) **prets :** corect **prets.**

96) **apropos :** corect **à propos.**

97) **chaine :** corect **chaîne.**

Herr Landsmann du bist ein Hungemeiner Kerliches don Juan [42]) (Domnule compatriot, eşti un Don Juan peste măsură de grosolan şi bădăran). Cum ajung în portul Veneţiei, dau cu ochii de gondolierul nostru Antonio [43]), care mă salută de departe. Sar în gondolă şi peste câteva clipe strâng în braţe pe N. Cele trei zile de despărţire mi-ar fi părut cu adevărat secole, dacă N. Rosnovanu nu ar fi [44]) . . . .

. . . .

Aici începe cu adevărat vieaţa noastră în doi [45]), fără piedici, fără griji; absorbiţi cu totul de fericirea noastră şi de nebuniile noastre copilăreşti. Oarele trec, zilele curg, săptămânile se grămădesc în urma noastră aşa de răpide că ni-i groază. Ni-e teamă să nu îmbătrânim prea de vreme, fără să ne dăm seama de goana timpului. Nu suntem niciodată gata înainte de ceasul unu sau două după amiază, vorbim de toate şi de nimic, râdem tot aşa şi ne sărutăm mereu pentru toate şi pentru nimic; asta face din oarele noastre un lung şi neîntrerupt lanţ de sărutări şi mângâieri. In cele din urmă luăm cu tot dinadinsul hotărîrea de a ne cuminţi; ne îmbrăcam în grabă şi ne facem apariţia în salon cu un aer de aşa zis bonton caraghios, pe care uităm să-l păstrăm, căci în loc să ne purtăm serioşi ca într'un salon, aşa

42) Acest între paragraf pare a fi scris numai cu intenţia de a pune într'o lumină defavo abilă pe Nemţi. Anumite deficiente ale lor sunt speculate cu int nţia de a descreţi fruntile, dar nu mai puţin şi aceea de a spune un adevar. Pentru ortografie vezi nota din versiunea franceză.

43) An onio este gondolierul lui V Alecsandri si Elena Negri cu care au făcut, în tot tim ul şederii lor la Veneţia, plimbările în gondolă. In poezie **Gondoleta** aminte te numele lui

> ***Du-ne Toni'n linişte***
> ***Pân'ce, stând gondola ta,***
> ***Viaţa noastră de iubire***
> ***Cu iubire va'nceta".***

44) **N. Rosnovanu nu ar fi** : restul e şters în manuscris şi nu se poate descifra.

45) Până acum V. Alecsandri şi Elena Negri locuiseră sep rat. Deşi la 11 Septemvrie 1846 s'au mutat împreună în palatul Benzon, din cauza plecării neaşteptate la Triest, vieaţa lor în doi începe abia la 15 Septemvrie 1846.

Enfin nous prenons la serieuse [98]) decision [99]) de devenir sages; nous nous habillons à la hate [100]) et nous fesons [101]) notre entrée au salon avec un soi-disant bon ton comique que nous oublions de garder, car au lieu de tenir salon tous les deux comme nous nous le promettons chaque fois, nous nous surprenons courant comme des enfants dans les chambres, chantant, riant à grands éclats derire [102]); le tout scellé chaquefois [103]) d'un baiser delicieux [104]) suivis de plusieurs autres.

Le seul sujet que nous traitons [105]) serieusement [106]) c'est celui de notre ménage. En fait d'ustensils nous possedons [107]) deja [108]) six feljans [109]) et zarfs [110]) ainsi qu'un ibrik [111]) apporté par N. Il nous faut encore un [112]) machine [113]) à caffe [114]) pour le dejeuner [115]) du matin. En fait de provisions N: a fait acheter du sucre et des oranges dans l'intention des confintures; mais les orang s sont devorées [116]) avant l'exécution de cet estimable projet. Je cours sur la place St. Marc faire emplette de [tout] ce qui nous manque et quand tout est completté [117]) nous nous trouvons avoir pour notre menage [118]):

---

98) serieuse : corect sérieuse.
99) decision : corect décision.
100) hate: corect hâte.
101) fesons : vezi nota 13.
102) derire : corect de rire.
103) chaquefois : corect chaque fois.
104) delicieux: corect délicieux.
105) traitons : corect traîtons
106) serieusement : corect sérieusement
107) possedons : corect possédons
108) dejà: corect déjà.
109) feljans: neologism de origină turcească ceaşcă.
110) zarfs: neologism de origină turceasca: suport din filigran la o ceaşcă
111) ibrik :neologism de origina turcească. Toate aceste cuvinte sunt rare sau necunoscute în l. franceză. Intrebuinţate de V. Alecsandri în acest Jurnal, scris în l. franceză dau conţinutului un parfum de exotism oriental.
112) un : corect une
113) machine: românism. Preferabil pentru l. franceză: un réchaud, une lampe à...
114) caffe : corect café
115) dejeuner : corect déjeuner
116) devorées : corect dévorées
117) completté: corect complété.
118) menage: corect ménage.

cum ne punem de gând, ne trezim iarăşi alergând ca nişte copii prin odăi, cântând, râzand în hohote; fără să nu pecetluim mereu toate acestea cu câte un sărut desfătător, urmat de atâtea altele [46]. Singurul subiect pe care îl discutăm în mod serios este acela al gospodăriei noastre. Cât priveşte cele trebuitoare pentru bucătărie, suntem în posesia a şase felegeanuri şi şase zarfuri, precum şi a unui ibricel adus de N. Ne mai trebue o maşină de cafea pentru masa de dimineaţă. Cât despre provizii N: şi-a procurat în absenţa mea zahar şi portocale cu gândul de a face dulceaţă; dar portocalele sunt înghiţite cu nesaţ, înaintea îndeplinirii acestui plan demn de preţuit. Mă duc repede în piaţa San Marc să cumpăr ceeace ne lipseşte şi când totul este gata, iată că avem pentru gospodăria noastră [47]:

---

46) Rândurile de mai sus au darul de a pune în lumină temperamentul lui V. Alecsandri şi al Elenei Negri, care îndrăgostiţi trăiau acum împreună la Veneţia. Veseli, exuberanţi, plin de farmecul unei tinereţi, fremătând de vieaţă îşi petrec timpul fericit în oraşul iubirii. Nimic nu-i interesează decât fericirea lor, care abia începe. Fiecare zi, fiecare ceas, fiecare clipă V. Alecsandri şi Elena Negri nu fac decât să guste şi mai mult din plăcerile pe care li le ofera vieaţa. In oraşul atâtor iubiri celebre, Vasile Alecsandri şi Elena Negri trăesc din tot prinosul sufletului lor tineresc, plin de elanul vârstei şi al iubirii. Exurberanţa lor este un motiv mai mult să credm că ei gustau din plin fericirea iubirii lor neţărmurite pe care le o oferea atât de romantic cadrul Veneţiei.

47) Rândurile acestea şi următoarele ne arată pe un alt V. Alecsandri şi pe o altă Elena Negri, nu numai romantici, dar şi cumpăniţi şi grijulii pentru înjghebarea unei gospodarii necesare traiului lor în doi. Din sfera senina şi vaporoasă a iubirii, cei doi îndrăgostiţi coboară nestânjeniţi pe pământul realităţilor, interesându-se de data aceasta despre cele necesare gospodăriei. Gustând iubirea şi transportaţi de ea, Vasile Alecsandri şi Elena Negri nu neglijează însă şi realitatea vieţii, aşa cum ar fi trebuit să facă un mare romantic. Romantici al sufletului, Vasile Alecsandri şi Elena Negri rămân însă clasici devotaţi ai vieţii de toate zilele. Romantismul şi clasicismul se echilibrează armonios în vieaţa lui V. Alecsandri, tot atât de fericit de altfel cum se îngemânează şi în opera lui literară.

1⁰ — 6 feljans, 6 zarfs
2⁰ — 1 ibrik pour le caffé Turc ... plus du Moka
3⁰ — 1 machine à caffé au lait [119]
4⁰ — 1 oka [120] de sucre — ainsi que de la vanille
5⁰ — 1 pot de moutarde française
6⁰ — 1 boite [120] de sardine de Nantes
7⁰ — de la Mortadella [121] et du fromage
8⁰ — Des fruits à l'infini.

Le tout contenu provisoirement dans une petite armoire appellée [122] *notre mobilier* que nous achettons [123] et que nous destinons à Antonio.

N. B. Toutes les provisions sont fort souvent renouvelées par la raison qu'au lieu de dormir comme tout le monde aux heures les plus communement [124] consacrées au sommeil, nous nous levons regulierement [125] chaque nuit [pour faire] a deux heures du matin pr. faire de petits soupers, aux quels [126] nous apportons toujours beaucoup de gaieté et non moins d'appetit [127] N: surtout se distingue par une prestesse de Mognitzika [128] tout à fait charmante et enfantine. Elle mange en babillant et babille en mangeant avec tant de gentillesse et de Mognitzerie [129] qu'il n'y a que mes baisers qui puissent l'arreter [130]. Le matin à 9 heures la fille de chambre [131] de N: Anunziata qui repond [132] toujours par *Eccomi* a

---

119) **feljans, zarfs, ibrik, machine a caffe**: vezi nr 109, 110, 111, 1

120) **oka**: ortog. rom. ocà, veche masura de capacitate (1 520 l. sau 1,228 l.) şi de greutate (1 kg. 272 sau 1 kg. 291). Ocaua era împarţită în 400 **dramuri**.

120*) **boite**: corect **boîte**.

121) **Mortadella**: corect **Mortadelle**, salam de Italia, fabricat mai ales la Bolonia.

122) **appellée**: corect **appelée**.

123) **achettons**: corect **achetons**.

124) **communement**: corect **communément**.

125) **regulieremen**: corect **regulierement**.

126) **aux quels**: corect **auxquels**

127) **d appetit**: corect **d'appetit**

128) **mognitzika**: românism, moldovenism, pentru **maimuţică**. Ortografia este à la française.

129) **mognitzerie**: românism, moldovenism pentru **maimuţărie**.

130) **arreter**: corect **arrêter**.

131) **fille de chambre**: corect **femme de chambre**. Influenţa expresiei româneşti: **fata din casă**.

132) **repond**: corect **répond**.

1° — 6 felegeanuri şi 6 zarfuri

2° — 1 ibrik pentru cafea turcească... mai ales Moka[47*])

3° — 1 maşină pentru cafea cu lapte

4° — 1 oka de zahar, precum şi vanilie

5° — 1 gavanoşel de muştar franţuzesc

6° — 1 cutie de sardele de Nantes[48]).

7° — Mortadella şi brânză

8° — Fructe din belşug.

Totul este ţinut deocamdată într'un dulăpior numit *mobila noastră*, pe care îl cumpărăm şi avem de gând să îl dăm lui Antonio.

N.B. — Toate proviziile sunt adesea reînnoite pentru faptul că, în loc să dormim ca toată lumea în oarele cele mai adesea hărăzite somnului, noi ne sculăm regulat în fiecare noapte pe la două, pentru a lua mici supeuri, la care aducem întotdeauna multă veselie şi nu mai puţină poftă.

N: se distinge mai ales printr'o vioiciune de moniţică[49]) plină de farmec şi de copilărie. Mănâncă ciripind şi ciripeşte mâncând, cu atâta drăgălăşenie şi moniţărie că numai sărutările mele o pot opri. Dimineaţa, pe la oarele 9, fata din casă a N:, Anunziata, care răspunde întotdeauna prin *Eccomi*[51]) la chemarea noastră, intră cu tablaua pentru gustare şi

---

47 * **Moka**: port în Arabia, la Marea Roşie. Renumit pentru cafea Şi ace te rânduri ca şi cele menţionate la notele 46 şi 47, sunt un exemplu viu al temperametului lui Vasile Alecsandri şi Elena Negri. Romantici, stăpaniţi de visul unei fericiri care începe, ei nu renunţă o singură clipă la simţul clasic al unei vieţi ordonate, echilibrate. Grija cu care îşi fac proviziile este mai mult clasica şi chiar realistă, decât romantică...

48) **Nantes**: port la Oceanul Atlantic, aşezat pe Loire renumit pentru construcţii navale şi pentru comerţul de sardine.

49, 50) **moniţica** şi **moniţărie**: dau un parfum moldovenesc textului şi impresionează plăcut pe lector; în textul francez nu distonează, ci dau un aer de exotism.

51) **Eccomi**: cuvânt italian: **iată-mă**.

notre appel, entre avec le plateau du dejeuner [133]) et se retire fort discretement [134]) après nous avoir souhaité le bonjour (usage italien). Aussitôt N: s'empare de la machine a [135]) café, la dispose convenablement, met le feu à l'esprit de vin et pendant que le café s'écoule dans nos deux tasses, je confectionne des tartines avec toute la gravité d'un spatar de l'ancien regime [136]), et toute la science qui distinguait Charlotte aux yeux de Werther. N : m'a confié l'importante occupation des tartines pr m'habituer, dit-elle, à nourrir mes enfants quand je serai marié, et pour apprendre les moyens de les calmer lorsque leurs cris discordants viendront troubler l'harmonie de mes rêves poétiques.

Après le dejeuner [137]) viennent nos longues et douces causeries qui se traînent sans nous en appercevoir [138]) jusqu'à une ou deux heures de l'après midi, passant du sujet le plus serieux [139]) aux futilités les plus folles, de l'analyse la plus sceptique sur les sentiments humains aux expressions les plus vraies et les plus caressantes de notre amour, des souvenirs tristes ou gais de notre passé aux promesses brillantes de notre avenir, et cela en nous tenant tantot [140]) blottis sur le canapé, tantot [141]) en nous promenant dans la chambre, tantot [142]) en courant autour des meubles comme de [143]) collegiens [144]). Mais ce qu'il y a de remarquable c'est que tout en causant, en courant, en riant, nous nous approchons toujours insensiblement l'un de l'autre, şi când ne trezim, [145]) je

---

133) **dejeuner:** corect **déjeuner.**

134) **discretement :** corect **discrètement.**

135) **a :** corect **à**. Confuzie între verbul avoir şi prepoziţia à creata de lipsa accentului.

136) **regime :** corect **régime.**

137) **dejeuner :** vezi nota 133.

138) **appercevoir :** vezi nota 47

139) **serieux :** corect **sérieux.**

140, 141, 142, 143) **tantot:** corect **tantôt.** Fraza ar fi mai corectă: **et cela tantôt en nous tenant......**

143) **de :** corect **des.**

144) **collegiens :** corect **collégiens.**

145) **şi când ne trezim :** în manuscris, în româneşte, cu litere cirilice

se retrage discret de tot după ce ne-a dat bună ziua (obiceiu italian), N: ia îndată mașina pentru cafea, o potrivește, dă foc spirtului și pe când cafeaua curge în cele două cești ale noastre, eu fac tartine cu toată gravitatea unui spătar [52]) din vremurile de demult și cu toată priceperea care deosebia pe Charlota în ochii lui Werther [53]). N. mi-a încredințat ocupațiunea de seamă a tartinelor pentru a mă deprinde, spune ea, să-mi hrănesc copiii când m'oiu [54]) căsători, și ca să învăț mijloacele de a-i potoli, când strigătele lor stridente îmi vor turbura armonia visurilor mele poetice.

După gustare vin îndelungile și plăcutele noastre convorbiri, care se tărăgănează fără să ne dăm seama, până la ceasul unu sau două după amiază, sărind dela subiectul cel mai serios la nimicurile cele mai nebunatice, dela analiza cea mai sceptică asupra sentimentelor omenești la expresiile cele mai adevărate și cele mai alintătoare ale amorului nostru, dela amintirile triste sau vesele ale trecutului nostru la făgăduelile strălucitoare ale viitorului, și toate acestea stând, când ghemuiți pe canapè, când primblându-se prin odaie, când alergând, ca niște colegieni, în giurul mobilelor. Dar ceeace-i mai curios este faptul că tot vorbind. alergând, râzând, ne apropiem mereu pe nesimțite unul de altul, „și când ne trezim“ [55]), mă pomenesc ținând monițica pe ge-

---

52) Spatar : V Alecsandri avea rangul de Spatar, care se găsea indicat chiar în pașaport.

53) **Charlota și Werther :** aluzie la personagiile principale din romanul lui **Goethe : Suferințele tânărului Werther.**

54) **m'oiu căsători :** viitor popular întrebuințat adesea de V. Alecsandri L-am întrebuințat și noi pentru a ne apropia cât mai mult de felul cum ar fi scris V. Alecsandri acest **Jurnal** în românește.

55) **și când ne trezim:** am pus aceasta expresie între ghilimele, deoarece iese din cadrul obișnuit al textului. Este scrisă în românește, cu litere cirilice.

me surprends tenant la Mognitzika sur mes genoux, et nous embrassant instinctivement sans nous en appercevoir [146]) pendant tout le reste de la discussion. Une parole et un baiser, c'est la devise de notre conversation.

Antonio apporte chaque jour des lettres pr N: — C'est dejà [147]) quelquechose [148]) que de trouver le tems [148*]) de les lire. Quant à y [149]) repondre [150]) a [151]) toutes c'est autre chose. On n'a pas le tems [152]). Madame n'est pas venue à Venise pour consacrer les moments à la correspondance. Attendez donc Mes dames et Messieurs on vous fera la grâce de vous écrire plus tard. La plume et tout l'attirail du bureau nous sont en horreur pour l'instant, malgré tout l'attachement que nous vous portons nous n'avons pas une minute de disponible à votre égard. Toutes nos heures sont occupées aux folies et à notre menage. [153]) Ainsi veuillez attendre. N: reçoit une lettre de son frère qui la fait pleurer, mais je lui essuye [153*]) les yeux avec mes baisers et le sourire parait; [154]) C'est que pour nous deux, nous remplacons [155]) muttuellement tout, monde, famille et patrie. Nous avons tout en nous ayant l'un l'autre, et nous possedons [156]) par dessus tout, l'amour.

Vers deux heures nous sortons ordinairement faire un tour de promenade tantot [157]) en gondole, tantot [158]) à pied. Quand c'est en gondole nous fesons [159]) mettre toujours la *coperta* [160]) afin d'être plus cachés, même dans cette Venise presque deserté [161]) où

146) **appercevoir : vezi nota 47.**
147) **deja : corect déjà.**
148) **quelquechose: corect quelque chose.**
148*) **tems: vezi nota 22.**
149) **y pléonasme. Quant à y répondre à toutes**
150) **repondre : corect répondre.**
151) **a : corect à.**
152) **tems: corect temps.**
153) **menage: corect ménage.**
153*) **essuye : corect essuie.**
154) **parait: corect paraît.**
155) **remplacons : corect remplaçons.**
156) **possedons : corect possédons.**
157, 158) **tantot : vezi nota 140.**
159) **fesons: vezi nota 13.**
160) **coperta : cuv. ital. = covertă.**
161) **deserte : corect déserte.**

nunchi, sărutându-ne instinctiv în tot timpul discuţiei noastre. fără să luăm seama. Un cuvânt şi-o sărutare, este temeiul conversaţiei noastre.

Antonio aduce în fiecare zi scrisori pentru N. Mare lucru că putem găsi vreme pentru a le citi, cât despre a răspunde la toate, e cu totul altceva. N'avem timp. Doamna nu a venit la Veneţia ca să-şi consacre clipele ei, corespondenţii. Aşteptaţi deci, Doamnelor şi Domnilor, vi se va face favoarea de a primi răspunsul, mai târziu. Condeiul şi toate dichisurile biroului ne sunt urîte, pentru moment. Cu toată dragostea ce v'o purtăm, n'avem niciun minut liber pentru D-voastră. Toate clipele ne sunt prinse de nebuniile şi de gospodăria noastră. Aşa că binevoiţi a aştepta [56]).

N. primeşte o scrisoare de la fratele său [57]), care o face să plânga, dar eu îi şterg ochii cu sărutările mele şi zâmbetul reapare; pentrucă noi amândoi ţinem loc de tot: lume, familie şi patrie. Avem totul, avându-ne unul pe altul; şi avem mai presus de toate, amorul. [58])

Pe la oarele două iesim de obiceiu să dăm o raită [59]) sau în gondolă, sau pe gios. Când suntem în gondolă cerem să se tragă coverta [60]) ca să fim mai ascunşi, chiar în această Veneţie aproape

---

56) Este foarte interesanta şi atrăgătoare această formă directă pe care o întrebuinţează V. Alecsandri. Fără a distona cu restul, îi dă parcă mai multă culoare şi mai ales mai multă vioiciune.

57) **fratele său**: e vorba de Costache Negri, bunul prieten al lui V. Alecsandri.

58) Interesant felul în care concepe V. Alecsandri amorul. Prin el si numai prin el, poetul poate substitui totul. Cf. aceste rânduri cu pasajul din **Manon Lescaut** al lui L'Abbé Prévost, p. 114.

59) **să dăm o raită**: expresie familiară, întrebuinţată de noi în traducere pentru a da un ton mai intim scrisului lui V. Alecsandri.

60) **coverta**: mold. **poclit**. Nu am întrebuinţat totuşi expresia moldovenească, pentrucă ni s'a părut că dăm un aer prea regional traducerii.

nous sommes complettement[162]) inconnus. Il est vraie que de cette manière nous pouvons nous embrasser tout à notre aise et c'est ce qui nous convient avant tout, quoique, dans l'ordre des choses nous dévrions[163]) comme voyageurs preter[164]) plus d'attention aux palais majestueux que nous longeons Mais nous savons toujours trouver des raisons excellentes à notre manière d'agir. Dabord[165]) nous connaissons tous deux Venise de longue dâte ;[166]) ensuite nous ne nous sommes pas donné rendez-vous chez elle comme voyageurs, et enfin nous avons tout le tems[167]) nécéssaire[168]) devant nous. Ce dernier argument surtout qui nous parait[169]) le plus puissant nous engage a[170]) perseverer[171]) dans notre système.

Quand c'est à pied que nous sortons, il nous semble avoir des ailes aux pieds (nous qui en Moldavie n'avons pas des jambes mais des roues), tant nous éprouvons du plaisir à marcher ensemble, nous tenant étroitement par le bras, nous soutenant mutuellement, mesurant nos pas les uns sur ceux des autres,[172]) et traversant la foule des rues[173]) sans la regarder et sans l'entendre.

Nous ne nous appercevrions[174]) méme[175]) pas de l'existance de tous ceux qui nous entourent si de tems en tems[176]) quelque malencontreux passant ne marchait sur la robe de N. Car ici les robes longues ainsi que tout ce qui est élégant en fait de toilette sont inconnus, et de plus les Vénitiens ne regardent jamais à

---

162) complettement : corect complètement.
163) dévrions: corect devrions.
164) preter : corect prêter
165) Dabord: corect D'abord.
166) dâte : corect date.
167) tems: vezi nota 152.
168) nécéssaire: corect nécessaire.
169) parait: corect vezi nota 154.
170) a : corect à.
171) perseverer-: corect persévérer.
172) mesurant nos pas les uns sur ceux des autres : construcţie prea greoaie. Preferabil : chacun de nous mesurent ses pas sur ceux de l'autre.
173) la foule des rues : preferabil la foule qui se presse dans les rues
174) appercevrions : vezi nota 47.
175) méme : corect même.
176) de tems en tems : vezi nota 152.

Tous ces belles
Demoiselles
Qui tinrent aux parchemins.

Pauvres biches!
Dans leurs niches
Où Ca...aille la vertu,
Leur jeune âme,
Vend, réclame
Beaucoup turlututu.

Anges pâles,
Tourterelles,
Au commencement de [illegible],
Plus d'un âne
Les enlève
Aux sons d'un [illegible].

Fut-il nègre,
Fut-il maigre,
Laid, stupide, trop cafard,
Fut-il même
(Chacun entend)
Un vrai fils bâtard du Phanar;

Toute fille
Bien gentille
De lui [illegible] tout haut; | [illegible]
Puis, contente,
L'innocente
[illegible]... princesse [illegible] | [illegible]

Car le [illegible]
[illegible]
[illegible] dont [illegible];
[illegible]
[illegible] des crimes,
De rapporter un mari!

68

Pagina 68 din JURNALUL inedit al poetului

pustie, unde suntem cu totul necunoscuţi. E drept că în felul acesta ne putem săruta în voie, ceeace ne place mai mult decât orice, cu toate că firesc ar fi, ca nişte călători ce suntem, să dăm mai multă atenţie palatelor măreţe de-alungul cărora trecem. Dar ştim să găsim întotdeauna justificări minunate pentru felul nostru de a ne purta. Mai întâiu, cunoaştem amândoi de multă vreme Veneţia, apoi nu ne-am dat întâlnire aci [61]) în calitate de călători, şi la urma urmei avem tot timpul trebuitor, înaintea noastră. Mai ales acest din urmă argument, care ni se pare cel mai puternic, ne face să stăruim în felul nostru de a ne purta.

Când ieşim pe gios, ni se pare că avem aripi la picioare [62]) (noi care în Moldova n'avem picioare, ci roţi [63]), atât de mult simţim plăcerea de a merge împreună, ţinându-ne strâns de braţ sprijinindu-ne unul pe altul, potrivindu-ne paşii unul după celălalt, şi trecând prin gloata de pe străzi, fără a o privi şi a o auzi.

Şi nici nu ne-am da bine seama de existenţa tuturor celor care ne încongioară, dacă din când în când vreun trecător neatent [64]) nu ar călca pe rochia N. Căci pe aici rochiile lungi ca şi leganţa toaletelor sunt ceva necunoscut, ba mai mult încă, Veneţienii nu se uită niciodată pe unde calcă. Aceasta ne-ar lămuri îndeajuns, dece au căzut într'un butoiu de bere, Kaiserliche şi Königliche (cezaro-crăesc [65]).

---

61) **chez elle** : am tradus prin **aci**, care pare mai în spiritul limbii noastre, direct **la ea** care ni s'a părut că distonează cu restul.

62) **Cf cu Peneş Curcanul** : „Avem chiar pene la picior". Expr. fig mergem repede parcă sburăm

63) aluzie la mersul încet şi temperamentul molatec al Moldoveanului.

64) **neatent** : cuv. **malencontreux** s'ar traduce mai exact prin **supărător**.

65) Aluzie voalată, dar şi usturătoare, la adresa Veneţienilor cari, nefiind prea atenţi, au căzut sub stăpânirea cezaro-crăească a Austriei.

leurs pieds. — Ce qui expliqueraient[177]) assez pourquoi ils sont tombés dans un tonneau de bierre Kaiserliche și Königliche.[178])

Vers quatre heures nous rentrons après avoir fait une visite au Rialto, et nous nous plaçons sur le petit balcon qui a vue sur le Canal Grande. Nous admirons à gauche au font le superbe palais Foscari dont la façade semble de la dentelle ; en face de nous le palais Tiepolo, à droit les palais Grimani (aujourd'hui degeneré[179]) en Poste autrichienne), Manini dont le nom rappelle de si douloureux souvenirs à ceux qui aiment Venise, et au fond à droite le ponte[180]) Rialto dont l'arche majestueuse se jette avec tant de hardiesse d'une rive à l'autre; puis sous nos pieds une foule de gondoles qui glissent rapidement à la surface du Canal, s'evitent[181]) comme des hirondelles dans leur vol et vont disparaitre[182]) dans les canaux lateraux[183]). Tableau mouvant, éclairé par les derniers rayons du soleil, et animé par les chants des gondoliers ou par les cris de *siastarli,*[185]) de *caprami,*[186]) de *isaè*[187]) de *remo*[188]), de *riva*[189]) qu'ils jettent en debouchant[190]) d'un canal dans un autre. Nous remarquons particulierement[191]) un petit gamin de gondolier qui se dispute avec tous les autres et finit toujours par leur enlever les passants d'une rive à l'autre. Vers cinq heures Gaspar le garçon de la maison vient mettre la table dans le salon et bientot[192]) après nous appercevons[193]) la gondole d'Antonio sortant du canal St. Luca en portant triomphalement

177) **expliqueraient :** corect **expliquerait.**
178) expresie germană scrisă de poet în Jurnal cu litere cirilice.
179) **degeneré :** corect **dégénéré.**
180) **ponte :** V. Alecsandri păstrează cuvântul italian.
181) **s'evitent :** corect **s'evitent**
182) **disparaitre:** corect **disparaître.**
183) **lateraux:** corect **latéraux.**

185) **siastarli**
187) **caprami**
187) **isaè**
188) **remo**
189) **riva**
} cuvinte italiene, strigăte ale gondolierilor pentru a atrage atenția să nu se izbească.

190) **debouchant:** corect **débouchant.**
191) **particulierement:** corect **particulièrement.**
192) **bientot :** vezi nota 26.
193) **appercevons :** vezi nota 47.

Pe la oarele patru ne întoarcem acasă, după ce am făcut o vizită la Rialto [66]) şi ne instalăm în balconaşul cu vederea spre Canal Grande [67]). Admirăm la stânga, în fund, minunatul palat Foscari [68]), a cărui faţadă seamănă cu o dantelă ; în faţa noastră palatul Tiepolo [69]), la dreapta palatul Grimani [70]) (astăzi decăzut : Poştă austriacă) Manini [71]), a cărui nume recheamă atâtea amintiri dureroase pentru cei ce iubesc Veneţia, şi în fund, la dreapta puntea Rialto a cărei boltă impunătoare se întinde cu atâta semeţie de pe un mal pe altul; apoi la picioarele noastre [72]) o mulţime de gondole care lunecă iute pe faţa Canalului, se ocolesc ca nişte rândunele în sborul lor şi se pierd în canalurile din lături. Tablou mişcător, luminat de cele din urmă raze ale soarelui şi însufleţit de cântecele gondolierilor sau de strigătele de *siastarli* [73]), *caprami* [74]), *isaè* [75]), *remo* [76]), *riva* [77]) pe care le scot ieşind dintr'un canal într'altul. Ne atrage în deosebi atenţia un şcltic de gondolier care se ceartă cu toţi ceilalţi izbutind întotdeauna să le ia sub ochii lor, pe cei ce vor să treacă de pe un mal pe altul. Pe la oarele cinci, Gaspar, feciorul din casă, vine să pună masa în salon şi nu mult după aceea zărim gondola lui Antonio ie-

---

66) **Rialto** : punte peste Canal Grande construită între 1588 şi 1591. Are 16 m lungime şi 22 m. lăţime.

67) **Canal Grande** : cel mai important dintre canalele Veneţiei (o mie la umar), care străbate oraşul de la Sud (San Marc) la Nord (gara). Are forma unui S.

68) **Foscari**: palatul lui Foscari, fostul doge al Veneţiei între 1423 şi 1457. Na cut în 1372. Duşman al ducelui de Milan.

69) **Tiepolo** : (Giovani Batista) pictor şi gravor italian, nascut la Veneţia (1693-1770) Colonist renumit.

70) **Grimani** : familie aparţinând nobleţii veneţiene. Antonio, Marino şi Pietro au fost dogi ai Veneţiei.

71) **Manini**: (Daniel), patriot italian născut la Veneţia. Preşedinte al Republicii Veneţiene 1848, unul din adversarii cei mai dârji ai dominaţiei austriace (1804—1857).

72) **la picioarele noastre** : sau **sub noi**.

strigate ale gondolierilor pentru a atrage atenţie să nu se isbească

73) **siastarli** :
74) **caprami** :
75) **isaè** :
76) **remo** :
77) **riva** :
} strigăte ale gondolierilor pentru a atrage atenţia să nu se izbească.

certain panier du *Cafféhaus*[194]. Malgré tout l'interret[195] que nous attachons à ce panier nous ne pouvons cependant, N: et moi preter[196] trop d'attention à la manière élégante dont Antonio manie la rame, et aux ondulations gracieuses de son corps qui semble à chaque instant pret[197] à tomber dans l'eau, tant il se penche hardiment hors de la gondole. C'est un joli garçon de 21 ans, aux cheveux roux; parfaitement bien fait et d'un caractère très doux. Pendant nos promenades il nous dit les noms des palais de Venise ainsi que l'histoire des familles qui les ont habités, et pendant ces heures de loisir il fait la lecture des poètes italiens. Il aime beaucoup Alfieri, et m'a déjà parlé de sa tragedie[198] de Saül avec un enthousiasme bien senti. Pour un simple gondolier cela parait[199] dabord[200] surprenant, mais à Venise les gondoliers sont plus lettrés qui la plupart des membres de notre savante Accademie.[201]

Nos diners[201*] se passent assez sagement par la raison que le garçon entre à chaque instant dans le salon pr nous servir, sans quoi j'avoue că nu s'ar alege nimic de masa noastră[202] Nous discutons bien un peu avec N. au sujet des choses aigres que par raison de santé, je veux l'empecher[203] de prendre, mais elle fait [se prend] toujours de telle sorte que je finis par ceder[204] continuellement; ce qui me convainct[205] tout à fait au sujet de la

---

194) **Cafféhaus**: scriere necorectă. Amestec de ortografie franceză ş germană. Corect: **Caféhaus**.

195) **interret**: corect **intérêt**.

196) **preter**: corect **prêter**.

197) **pret**: corect **prêt**. Aci V. Alecsandri face confuzie între **prêt à** şi **près de**. Corect: **près de**.

198) **tragedie**: corect **tragédie**.

199) **parait**: corect vezi nota 154.

200) **dabord**: corect **d'abord**.

201) **Accademie**: corect **Académie**.

201*) **diners**: corect **dîners**.

202) In manuscris expresia este redată în limba română şi scrisă cu litere cilirice.

203) **empecher**: corect **empêcher**.

204) **ceder**: corect **céder**.

205) **convainct**: corect **convainc**.

şind din canalul Sf. Luca [78]) şi purtând în triumf un coş dela *Cafehaus.* [79]) Oricât de mult ne-ar interesa coşul acesta nu putem totuşi N. şi cu mine să nu ne îndreptăm toată luarea aminte asupra chipului elegant în care Antonio îşi mânueşte vâsla, precum şi mlădierilor graţioase ale corpului său, gata parcă să cadă în apă, dintr'o clipă într'alta, aşa de mult şi îndrăsneţ se apleacă în afara gondolei. E un flăcău frumos, de 21 de ani, cu păr roşcat; bine legat la trup şi de o fire foarte blândă. In cursul primblărilor noastre, el ne spune ce nume au palatele din Veneţia, odată cu istoria familiilor ce le-au locuit, iar în ceasurile sale libere, (aflăm că) citeşte pe poeţii italieni. Ii place mult Alfieri [80]) mi-a şi vorbit despre tragedia lui „Saul" cu o înflăcărare adânc simţită. De la un gondolier de rând nici nu te-ai aştepta la aşa ceva, dar la Veneţia gondolierii sunt mai cultivaţi [81]) decât majoritatea membrilor savantei noastre Academii. [82])

Stăm destul de cuminţi în timpul ospeţelor noastre, căci feciorul intră în fiecare clipă în salon spre a ne servi, fără de una ca asta mărturisesc că „nu s'ar alege nimic de masa noastră" [82*]). Am mai totdeauna prilej de sfadă cu N. pentrucă n'o las să mănânce tot ce-i acritură şi asta în interesul sănătăţii ei, dar ea face totdeauna aşa fel, că până la urmă tot eu mă dau bătut; ceeace mă convinge cât de întemeiat e adevărul psihologic răspândit de ami-

78) St. Luca : unul din canalele Veneţiei.

79) Cafehaus : unul din marele restaurante şi cafenele ale Veneţiei, din vremea aceea.

80) Alfieri: primul poet tragic al Italiei (1749—1803). Autorul pieselor: Maria Stuart, Meropa, Timoleon, Saul, etc.

81) cultivaţi : în sensul de literat, cunoscător al operelor literare.

82) savantei noastre Academii : în orice caz nu poate fi vorba de Academia Română, căci ea s'a înfiinţat în 1867 şi s'a constituit definitiv în 1879. Aci V. Alecsandri face aluzie la Academia Mihăileană, înfiinţată la Iaşi în 1835.

82 *) că nu s'ar alege nimic de masa noastră : expresie redată în manuscris în limba română şi scrisă cu caractere cirilice. Mod de exprimare des întrebuinţat de V. Alecsandri.

verité [206]) physiolique [207]) que mon ami Kog [208]) a [faite] repandue [209]) sur la faiblesse de mon caractère. Après avoir été influencé par tout le monde y compris mon ami Kog : je le suis en dernier lieu par N., et cela sans me plaindre nullement. Je me trouve vraiment admirable, n'en deplaise [210]) à mon ami Kog : —

Aussitôt levés de table nous allons dans [211]) le petit balcon couvert, où Anunziata nous apporte du café Turc que N. lui a appris à faire dans les premiers jours de notre installation au palais Benzonus. C'est pour nous moins une jouissance materielle [212]), que le plaisir de conserver hors du pays un usage adopté en Moldavie. Aussi, pr me servir de l'expression de certain grand personnage de chez nous, nous degustons [213]) nos petits felgians [214]) avec *un certain recueillement.* Chaque goutte reveille [215]) chez nous un souvenir de notre patrie, de sorte que la Moldavie ne peut pas nous accuser d'oubli envers elle, en égard aux nombreuses tasses que nous consommons journellement.

Nous appelons cela nos *libations en l'honneur du pays.* — Il est vrai que pour ma part je pense bien aussi un peu à Constantinople et à l'Asie pendant que j'absorbe mon café. Mais afin de n'avoir rien à me reprocher, je fume en méme [216]) tems [217]) une

---

206) **verité** : corect vérite.

207) **physiolique**: ortografie greşită a cuvântului psychologique, cerut de sensul frazei.

208) **Kog.** : numele prescurtat al lui **Mihail Kogalniceanu,** pr te ul lui V. Alecsandri.

209) **repandue** : corect **répandue.**

210) **deplaise** : corect **déplaise.**

211) **dans le petit balcon** : corect **sur le petit balcon.** Influenţa a gândirii în româneşte.

212) **materielle** : corect **matérielle.**

213) **degustons** : corect **dégustons.**

214) **felgians** : o altă ortografie adoptată de V. Alecsandri pentru cuvântul **feljan.**

215) **reveille** : corect **réveille.**

216) **même:** vezi nota **170.**

217) **tems** : vezi nota 152.

cul meu Kogălniceanu asupra slăbiciunii firii mele. Dupăce am fost influențat de o sumă de oameni, bineînțeles și de amicul meu Kogălniceanu, mă văd acum influențat deabinelea de N., fapt pentru care nu am dece mă plânge. Să nu-i fie cu supărare prietenului Kogălniceanu, dar mă socot vrednic de toată admirația, Cum ne sculăm dela masă, ieșim pe balconașul cu acoperământ, unde Anunziata ne aduce cafeaua turcească pe care N. a învățat-o să ne-o facă chiar din primele zile ale instalării noastre, în palatul Benzonus. Nu-i pentru noi numai satisfacția materială, cât mai ales mulțămirea de a păstra, departe de țară, un obiceiu deprins în Moldova. Mai mult încă, pentru a mă lua după vorba cutărui mare personaj dela noi, sorbim micile noastre felegeanuri cu un fel de smerenie. Fiecare picătură trezește în noi un suvenir [83]) din patrie, așa că Moldova nu ne poate învinui c'am fi uitat-o, dacă ne gândim la multele picături câte încap într'o ceașcă, și la multele cești pe care le bem în fiecare zi. [84])

Asta e ceeace numim noi *libațiile* [85]) *noastre în cinstea țării*. Cât despre partea mea e drept că mă gândesc deasemenea un pic și la Constatinopole și la Asia, pe când îmi sorb cafeaua. Dar ca să nu-mi fac (în sinea mea) nicio mustrare, fumez totodată și a

---

83) **suvenir** : am preferat cuvântul **suvenir** în loc de **amintire**. deoarece îl găsim des întrebuințat de V. Alecsandri atât în proza sa cât și în versurile sale. Chiar unul din volumele sale de poezii poartă titlul : **Suvenire.**

84) **Cf.** aceste rânduri cu paginile 69—73 din Marcel Proust **A la recherche du temps perdu. Du côté de chez Swanu** : „Il en est ainsi de notre passé. C'est peine perdue que nous cherchions à évoquer, tous les efforts de notre intelligence sont inutiles. Il est caché hors de son domaine et de sa portée, en quelque objet matériel en la sensation que nous donnerait cet object matériel que nous ne soupçonnons pas... Et bientôt, machinalement accablé par la même journée et la perspective d'un triste lendemain, je portai à mes lévres une cuillére du thé où j'avais laissé s'amolir un morceau de madeléine. Mais à l'instant même où la gorgée mêlée des miettes du gâteau toucha mon palais, je tressaillit, attentif à ce qui se passait d'extraordinaire en moi. Un plaisir délicieux m'avait envahi, isolé sans la notion de sa cause... Je sentais qu'elle était liée au goût du thé et du gâteau, mais qu'elle le dépassait infiniment... ...Certes, ce qui palpite ainsi ou fond de moi, ce doit être l'image, le souvenir visuel, qui, lié à cette saveur, tente de la suivre jusqu'à moi".

85) **libațiile** : libațiune : vărsare de vin sau alt lichid în onoarea unei divinități. Fam. sorbirea vinului.

pipe turque et je fais de cette manière part égale ; l'encens pour l'Orient et la libation pour la Moldavie.

A cette heure-là la lumière decroit[218]) sensiblement; l'obscurité s'avance comme un traitre.[219]) Ce ne plus le jour et ce n'est pas encore la nuit; c'est un moment morne où la natur semble étre[220]) à l'agonie, où le ciel n'a pas d'étoiles, il est triste comme un trône vide, où chaque chose s'enveloppe d'une teinte indecise.[221]) Le coeur est comme dans une attente douloureuse ; il éprouve des angoisses indefinissables[222]). La pensée flotte incertaine comme une barque sur une mer sans bornes ; elle souffre comme sous l'impression d'un rêve penible[223]) quoiqu'insaisissable. C'est une heure où je sens des tristesses infinies, où il me semble [être] assister de loin à la mort d'une persoanne que j'aime. J'ai des abattements involontaires et je deviens soucieux. N. devient reveuse[224]) de son côte[225]) et pendant quelques minutes nous ne sommes plus méconnaissables, mais tout-à-coup nous nous appercevons[226]) avec horreur que depuis près de deux heures nous ne nous sommes pas embrassés, et nous voilà en un clin d'oeil gais, les yeux brillants de joie et nous vengeant ensemble pr tout le tems[227]) perdu.

La nature nous a doués de caractères plus ou moins heureux par rapport à chacun de nous mêmes en particulier, mais l'amour en a fait les caractères les plus convenables entr'eux.[228]) La gaieté de l'un chasse la tristesse de l'autre, et cela sans efforts aucuns ; il suffit d'un mot, d'un regard, d'un sourire. Et de leur

---

218) **decroit: corect décroît.**
219) **traitre : corect traître.**
220) **étre : corect être.**
221) **indecise : corect indécise.**
222) **indefinissables : corect indéfinissables.**
223) **penible : corect pénible.**
224) **reveuse : corect rêveuse.**
225) **côte : corect côté.**
226) **appercevons : vezi nota 47.**
227) **tems : vezi nota 152.**
228) **entr'eux : corect entre eux.**

lulea turcească dându-le în felul acesta, o parte dreaptă : fumul pentru Orient, iar libaţia pentru Moldova.

La oara aceasta lumina scade văzând cu ochii, întunericul vine spre tine cu pas de trădător. Se îngână ziua cu noaptea : clipă mohorîtă, când natura pare în pragul morţii, când cerul, lipsit de stele, e trist ca un tron pustiu, când orice lucru se învălue într'o culoare nehotărîtă. Inima cade într'o dureroasă aşteptare şi încearcă o nelinişte fără seamăn. Gândul înnoată şovăelnic ca o luntre pe o mare fără ţărmuri şi se sbuciumă parcă sub puterea unui vis rău, deşi fără nicio trăsătură mai lămurită. E ceasul când simt tristeţi nemărginite, şi când îmi pare că privesc de departe la moartea unei făpturi dragi mie. [86]) Mă trezesc abătut fără de voie şi îngrijorat din senin. Cât despre N. ea rămâne visătoare şi timp de câteva minute nu ne-ar putea recunoaşte nimeni, dar numaidecât ne dăm seama cu groază că de aproape două ceasuri nu ne-am mai sărutat şi iată-ne într'o clipă veseli, cu ochii strălucind de bucurie, răzbunându-ne împreună de tot timpul pierdut. [87])

Natura ne-a hărăzit caractere mai mult sau mai puţin fericite dacă le-am lua pe fiecare dintre noi în parte; amorul [88]) însă a făcut să se potrivească aşa de bine caracterele noastre. Voia bună a unuia alungă tristeţea celuilalt şi asta fără niciun pic de osteneală ; e deagiuns un cuvânt, o privire, un zâmbet. Şi din deplina înţelegere asupra mai tuturor lucrurilor, cât şi din desbinarea lor

---

86) Starea sufletească a lui V. Alecsandri este semnificativă. Teama morţii Elenei Negri, care suferă de piept, îl urmăreşte şi-i prevesteşte inconştient sfârşitul apropiat al iubitei sale.

87) Cf. aceste rânduri de minunată analiză a crepusculului romantic, cu o pagină de J. J. Rouseau sau Chateaubriand în care se descrie natura. V. Alecsandri apare aci ca un adevărat discipol al acestor scriitori francezi. Psihologia romanticului este tot atât de vie şi prezentă la el ca şi la J. J. Rousseau şi Chateaubriand. Vezi în acest sens studiul nostru introductiv **Cap. III paragraful 1 : Romantismul lui V. Alecsandri.**

88) **amorul** : am preferat cuvântul **amor** în loc de **iubire**, deoarece îl găsim mai des întrebuinţat de V. Alecsandri atât în proza sa cât şi în versurile sale.

parfaite conformité dans la plupart des points, ainsi que de leur difference [229]) sur plusieurs autres, il resulte [230]) pour nos coeurs l'union la plus douce, pour nos esprits le charme le plus delicieux [231]) et pour notre existence le bonhenr le mieux compris et senti.

Sitot [232]) que les étoiles paraissent nous nous dirigons [233]) en gondole vers la Giudecca. Antonio nous y conduit dailleurs [234]) sans même attendre notre ordre; il connait [235]) dejà [236]) nos gouts. [237]) Nous avancons [238]) lentement vers les lagunes, bercés par un balancement doux et cadencé qui fait flotter nos pensées au sein de vagues reveries [239]). Etendus l'un près de l'autre sous la *coperta*, nous parlons à voix basse de notre bonheur, des efforts [240]) que nous avons faits et des obstacles que nous avons franchis pr y parvenir, du bien étre [241]) moral que nous puisons dans notre amour et surtout du cadre sublime que nous avons su lui donner en nous rendant à Venise, puis à mesure que nous envisageons ainsi à deux dans le silence de la nuit toute la grandeur de notre beau rêve réalisé, nos voix faiblissent, se taisent, et nous revenons lentement vers la place St. Marc enivrés des émotions les plus suaves. Heureux ceux qui aiment. Bien plus heureux encore ceux qui se retranchent du monde et qui peuvent comme nous, ajouter au charme de leur amour celui de Venise. Lord Byron a dit vrai : La foi fait monter l'homme au ciel, l'amour fait descendre le ciel à l'homme.

---

229) **difference : corect différence.**
230) **resulte : corect résulte.**
231) **delicieux : corect délicieux.**
232) **sitot : corect sitôt.**
233) **dirigons : corect dirigeons.**
234) **dailleurs: corect d'ailleurs.**
235) **connait : corect connaît.**
236) **dejà : corect déjà**
237) **gouts : corect goûts.**
238) **avancons : corect avançons.**
239) **reveries : corect rêveries.**
240) **éfforts: corect efforts.**
241) **bien étre : corect bien-être.**

asupra atâtor altora, vine pentru inimile noastre, cea mai dulce unire, pentru sufletele noastre farmecul cel mai suav, iar pentru vieaţa noastră, fericirea cea mai adânc înţeleasă şi simţită.

Decum răsar stelele ne şi îndreptăm în gondolă, spre Giudecca. [89]) De altfel Antonio ne duce într'acolo fără măcar să mai aştepte vreo poruncă; el ne cunoaşte acum gusturile. Inaintăm încet spre lagune, legănaţi de o clătinare lină şi cadenţată, care ne fură gândurile spre limanul visurilor nelămurite. [90]) Intinşi unul lângă altul sub *covertă*, vorbim în şoaptă despre fericirea noastră, despre sforţările ce le-am făcut şi despre piedicile ce le-am înlăturat ca să ajungem aici, despre starea de mulţămire sufletească al cărui izvor se trage din iubirea noastră şi mai ales despre cadrul sublim pe care am ştiut să i-l dăm venind la Veneţia. Apoi, pe măsură ce ne perindăm astfel, amândoi, în liniştea nopţii toată măreţia frumosului nostru vis împlinit, glasurile noastre se moaie şi amuţesc, şi ne întoarcem domol către piaţa San Marc, ameţiţi de simţirile cele mai suave. Fericiţi cei ce iubesc! Şi mai fericiţi cei ce se ascund de lume şi pot să adaoge ca noi la farmecul amorului lor pe acela al Veneţiei. Bine a zis Lord Byron: [91]) Credinţa înalţă pe om la cer, amorul coboară cerul în om.

---

89) **Giudecca:** una din insulele pe care este clădită Veneţia (3 la numar). este despartıtă de celelalte doua insule de canalul cu acelaşi nume (Canale della Giudecca 400 m.). Aci este vorba de Canalul Giudecca.

90) **Cf.** aceste rânduri cu versurile din **Le lac** al lui Lamartine:

„Un soir t'en souvien-il? sous voguions en silence;
On n'entendait au loin, sur l'onde et sous les cieux,
Que le bruit des ramueurs qui frappaient en cadence
Tes flots harmonieux'

Vezi deasemenea studiul nostru introductiv **Cap. III**, paragraful 1: **Romantismul lui V. Alecsandri.**

91) **Lord Byron:** celebru poet englez (1788—1824). Autor al operelor: **Child Harold, Don Juan,** etc., cari au influenţat deseori pe romanticii francezi. In momentul revoltei greceşti plecă în Orient şi muri la Missolonghi (1824).

La place St. Marc est pleine de monde. C'est Dimanche et la musique militaire y joue. Les arcades des Procuraties sont encombrées de promeneurs. Le gaz brille partout dans toute sa force Devant les cafés les consommateurs font foule, et devant ces derniers de malheureux chanteurs italiens crient avec [tout] le desespoir [242]) de la misère des morceaux d'opera. Tout le pathétique qu'ils mettent dans leurs voix proviennent plutot [243]) de l'éstomac [244]) que du coeur. C'est le vide du 1-er qui donne du vibrant à leurs notes et nullement le trop plein du seconde. Nous passons outre sans nous arreter [245]) et nous admirons la façade de St. Marc dessinant sur le ciel étoilé les dentelures et les petit tourelles à jour qui ornent son front. La lune parait [246]) entre l colonnes frèles de l'une d'entr'elles [247]) et met une aureole [248]) lumineuse sur la tête de la statue qui y siège C'est un tableau que les grands peintres venitiens [249]) auraient du [250]) bien plutot [251]) faire que de gater [252]) leurs princeaux à tracer les figures seches [253]) et jaunes de tout le calendrier. Que de tems [254]) et que de genie [255]) perdus en l'honneur des caricatures sacrées qui composent notre paganisme chretien... [256])

Avant de quitter la place nous fesons [257]) un tour sur la Piazetta, la favorite de N. et la mienne, et après avoir donné un coup d'oeil au pont des soupirs qui se dessine lugubrement entre l

---

242) desespoir : corect désespoir.
243) plutot : vezi nota 77.
244) l'éstomac : corect l'estomac
245) arreter : corect arreter.
246) parait : vezi nota 154.
247) entr'elles : corect entre elles.
248) aureole: corect auréole.
249) venitiens : corect vénitiens.
250) du : corect dû.
251) plutot : vezi nota 77.
252) gater : corect gater.
253) seches : corect sèches.
254) tems: vezi nota 152.
255) genie : corect génie.
256) chretien : corect chrétien
257) fesons : vezi nota 13.

Piaţa San Marc e înţesată de lume. E Duminică şi cântă muzica militară. Arcadele Procuraţiilor [92]) forfotesc de oameni care se primblă. Lămpile de gaz şi-aruncă pretitundeni lumina loı Inaintea cafenelelor consumatorii stau grămadă şi în faţa acestora din urmă sărmanii cântăreţi italieni ţipă cu desnădejdea mizeriei, bucăţi din opere. Tot pateticul pe care-l pun în vocea lor, vine mai degrabă din stomac decât din suflet. Golul celui dintâiu dă vibraţie notelor, şi nicidecum prea plinul celui de al doilea. [94]) Trecem mai departe fără să ne oprim şi admirăm faţada lui San Marc crestându-şi pe cerul înstelat dantelele şi turnuleţele ajurate ce-i împodobesc fruntea. [95]) Luna [96]) se iveşte printre coloanele firave al unuia dintre ele şi pune un nimb luminos pe capul statuii care tronează acolo. Iată un tablou pe care marii pictori veneţieni ar fi trebuit mai de grabă să-l aştearnă pe panzele lor, decât să-şi strice penelele, zugrăvind chipurile uscate şi galbene ale unui întreg calendar. Cât timp, cât geniu pierdut în cinstea schimonosirilor sfinte, din cuprinsul păgânismului nostru creştin !... [97])

Inainte de a părăsi piaţa dăm o raită prin Piazetta [98]), favorita N.(iniţei) şi a mea şi dupăce aruncăm o privire spre Puntea Suspinelor [99]) care răsare sinistru între palatul Dogilor şi In-

---

92) Procurat'i : titlul unor principale demnitaţi în republicele Veneţiei şi Genovei. Intrebuinţat la plural, înseamnă palatul Procuraţiilor, în piaţa San Marc. In acest sens cuvantul se scrie cu majusculă.

93) Această insistenţă de a vorbi despre gaz se explică, deoarece în vremea aceea era o noutate.

94) humor, prin ingeniozitatea explicaţiei pe care o dă.

95) Cf. aceste rânduri cu descrierea Grenadei din **Le dernier Abencerage** de Chateaubriand.

96) Romantismul lunii atât de frecvent la scriitorii francezi ai epocii romantice, este prezent şi la V. Alecsandri.

97) Humorul lui V. Alecsandri capată de data aceasta nuanta satirii. Ironia este usturatoare şi pune în acelaşi timp în lumina şi preferinţ le artistice ale poetului. Vezi studiul nostru introductiv **Cap. III** paragraful 3 : **Humorul lui V. Alecsandri.**

98) Piazetta : piaţă mai mică din Veneţia, care este o prelungire a renumitei pieţe San Marc.

99) **Puntea Suspinelor:** puntea care leagă Palatul Dogilor cu Inchisorile

palais des Doges et les prisons, nous retournons chez nous par le Canal Grande admirant de loin la S-ta Maria de la Salute avec ses nombreuses statues, les rives du Canal perdues dans l'obscurité avec ses sombres palais couverts de marbre et surtout le palais Foscari, le plus venitien[258]) de tous après celui des Doges. En nous retrouvant dans notre appartement, il nous semble que nous sortons d'un rève[259]). Encore sous l'impression de notre promenade et des oscillations enivrantes de la gondole, nous laissons prendre à nos pensées un cours serieux[260]) et nous donnons toute notre admiration à la vieille patricienne Foscari qui prefère[261]) vivre miserablement[262]) d'une pension du 10 sous[263]) par jour que le Gouvernement de Venise lui fait, plutot[264]) que de vendre le palais de ses ancètres[265]), comme tant d'autres l'ont fait sans rougir et peut-étre[266]) sans regret. C'est grand et digne des vertus antiques.

Nous l'avons souvent dit, N. et moi, et nous le dirons encore bien souvent : tant que nous vivrons, et dussions nous vivre mille ans, nous n'oublierons jamais nos belles soirées de Venise ! Tout ce que deux imaginations ardentes peuvent sentir de poétique reverie[267]), tout ce que deux coeurs qui s'appartiennent franchement peuvent connaitre[268]) de doux bien étre[269]) à l'áge[270]) des fortes impressions, nous l'avons éprouvé, senti, connu, pendant nos delicieuses[271]) courses en gondole dans les lagunes. Notre sejour[272]) de deux mois à Venise vaut toute une existence de bon-

---

258) **venitien :** corect **vénitien.**

259, **rève :** corect **rêve**

260) **serieux :** corect **sérieux.**

261) **prefère :** corect **préfère**

262) **miserablemnt :** corect **misérablement**

263) **10 sous :** unitate monetara la Francezi. 1 sous 5 bani 10 sous [illegible] de bani.

264) **plutot :** vezi nota 77.

265) **ancètres :** corect **ancêtres.**

266) **peut-étre :** corect **peut-être.**

267) **reverie:** corect **rêverie.**

268) **connaitre :** corect **connaître.**

269) **bien étre :** vezi nota 241.

270) **áge :** corect **âge.**

271) **delicieuses :** corect **délicieuses.**

272) **sejour :** vezi noa 36.

chisori, ne întoarcem acasă prin Canal Grande admirând de departe S-ta Maria de la Salute [100]), cu minunatele-i statui, malurile Canalului pierdute în beznă cu întunecatele lui palate îmbrăcate în marmură şi mai ales palatul Foscari, cel mai veneţian dintre toate, după acela al Dogilor. Regăsindu-ne în apartamentul nostru parcă ne trezim dintr'un vis. Incă sub impresia primblării făcute şi a legănărilor ameţitoare ale gondolei, ne lăsăm gândurile să se abată pe un făgaş serios şi închinăm prinos de admiraţie deplină bătrânei patriciene Foscari, care se mulţămeşte să trăiască în mizerie din pensia de 50 de bani pe zi, cât îi dă Guvernul Veneţiei, în loc să-şi vândă palatul strămoşilor săi, cum au făcut-o atâţia alţii, fără să roşească şi poate fără părere de rău. Ce lucru măreţ şi pe măsura virtuţilor străbune! [100*]).

Am spus-o adesea N. şi cu mine şi o vom mai spune mereu . cât timp vom trăi, şi chiar de-ar fi să trăim o mie de ani, nu vom uita niciodată frumoasele noastre seri din Veneţia ! Toate visările poetice pe care le pot simţi două imaginaţii aprinse, toate avânturile sublime ce le pot încerca două suflete, toate stările de dulce bucurie pe care le pot cunoaşte două inimi ce sunt sincer una alteia, la vârsta celor mai vii impresii, toate acestea le-am încercat, le-am simţit, le-am cunoscut în timpul minunatelor primblări în gondolă, pe lagune. Şederea noastră de două luni la Veneţia face cât o întreagă vieaţă de fericire, căci visul cel mai frumos

100) **S-ta Maria de la Salute** : una din frumoasele biserici din Veneţia.

100*) Tot acest paragraf pune în lumină pe deoparte puterea de observaţie şi descriere a lui V Alecsandri, în care amănuntul trădează pe scriitorul clasic, iar pe de altă parte puterea de evocare a romanticului admirator al unui trecut păstrător de virtuţi şi exemple demne de urmat pentru contimporanii săi. Faptul menţionat în acest pasaj, nu ar fi atras luarea aminte a lui Vasile Alecsandri până acolo ca să-i acorde cinstea unei sublinieri în Jurnal, dacă, după cum pare să fie cazul, poetul nu ar face o aluzie, transparentă la anumite stări de lucruri din Principate, la acea vreme, şi cari nu-i erau deloc pe plac. Tranzacţiile cu conştiinţa, abdicările dela principii şi umilirile trebue să fi fost frecvente, altfel nu l-ar fi izbit cu atâta tărie exemplul veneţian al demnităţii care rezistă.

heur, car le plus beau rêve de notre jeunesse, les plus brillantes éspérances[273]) de notre amour se sont réalisés jour par jour, heure par heure. Nous nous connaissons maintenant autant qu'il est donné à l'esprit [de l'homme] de se juger, et nous savons quelle immense quantité de félicités divines sont enfouies dans le coeur de l'homme ; mais ces jouissances morales y sont cachées comme la chaleur au fond de la terre. Il faut le soleil pour attirer celle-ci à la surface ; il faut l'amour pour vivifier celle-là.

Notre premier mois a passé avec une telle rapidité que nous avons pu trouver à peine le tems[274]) dans l'espace[275]) de trente jours d'aller deux fois aux jardins publics, d'entrer deux fois dans la basilique de St. Marc et de visiter en passant l'eglise[276]). St Salvator, ainsi que le musée d'Antiquités situé vis-a-vis.[277]) La seule grande excursion que nous avons faite, c'est[278]) celle du Lido. La mer était calme et pure comme le Ciel ; et le soleil nous engageant à nous souvenir d'un usage caracteristique[279]) du peuple moldave, celui de a se prăji la soare[280]) : nous avons parcouru l'interieur[281]) du Lido pendant une heure visitant avec curiosité les tombeaux des Juifs, et nous promenant avec plaisir sur le sable de la plage doucement caressé par les vages de l'Adiatique — *Le coquillage.*

Tout est beau, calme et brillant autour de nous ; tout nous sourit.

Les plaintes molles des vagues deviennent pour nous des chants carressants. C'est que le coeur de celui qui aime est un foyer ardent qui projette sa lumière sur toute chose ; c'est que l'âme est un instrument divin qui change tout bruit en harmonie.

273) **éspérances:** corect **espérances.**
274) **tems :** vezi nota 152.
275) **le tems dans l espace :** alianţă de cuvinte stângace.
276) **eglise :** corect **église.**
277) **vis-a-vis :** corect **vis-à-vis.**
278) **c'est :** stil vorbit, lipsit de conciziune.
279) **caracteristique :** corect **caractéristique.**
280) **de a se prăji la soare :** expresie scrisă în text în româneşte şi cu litere cirilice, deşi corespondentul exista şi în limba franceză : **se rôtir au sol°'l.**
281) **l'interieur :** corect **l'intérieur.**

69

Cousu pour,
Cousu [illegible]
à la façon des papillons,
[illegible]
En guenilles
Et [illegible] en haillons!

[illegible] ~~[illegible]~~

Пе мареа [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Pagina 69 din JURNALUL inedit al poetului

al tinereţii noastre, speranţele cele mai luminoase ale amorului nostru s'au împlinit zi de zi, ceas de ceas. Ne cunoaştem acum atât cât îi este dat spiritului să se cunoască, şi ştim ce sumedenie de fericiri dumnezeeşti stau pitite în sufletul omului, dar aceste satisfacţii morale stau ascunse acolo, ca şi căldura în fundul pământului. Pe aceasta soarele trebue s'o scoată la suprafaţă, tot aşa pe acelea iubirea trebue să le ducă la vieaţă [101]).

Intâia noastră lună a trecut aşa de răpide că abia am găsit vreme, dealungul celor treizeci de zile, să mergem de două ori la grădinile publice, să intrăm de două ori în biserica San Marc şi să vizităm în trecere biserica San Salvator [102]) ca şi muzeul de Antichităţi, situat peste drum. Singura excursie de seamă pe care am făcut-o, este aceea la Lido. Marea era liniştită şi de limpezimea cerului, iar soarele ne îmbia să ne aducem aminte de obiceiul intrat în firea poporului moldav, acela de a ne prăji la soare [102*]). Am cutreerat cuprinsul Lido-ului timp de o oară, vizitând cu un viu interes mormintele Evreilor şi plimbându-ne cu plăcere pe nisipul plajei, lin mângăiat de valurile Adriaticei. — *Scoicile* [103]).

Totu-i frumos, liniştit şi luminos în giurul nostru; ne surâde totul. Plânsetul domol de valuri se preschimbă pentru noi în cântece pline de mângâiere. Căci inima celui ce iubeşte, este o vatră aprinsă, [103*]) împrăştiind lumină asupra tuturor lucruri-

---

101) **Cf.** aceste rânduri cu minunatele pagini ale lui J. J. Rousseau din **La Nouvelle Héloïse**, în care scriitorul francez exaltă fericirea iubirii sale. Saint Preux, întocmai ca V. Alecsandri, închină şi el un imn de slavă iubirii.

102) **San Salvator**: biserică din Veneţia.

102*) **a ne prăji la soare**: cuvinte scrise cu caractere cirilice în manuscrisul poetului.

103) **Le Coquillage**: probabil aluzie la poezia lui Lamartine **Le coquillage au bord de la mer** din vol. **Méditations poétiques**.

103*) Rândurile acestea amintesc versurile celebre ale lui Lamartine din poezia **A némésis (Harmonies poétiques et religieuses)**.

Cf. rândurile următoare cu **Prefaţa** din **„Confidences"** p. 14 şi **Preambulul** volumului **Nouvelles Confidences** p. 403—404. Vezi deasemenea studiul nostru introductiv **Cap. IV**: **Influenţa scriitorilor francezi la Vasile Alecsandri.**

Incidents, découverts et occupations importantes du premier mois de notre sejour[282]) *à Venise :*

Mr. Pradon est un larron qui pretend[283]) nous faire payer 1 fr. par jour pour le loyer d'un Psyché transporté de l'appartement voisin dans le notre.[284]) Ce qui dans une vie moyenne d 50 ans lui ferait une somme de 18.250 fr. rien que pr une glace, sans compter les bougies qu'il met à 1 fr. pièce, et les deniers qu'il fait payer double et les comptes qu'il charge par dis rac tion. Cet homme - là deviendra millionaire ou forçat.

Un nouveau chanteur de rues fait notre découverte et vient tous les deux jours nous servir comme dessert à table une barcarolle venitienne[285]) que N. aime beaucoup.

Découverte d'un cadre en filigrane de papier chez un marchand de bric a[286]) brac. Nous en fesons[286*]) l'acquisition pour rien et il se trouve par le plus heureux des hasards tout à fait juste pour[287]) le portrait en miniature. Cet incident tres simple du rèste[288]) nous sert de point de depart[289]) à l'enumération[290]) de toutes les chances que nous avons eues depuis notre arrivée, a Venise; telles que: le retour inattendu de mon père en Moldavie, au lieu de se rendre à Venise[291]) comme il l'avait decidé.[292]) Le bonheur de n'avoir par été reconnu par Mr. et Md-me Manens

---

282) **sejour :** vezi nota 36.

283) **pretend :** corect **prétend.**

284) **notre :** corect **nôtre.** Cuvântul în fraza joacă rol de pronume nu d adjectiv.

285) **venitienne :** corect **vénitienne.**

286) **bric a brac :** corect **bric-à-brac.**

286*) **fesons :** vezi nota 13.

287) **tout à fait juste pour :** stil neglijat ; preferabil ar fi construcţia **de dimensions convenable pour...**

288) **reste :** corect **reste.**

289) **depart :** corect **départ.**

290) **l'enumération:** corect **l'énumération.**

291) **au lieu de se rendre à Venise:** preferabil ar fi construcţia **qui rentre en... au lieu de venir à...** propoziţiune infinitivală greşit întrebuinţata.

292) **decidé:** corect **décidé.**

lor; iar sufletul un instrument dumnezeesc, care face din orice sgomot armonie [104]).

Intâmplări, descoperiri și ocupațiuni de seamă din întâia lună a șederii noastre la Veneția :

Dl. Pradon este un tâlhar care pretinde să-i plătim 1 fr. pe zi drept chirie pentru o oglindă adusă din apartamentul vecin, într'al nostru. Ceeace într'o vieață cam de 50 de ani i-ar da un câștig de 18.250 fr. numai pentru oglindă ; fără a mai socoti lumânările pe care le pune 1 fr. bucata și dobânzile [105]) care trebue să i se plătească îndoit, și socotelile pe care le încarcă.... din nebăgare de seamă. Acest om va agiunge milionar sau ocnaș. [106])

Un nou cântăreț de stradă ne-a descoperit și vine la fiecare două zile să ne servească drept desert la masă o barcarolă venețiană, care îi place foarte mult. N.(iniței).

Descoperire a unei rame de filigran de hârtie la un negustor de mărunțișuri. O cumpărăm pe nimica toată și prin cea mai norocoasă dintre întâmplări se potrivește pentru portretul în miniatură. [107])

De altminteri această întâmplare neînsemnată ne servește ca punct de plecare pentru înșirarea tuturor noroacelor pe care le-am avut dela sosirea noastră la Veneția ; ca (bunăoară) : întoarcerea neașteptată a tatălui meu în Moldova, în loc să vină la Veneția, așa cum plănuise. Norocul de a nu fi fost recunoscut de Dl.

---

104) Rândurile acestea pun în lumină romantismul lui V. Alecsandri. „Le nature état d'âme" a romanticilor este prezentă și la scriitorul român. Cf. „Le coeur est un foyer" a lui V. Alecsandri cu Lamartine din **Ode à Némésis** și **Confidences** și „l'âme est un instrument divin" a lui V. Alecsandri cu Lamartine din **Préface des Méditations poétiques** și Chateaubriand din **René**. Vezi în acest sens și studiul nostru introductiv **Cap. IV : Influența scriitorilor farncezi la Vasile Alecsandri.**

105) Calcul puțin romantic, punând în lumină și o altă latură a temperamentului său complex : latura realistă.

106) Humor realizat prin contrast.

107) Probabil portretul Elenei Negri. El. Rădulescu. Pogoneanu op. cit. p. 90 nota 1 vorbește despre o miniatură a portretului Elenei Negri rămasă la V. Alecsandri. Miniatura poetului dăruită ei a rămas în familia Negri. Nu se știe însă nimic de miniatura Elenei Negri pe care o avea V. Alecsandri.

lors de notre rencontre sous le Procuraties. Celui plus grand[293]) encore de leur départ subit de Venise par la raison probable que cette ville ne possède pas des objets de toilette convenables[294]) à Md-me.

N. fait des confitures. Grand remue-menage[295]) dans la cuisine. Tout notre monde est sur pieds. N. arrange le feu[296]) en se brulant les doigts. Moi pe découpe les oranges en prélevant la dime sur chacune au grand scandale[297]) de N. Antonio coupe le bois. Anunziata pèse le sucre. Et enfin après une bonne heure de peines et de travaux les confitures sont terminées en attendant d'être[298]) achevées.

Elles font leur apparition dans un immense bocal en verre surnommé pot, et nous procedons[299]) à la ceremonie[300]) de l'épreuve[301]) avec toute l'importance voulue en pareille circonstance. Les confitures sont trouvées excellentes à l'unanimité des voix, mais helas[302]) deux heurs après, elles se transforment en une pate[303]) cristallisée qui se refuse obstinement[304]) à faire nos delices.[305]) N. accuse le feu trop vif du charbon[306]), la forme du vase dans le quel[307]) elles ont été confectionées, etc., et pendant que nous voulons reconnaitre[307 *]) la cause de leur metamorpho-

---

293) **celui plus grand : necorect. Nu se poate construi celui alături de un adjectiv.**

294) **convenables à : spus pentru : à la convenance de...**

295) **remue-menage : corect remue-ménage.**

296) **N: arrange le feu: românism. S'ar putea spune allume le feu.**

297) **au grand scandale de N : construcţie improprie.**

298) **en attendant d'être: construcţie slabă. Preferabil: et attendent...**

299) **procedons : corect procédons.**

300) **ceremonie : corect cérémonie.**

301) **de l'épreuve : mai degrabă essai. Influenţa cuvântului românesc încercare.**

302) **helas : corect hélas.**

303) **pate : corect pâte.**

304) **obstinement : corect obstinément.**

305) **delices: corect délices.**

306) **charbon: preferabil braise.**

307) **le quel : vezi nota 67.**

307*) **reconnaitre : corect reconnaître.**

şi D-na Manens [108]) când ne-am întâlnit sub arcadele Procuraţiilor. Acela şi mai mare încă al plecării lor neaşteptate din Veneţia, pe semne pentru motivul că acest oraş nu are articole de toaletă care să-i fie pe plac Doamnei. [109])

N. face dulceaţă. Mare tărăboiu în bucătărie. Toată lumea este în picioare. N. potriveşte focul, arzându-şi degetele. Eu taiu portocale luând de la fiecare dijmă, spre marea indignare a N. Antonio taie lemne. Anunziata cântăreşte zaharul. Şi în sfârşit după un ceas întreg de muncă şi chin dulceaţa este gata, aşteptând să fie dată gata. [110])

Işi face apariţia într'un uriaş pocal de sticlă poreclit gavanos [111]) şi purcedem la ceremonia gustării ei cu toată seriozitatea cerută de o asemenea împrejurare. Cu toţii într'un glas, găsim dulceaţa foarte bună, dar vai ! după trecerea a două ceasuri, ea se preface într'o scoarţă zaharisită, care cu încăpăţânare se împotriveşte să ne mai desfete. N. dă vina pe focul prea iute al jăratecului, pe forma vasului în care fiersese, s.c.l. şi în timp ce căutăm să descoperim din ce pricină se metamorfozase aşa, vasul de

108) cunoştinţe de ale familiei Alecsandri.

109) humor cu nuanţa de fină ironie. Vezi studiul introductiv. **Cap. III paragraful 3 : Humorul lui V. Alecsandri.**

110) humor realizat prin joc de cuvinte. Vezi **Humorul lui V. Alecsandri Cap. III. paragraful 3.** din Studiul introductiv.

Episodul glumeţ al dulceţii face parte din preocupările celor doi îndrăgostiţi de a-şi creia, departe de ţară, o atmosferă din care să nu lipsească nota moldovenească. Vasile Alecsandri, dacă ne este permis să o spunem, în acest pasaj se pune în completă disonanţă cu lumea veneţiană. Să fac dintr'un produs specific locului, cum este portocala, dulceaţă în loc de „arranciata", credem că este un gest de neaderenţă la mediul în care trăia, şi un discret omagiu culinar adus vechei Moldove. De altfel şi cu atâtea alte prilejuri nu uită să adaoge o notă caracteristic românească, condiţiilor de vieaţă petrecută printre străini, chiar dacă este vorba de mai puţin naţionala cafea. Cu câtă grije şi cu câtă grabă poetul îşi procură **ibrik, felegeanuri, tablele,** ş. a. ca măcar prin acestea să se simtă în lumea sa familiară. El trebue să fi fost autorul moral care a determinat pe Elena Negri să-şi încerce talentele la făcutul dulceţii. Deşi faptul acesta ar fi trebuit să-l oprească de a glumi pe seama ei, totuşi demonul înnăscut al humorului nu-l lasă în pace. In cuvinte sugestive poetul redă comicul întâmplării, cu o naturaleţe care face parte integrantă din personalitatea sa.

111) **gavanos :** am întrebuinţat cuvântul moldovenesc pentru culoarea locală.

se [308]) le vase de verre se brise en ricanant de notre desappointement [309]) et nous nous trouvons dans la cruelle necessité [310]) de jeter tout dans le canal.

Correspondance de N. souvent interrompue par moi et miraculeusement continuée par un personnage singulier.

Apparition du susdit personnage sous la couverture du lit, et à table entre N. et moi.

Le même, jouant le rôle de nourrice auprès de notre petit enfant... en albatre [311]), avec une tendresse particulière à sa race.

Malheurs arrivés au même. Il se fend la tête et se casse une patte au grand regret de ceux qui le connaissent.

Fin tragique au milieu des flammes d'un petit balai, pour faire suite à la precedente. [312])

Chant du Rataplan [313]) *avec accompagnement, ayant quelques rapports avec le balai.*

Lettre d'Alfred de Courcy dans la quelle [313*]) *N. fait une découverte inattendue. Ma perspicacité y trouve son compte.*

La gondole d'Antonio s'embellit d'un magnifique tapis rouge que nous lui destinons en souvenir de nous.

L'Album !

Vers le commencement du second mois de notre sejour [314]) à Venise, le ciel se couvre de nuages, le temps [315]) devient humide et froid ; la pluie tombe à verse pendant des journées tout entières mais nous ne nous en appercevons [même] pas. Enfermées chez nous, ne sortant prèsque [316]) plus, nous fesons [317]) ensemble

---

308) **metamorphose:** corect **métamorphose.** Ideia este slab și confuz redată. Preferabil: **et pendant que nous cherchons à discerner par quel motif se transforment ainsi en...**

309) **desappointement :** corect **désappointement.**

310) **necessité :** corect **nécessité.**

311) **albatre :** corect **albâtre.**

312) **precedente :** corect **précédente.**

313) **Rataplan :** cuv. onomatopeic prin care se exprimea sunetul tobei

313*) **la quelle** : vezi nota 67.

314) **sejour :** vezi nota 154.

315) **temps :** pentru prima oară apare în manuscris cuvântul **temps** scris corect.

316) **prèsque :** corect **presque.**

317) **fesons :** vezi nota 13.

sticlă se sparge râzând răutăcios, de dezamăgirea noastră şi suntem nevoiţi [112]) să aruncăm totul la canal.

Corespondenţa N. adesea întreruptă de mine şi ca prin minune continuată de un personaj ciudat.

Apariţia susnumitului personaj sub cuvertura patului şi la masă între N. şi mine.

Tot el, giucând rolul de doică pe lângă copilaşul nostru... de alabastru, cu o duioşie proprie rasei sale.

Nenorociri întâmplate tot lui. Işi sparge capul şi îşi frânge un picior spre marea părere de rău a celor care îl cunosc.

Sfârşit tragic al unei măturici în palalaia focului, pentru a pune vârf celei de mai înainte.

Cântecul lui Rataplan cu acompaniament, oarecum în legătură cu mătura. [113])

Scrisoare a lui Alfred de Courcy [114]) *în care N. face o descoperire neaşteptată. Spiritul meu câştigă prin aceasta, în agerime.*

Gondola lui Antonio se împodobeşte cu un minunat covor roşu pe care avem de gând să i-l lăsăm [115]) *ca amintire de la noi. Albumul !* [116])

Pe la începutul celei de a doua luni a şederii noastre la Veţia, cerul se acopere de nouri, vremea prinde a fi umedă şi rece, plouă zile întregi cu cofa, dar nu băgăm de seamă. Inchişi în casă,

---

112) **suntem nevoiţi** : traducere mai libră, lit. : **ne găsim în crudă ananghie.**

113) Toate aceste însemnări sunt probabil numai simple notări pe care poetul avea să le desvolte odată cu reluarea *Jurnalului* şi transcrierea lui. Ele constitue deci numai puncte de reper, pentru viitoarea desvoltare a *Jurnalului*.

114) **Alfred de Courcy** : probabil cineva din familia lui Jean de Courcy mare istoric francez.

115) **avem de gând să i-l lăsăm** : traducere mai liberă, în loc de **i-l destinăm.**

116) Toate aceste însemnări ca şi celelalte, sunt probabil numai simple notări menite să fie desvoltate odată cu reluarea **Jurnalului** şi transcrierea lui. Ele constitue deci puncte de reper, pentru viitoarea desvoltare a **Jurnalului**, pe care Vasile Alecsandri avea să-l transcrie într'un nou caiet al cărui titlu pare a fi **Mementto.** Acest caiet, ca şi manuscrisul inedit se găseşte în posesia d-nei Elena Ing. Ivănescu.

de la lecture quand les folies nous en laissent le tems [318]) et nous créons tous les deux un avenir magnifique à *notre amiral.*

N. lui prodigue les noms les plus carressants et pleure comme une enfant en parlant de lui. Elle s'identifie méme [319]) tellement avec cette pensée qu'elle croit le tenir reelement [320]) quelquefois dans les bras, elle le berce avec amour sur son sein ; elle lui chante Naani [321]) et moi en le regardant je me sens [capable de plus grands sacrifices pour lui donner le bonheur] venir les larmes aux yeux.

Le ciel nous doit encore cette grace [322]), non pour completter notre bonheur, car il est complet, mais pour concentrer nos deux amours en un sentiment unique qui ferait de notre enfant l étre [323]) le plus heureux du monde.

Un enfant serait pr nous comme un bel arbre en fleurs sur quel nos pensées les plus douces et les souvenirs les plus charmants de notre amour se rencontreraient à toutes les epoques de notre vie.

Esperons ! [324]) Notre bonne étoile est là.

Nous decidons [325]) de faire nos portraits par Mr. Felice Schiavoni, frère de celui qui a été chez nous. Mais en attendant son retour de Vicence, je prend froid et je souffre horriblement des reins. N. devient mon medecin [326]) et me guérit en deux jours au moyen d'un medicament [327]) moldave. Bientot [328]) cependant sa santé à elle qui avait parfaitement repris pendant le premier mois, s'alterre ; la toux [329]) la reprend ; des maux de téte [330]) affreux la

318) **tems :** din nou V. Alecsandri revine la ortografia necorectă a cuvântului **temps**.

319) **méme :** vezi nota 175.

320) **reelement :** corect **reellement.**

321) **Naani :** românism. Francezul spune **dodo**, iar pentru expresie **Nani, nani, puiul mamii: dodo, fait dodo, l'enfant do, l'enfant dormira bientôt**

322) **grace:** corect **grâce.**

323) **étre :** vezi nota 269.

324) **Es' erons !** corect **Espérons !**

325) **decidons :** vezi nota 292.

326) **medecin :** corect **médecin.**

327) **medicament :** corect **médicament.**

328) **Bientot :** vezi nota 26.

329) **la toux :** corect **le toux.**

330) **téte :** corect **tête.**

nu ieşim aproape deloc, citind împreună, când nebuniile ne dau răgaz, şi născocind amândoi un viitor strălucit *amiralului nostru.* [117])

N. îi dărueşte din plin numele cele mai alintătoare şi plânge ca un copil vorbind despre el. Agiunge aşa de copleşită de acest g^nd că uneori i se pare că-l ţine aevea în braţe şi îl leagănă cu lragoste la s^nul ei ; îi cântă Naani, şi eu privind-o îmi simt înno-tând ochii în lacrimi. Trebue să ne mai facă cerul şi acest hatâr nu doar pentru a ne împlini fericirea, care este întreagă, dar pentru a reuni amorurile noastre amândouă într'un singur simământ care ar face din copilul nostru [118]) cea mai norocoasă făp-ıră din lume.

Un copil ar fi pentru noi ca un pom înflorit asupra căruia gândurile noastre cele mai dragi şi suvenirurile [119]) cele mai fer-necate ale amorului [120]) nostru s'ar întâlni dealungul tuturor epo-lor vieţii noastre.

Să nădăjduim! Steaua noastră cea bună este într'însul.

Punem la cale să ne facă portretele Dl. Felice Schiavoni [121]), 'rate cu cel ce fusese pe la noi în ţară. Dar aşteptând întoarcerea ui de la Vicente [122]) răcesc şi sufăr îngrozitor de şale. [123]) N. se face medicul meu şi mă vindecă cu agiutorul unei „doftorii" mol-doveneşti. Totuşi, în curând sănătatea ei, care mergea bine de ot în prima lună, se schimbă în rău ; tusa reîncepe, dureri în-

---

117) **amir lulul nostru:** ınsemnare foarte sugestiva din care reese că V Alecsandrı şi E ena Negri aşteptau un copil, căruia îi aleseseră şi cariera. El t ebuia să f e mar nar şi sa devna amiral.

118) **copilul nostru :** aceiaşi aluzie transparentă la viitorul fruct al dragostei lor dela Veneţia. **Copilul lor,** rezultat al iubirii şi fericirii celor doi îndrăgostiţi, ar fı cea ma fericıtă creaţıe şi fiinţă de pe faţa pamântului. De altfel aceasta insistenţă, deşi voalata, dă dovada unui mulţumiri fără margini pe care cei doi îndragostiţi o încearcă la gândul de a avea un urmaş

119) **suvenırurile :** vezi nota 83.

120) **amorului :** vezi nota 88.

121) **Felice Schiavoni :** descendent din familia marelui pictor şi gravor italian **Andreo Schiavoni** (1522-1582) elev al lui Titian, care face din el un mare colorist.

122) **Vicente** : oraş în N-E Italiei. Are catedrală gotica, monumente de arta.

123) **Cf.** aceste rânduri cu acelea în care A. de Musset vorbeşte despre Veneţia şi bolile ei.

tourmentent et elle tombe gravement malade au lit. Mon inquietude [331]) est à son comble. Je fais venir un medecin [332]), Mr. Nancias, dont la vue et les questions font rire N. comme une folle Mr. Nancias observe qu'un malade qui rit est à moitié guerri [332 *]) et en effet quatre jours après N. sort du lit.

Mon portrait étant dejà [333]) commencé, N. fait commencer aussi le sien. Nous allons poser à l'attelier [334]) de Schiavoni, et quand les sceances [335]) sont terminées, nous profitons de quelques rares heures de beau tems [336]) pour visiter Sta. Maria de la Salute, l'Accademie [337]) des Beaux-Arts, la fabrique de verre à l'île de... et le palais des Doges y compris les plombs et les prisons.

Pendant cet intervalle N. reçoit la caisse de ses effets de Vienne ; et trouve la plupart d'entr'eux [338]) moisis et gatés par l'humidité. Quelques livres moldaves et entr'autres [339]) la *Propăşirea* [340]) avaient pris un certain air de vetusté, et un certain odeur de science très flatteurs pour leur contenu, mais très peu pour l'odorat et la vue. Nous fesons [341]) la lecture de quelques poesies [342]) d'Alexandresco, les soirées de Venise de Negry, et des differentes articles inserées [343]) dans le volume de la Propăşirea. [344]) Lectures interessantes [345]) il est vrai, mais souvent interrompues par des baisers et des folies comme à l'ordinaire ; puis quand tout a été parcouru legerement [346]), nous nous mettons à

---

331) **inquietude :** corect **inquiétude.**
332) **medecin:** vezi nota 326.
332*) **guerri :** corect **guéri.**
333) **dejà :** vezi nota 236.
334) **attelier :** corect **atelier**
335) **sceances:** corect **séances.**
336) **tems :** vezi nota 152.
337) **l'Accademie :** vezi nota 201.
338) **entr'eux :** corect **entre eux.**
339) **entr'autres :** corect **entre autres.**
340) **Propăşirea :** în manuscris apare scris în româneşte, cu litere cirilice.
341) **fesons :** vezi nota 1[illegible]
342) **poesies :** corect **poésies.**
343) **des differentes articles inserées :** article nu este de genul femenin Corect ar fi: **des différents articles insérés.**
344) **Propăşirea :** vezi nota 340.
345) **interessantes :** corect **intéressantes.**
346) **legerement :** corect **légèrement.**

grozitoare de cap o chinue şi cade la pat greu bolnavă. Ingrijorarea mea atinge culmea. Chem un doctor, pe Dl. Nancias, a cărui înfăţişare şi întrebări fac pe N. să râdă, ca o nebună. Dl. Nancias spune că un bolnav care râde este pe giumătate vindecat şi întradevăr după patru zile N. se dă gios din pat.

Portretul meu fiind mai demult început, începe şi N. pe al ei. Mergem să pozăm la atelierul lui Schiavoni şi când şedinţele s'au terminat, ne folosim de câteva rare ceasuri de timp frumos pentru a vizita Sta. Maria de la Salute, Academia de Arte Frumoase, fabrica de sticlă din insula... [124]) şi palatul Dogilor împreună cu Inchisorile şi Piombii. [125])

In acest răstimp N. primeşte lada cu lucruri de la Viena [126]) şi găseşte cea mai mare parte dintre ele mucigăite şi stricate de umezeală. Câteva cărţi moldoveneşti şi printre altele *Propăşirea* [127]) căpătaseră oarecum un aer de vechime şi oarecare miros de ştiinţă mult prea măgulitor pentru conţinut, dar prea puţin pentru văz şi miros. [128]) Citim câteva poezii de Alexandrescu, Serile la Veneţia de Negri şi diferite articole publicate în volumul Propăşirii. Intradevăr, lecturi interesante, dar adesea întrerupte de sărutări şi ca de obiceiu de nebunii ; apoi când le-am răsfoit pe toate, prindem a face planuri de călătorie.

---

124) Credem că este vorba despre insula **Murano**, în care se află oraşul cu acelaşi nume, renumit pentru fabricarea oglinzilor şi sticlăriei de Veneţia. Probabil Vasile Alecsandri, neamintindu-şi pentru moment insula, i-a marcat numele prin punctele de suspensie.

125) **Inchisorile şi Piombii :** Piombii sunt închisori cu celule de plumb care ţin frig şi exală un aer otrăvitor, omorînd lent pe cel ce este închis într'însa.

126) **dela Viena.** Elena Negri se oprise la Viena în drumul ei spre Veneţia şi îşi lăsase acolo o parte din bagaje şi cărţi pe care le primea acum după sosirea ei la Veneţia.

127) **Propăşirea:** revistă înfiinţată în 1844 de Kogălniceanu, Ghica şi Alecsandri, pe bazele programului **Daciei literare.** Cenzura îi suprimă însă titulatura şi rămâne numai cu subtitlul **Foaie ştiinţifică-literară.** După 10 luni (9 Ianuarie—29 Octomvrie 1844) este complet suprimată.

128) Humor caracteristic lui V. Alecsandri. Vezi studiul nostru introductiv **V. Alecsandri şi Elena Negri, Cap. III,** paragraful 3 **Humorul lui V. Alecsandri.**

faire nos plans de voyage. Nous flottons entre la Sicile et l'Algerie [347]) pour le choix de notre quartier d'hiver [348]), et finalement nous inclinons forcement [349]) pour la première, en decidant [350]) toutesfois [351]) que nous irons dabord [352]) à Paris pour consulter Andral. Ce projet arreté [353]), et la fin de notre second mois de sejour [354]) à Venise approchant à grands pas nous nous ha tons [355]) de faire nos dernières courses et nos derrières emplettes dans cette ville. Nous choisissons deux albums des vues de Venis nous commandons deux vues du palais Benzon, et une de notre chambre. J'offre à N. une jolie petite gondole en filigrane.. En retour elle m'achette [356]) un delicieux [357]) porte-cigarres en filigrane dorée [358]) et quand tout est terminé, N. les arrange sava ment dans notre album, en y inserrant [359]) en tête le dessein de notre menage [360]) et de notre mobilier, ch f l'oeuvre provenant d mon fait, et dedié [361]) sans emphase à N.

C'est ainsi que notre tems [361 *]) se passe en plaisirs de tous les instants, en conversations folles, en rires continuels, en douces reveries [362]), en petites occupations de ménage [363]) charmantes par leurs futilités. Qu'il pleuve au dehors, qu'il vente, qu'il y a't

---

347) **Algerie** : corect **Algérie.**

348 : **quartier d'hiver** : locul pe care îl ocupă trupele între două campanii. Durata șederii lor acolo. Prin analogie V. Alecsandri întrebuințează expresia **quartier d'hiver** pentru durata șederii de iarnă. Reședința de iarnă

349) **forcement** : corect **forcément.**

350) **decidant** : corect **décidant.**

351) **toutesfois** : corect **toutefois.**

352) **dabord** : vezi nota 165.

353) **arrete** : corect **arrête.**

354) **sejour** : vezi nota 36.

355) **hatons** : corect **hâtons.**

356) **achette** : corect **achète.**

357) **delicieux** : vezi nota 271.

358) **doree** : corect **dore,** filigrane fiind de genul masculin. Schimbarea genului sub ifluența limbii române.

359) ***inserrant*** : corect ***insérant.***

360) **menage** : vezi nota 118.

361) **dedié** : corect **dédié.**

361*) **tems** : vezi nota 152.

362) **reveries**: corect **rêveries.**

363) **ménage** : pentru prima oară cuvântul **ménage** apare scris corect.

Stăm în cumpeni între Sicilia şi Algeria unde să ne alegem reşedinţa noastră de iarnă şi în cele din urmă înclinăm de nevoe pentru cea dintâiu, hotărînd totuşi să mergem în primul rând la Paris pentru a consulta pe Andral. [129] După ce ne-am fixat planul şi cum sfârşitul celei de a doua luni a şederii noastre la Veneţia se apropia cu paşi mari, ne grăbim să facem ultimele curse şi ultimele noastre târgueli în acest oraş. Alegem două albume cu vederi din Veneţia, comandăm două vederi ale palatului Benzon şi una a odăii noastre. Ofer N. o frumoasă şi mică gondolă în filigran. In schimb ea îmi cumpără un fermecător port ţigaret în filigrană aurită şi când (totul) vederile sunt gata, N. le rândueşte cu pricepere în albumul nostru, punând la început desenul gospodăriei şi mobilierului nostru, capodoperă de mâna mea, şi dedicat fără înfumurare N (iniţei) [129*].

Astfel timpul se perindă în plăceri clipă cu clipă, în conversaţii nebuneşti, în râsete neîntrerupte, în dulci reverii, în mici ocupaţii de gospodărie pline de farmec prin lipsa lor de însemnătate. Fie că afară plouă, sau bate vântul, sau e furtună, în odăile noastre este întruna timp frumos. Soarele nu ne părăseşte niciodată.

---

129) **Gàbiel Andral**, renumit medic francez din vremea aceea, născut la **Paris (1797—1876)**. Sănăttaea Elenei Negri agravându-se din ce în ce mai mult, pe deoparte din cauza umezelei ce domnea la Veneţia şi pe care fiinţa ei delicată şi dornică de soare o suporta cu anevoinţă, pe de alta din cauza lipsei unei serioase îngrijiri medicale de care Elena Negri avea atâta nevoie Vasile Alecsandri şi iubita lui se hotărăsc să părăsească Veneţia, luând drumul Parisului, unde trebuiau să consultă pe renumitul doctor Gabriel Andral, care îi va sfătui să revină pe pământul însorit al Italiei. Urmând recomandaţia lui, Vasile Alecsandri şi Elena Negri vor părăsi în grabă Parisul şi vor veni să se stabilească, de data aceasta, la Neapole şi Palermo. Aci vor întâlni pe compatriotul lor Nicolae Bălcescu cu care vor petrece clipe de neuitat, de care Vasile Alecsandri îşi va aminti cu vădită emoţie în tot restul vieţii sale.

129*) Să nu ne mire faptul că atât Vasile Alecsandri cât şi Elena Negri îşi fac daruri unul altuia. Obiectele alese nu au semnificaţia banală a darurilor obişnuite. Cei doi îndrăgostiţi presimt pote că zilele cele mai însorite ale idilei lor vor lua sfârşit odată cu plecarea din Veneţia. Aceste daruri reprezintă un fel de concretizări ale stării lor de suflet, un fel de „memento" afectiv, aşa cum numai în marile despărţiri se întâmplă.

orage, dans nos chambres il fait toujours beau. Le soleil ne nous quitte jamais. Quand [il fait] le ciel est clair, ce qui est très rare, nous allons entendre la musique sur la place St. Marc et nous parcourons les differents [364]) quartiers de Venise à pieds [365]) ou en gondole ; et pendant les journées pluvieuses nous restons chez nous au coin du feu, parlant souvent de notre pays, et bien plus souvent encore de nous mêmes et de notre enfant, de notre brave *Amiral*, car nous lui avons dejà [366]) choisi une carrière belle et noble. [367]) Nous avons decidé [368]) qu'il serait marin, et en attendant nous lui avons ocroyé le titre de grand Amiral.

Le moment de notre depart [369]) est presque arrivé. Nous emballons à la hate [370]) nos effets et nos ustensils [371]) de menage [372]) dans deux caisses l'une destinée pour Galatz et l'autre pr. Naples [373]). Antonio devient triste et Anuziata pleure à grosses [374]) larmes en nous voyant faire nos preparatifs [375]) de voyage. Pauvres gens ! ils se sont attachés à nous, ils voudraient nous suivre partout car N. a été pour eux d'une bonté toute naturelle chez elle, mais souvent etrangère [376]) à la plupart des maîtres.

Notre depart [377]) est fixé au 12 Nov. juste deux mois après notre installation au palais Benzon. Tout est pret [378]), malles, passeports, etc. Nous allons visiter la Basilique de St. Marc en détail,

---

364) **differents** : corect **différents.**

365) **à pieds** : corect **à pied.**

366) **dejà** : corect **déjà.**

367) **belle et noble** : slabe ca epitet nespunând prea mare lucru.

368) **decidé**: corect **décidé.**

369) **depart** : vezi nota 289.

370) **à la hate** : corect **à la hâte.** Aci însă trebue întrebuințată expresia **en hâte** (în grabă) **à la hâte** având sensul de pe loc.

371) **ustensils** : corect **ustensiles.**

372) **menage** : vezi nota 118.

373) **pour Galatz.. pr. Naples** : **destinée pour** nu este corect. Corect ar fi: **destinée à Galatz... à Naples** sau **pour Galatz... pour Naples** fără **destinée.**

374) **pleure à grosses larmes** : preferabil... **de grosses larmes** sau... **de chaudes larmes.**

375) **preparatifs**: corect **préparatifs.**

376) **etrangère**: corect **étrangère.**

377) **depart** : vezi nota 289.

378) **pret** : corect **prêt.**

Când cerul se înseninează, ceeace se întâmplă nu prea des, mergem să ascultăm muzică în piața San Marc și colindăm tot soiul de cartiere din Veneția, pe gios sau în gondolă, și în zilele ploioase stăm acasă la gura sobei, vorbind adesea despre țara noastră, și mult mai adesea despre noi înșine sau despre copilul nostru, voinicul ‚*Amiral*, căci i-am și ales o carieră nobilă si frumoasă. Am hotărît că va fi marinar și în așteptare, i-am acordat titlul de mare Amiral [130]).

Momentul plecării noastre e pe-aproape. Impachetăm în grabă lucrurile și cele trebuitoare gospodăriei noastre în două lăzi, una cu destinația Galați și alta, Neapole. [131]) Antonio se întristează și Anunziata plânge cu lacrimi fierbinți când ne văd pregătindu-ne de călătorie. Sărmanii oameni! S'au legat de noi, ar dori să ne urmeze oriunde, căci N. s'a purtat față de ei cu o bunătate ce-i este firească și de care rămân străini cu totul mulți stăpâni.

Plecarea este fixată pentru 12 Noemvrie, zi când se împlinesc două luni dela instalarea noastră în palatul Benzon [132]). Toate sunt gata, cufere, pașapoarte ș.c.l. Mergem să vizităm biserica San Marc, cu deamănuntul, cât despre Arsenal, ne po-

---

130) Această insistentă repetare a cuvântului „copilul nostru" și grija cu care cei doi îndrăgostiți se interesează de viitorul lui, constitue una din probele cele mai concludente al existenței acestui copil, care din păcate a dispărut odată cu moartea Elenei Negri. Alintările și legănările din închipuirea Elenei Negri trebuiau să devină într'o zi realitate și **Amiralul** lor să crească alături de cei doi părinți, uniți printr'o iubire veșnică și printr'o căsătorie valabilă și în fața legilor.

131) **una cu destinația Galați și alta Neapole**: de aci se vede că în planul călătoriei pe care o întreprindeau acum spre Paris, trebuiau să se întoarcă la Neapole. Altfel nu avea niciun rost trimiterea uneia din lăzi la Neapole.

132) Se știe că V. Alecsandri și Elena Negri s'au instalat în palatul Benzon din Veneția la 11 Septemvrie 1846. Intrucât plecarea lor este fixată pentru 12 Nov. 1946, înseamnă că au trecut exact două luni dela această instalare.

mais quant à l'Arsénal, nous nous consolons de n'avoir plus le tems [379]) de le voir, en disant que nous le connaissons de longue date.

N.B. Dans l'espace de 65 jours nous n'avons eu le tems [380]) de visiter ni les églises, ni les palais, ni les îles, ni les lagunes (exceptée celle du Coregio par un superbe coucher du soleil [381]), ni les murazzi, ni la fabrique des glaces, ni celle des chaises de Venise, etc. ni d'aller à Mestri, ni d'aller à Padova [382]) en gondole comme nous l'avions projetté [383]) etc.

En 65 jours nous n'avons eu que juste le tems [383 *]) de faire quelques belles et poetiques [384]) promenades en gondole et de gouter [385]) tout ce que la jeunesse et l'amour peuvent donner de bonheur. Bien plus nous aimons à avouer notre crime, tant nous sommes contents de l'avoir commis.

Par exemple dans ces deux mois nous avons acquis la triste experience [386]) que Mr. Pradon etait [387]) le plus impudent larron de Venise, ce qui n'est pas peu dire, car ici les étrangers sont traités comme dans une forêt [388]). Il nous a demandés [389]) 20 francs pour le simple loger d'une baignoire dont N. s'est servie deux fois. J'ai donné à Mr. Larron — 2 fr. et l'ai appelé dix huit fois voleur. Ce qui a paru faire son compte, car il m'a repondu [390]) *merci.*

---

379 și 380) **tems** : vezi nota 152.

381) **coucher du soleil** : corect **coucher de soleil.**

382) **Padova** : scriere necorectă. Corect **Padoue. Padova** este un italianism. La fel cuvântul **Mestri** a cărui ortografie corectă este **Mestre.**

383) **projetté** : corect **projeté.**

383*) **tems** : vezi nota 152

384) **poetiques** : corect **poétiques.**

385) **gouter** : corect : **goûter.**

386) **experience** : corect **expérience.**

387) **etait** : corect **était.**

388) **sont traités comme dans une forêt** : deformare a expresiei franceze **sont volés comme dans un bois.**

389) **demandés** : corect **demandé.**

390) **repondu** : corect **répondu.**

Pagina 70 din JURNALUL inedit al poetului

tolim mâhnirea cu gândul de a nu mai avea timpul să-l vedem, zicând că îl cunoaştem de multă vreme.

N.B. In răstimpul celor 65 de zile n'am avut vreme să vizităm nici bisericile, nici palatele, nici insulele, nici lagunele (exceptând pe aceea a lui Coregio [133]), pe un minunat apus de soare [134]), nici murazzi, nici fabrica de oglinzi, nici aceea de scaune de Veneţia ş.c.l., nici să mergem la Mestri [135]), nici să mergem la Padova [136]) în gondolă, aşa după cum plănuisem.

In 65 zile n'am avut decât timpul să facem câteva frumoase şi poetice primblări în gondolă şi să gustăm toată fericirea pe care tinereţea şi amorul o pot da. Ba mai mult încă, ne place să mărturisim crima noastră, aşa de mulţămiţi suntem că am săvârşit-o.

Bunăoară în aceste două luni am făcut trista experienţă că Dl. Pradon este cel mai neruşinat tâlhar din Veneţia, ceeace nu e de fel exagerat, căci aici lumea se poartă cu străinii ca 'n codru.

Ne-a cerut 20 de franci numai pentru chiria unei băi de care N. s'a slujit de două ori. Am dat lui Jupân Tâlhar 2 franci şi l-am numit de 18 ori tâlhar, ceeace se pare că i-a convenit, căci mi-a răspuns *mulţàmesc* [137]).

---

133) **Coregio:** deşi manuscrisul este redactat în limba franceză V. Alecsandri păstrează ortografia română. Coregio pictor celebru italian, emulul lui Rafael. Dacă acesta din urmă se remarca prin felul delicat prin care redă efectele pasiunilor omeneşti, Coregio îi este superior prin felul de a reda efectele exterioare ale corpului. El perfecţionează pictura adăogând eleganţa, adevărului şi măreţiei.

134) **romantism.** Vezi studiul nostru introductiv **Vasile Alecsandri şi Elena Negri.** Cap. III, paragraful 1, **Romantismul lui V. Alecsandri.**

135) **Mestri :** localitate la N. de Veneţia.

136) **Padova :** localitate la W. de Veneţia. Bogată în opere de artă, palate. Patria lui Tite-Live şi a pictorului Mantegna.

137) **humor.** Vezi studiul nostru introductiv **Vasile Alecsandri şi Elena Negri.** Cap. III, paragraful 3, **Humorul lui V. Alecsandri.**

Seconde experience[391]) *non moins triste que nous fesons*[392]) *la veille de notre depart*[393]) *apropos*[394]) *des beaux arts :* la voici. *Le prix des beaux arts à Venise est en raison inverse de leur decadence.*[395]) — Mr. Felice Schiavoni, le quel[396]) pr ne pas être un Titien n'en est pas moins un très mauvais portraitiste[397]), après nous avoir beaucoup trop parlé des tableaux que la Duchesse Helène[398]) lui aurait commandés, après nous avoir fait compliment sur les beautés artistiques de nos figures, et sur le bon goût de nos costumes, après nous avoir bien fait entendre qu'il ne travaillait pas le portrait pr gagner de l'argent, mais plutot[399]) par amour de l'art, a fini par faire de nos deux portraits deux caricatures achevées tant sous le rapport de la finesse du travail que sous celui de la non ressemblance. Le tout pour la somme minime de 40 napoleons[400]) d'or. C'était mettre à un trop grand prix sa mauvaise plaisanterie. Donc pour ne pas nous laisser duper ainsi niaisement, et en même tems[401]), pour ne pas manquer à notre delicatesse[402]) nous lui renvoyons la moins maltraitée de nos caricatures, accompagnée de 17 nap. (prix qu'il avait réduit en dernier lieu[403]) et je lui écris une lettre dans la quelle[404]) je lui dis fort poliment que s'il ne sait pas faire les portraits, en revanche il estime beaucoup trop cher ses oeuvres. Nous gardons l'autre pièce comme pièce de[405]) conviction

---

391) **experience : corect expérience.**
392) **fesons : vezi nota 13.**
393) **depart : vezi nota 289.**
394) **apropos : corect à propos.**
395) **decadence : corect décadence.**
396) **le quel : vezi nota 67.**
397) **preferabil : non seulement n'est pas un Titien, mais est..**
398) **Helène : corect Hélène.**
399) **plutot : vezi nota 77.**
400 **napoleons : corect napoléons.**
401) **tems : vezi nota 152.**
402) **delicatesse: corect délicatesse.**
403) **en dernier lieu: impropriu.**
404) **la quelle : vezi nota 67.**
405) **pièce de: corect pièce à.**

A doua experinţă nu mai puţin tristă pe care o facem în ajunul plecării noastre, în legătură cu artele frumoase la Veneţia; iat-o :

Preţul artelor frumoase la Veneţia este în proporţie inversă cu aceea a decăderii lor.[138]) — Dl. Felice Schiavoni, care nu numai că nu este un Titian[139]), dar este şi un prost portretist, după ce ne-a vorbit pe larg despre tablourile pe care Ducesa Elena i le-ar fi comandat, dupăce ne-a felicitat pentru comorile artistice ale figurilor noastre, şi pentru bunul gust al costumelor de pe noi, dupăce ne-a făcut să înţelegem că nu lucrează portrete pentru a câştiga bani, ci mai degrabă pentru amorul artei, în cele din urmă a făcut din cele două portrete ale noastre două caricaturi desăvârşite, atât în privinţa fineţii lucrului cât şi în acela al neasemănării. Toate acestea pentru suma minimă de 40 de napoleoni de aur.

Preţul era prea mare pentru gluma lui de prost gust. Deci pentru a nu ne lăsa înşelaţi atât de prosteşte şi totodată pentru a nu fi nedelicaţi, îi trimitem înapoi pe cea mai puţin schimonosită dintre caricaturile noastre, împreună cu 17 napoleoni (preţ asupra căruia căzuse la învoială până la urmă) şi îi scriu o scrisoare în care îi spun foarte politicos, că dacă nu ştie să facă portretele, în schimb îşi preţueşte prea scump operele sale. Păstrăm celălalt tablou drept mostră.

138) Şi în enumerarea celei de a doua experienţe pe care Vasile Alecsandri o face la Veneţia, de data aceasta referitor la artele frumoase scriitorul dovedeşte acelaşi spirit de ironie şi humor pe care l-am găsit de altfel, şi în expunerea primei experienţe.

Pe deoparte povestirea măestru condusă din prima parte a fragmentului se completează minunat prin constatarea spirituală din partea a doua a lui. Răspunsului „mulţămesc" din prima parte i se adaogă, nu numai puţin iscusit şi de duh, constatarea formulată de poet că „preţul artelor frumoase la Veneţia este în proporţie inversă cu aceea a decăderii lor". Variat ca temă şi colorat ca expresie, humorul lui Vasile Alecsandri constitue una din marile şi preţuitele calităţi ale scrisului său.

139) **Titian :** pictor italian, întâiul dintre colorişti şi şeful şcoalei venetiene (1477-1576). Opere principale. **Francisc I, Pelerinii din Emaus, Jupiter şi Antiopa**

Le 11 Nov. dans la journée en fesant [406]) l'emplette d'une chaise venitienne [407]) pour N. j'appercois [408]) Douka et sa femme passant tout près du magasin où je me trouvais. [409]) Heureusement ils passent tous deux sans [m'appercevoir] me voir. Nouvelle chance ! Je fais part de cet incident à N. qui me repond [410]) en riant qu'il est tems [411]) decidement [412]) de quitter Venise car nous sommes menacés d'une invasion de compatriotes et de connaissances. Nous avons recontré deux jours auparavant Mr. Feidel sur la place St. Marc [413]) qui a eu la maladresse de nous reconnaitre [414]) et de venir nous parler.

Le 12 Nov. Je paie nos dettes en ville ; je fais transporter nos effets à bord de l'Archiduchesse Sofie, et je reviens près de N. pour jouir ensemble [415]) des derniers moments que nous avons à passer au sein de notre appartement du palais Benzon. Nous nous sommes si bien familiarisés avec ce joli réduit où nous avons gouté [416]) des heures si delicieuses [417]), si complettement [418]) exemptes des moindres soucis, que nous devenons tristes à la seule pensée de le quitter. Que de mystères du coeur, que de joyeux épanchements [quelles scènes] combien de scènes douces ou folles, serieuses [419]) ou enfantines se sont passées en deux mois entre les murs de cet appartement. Là c'est le canapé sur le quel [420])

---

406) fesant : vezi nota 13.

407) venitienne : corect vénitienne.

408) j'apperçois : vezi nota 47.

409) ou je me trouvais : corect où je me trouve. Ils passent este tot la present.

410) repond : corect répond.

411) tems : vezi nota 152.

412) decidement : corect décidément.

413) nous avons rencontré... Mr. Feidel sur la place St. Marc, qui a eu la maladresse...: corect nous avons rencontré sur la place St. Marc Mr. Feidel, qui a eu la maladresse.

414) reconnaitre : vezi nota 307.

415) pour jouir ensemble: prop. infinitivală necorectă.

416) gouté : corect goûté.

417) deliceuses : vezi nota 271.

418) complettement: corect complétement.

419) serieuses: corect sérieuses.

420) le quel: vezi nota 66.

La 11 Noemvrie, ziua nămiaza mare, pe când cumpăram un scaun venețian pentru N. zăresc pe Duca și soția sa [140]) trecând foarte aproape de prăvălia unde intrasem. Din fericire trec amândoi fără să mă vadă. Alt noroc! Ii povestesc aceasta întâmplare N. care îmi răspunde râzând că, hotărît lucru e timpul să părăsim Veneția, fiindcă suntem amenințați de o invazie de compatrioți și de cunoștințe. Acum două zile am întâlnit în piața San Marc pe Dl. Feidel [141]) care a comis stângăcia să ne cunoască și să vină să ne vorbească

In ziua de 12 Nov. plătesc datoriile noastre în oraș ; îmi duc lucrurile pe bordul Arhiducesei Sofia și mă întorc lângă N. pentru a ne bucura împreună de ultimele clipe ce le avem de petrecut înlăuntrul apartamentului nostru din palatul Benzon.

Ne-am obișnuit atât de mult cu acest frumos colțișor unde am gustat ceasuri atât de plăcute, atât de lipsite de cele mai mici griji, că ne întristăm numai la gândul de a-l părăsi. Câte taine ale inimii, câte manifestări de bucurie, câte scene duioase sau nebunești, serioase sau copilărești s'au petrecut în două luni între pereții acestui apartament [141*]). Ici este canapeaua pe care seara făceam partidele noastre vesele de domino și micile supeuri pe la

---

140) Duca și soția sa : cunoștințe ale lui V. Alecsandri și ale familiei sale din Moldova.

141*) Fără gândul de a da la iveală rândurile din „Jurnal", fapt și al Elenei Negri.

141 *) Fără gândul de a da la iveală rândurile din „Jurnal", fapt ce explică existența acestuia ca un document de familie, Vasile Alecsandri, instinctiv, își desfașoara posibilitățile talentului său literar, chiar în domeniul confesiunilor intime.

Cititorul poate remarca alternarea pasajilor de simplă notație a evenimentelor, cu cele de susținută elevație poetică, în care vibrează marile transporturi sufletești ale poetului. Impletirea aceasta de evenimente cotidiene, anodine, și de semnificații sufletești deosebite, demonstrează puterea de expresie a lui Vasile Alecsandri, care posedă în cel mai înalt grad unitate în varietate.

nous avons fait nos parties joyeuses de dominos le soir, et nos petits soupers à deux heures après minuit. Là, c'est le bureau autour du quel[420*] nous avons tant de fois couru comme des enfants, avec de grands eclats[421] de rire. Là sont nos deux petits balcons sur les quels[422] nous nous sommes tant de fois placés, pour admirer le palais Foscari eclairé[423] par les derniers rayons du soleil, et le mouvement des gondoles glissant sur le canal.

Chaque meuble a son souvenir, chaque coin a pour nous sa petite histoire connue de nous deux seulement. Chaque fenetre[424] nous presente[425] une image, un tableau. [C'est] Sous l'une le *Chanteur de rues* chantait notre barcarolle favorite; sous l'autre criait chaque matin un petit enfant frais et gentil qui souriait à N. — De cette autre fenetre[426] nous avons apperçu[427] un jour un gracieux enfant qui passait en gondole et dont le souvenir a si souvent fait battre le coeur de N. — Enfin il faut tout abandonner. Nous fesons[428] une dernière visite dans nos trois chambres et nous les quittons avec un regret veritable[429] Anuziata embrasse les mains de N. en sanglotant et nous prie de ne pas l'oublier si jamais nous passons à[430] Bologne, où elle demeure (à l'hotel[431] de Mr. Braun). Pauvre fille! elle nous suit jusqu'à la gondole, ainsi que Gaspar et sa soeur, et nous souhaite un bon voyage avec les larmes dans la voix et dans les yeux. Au même moment apparait[432] près de nous le gondolier Bennetto qui a servi Negri et sa famille en 1841. N. le recon-

---

420*) du quel : corect duquel.
421) eclats: corect éclats.
422) les quels : vezi nota 66.
423) eclairé : corect éclairé.
424) fenetre : corect fenêtre.
425) presente : corect présente.
426) fenetre : vezi nota 424.
427) appercu : corect aperçu.
428) fesons : vezi nota 13.
429) veritable : vezi nota 41.
430) nous passons à Bologne : corect nous passons par Bologne.
431) l'hotel : vezi nota 16.
432) apparait : corect apparaît.

ceasurile două după miezul nopții. Colo, biroul în jurul căruia ne-am fugărit de atâtea ori ca niște copii râzând în hohote. Dincolo, cele două balconașe ale noastre în care am stat de atâtea ori spre a admira palatul Foscari, luminat de cele din urmă raze ale soarelui, și mișcarea gondolelor lunecând pe canal. [142]) Fiecare mobilă are suvenirul ei, fiecare colț are pentru noi povestea sa, cunoscută numai de noi doi. Fiecare fereastră ne înfățișează o imagine, un tablou. Sub una *Cântărețul de pe stradă* cânta barcarola noastră favorită; sub alta țipa, în fiecare dimineață, un copilaș firav și grațios, care surâdea N.(iniței). Dela cealaltă fereastră am văzut într'o zi un copil drăgălaș care trecea în gondolă și a cărui amintire a făcut să bată de atâtea ori inima N. In sfârșit, trebue sa ne despărțim de toate. Facem cea din urmă vizită celor trei odăi ale noastre și le părăsim cu negrăită părere de rău. Anunziata sarută mânile N. plângând cu sughițuri și ne roagă să n'o uităm dacă trecem vreodată prin Bolonia [143]) unde locuește (la hotelul D-lui Brun). Sărmana fată! ne urmează până la gondolă împreună cu Gaspar [144]) și sora sa, și ne urează drum bun cu lacrămi în ochi și în glas. In acea clipă apare lângă noi și gondolierul Benetto, care a servit pe Negri și familia lui în 1841. [145]) N.

---

142) *Cf.* aceste rânduri ale lui V. Alecsandri cu versurile lui Lamartine din Jocelyn. (epoca întâia: plecarea la seminar) și cu versurile din Harmonies poétiques et religieuses, poezia Milly ou la terre natale.

„Voila le banc rustique où s'asseyait mon père
La salle ou résonnait sa voix mâle et sévère
. . . .
Voilà les toits des chaumes où sa main attentive
. . . .
Là, mes soeurs folâtraient
Là. . . . . .
Voilà le peuplier qui. . . . . .

Intregul pasaj este străbătut de o susținută notă romantică. Vezi studiul nostru Vasile Alecsandri și Elena Negri Cap. III, paragraful Romantismului lui V. Alecsandri și Cap. IV, Influența scriitorilor francezi la V. Alecsandri (1845-1853)

143) **Bolonia**: oraș în Italia la S. W. de Veneția. In timpul Renașterii important centru al unei școale de pictură. Patria lui Galvani.

144) **Gaspar:** feciorul din casă, care l-a servit tot timpul la Veneția pe V. Alecsandri și Elena Negri.

145) **în 1841:** aluzie la prima călătorie în Italia făcută de Elena Negri și familia ei în 1841.

nait[433]) et lui donne de l'argent pr boire à notre santé. Sept. heures sonnent, notre gondole s'eloigne[434]) du perron et le palais Benzon disparait[435]) derrière nous dans l'obscurité.

Antonio prend la direction de la Giudecca ; nous longeons en silence le palais Foscari et après avoir traversé plusieurs canaux nous débouchons dans notre canal favori. La gondole flotte doucement à la surface de l'eau; les mouvemens[436]) sont lents et conformes à nos pensées. Tout est calme et obscurité autour de nous. Nous n'entendons que le bruit cadencé de la rame. Nous ne voyons à travers les glaces de la gondole qu'une brume blafarde laquelle[437]) semble plus loin[438]) unir le ciel à la terre. C'est notre dernière promenade à la Giudecca. N. pleure. Adieu la Giudecca. Nous retournons tristement vers la place St. Marc.

Le vent d'hiver siffle dans les cordages des vaisseaux que nous longeons. Les falots des rives jettent une lueur pâle et faible dans l'eau[439]) ; de petites vagues clapottent sur les flancs de la gondole. Notre silence n'est interrompu que par ces mots de N. :

Je quitte Venise à regret, car ici tu m'as donné plus de bonheur que je n'en ai jamais pu rever![440])

Nous doublons la douane avec sa superbe statue en bronze de la Fortune et nous descendons sur la Place St. Marc. Quelques promeneurs passent comme des ombres sous les arcades des Procuraties, mais la place et vide. Tout nous parait[441]) triste ce soir.

---

433) **reconnait :** vezi nota 307.
434) **s'eloigne :** corect **s'éloigne.**
435) **disparait :** vezi nota 182.
436) **mouvemens :** corect **mouvements.**
437) **laquelle :** pentru prima oară apare cu ortografie corectă
438) **plus loin :** românism. Corect **au loin.**
439) **dans l'eau :** corect **sur l'eau.**
440) **rever:** corect **rêver.**
441) **parait :** vezi nota 199.

îl recunoaşte şi î' dă bani să cinstească în sănătatea noastră. Bate ceasul şapte, gondola se depărtează de peron şi palatul Benzon se pierde în urma noastră în întuneric.

Antonio se îndreaptă spre Giudeca; trecem în tăcere de-a-lungul palatului Foscari şi după ce am străbătut mai multe canaluri, dăm în canalul nostru favorit. Gondola lunecă uşor pe faţa apei; mişcările sunt domoale şi pe potriva gândurilor noastre.

Degiur, împrejur, linişte peste tot şi întuneric. Nu auzim decât sgomotul cadenţat al vâslei. Nu se zăreşte prin ferestrele gondolei decât o ceaţă palâ care pare mai departe că uneşte cerul cu pământul, E cea din urmă plimbare a noastră pe Giudeca. N. plânge. Adio Giudecca! Ne întoarcem trişti spre piaţa San Marc. [146])

Un vânt de iarnă şueră printre odgoanele vaselor dealungul cărora trecem. Felinarele de pe maluri aruncă în apă o lumină palidă şi slabă; valurile vin să se sfarme în plesnet de coastele gondolei. Tacerea noastră nu este întreruptă decât de aceste cuvinte ale N.(iniţei) :

Parăsesc cu parere de rău Veneţia, căci aici mi-ai dat mai multă fericire decat am putut visa vreodată! [147]).

Apucăm pe lângă vama, cu minunata ei statue în bronz, Fortuna, şi coborîm în piaţa San Marc. Câţiva oameni cari se primblă trec ca nişte umbre sub arcadele Procuraţiilor, dar piaţa este

---

146) **Cf.** aceste rânduri şi urm. cu versurile lui Lamartine din **Le lac** sau paginile lui J. J. Rousseau din **La Nouvelle Héloïse.** (Promenade nocturne sur le lac de Genève). Vezi în acest sens studiul nostru introductiv **Vasile Alecsandri şi Elena Negri.** Cap. III paragraful **Romantismul lui V. Alecsandri şi** Cap. **IV Influenţa scriitorilor francezi la V. Alecsandri (1845—1853).**

147) **Cf.** aceste rânduri cu versurile lui Lamartine din **Le lac** :

„Un soir, t'en souvient-il ? nous voguions en silence ;
On n'entendait au loin, sur l'onde et sous les cieux,
Que le bruit des rameurs qui frappaient en cadence
Tes flots harmonieux".

„Tout à coup des accents inconnus à la terre
Du rivage charmé frappèrent les échos:
Le flot fut attentif, et la voix qui m'est chère
Laissa tomber ces mots".

Nous fesons [442]) quelques tours en admirant pr. la dernière fois la façade de la Basilique qui semble avoir été ciselée par Benvenuto Cellini, et N. se trouvant fatiguée nous allons nous reposer une demi-heure dans un petit café en attendant l'heure du depart [443]) de notre bateau.

Huit heures et demie sonnent ; nous fesons [444]) un tour sur notre chère Piazetta ; nous donnons un dernier coup d'oeil au feerique [445]) palais des Doges, et au pont des soupirs et nous remontons dans la gondole, tristes comme des exilés. Adieu donc St. Marc et la Piazetta.

Nous redescendons le Canal Grande à travers ses nombreux et magnifiques palais ; nous revoyons de loin les fenetres [446]) sombres de notre cher appartement au palais Benzon, et après avoir passé sous le Rialto, nous allons nous embarquer sur le bateau à vapeur qui doit partir dans une demi-heure. Antonio, notre brave gondolier, nous fait ses adieux en nous embrassant les mains et se perd bientot [447]) avec sa gondole dans les vapeurs de la nuit.

Tout ce qui nous a été cher et attaché pendant deux mois à Venise, hommes et choses, sont separés [448]) en ce moment de nous. Et c'est peut-être pour toujours ! Qui le sait ? Il ne nous reste plus qu' à sortir de Venise elle-même. En effet à 10h. le bateau se met en mouvement; et bientot [449]) notre Venise disparait [450]) comme un rêve derrière nous. Adieu donc à toi aussi notre Venise bien aimée [451]).

Certes il est impossible à deux coeurs jeunes et animés par un seul et même amour de sentir plus de douces émotions, plus

---

442, 444) **fesons:** vezi nota 13
443) **depart :** vezi nota 289.
445) **feerique :** corect **féerique.**
446) **fenetres :** vezi nota 426.
447, 449) **bientot :** vezi nota 26.
448) **sont separés:** corect **est séparé.**
450) **disparait :** vezi nota 182.
451) **bienaimée :** corect **bien-aimée.**

goală. Toate ne par triste în această seară. Facem câteva raite admirând pentru cea din urmă oară fațada bisericii, care, pare să fi fost dăltuită de Benvenutto Cellini [148]), și N. simțindu-se obosită, mergem să ne odihnim o giumătate de ceas într'o cafenea mică, așteptând oara plecării vaporului nostru.

Bate ceasul opt și giumătate. Mai dăm odată ocol scumpei noastre Piazetta; aruncăm o ultimă privire feericului palat al Dogilor, și către puntea suspinelor și ne suim din nou în gondolă, triști ca niște surghiuniți. Adio deci San Marc și Piazetta. [149])

Coborîm din nou pe Canal Grande printre numeroasele și minunatele sale palate; revidem de departe, învăluite în întuneric, ferestrele scumpului nostru apartament din palatul Benzon și dupăce am trecut pe sub Rialto, mergem să ne îmbarcăm pe vaporul care trebue să plece peste o giumătate de ceas. Antonio, gondolierul nostru de ispravă, își ia adio sărutându-ne mâinile și se pierde îndată cu gondola sa în aburii nopții.

Ne despărțim în această clipă de tot ce ne-a fost scump și drag timp de două luni la Veneția, oameni și lucruri. Și cine știe? poate pentru totdeauna! [150]). Nu ne mai rămâne decât să ieșim din Veneția. Intradevăr la ceasurile 10, vaporul se pune în mișcare, și în curând Veneția noastră se șterge în urmă, asemeni unui vis. Adio deci și ție, Veneție a noastră mult iubită!

Negreșit, este peste putință ca două inimi, tinere și însuflețite de același amor, să simtă emoții mai plăcute, mai multă ade-

---

148) Benvenutto Celini, gravor și statuar italian (1500—1571). Francisc I, regele Franței, l-a adus la curtea sa. Opere celebre: Perseu, Nimfa.

149) Tot acest pasaj este un exemplu viu de ceeace numesc romanticii „la nature état d'âme".

150) Cf. aceste rânduri cu versurile lui Lamartine din Le lac:

„Et quoi! n'en pourrons — nous fixer au moins la trace?
Quoi! passés pour jamais? quoi? tout entiers perdus?
Ce temps qui les donna, ce temps qui les efface.
Ne nous les rendra plus?

de bonheur veritable[452]) que ceux que nous avons connus pendant nos deux mois de sejour[453]) à Venise. Il est impossible à deux imaginations ardentes de puiser de plus delicieux[454]) souvenirs dans la vie, que ceux que nous avons recueillis dans le cours de notre solitude à deux. Il est impossible de créer un rêve plus beau que celui qui s'ést réalisé pr nous en quelques jours, et cependant tant N. que moi nous ne sommes jamais tombés dans la ridicule éxagération[455]) du sentiment. Nous moquant au contraire sans pitié de ceux qui croient aimer passionement[456]) en affectant des poses tragiques et en mettant dans leurs éxpréssions[457]) tout le ronflant burlesque du drame moderne nous nous sommes laissés aller doucement à notre vie délicieuse et à nos chères impressions, sans saubressauts, sans crispations sentimentales. Point de promeses entre nous d'amour éternel, jamais de serments, jamais d'emphatiques exclamations. Nous nous sommes aimés tout naturellement, nous avons parlé de notre amour en peu de mots, en peu de phrases, car ce qui est bien senti, s'exprime tout simplement. Tantot[458]) serieux[459]) comme des vieillards, nous avons causé sur la vie avec toute la froide impartialité de l'experience[460]). Tantot[461]) jouissant des privilèges de notre age[462]) nous avons envisagé le monde avec toutes les brillantes illusions de notre jeunesse. Tantot[461]) sceptiques jusqu'à l'étrême[464]) nous avons plongé le scapel de l'analyse au plus profond des choses et des sentiments avec l'impitoyable sangfroid de celui qui ne croit plus à rien. Tantot[465]), et la plupart du tems,[465*]) enfants, nous sommes remontés à cet âge de facilités et

452) **veritable** : vezi nota 41.
453) **sejour** : vezi nota 36
454) **delicieux** : vezi nota 104.
455) **éxagération**: corect **exagération**.
456) **passionement** : corect **passionnément**.
457) **éxpréssions**: corect **expressions**.
458, 461, 463, 465) **tantot**: corect **tantôt**.
459) **seriux** : vezi nota 269.
460) **experience** : corect **expérience**.
462) **age**: corect **âge**.
464) **éxtrême**: corect **extrême**.
465*) **tems** : vezi nota 13.

ărată fericire, ca acelea pe care le-am simţit în timpul celor două luni ale noastre de şedere la Veneţia [151]). Este peste putinţă ca două imaginaţii înflăcărate să poată culege amintiri mai plăcute din vieaţă ca acelea pe care le-am cules în singurătatea noastră în doi. Este peste putinţă de a făuri un vis mai frumos ca acela care s'a împlinit pentru noi în câteva zile, şi totuşi atât N: cât şi eu nu am căzut niciodată în ridicole exagerări de simţământ. Dimpotrivă, bătându-ne joc fără cruţare de cei ce cred că iubesc pătimaş, luând poze tragice şi punând în exprimarea lor tot sforăitul burlesc al dramei moderne, ne-am scumpe, fără schimbări neaşteptate, fără crispări sentimentale. lăsat purtaţi agale de vieaţa noastră lină şi de impresiile noastre Fără vre-o făgăduinţă între noi de etern amor, fără să facem vre-odată giurăminte, fără exclamaţii pline de îngâmfare, ne-am iubit firesc cu totul am vorbit despre amorul nostru în câteva cuvinte în câteva fraze, căci ce e adânc simţit se spune simplu de tot. Uneori, serioşi ca nişte bătrâni, am vorbit despre vieaţă cu nepărtinirea rece a experienţii. Alteori, bucurându-ne de darul privilegiat al vârstei, am privit lumea în lumina scânteietoarelor iluzii ale tinereţii noastre. Sau uneori plin de îndoială fără margini, am împlântat scalpelul analizei în miezul lucrurilor şi al simţămintelor, fără milă, cu sângele rece a celui ce nu mai crede în nimic. Alteori, şi aproape totdeauna, cu suflete de copii, ne-am întors spre acea vârstă sglobie şi plină de desmierdări, uitând de lume şi de

---

151) Pasajul acesta arată sensibilitatea profundă a lui Vasile Alecsandri, care nu cade însă în dulcegăria specifică scriitorilor români din acea epocă influenţaţi de oh !-urile şi ah !-urile lăutăreşti.

Spirit superior poetul nu uită nicio clipă să-şi exercite puterea de auto-control şi să elimine tot ce ar fi putut fi socotit explozie ridicolă de sentimentalism.

Simţul critic îl îndeamnă să păstreze continuu echilibrul necesar, chiar în mijlocul vârtejurilor pasionale cele mai aprinse. Poate această atitudine inhibitorie a făcut pe unii să creadă într'o aşa zisă superficialitate afectivă a lui Vasile Alecsandri.

Incă odată subliniem eroarea unui asemenea păreri despre poet şi relevăm din nou ce preţios izvor de cunoaştere a intimităţii sale sufleteşti oferă prezentul „Jurnal".

de caresses, oubliant le monde et le tems[465*] et nous livrant ensemble aux folies les plus gaies et les plus éxtravagantes[466]. Courses joyeuses, étourderies enfantines, grands éclats de rire, discussions serieuses[467], scépticisme[468], caresses d'amour, toutes ces scènes se sont succedées[469], coudayées, melées[470] sans s'influencer en aucune façon, car notre amour a eté toujours là present[471] à tout et nous rappelant à lui avec sa voix irresistible[472].

Voilà comment nous avons vécu et aimé pendant ces deux mois. Voilà comment nous nous sommes connus et compris[473] qu'avec nos caractères nous serons[474] partout heureux, tant que nous serons[475] ensemble.

P. S. Une de nos occupations les plus chères, dans les premiers jours de notre sejour[476] au palais Benzon, a été la lecture et la mise en ordre de notre correspondance. Occupation adorable dans la quelle[477] nous avons puisé les plus douces sensations en relisant, lettre par lettre, l'histoire de notre amour et des faits particuliers qui le caracterisent et qui en font un amour tout à fait à part. N: est entierement depeinte[478] dans ses lettres: admirable de noblesse, de grâces et de sentiments vrais[479].

Aveu — Ma conscience m'oblige à avouer que si les premières

---

465) **tems :** vezi nota 13.

466 **éxtravagantes:** corect **extravagantes.**

467) **serieuses :** vezi nota 419.

468) **scepticisme:** corect **scepticisme.**

469) **se sont succedées :** necorect. Se nu poate să fie în acelaşi timp complement indirect a lui **succéder** şi complement direct a lui **coudoyer.**

470) **melées:** corect **mêlées.**

471) **present:** corect **présent.**

472) **irresistible :** corect **irrésistible.**

473) **nous nous sommes connus et compris :** necorect. Corect ar fi: **Comment nous sommes connus et comment nous avons compris.**

474, 475) **nous serons :** necorect. Concordanţa timpurilor la indicativ cere condiţionalul pentru a exprima o acţiune viitoare, corect : **nous serions**

476) **sejour :** vezi nota 36.

477) **la quelle :** vezi nota 66.

478) **entierement depeinte :** corect **entièrement dépeinte.**

479) slab exprimat: preferabil **elle y paraît admirable...**

vieață, lăsându-ne împreună pradă nebuniilor celor mai voioase și celor mai neașteptate [152]).

Prmblări [152*]) pline de voie bună, toane copilărești, hohote de râs, discuții serioase, neîncredere, mângâieli de dragoste, scenele acestea toate s'au depănat una după alta, s'au perindat împreună, s'au amestecat, fără să se încalce între ele, căci amorul nostru a fost mereu de față și printre toate, chemându-ne la el cu glasul lui căruia nu i te puteai împotrivi.

Iată cum am trăit și ne-am iubit în timpul acestor două luni.

Iată cum ne-am cunoscut N. și cu mine și cum am înțeles că vom fi oriunde fericiți, cu o fire ca a noastră și tot timpul cât vom fi împreună [153]).

P. S. Una din ocupațiile noastre cele mai dragi în primele zile ale șederii în Palatul Benzon a fost lectura și punerea în ordine a corespondenții noastre. Prilej nespus de scump, în care am cules cele mai dulci simțiri, recitind scrisoare cu scrisoare, povestea amorului nostru și întâmplărilor lui caracteristice, care fac din el un amor ca al nimănui altuia.

N. trăește [153*]) întreagă în scrisorile sale, ca o minune de noblețe, de farmec și de simțăminte adevărate.

Mărturisire. — Cugetul meu mă silește [154]) să mărturisesc

---

152) Aceste randuri sunt un exemplu viu de ceeace... spiritul clasic ponderat și echilibrat al lui V Alecsandri reprezenta ca atitudine antiromantică Satira exagerarilor, lamentațiilor și prea raspânditului „étalage du moi", își găsesc la V. Alecsadri nota justa. Naturalul, simplul, firescul, iata elementele clasicismului lui V. Alecsandri.

152 *) **plimbari** : cuvânt de obiceiu întrebuințat de Vasile Alecsandri pentru **plimbare.** De exemplu : Don Pedro raspunde pentru noi că sântem nobili englezi cari am venit la Tetuan în **primblare.**

— In **primblare** ? fară nici o afacere de negoț ? **replică** Pașa, țintind asupra noastră niște ochi marunți dar vicleni". (Vasile Alecsandri : **Călătorie în Africa** p. 171 ed. cit.)

153) **Cf.** rândurile acestea ale lui V. Alecsandri cu paginile din **Manon Lescaut** al lui L'abbé Prévost (Vezi studiul nostru **Vasile Alecsandri și Elena Negri** Cap. IV **Influența scriitorilor francezi asupra lui V. Alecsandri.**

153 *) **trăește** : mult mai evocator este se **întruchipează.**

154) **silește** : s'ar putea traduce și **îmi spune.**

confitures que N: a faites ont été manquées à cause de la chaleur trop vive du charbon et de la forme du vase... etc., en revanche les confitures de cédrat qu'elle a confectionnées en dernier lieu ont été éxcellentes[480]... grace[481] (à la fleur d'orange que j'ai choisie moi, en ville. Et la preuve à[482] cela, c'est qu'elles ont disparu en très peu de jours à notre grand regret. Je fais cet aveu, non que je sois mu en ce moment par une velleité[483] de flatterie envers N. ; mais afin de constater un talent de plus parmi ceux que je lui ai dejà[484] reconnus dans les affaires de menage[485]).

Enumerations[486] *des talents de N: connus de moi jusqu'à present*[487] *jour du mois de Nov. 1846.*

1⁰ — Elle sait faire du café turc excellent avec le caimac obligé[488]

2⁰ — Des confitures delicieuses[489] quand le feu n'est pas trop vif et que le vase est convenable à[490] l'opération... et surtout quand je m'en mèle.

3⁰ —De la pâte de riz pour le blanchissage du linge fin.

4⁰ — Divers médicaments d'un effet certain pour guerir[491] en 24 heures.

5⁰ — De la pommade plus éfficace[492] que celle qui fait pousser ses cheveux jusque sur les pavés... *quand l'huile de laurier est fraiche*[493]).

---

480) **éxcellentes:** corect **excellentes**
481) **grace:** corect: **grâce.**
482) **à cela:** corect **de cela.**
483) **velleité:** corect **velléité.**
484) **dejà :** vezi nota 147.
485) **menage :** vezi nota 118.
486) **enumerations:** corect **enumérations.**
487) **present:** corect **présent.**
488) **obligé** necorect. Corect **obligatoire.**
489) **delicieuses :** vezi nota 114.
490) **convenable à :** necorect. Corect **convenable pour.**
491) **guerir:** corect **guérir.**
492) **éfficace:** corect **efficace.**
493) **fraiche:** corect **fraîche.**

că dacă dulceaţa [154 *]) dintâiu făcută de N. a dat greş din pricina văpăii prea mari a cărbunilor şi vasului nepotrivit, în schimb dulceaţa de chitra, pe care a făcut-o în vremea din urmă, a fost minunată, datorita floarei de portocal aleasă de mine în oraş. Şi cea mai bună dovadă e că s'a isprăvit [155]) numai în câteva zile spre marea noastră părere de rău. Fac mărturisirea aceaşta nu pentruca m'ar îndemna în aceste clipe vreo dorinţă de a o măguli pe N., ci pentru a-i recunoaşte încă un talent pe lângă cele ce i le descoperisem până acum, în treburile gospodăriei.

Numărarea talentelor N. cunoscute de mine până în ziua de azi, din luna lui Noemvrie 1846.

1⁰ — Ştie să facă cafè [155*]) turcească minunată, cu caimacul cuvenit.

2⁰ — Dulceaţă foarte gustoasă, când focul nu-i prea iute şi cand vasul este potrivit pentru aşa ceva... şi mai ales când mă amestec şi eu.

3⁰ — Crohmală [156]) de orez pentru spălatul albiturilor fine.

4⁰ — Osebite [157]) fleacuri cu efecte sigure pentru a te vindeca în 24 de oare.

5⁰ — Alifie cu mai mult efect, decât aceea care face să crească părul chiar pe caldarâm... *când oloiul de dafin este proaspăt.*

154) **dulceaţa**: Vasile Alecsandri întrebuinţeaza deseori cuvântul dulceţ, un moldovenism.

De exemplu: „Dupa dat se aduce o masă cu tablale pline de nuci uscate, de turte azamii şi de **dulceţi** de harbuz" (Vasile Alecsandri: **Călătoria în Africa** p. 140 ed. Scrisul Românesc, colecţia „„Clasicii români comentaţi").

155) **isprăvit**: s'ar mai putea spune **gătit**, care este un moldvenism.

155*) **cafe**: de obiceiu Vasile Alecsadri întrebuinţeaza pentru cafea cuvântul **cafè**, un moldovenism des întalnit la poet. De exemplu: „Numai un singur om pe lume era în stare să facă asemine **cafè**. şi acel om trebuia să fie Abdalah-Osman de care îmi vorbise Dicson la Constantinopoli" (Vasile Alecsandri: **Calătoria în Africa** p. 21 ed. Scrisul Românesc, Colecţia „Clasicii români comentaţi"). Sau:

— Dacă eşti Abdalah-Osman şi cunoşti pe Dicson-Bei, eată o pereche de metanii de calembec ce m'a însărcinat amicul nostru ca să le aduc, ca un suvenir pentru minunata cafe ce o băut la d-ta", (**op. cit.** p. 21, ed „Scrisul Românesc").

156) **Crohmala**: moldov. **scrobeala** (din germ. **Kraftmehl**).

157) **osebite**: moldov. pentru diferite.

6⁰ — Elle sait tricoter des bourses avec une lenteur qui ferait envie aux chemins de fer de l'Autriche.

7⁰ — Elle arrange la salade avec un talent superieur[494]) à celui de Costaky; chose constatée par celui-ci, mais victorieusement avoué[495]) par le plaisir que N: trouve à manger ses chef-d'oeuvres.

2⁰ — Elle est si savante en mathématiquès qu'elle a trouvé que 6 fois 0 font 6 et que 21 plus 1 font 8.

Il est vrai d'ajouter, que reconnaissant d'elle même son erreur, elle s'est reprise en me disant : *parole d'honneur que j'ai voulu dire que 21 plus 1 fesaient*[496]) *28. La langue m'a tourné*[497]).

9⁰ — Tujours à propos de langue tournée, elle m'a appris une foule de dictons et de proverbes moldaves. par ex.: *casă potcovită joacă pe masă şindrilită*[498]).

10⁰ — Elle a commis un fait de lèse- *tragedie*[499]) sans que *l'amour-propre* en ait souffert.

Pendant une de nos promenades en gondole Antonio nous a montré le palais que Lord Byron a occupé à Venise et qui est situé sur la même ligne que le palais Benzon du côté des Foscaris. A ce nom, tous mes doutes sur moi-méme[500]) sont revenus me decourager[501]) touchant mon avenir. N: a été admirable comme toujours pr. moi en cette circonstance. Elle m'a dit des paroles si douces, et si encourageantes que mes idées se sont calmées sant éfort[502]) et que je repris ma gaieté à l'instant. C'était le soir du 27 7-bre.

En partant de Venise nous avons emportés[503]) deux petits poignards antiques en fer ciselé, les quels nous donnent certains airs fort terribles et non moins comiques à la fois.

---

494) superieur : corect supérieur.

495) avoué : necorect, lipsă de acord. Corect avouée sau mai degraba proclamée.

496) fesaient: vezi nota 13.

497) la langue m'a tourné: corect la langue m'a fourché.

498) proverb scris în limba română şi cu litere cirilice.

499) tragedie : corect tragédie

500) moi-méme : corect moi-même.

501) decourager : corect dêcourager.

502) éffort : corect effort.

503) emportés : corect emporté.

6⁰ — Ştie să împletească pungi cu o încetineală pe care ar pismui-o [158]) chiar drumurile de fier [159]) din Austria [159*]).

7⁰ — Face salată cu mai mult talent decât Costaky [160]); lucru negat de acesta dar triumfal mărturisit de pofta ce o are N oridecâteori se înfruptă din capodoperile sale.

8⁰ — Cunoaşte aşa de bine matematicile încât a găsit că 6 ori 0 fac 6 şi că 21 plus 1 fac 8.

Trebue să adaog, ce-i drept, că recunoscându-şi singură greşala, s'a îndreptat spunând: *pe cuvânt de onoare că am vrut să pun că 21 plus 1 fac 28. M'a luat gura pe dinainte.*

9⁰ — Tot despre luatul gurii pe dinainte, ea m'a învăţat o mulţime de zicale şi proverbe moldoveneşti: de ex.: *Casă potcovită pe masă şindrilită.*

10⁰ — A comis un fapt de les-*tragedie* fără ca *amoru-i propriu* să fi suferit. [161])

In timpul uneia din primblările noastre cu gondola, Antonio ne-a arătat palatul pe care Lord Byron [162]) l-a ocupat la Veneţia şi care e pe aceeaşi parte cu palatutl Benzon, dinspre Foscari. La auzul acestui nume mi s'au redeşteptat toate îndoelile ce le-am avut despre mine, pentru a mă nelinişti în privinţa viitorului meu. Şi cu acest prilej N. a fost minunată, ca totdeauna, pentru mine. Mi-a spus vorbe atât de dulci şi cu atâta îmbărbătare, că toate gândurile-mi s'au potolit fără mult chin şi numaidecât mi-am regăsit veselia. Asta, în seara zilei de 27 Sept.

La plecarea din Veneţia, am luat cu noi două mici pumnale [162*]) antice din fier lucrat, cari ne dau un aer fioros, s'ar zice, şi comic totodată.

---

158) ar pismui-o: s'ar mai putea spune: ar plesni de necaz.

159) drumurile de fier: pentru tren.

159 *) Humor cu accente de ironie la adresa Austriecilor, adesea întâlnit în „Jurnal"-ul de faţă. Vezi în acest sens studiul nostru introductiv **Vasile Alecsandri şi Elena Negri**, Cap. III paragraful **Humorul lui Vasile Alecsandri**.

160) **Costaky**: Costache Negri, fratele Elenei Negri.

161) Toată această enumerare făcută cu atât spirit, pune în lumină humorul lui V. Alecsandri. Vezi în această privinţă studiul nostru **Vasile Alecsandri şi Elena Negri**. Cap. III, paragraful **Humorul lui V. Alecsandri**.

162) **Lord Byron**: vezi nota 91. Amintire romantică. Vezi deasemenea studiul introductiv Cap. III paragraful **Romantismul lui V. Alecsandri**.

162 *) **mici pumnale**: amintire romantică.

12 Nov: 1846

Le petit bateau à vapeur, d'Archiduchesse Sofie [504]) qui doit nous transporter à Trieste, n'étant que de la force de 50 chevaux, et de plus nullement solide ; En outre le capitaine n'en ayant pris le commandament que depuis deux jours seulement ;Enfin le Sirroco (que nous avons entendu N: et moi, bruire sourdement sur la plage du Lido quelques jours auparavant), le Sirroco soufflant avec force, et l'Adriatique se trouvant très agitée, nous jettons [505]) l'ancre à l'entrée du port de Venise et nous y passons toute la nuit. Après avoir couché N: dans la petite cabine je monte sur le pont pour appercevoir [506]) encore une fois Venise, mais je ne vois plus qu'une lueur pale [507]) sur le ciel du côte dela place St. Marc.

Le lendemain à 5 h: du matin nous nous mettons en route par un vent très violent et par une mer très agitée. Le bateau à vapeur peut à peine tenir la mer et avancer : il est balotté [507]) en tous sens comme une coquille de noix. Les voyageurs commencent à se plaindre du mal de mer; les dames surtout en souffrent d'une manière si indiscrète que N: est forcée de quitter sa cabine pour monter sur le pont. Elle est très bien portante pendant toute la traversée, tandisque moi j'éprouve tout-à coup des vertiges et me sens pris comme les autres mortels du desagréable mal de mer. Nous restons tous les deux blottis sur le pont, régardant [508]) les vagues qui viennent soulever notre navire, et les bateaux pecheurs [509]) que nous cotoyons à petite distance; N: riant et plaisantant sans ressentir la moindre peur malgré les craintes visibles du capitaine, helas [510]) et moi grimaçant sous mon malaise. Enfin 24 h: après notre depart [511]) de Venise nous arrivons dans le port de Trièste [512]) à la grande satisfaction de tous les

504) **Sofie:** corect **Sophie.**
505) **jettons:** corect **jetons.**
506) **appercevoir:** vezi nota 47.
507) **pale :** corect **pâle**
507 *) **balotté :** corect **ballotté.**
508) **régardant:** corect **regardant.**
509) **pecheurs :** corect **pêcheurs.**
510) **helas:** corect **hélas.**
511) **depart :** vezi nota 289.
512) **Trièste :** corect **Trieste.**

12 Nov. 1846.

Vaporaşul Arhiducesa Sofia, care trebue să ne ducă la Triest. neavând decât 50 cai putere, şi mai mult încă, fiind subred; pe lânga aceasta, căpitanul neluând comanda decât de două zile; în sfârşit Sirroco-ul [163]) (pe care l-am auzit N. şi cu mine, făcând sgomot pe înfundate, pe plaja dela Lido, cu câteva zile înainte) Siroco-ul suflând cu putere şi Adriatica fiind foarte înfuriată, ancorăm la intrarea portului Veneţiei şi petrecem acolo toată noapte.

Dupăce am culcat pe N. într'o cabină mititică, mă sui pe punte pentru a mai zări încă odată Veneţia, dar nu văd pe cer decât o licărire palidă dinspre piaţa San Marc.

A doua zi pe la 5 ceasuri dimineaţă pornim la drum pe un vânt aprig şi pe o mare înfuriată. Vaporul abia poate ţine piept mării şi abia se mai mişcă, fiind aruncat de colo până colo ca o coaja de nucă. Calătorii încep să se plângă de răul de mare [163*]) mai ales cucoanele şi-l stăpânesc aşa de puţin şi îl arată aşa de în văzul tuturor, că N. este nevoită să iasă din cabină şi să se urce pe punte. Ea nu are nimic în tot timpul călătoriei, pe când eu simt deodată ameţeli şi mă văd cuprins, ca şi ceilalţi muritori de displăcutul rău de mare. Stăm amândoi ghemuiţi pe punte uitându-ne la talazurile care sgudue vaporul nostru şi corăbiile pescăreşti pe lângă care trecem foarte aproape; N. râzând şi glumind fară să simtă nici cea mai mică temere cu toate îngrijorările făţişe ale căpitanului, şi eu, vai de mine, schimonosindu-mă de răul ce mă apucase. In sfârşit, după 24 de oare dela plecarea noastră din Veneţia, agiungem în portul Triest spre marea mulţumire a tuturor călătorilor ş' mai ales a căpitanului, care ne încredinţează că am

---

163) **Sirroco:** ortog. corecta **Siroco** sau **Sirocco:** nume dat unui vânt fierbinte, care sufla dinspre sud-est pe Mediterana, pe coastele Africei, şi care turbură adesea apele Mării Adriatice.

163) **răul de mare** : Vasile Alecsandri întrebuinţeaza adesea pentru a exprima această idee : **boala mărei.** De exemplu :

„Un Arab de la Fez care călătoreşte cu noi, pătimeşte de **boala marei** şi se vaetă, invocând pe Allah !" (Vasile Alecsandri : **Călătoria în Africa** p. 50. ed. cit.).

passagers et particulièrement du capitaine lequel nous assure avoir échappé cette-fois au voyage le plus difficile et le plus dangereux qu'il ait jamais fait dans ses voyages au long cours. Pour un trajet de huit heures nous en avons mis vingt quatre.

Le 13 à 11 h: du soir nous descendons à l'hotel [513]) du Prince Metternich. Le garçon nous reconnait [514]) et nous procure deux excellentes chambres; mais comme nous n'avons rien mangé pendant toute la traversée, qu'en outre mon appetit [515]) s'est ouvert à la suite du mal de mer, nous nous fesons [516]) servir un copieux diner [517]) le quel [518]) nous donne à tous deux des indigestions [519]). N: qui a été si bien portante en voyage se trouve tout-à-coup seriousement [520]) indisposée et souffre continuellement pendant les deux jours de notre halte à Trièste [521]). Mais elle a une qualité excellente celle de ne jamais se laisser abattre par la maladie et de la dompter au contraire de manière à pouvoir toujours se remettre en route. En effet le 15 Nov: à 10 h: du matin, après avoir éxpédié [522]) nos deux caisses, l'une à Galatz par le canal de Mr. Planger, et l'autre à Naples par celui des frères Baumgarten et Sancowitz, nous montons dans le Eilwagen [523]) qui part pour Gratz. Nous fesons [524]) gaiement la montée de la superbe chaussée qui serpente en zig zag sur la montagne de Trièste [525]) nous regardons le magnifique panorama qui s'étend à nos pieds avec ses étages de vignes, de jardins, de terrasses et de maisons de campagne, avec la belle ville de Trièste [525*]) et son port au fond

---

513) **l'hotel:** vezi nota 16.
514) **reconnaît :** vezi nota 307.
515) **appetit:** corect **appétit.**
516) **fesons:** vezi nota 13.
517) **dîner:** corect **dîner.**
518) **le lequel :** vezi nota 66.
519) **indigestions:** corect **indigestion.**
520) **serieusement:** corect **sérieusement.**
521) **Trièste :** corect **Trieste.**
522) **éxpédié :** corect **expédié.**
523) scris în limba germană cu caractere gotice. Probabil a vrut să scrie **Eilwagon:** diligenţă.
524) **fesons:** vezi nota 13.
525, 525 *) **Trièste :** vezi nota 521

scăpat de data aceasta din călătoria cea mai grea şi mai primejdioasă pe care a făcut-o vreodată în lungile sale drumuri. Pentru o traversare de opt ceasuri ne-au trebuit două zeci şi patru. In ziua de 13, la oarele 11 seara, tragem la hotelul „Prince Metternich"[164]). Feciorul ne recunoaşte şi ne face rost de două camere minunate; dar cum nu am mâncat nimic în tot timpul călătoriei şi cum pof a ni se deschisese şi mai mult de pe urma răului de mare, cerem să ni se servească o cină îmbelşugată. care ne cade greu la stomac [165]), amândorura. N. care s'a ţinut atât de bine tot timpul călătoriei se simte dintr'odată rău de tot şi suferă întruna în cursul celor două zile cât stăm la Triest. Are însă o însuşire minunată, aceea de a nu se lăsa niciodată doborâtă de boală ci, dimpotrivă, o stăpâneşte[166]) aşa de bine, că poate întotdeauna porni din nou la drum. Intradevăr, în ziua de 15 Nov. la oarele 10 dimineaţa, dupăce am expediat cele două lăzi ale noastre, una la Galaţi cu agiutorul D-lui Planger [167]) si cealaltă la Neapole prin grija fraţilor Baumgarten [168]) şi Sancovici [169]), ne suim în diligenţa care pleacă spre Gratz. Urcăm plini de voie bună fermecătorul drum în zig-zag pe muntele Triest, privim măreaţa panoramă care se aşterne la picioarele noastre arătându-ne. unele sub altele, vii, grădini, terase şi case de ţară, cu frumosul oraş Triest şi portul său în fund, şi cu marea Adriatică în depărtare. Ne îndreptăm privirile spre Veneţia, dar deodată drumul coteşte la dreapta, astfel că pier toate din faţa ochilor noştri, şi ne trezim într'un ţinut stâncos,

---

164) **„Prince Metternich"**: vezi nota 13.

165) **ne cade greu la stomac**: expresie românească pentru neologismul indigestie.

166) **o stăpâneşte**: am tradus infinitivul cu un mod personal, deoarece se potriveşte mai bine spiritului limbii româneşti.

167) **Planger**: probabil un negustor de agenţie, comision şi transport din Veneţia.

168) **Baumgarten** : idem.

169) **Sancovici** : idem Probabil însă **Iancovici**.

et la mer Adriatique au loin. Nous pretons [526]) surtout nos regards dans la direction de Venise et bientot [527]) le chemin tournant à droite, tout disparait [528]) à nos yeux, et nous nous trouvons dans un pays rocailleux, bordé au loin par les montagnes de l'Illyrie et de la Styrie. N: souffre toujours un peu, et je crains qu'elle ne prenne froid, car nous entrons déjà dans les neiges, mais elle est plus aguerrie que moi. Le soir nous arrivons à Laïbach pour souper, et N: me montre le garçon — phenomène [529]) (il écorche le français) qu'elle a traité d'imbecille [530]) en bon français lors de son passage dans cette ville au commencement de 7-bre. Le lendemain 16 Nov: à 9 h: du matin, la diligence s'arrète à Cilly, dans la cour des chemins de fer, et deux heures après, nous nous embarquons dans le vagon des 1-res pour nous convaincre par nous mêmes de l'importance que le mot *Lanxsam* [531]) occupe en Autriche, jusque dans les chemins de fer. Ceux-ci ne vont prèsque [532]) pas plus vite que les diligences ordinaires, mes les Autrichiens croient voyager avec la rapidité de la pensee. Je suis d'accord si l'on entend par cette vitesse celle de leurs pensées à eux. Nous traversons un pays magnifique, très peuplé, et parfaitement bien cultivé; l'aisance générale du peuple frappe partout et nous fait voir aussi le bon côté du gouvernement de ce pays en ce qui concerne le materiel [533]) de la vie.

Le même jour à 3½ h: de l'après midi nous prenons possession d'une chambre à l'hotel [534]) de Conrad Dornbuch (zur Stadt Triest) [535]) à Gratz. Nous restons deux jours dans cette ville, pen-

---

526) **pretons :** preferabil **tournons.**
527) **bientot :** vezi nota 26.
528) **disparait :** vezi nota 182.
529) **phenomène :** corect **phénomene.**
530) **imbecille:** corect **imbécile.**
531) **Lanxsam :** transcriere necorect a cuvântului german **lang'sam** — încet.
532) **prèsque :** corect **presque.**
533) **materiel:** corect **matériel.**
534) **l'hotel :** vezi nota 16.
535) scriere amestecată când cu caractere gotice, când cu latine. Orto ra fie necorectă.

încongiurat de munții Iliriei [170]) și Stiriei [171]). N. tot mai suferă puțin și mi-e teamă să nu răcească, căci intrăm acum pe plaiul zăpezilor, dar ea e mult mai oțelită decât mine. Seara agiungem la Laïbach [172]) unde luăm masa și N: îmi arată un fecior-minune (care o rupe puțin pe franțuzește) și pe care l-a făcut „nătărău" în cea mai curată franțuzească, în cursul trecerii sale prin acest oraș, la începutul lui Sept. — A doua zi 16 Nov. la ceasurile 9 dim. diligența se oprește la Cilly [173]), în curtea stației de cale ferată, și peste două ceasuri ne și suim într'un vagon de clasa întâia, pentru a simți pe seama noastră ce însemnătate (deosebită) are cuvântul *Lanxsam* în Austria până și la drumurile de fier. Nu agiungi mai răpide cu acestea decât cu diligențele obișnuite, dar Austriecilor li se pare că merg cu iuțeala gândului. Sunt de aceiași părere, dacă această iuțeală e, bineînțeles, aceea a gândurilor lor [174]). Trecem dealungul unui ținut minunat, cu mulți locuitori, și lucrat cum nu se poate mai bine; îndestularea obștească a poporului ne sare pretutindeni în ochi, făcându-ne să videm și partea bună a ocârmuirii din țara aceasta, în privința celor trebuitoare traiului [174*]).

Tot în aceiași zi pe la oarele 3½ după amiază punem mâna pe o cameră ca lumea la hotelul Conrad Dornbuch (zur Stadt Triest) [175]) din Gratz. Rămânem două zile în acest oraș, zile în

---

170) **Iliriei**: Iliria, ținut muntos al imperiului Austro-Ungar, pe malul oriental al Adriaticei, astăzi împărțit între Italia și Jugoslavia. In 1816, Austria a făcut din el un regat, care a dăinuit până în anul 1840.

171) **Stiriei** : Stiria, ținut în Austria, capitala Gratz.

172) **Laïbach** : oraș în ținutul Stiriei.

173) **Cilly**: oraș în ținutul Stiriei.

174) **aceea a gândurilor lor**: rânduri în care se poate vedea humorul lui V. Alecsandri și nota satirică a poetului la adresa Austriecilor. Vezi în această privință studiul introductiv. Cap. III, paragraful **Humorul lui V. Alecsandri.**

174 *) Poetul avea desigur prezente sub ochi stările de lucruri din Principate, când face aceste constatări referitoare la vieața economică și socială înfloritoare din acele regiuni ale Austriei. Fără să o spună direct, așa cum de altfel o face cu altă ocazie (vezi **Buchetiera din Florența**) dar într'un alt domeniu, tristețea lui se subînțelege, căci comparția pe care neapărat va fi făcut-o poetul, ca și Dinicu Golescu și Ion Codru Drăgușanu, nu era deloc în favoarea țărilor noastre.

175) **zur Stadt Triest** : vezi nota 13.

dant les quels [536]) N: souffre beaucoup d'une quinte, qui lui brise la poitrine. Elle a des maux de tête insuportables, cependant comme toujours le courage ne l'abandonne nullement, tandisque moi en la voyant se torturer ainsi je me désole et je perds la tête. Malgré sa faiblesse N: est prète [537]) à repartir le 18 Nov: au soir pr. Vienne. Je vais retenir sa place au bureau des chemins de fer et je n'y trouve aucun employé. Ils sont tous à diner [538]).

Je me rends de là au bureau des diligences pour [prendre] m'y inscrire pr. Salzburg [539]); personne. Ici encore on est à diner [540]). Le lendemain mêmes courses, mêmes reponses [541]). Les employés des deux bureaux sont toujours à diner [542]). Decidement [543]) ils ne font que manger ces malheureux. Je cours à la police pr. les passeports... la police est absente, elle dine [544]). Je deviendrai furieux si ces incidents burlesques me fesaient [545]) rire comme un fou. Force m'est patienter jusqu'a ce que ces M-rs aient fini de se bourrer et je me promène en attendant sur les glacis fesant [546]) mille reflexions [547]) psychologiques sur les Allemands par rapport à [548]) leurs insatiables éstomacs [549]).

L'éstomac [550]) d'un Autrichien *surtout* est une meule sous laquelle son coeur et son inteligence sont réduits en une patte [551]) incoherente [552]) et indigestive [553]). Cette pâte humectée de bierre s'appelle: K. K. oestereihiches Hunsgemeins Kerl [554]).

---

536) **les quels** : vezi nota 68.
537) **prète** : corect **prête**.
538) **diner** : vezi nota 517.
539) **Salzburg**: scriere necorectă pentru limba franceza. Corect **Salzbourg**
540, 542, 544, 555) **diner** : vezi nota 517.
541) **reponses** : corect **réponses**
543) **decidement** : vezi nota 412.
545, 546) **fesaient** : vezi nota 13.
547) **reflexions** : corect **réflexions**
548) **par rapport à** : corect **se rapportant à**
549, 550) **éstomac** : corect **estomac**
551) **patte** : corect **pâte**
552) **incorehente** : corect **incohérente**
553) **indigestive** : barbarism
554) **k. k. oestereihiches Hunsgemeins Kerl** : vezi nota 176 dela versiunea românească.

care N: e chinuită întruna de o tusă ce-i sparge pieptul. Are dureri de cap grozave, totuşi ca întotdeauna nu o părăseşte de fel curagiul, pe când eu văzând-o canonindu-se astfel, mă mâhnesc peste măsură şi mă pierd cu firea. Cu toată slăbiciunea ei, N: este gata iarăşi de drum, la 18 Nov. seara, spre Viena. Mă duc să-i opresc un loc, la biroul de căi ferate, dar nu găsesc acolo niciun funcţionar. Au plecat toţi la masă. Mă duc de acolo la staţia de diligenţe ca să mă înscriu pentru Salzburg; iarăşi nimeni. Tot plecaţi la masă.

A doua zi aceleaşi drumuri, aceleaşi răspunsuri. Funcţionarii celor două birouri sunt mereu la masă. Cu siguranţă că nenorociţii aceştia nu fac nimic altceva decât să mănânce. Alerg la poliţie: tot plecaţi la masă. Mi-aşi ieşi din fire dacă aceste întâmplări caraghioase nu m'ar face să râd, ca un nebun. Trebue deci să rabd până când Domnii aceştia se vor fi îndopat destul şi în aşteptare mă plimb pe un urcuş, depănând sute de gânduri cu privire la zidirea sufleteasca a Nemţilor, în legătură cu nesăţioasele lor pântece.

Stomacul unui Austriac *în deosebi* este ca o piatră de moară ce le preface sufletul şi mintea într'un nedesluşit aluat ce nu se poate înghiţi. Acest aluat stropit cu bere se numeşte K. K. oesteıeihiches Hunsgemeins Kerl[176]).

---

176) **K. K.** *oestereihiches Hunsgemeins* **Kerl** : traducerea în limba română ar echivala cu : un „porc de câine" austriac, cezaro-crăesc.

Şi cu acest prilej Vasile Alecsandri nu uită să administreze din nou Nemţilor doza de ironie obişnuită. Inclinaţiile lor spre satisfacţiile pântecului şi cu opulenţa corporală consecventă, explică moliciunea temperamentului lor. Pentru poet se pune o problemă de psihologie interesantă nu atât prin faptul concluziilor destul de comune la care ajunge, dar prin aceea că el nu omite niciodată, ori de câte ori i se prezintă ocazia, să aprofundeze psihologia colectivităţilor ce le întâlneşte, deşi vârsta şi firea sa exuberantă l-ar fi îndemnat poate la cu totul altă atitudine.

Nu e mai puţin adevărat că aceste constatări sunt provocate şi de o stare de suflet subiectivă : aversiunea lui împotriva a tot ce este fel de manifestare frecventă şi cotidiană chiar a Germanilor.

Enfin trois heures sonnent. C'est l'heure où les employés sont après diner [555]). C'est l'heure aussi où ces importants petits personnages qui ont toujours soif, éprouvent surtout celle du respect [556]). Ils sont de mauvaise humeur à cette époque de la journée à cause de l'operation [557]) difficile de leur digestions et des fumées plus ou moins orthodoxes qui leur montent aux cerveau, y compris celle de l'ambition.

Gare donc alors aux malheureux qui oseraient se presenter [558]) devant eux poliment. Il faut leur montrer de l'humilation [559]) sans quoi ils deviennent véhéments, enragés comme des bouledogues, ils grognent pendant une heure sans vous regarder en face toutes fois [560]) et debitent [561]) un tas de phrases melées [562]) de *k.k. ofitzier* [563]), surtout quand ils voient qu'on ne les comprend pas. Comme je ne me trouve pas indispensable pour ma part, de faire des courbettes, et de prendre un air piteux devant M-rs les employés autrichiens. j'ai eu à subir au bureau de la police tout un sermon en allemand de la part d'un petit chef de bureau le quel [564]) s'est trouvé offusqué de ma manière de me presenter [565]) devant lui. Mon crime était de ne m'être pas découvert [566]) avant d'ouvrir la porte de la salle des passeports, mais tout simplement en y entrant. Pendant plus de dix minutes il a gesticulé comme un furieux et m'a parlé sans me regarder, malgré ou peut-être à cause que [567]) je n'y comprenais rien. A la fin ayant appris d'un autre employé qui parlait le français le sujet de cette colère, j'ai chargé celui-ci de dire à mon enragé de ma part que: s'il éprouvait tellement le besoin d'être respecté, il avait tort de se demener [568]) ainsi à vide devant un étranger qui ne le compre-

556) **celle du respect :** humor greşit exprimat. Corect : **la soif du respect**
557) **l'operation :** corect **l'opération.**
558, 565) **presenter** : corect **présenter**
559) **hnmiliation** : preferabil **humilité**
560) **tontes fois** : corect **toutefois**
561) **debitent** : corect **débitent**
562) **melées :** vezi nota 470.
563) **K. K. ofitzir** : corect **K. K. offizier**
564) **le quel :** vezi nota 66.
566) **de ne m'être pas découvert** : corect **de m'être découvert non pas avant..**
567) **malgré que... à cause que :** necorect.
568) **demener :** corect **démener**

In sfârşit, bate ceasurile trei. Oară când funcţionarii sunt după masă. Oară când mărunţeii aceştia plini de sine, cărora mereu li-i sete, sunt însetaţi de astă dată după respect. Se simt prost dispuşi în acest răstimp al zilei, din pricina grelelor chinuri ale mistuirii şi-a fumurilor mai mult sau mai puţin drept credincioase care li se urcă la cap, printre care (fără îndoială) şi „ambiţul".

Să-i ferească Dumnezeu atunci pe nenorociţii cari ar îndrăsni să se înfăţişeze cu toată cuviinţa înaintea lor. Trebue să li te pleci până la pământ, altfel îi apucă furia şi turbă ca nişte câini buldogi, bodogănesc un ceas încheiat[177]), fără să ţi-se uite în ochi măcar odată, îndrugând un puhoi de vorbe presărate cu *k. k. offizier*, mai ales când văd că nu-i înţelegi. Cum nu mi se pare că-i numai decât nevoe să mă ploconesc şi să iau o înfăţişare jalnică în faţa Domnilor funcţionari austrieci, trebue să înghit, în biroul poliţiei o întreagă predică în nemţeşte din partea unui şefuleţ de birou care s'a simţit jignit de felul meu de a mă înfăţişa înaintea lui. Nelegiuirea mea era de a nu mă fi descoperit înainte de a deschide uşa biroului de viză la paşapoarte, ci numai când am intrat acolo. Mai mult de zece minute a dat din mâini ca un nebun şi mi-a vorbit fără a căta la mine, cu toate că, sau tocmai poate din pricină că, nu înţelegeam nimic[177 *]). In cele din urmă, aflând dela un alt funcţionar, care vorbea franţuzeşte, pricina acestei mânii, l-am rugat pe acesta să-i spună Domnului celui turbat, din parte-mi că: dacă simţia atât de mult nevoia să fie respectat, se înşela svârcolindu-se aşa în deşert, în faţa unui străin

177) un ceas încheiat : sau un ceas în cap.

177 *) Pasajul acesta face o remarcă justă în privinţa biurocraţiei atotstăpânitoare în Austria. Potentaţii administraţiei K. K. (cezaro-crăeşti) îşi dădeau încă de pe acea vreme ifose în faţa călătorilor străini, mai ales când simţeau că au de a face cu cineva care nu le cunoaşte limba. Iritarea lor apare cu atât mai comică în măsura în care contrastul dintre calmul celui apostrofat şi ieşirile furibunde ale funcţionarului este mai mare. Lucrurile s'ar fi petrecut aproape de normal în aceiaşi situaţie, dacă conflictul s'ar fi rezolvat într'o limbă cunoscută de cei în cauză.

nait pas, car au lieu de devenir respectable, il devénait [569]) au contraire très amusant... et cela gratis.

Cette reponse [570]) et surtout mon malheureux titre de Gr. Spathar [571]) qu'il a vu sur mon passeport lui ont fermé la bouche comme une trappe de theâtre [572]), et lui ont fait adopter à l'instant même des manières plus que polies envers moi. Grand merci mon cher Grand Ban [573]) Mr. Codriano d'avoir enserré [574]) mon titre sur mon passeport, et de l'avoir *grandi* en lettres majuscules. En retour de votre prevoyante [575]) obligeance je vous proclame de bien bon coeur le plus grand ban de la Mold: [576]).

En retournant à l'hotel [577]) nous rions beaucoup N: et moi de mon aventure et le 18: à 6 h: du soir, nous quittons Gratz pour nous rendre par le chemin de fer, N: à Vienne, et moi jusqu'à Bruck et de là à Salzburg [578]) par la diligence. Après 2½ h: de trajet je fais mes adieux à ma chère N: et je descends à Brúck [579]) [attendant que j'aille l'attendre à Salzburg] [580]). C'est la première fois depuis deux mois et demi que je suis seul, et la situation me parait [581]) étrange, mais je n'ai pas le tems [582]) de m'arreter [583]) trop longtems [584]) à cette pensée, car peu [de tems] [585]) après, le

569) devénait : corect devenait

570) reponse : corect réponse

571) Gr. Spathar : ortografie franceză pentru Mare Spătar

572) theâtre : corect théâtre

573) Grand Ban : rang boeresc. Vezi nota 179 din versiunea românească.

574) enserré : corect enséré

575) prevoyante : corect prévoyante

576) Mold : scriere prescurtată a cuvântului Moldavie

577) l'hotel : vezi nota 16

578) Salzburg : corect Salzbourg

579) Brúck : ortografie necorectă. Corect : Bruck.

580) paranteza conține cuvinte care au fost scrise de V. Alecsandri și apoi șterse.

581) parait : corect paraît

582) tems : vezi nota 152

583) arreter : corect arrêter

584) longtems : corect longtemps

585) vezi nota 580.

care nu-l înțelegea, căci în loc să se facă vrednic de respect se făcea, dimpotrivă, de tot râsul, și asta pe de geaba [178]).

Mustrarea și mai cu seamă nenorocitul meu titlu de Mare Spătar pe care l-a zărit pe pașaport, i-au închis gura ca un oblon într'un teatru și l-au făcut să-și capete pe loc apucături mai mult decât cuviincioase față de mine. Foarte mulțumesc scumpul meu Mare Ban [179]) Domn Codrianu că mi-ai pus titlul pe pașaport și l-ai *mărit* cu slove mari. In schimbul bunăvoinței grijulii vă proclam din toată inima, drept cel mai mare Ban al Moldovei.

La reîntoarcerea mea la hotel, N: și cu mine râdem mult de această întâmplare și în ziua de 18, la ceasurile 6 seara, părăsim Gratz-ul, pentru a merge cu trenul, N: la Viena și eu până la Bruck [180]), și de acolo cu diligența la Salzburg. După două ceasuri și giumătate de călătorie îmi iau rămas bun dela scumpa mea N: și cobor la Bruck. Pentru prima dată, după două luni și giumătate sunt singur, și situația mea pare stranie [181]) dar n'am cum mă opri prea mult timp la acest gând, căci puțin după plecarea

---

178) Tot acest pasaj, presărat cu atâta humor, este un minunat exemplu de atitudinea lui V. Alecsandri față de îngâmfarea și atitudinea rigidă a Austriecilor. Povestirea este antrenantă, și face pe cititor să urmărească cu interes întreaga peripeție a poetului.

179) **Mare Ban** : odinioară numele guvernatorului Craiovei locțiitorul Domnului în Oltenia și în urmă primul boier al Țării Românești ; pe când în Moldova, Banul era un rang inferior, venind ierarhicește după paharnic.

180) **Bruck** : oraș în Austria la N. de Gratz.

181) Jurnalul nu precizeaza motivul acestei separațiuni temporare Din context însă reiese că trebue să fi fost vorba de un drum la Viena al Elenei Negri pentru a rezolva niște chestiuni unde prezența ei era absolut necesară. Faptul că a preferat să facă acest drum singură ne face să ajungem la concluzia unei măsuri de precauție pentru a evita posibilitatea unor clevetiri pe seama ei dacă ar fi fost văzută de vreun compatriot (și la Viena erau destui) în societatea lui Vasile Alecsandri. Ipoteza noastră are cele mai multe aparențe de adevăr, căci altfel poetul care se arată atât de afectat la gândul despărțirii chiar pentru câteva zile de ființa dragă lui, nu ar fi acceptat situația aceasta.

depart [586]) du convoi pour Vienne, je monte dans la diligence et f(uette cocher... c'est-à-dire... *Lanksam Kutcher* [587]).

Pendant toute cette nuit il m'est impossible de me faire une idée du pays que je traverse pas même de la figure de mon compagnon de voyage que j'entends ronfler auprès de moi; mais le lendemain en jettant les yeux à droite et à gauche je m'apperçois [588]) qu'autant cette partie de la Styrie est belle, pittorèsque [589]) et majéstueuse [590]), autant la tête de mon voisin est laide, commune et ignoble, quoique cependant par un effet curieux de l'imagination je finisse par découvrir certains rapports entre les accidents de terrain qui se deroulent [591]) sous nos regards et sa difformité des traits qui sépanouissent [592]) à mes c t s Fn eff t la bouche de mon compagnon ressemble au ravin profond qu nous avons franchi au point du jour; les lèvres tombantes et gercées de l'une imitent les éboulements des bords éscarpés [593]) de l'autre. Le nez du voisin est enrichi de certains bourgeons monstrueux qui representent [594]) en miniature les roches parsemés sur les flancs des montagnes d'alentour; et ses cheveux [raides] [595]) en desordre [596]) qui se dressent de froid simulent une foret [597]) de sapins après un violent orage. Decidement [598]) mon compagnon de voyage et un morceau curieux d'histoire naturelle, et je me livre à des études de Géologie fort interressantes [599]) pendant le trajet, en examinant les nombreuses sinuosités de sa figure

---

586) **depart** · vezi nota 354.

587) **Lanksam Kutcher :** orto rafie necorecta. Cor ct **Langsam Kut'scher** V. Alecsandri necunoscând bine limba germana scrie ca şi u ori în limba franceza, fon tic.

588) **m'apperçois :** vezi nota 46

589) **pittorèsque :** corect **pittoresque**

590) **majéstueuse :** corect : **majestueuse**

591) **deroulent :** corect **déroulent**

592) **sépanouissent :** corect **s'epanouissent**

593) **éscarpés :** corect **escarpés**

594) **representent :** corect **représentent**

595) paranteza conţine un cuvânt care a fost scris d V. Alecsandri şi apoi şters.

596) **desordre :** corect **désordre**

597) **foret :** corect **forêt**

598) **decidement :** corect **décidément**

599) **interressantes :** corect **intéréssantes.**

71

Баркарола ~~Венецiянъ~~.

(Кънтекъ Венецiанъ.)

Ку Нiнiца'н гондолетъ
Кънд мъ прiмблу'н ачел дорь,
Шерпуиторуль дiн Пiацетъ
Мъ прiвеще-орбинд де дорь.
Ачуммъ чеаръ съ'нчепинъ
Зiмбинд вiел ш'амъндоi;
Д'Адрiатiчина с'aнiнъ
Е анiнъ пентру ноi.

Ера ноаптеа, де не плаче
А плуте, пе'з ал мърiй вал ~~...~~,
Пентру ноi бордул тачe
Пе-а луй ... вердe вал.
Ъ суб ... ка ...
Гондолетъ ... ...
Ку Нiнiца ...
... пе-ал меу ...

Pagina 71 din JURNALUL inedit al poetului

trenului spre Viena, mă sui în diligenţă şi mână birjar... adică *Langsam kut'scher*[181]).

În tot cursul acestei nopţi mi-e peste putinţă să-mi dau seama de ţinutul pe care-l străbat, nici chiar de chipul tovarăşului meu de drum, pe care-l aud sforăind lângă mine; dar a doua zi aruncându-mi ochii la dreapta şi la stânga văd că pe cât este de frumoasă, pitorească şi impunătoare, această parte a Stiriei, pe atât este de urît, fără nici un Dumnezeu şi hâd capul vecinului meu, deşi totuşi printr'o ciudată pornire a închipuirii mele prind a descoperi unele legături între ridicăturile sau văile ce ni se perindă pe dinaintea ochilor şi sluţenia trăsăturilor ce ies la iveală în preajma mea. Intradevăr, gura tovarăşului meu seamănă cu prăpastia adâncă prin care am trecut în zorii zilei; buzele lăsate în jos şi crăpate ale acestuia parcă-s la fel cu malurile drepte care se surpă, ale aceleia. Nasul vecinului are ca podoabă câteva coşuri mai mari, care închipue stâncile risipite pe coastele munţilor de primpregiur; şi părul său neţesălat, care se sbârleşte de frig aduce cu o pădure de brazi după o furtună straşnică. Negreşit, tovarăşul meu de drum este un soiu de vietate rară în istoria naturală şi mă dedau la cercetări de Geologie nespus de interesante, examinând tot timpul călătoriei multele neregularităţi ale figurii lui[182]).

---

181) Langsam Kut'scher: vezi în privinţa ortografiei şi sensului nota 587 din versiunea franceză.

182) Printre rânduri întrezărim o noapte albă petrecută de poet în singurătate şi apăsat de tristeţea despărţirii. Humorul său corespunde înţelesului pe care i-l dau Anglo-Saxonii: un râs plin de înţelegere şi îngăduinţă pentru lucruri, mascând un fond serios dacă nu tragic. Eforturile poetului de a distinge în obscuritatea nopţii ceva din trăsăturile peizajului şi de a găsi în afară un derivativ al gândurilor ce-l copleşeau, relevă sbuciumul său sufletesc.

Un optimism nativ însă îl face să arunce o notă de haz în retrăirea acelor clipe. Predispus spre diversiune, un tovarăş de călătorie îi furnizează pretextul. In fantazia poetului acesta ia proporţii de epopee eroi-comică. Fizionomia lui se transformă în tot felul de figuri de relief groteşti tocmai prin marea lor exagerare. Vezi studiul introductiv, Cap. III *Humorul lui V. Alecsandri*. Cf. deasemenea aceste rânduri cu teoriile ştiinţifice ale epocii. Vezi Balzac cu tipul său Gobseck.

Le soir nous soupons à Ichl[600] en compagnie de quelques personnages importants de l'endroit, les quels[601] parlent de Napoléon avec un certain air vainqueur qui me fait regretter d'avoir negligé[602] la langue allemande *in der Herr Cuenin*[603]) J'arrive le 20 à 5 h: du matin à Salzburg[604] et je descends à l'hotel[605] des trois Alliés, vis-à-vis la maison de Mozart. *Mozarts Geburshaŭs*[606]. Voici trois jours dejà[607] que j'attends ici, ma chèrre N: et pendant ce tems[608] j'ai trouvé le moyen de tromper mon impatience, en rappelant mes beaux souvenirs de Venise, etc... et en en consignant une partie sur ces feuilles. Cette occupation delicieuse[609] m'a fait oublier pendant ces trois jours que je me trouvais seul parmi des Allemands — bienfait immense — et m'a prouvé victorieusement: que celui qui possède un tresor[610] de souvenirs doux et charmants, posséde tout un monde d'illusion dans le quel[611] il peut vivre souvent sans jamais s'appercevoir[612] de sa solitude.

A plus forte raison encore est-il heureux lorsqu'aù[613] charme du passé il peut y joindre comme moi la perspective d'un joyeux avenir.

Salzburg[614], 22 Nov. 1846

— J'ai manqué d'être asphyxié le matin de mon arrivée à Salzburg.

600) Ichl : corect Ischl
601) les quels : vezi nota 14
602) negligé : corect négligé
606) Mozarts Geburshaus : fiind scris cu caractere latine, nu trebue
604) Salzburg : vezi nota 539.
605) l'hotel : vezi nota 16.
606) Mezarts Geburshaus : fiind scris cu caractere latine, nu trebue să aibe accent pe u : corect Geburtshaus
607) dejà : corect déjà
608) tems : vezi nota 152.
609 delicieuse : vezi nota 473.
610) tresor : corect trésor
611) le quel : vezi nota 14.
612) s'appercevoir : vezi nota 46.
613) aù : corect au
614) Salzburg : vezi nota 539.

Seara cinăm la Ischl [183]), în tovărășia câtorva oameni cu vază din partea locului, care vorbesc oarecum de sus despre Napoleon, ceeace mă face să regret că nu am arătat destulă râvnă pentru limba germană *in der Herr Cuenim* [184]). Agiung în ziua de 20, pe la oarele 5 dim. la Salzburg și trag la hotelul „Les trois Alliés" [185]) peste drum de casa lui Mozart. *Mozarts Geburshaus* [186]). Iată deci trei zile de când aștept pe scumpa mea N:, timp în care am găsit prilejul de a-mi amăgi neliniștea, readucându-mi în minte frumoasele vremi dela Veneția, ș. c. l. pentruca să le însemn în aceste file. Ocupația aceasta plăcută m'a făcut să uit în cursul celor trei zile. că mă aflu singur printre Nemți [186 *]) — lucru ce mi-a făcut mult bine — și mi-a dovedit în chip hotărîtor că acel ce are o comoară de suveniruri [187]) dragi și fermecate, poartă o lume întreagă de iluzii, unde poate trăi adesea fără să ia vreodată în seamă la singurătatea sa. El este cu atât mai fericit când la vraja trecutului poate să adaoge, ca mine, perspectiva unui viitor plin de voioșie.

Salzburg, 22 Nov. 1846.

— Era cât pe ce să mă înnăbuș în dimineața sosirii mele la Salzburg.

---

183) **Ischl :** oraș din Austria situat între Bruck și Salzburg.

184) **in den Herr Cuenin :** pentru ortogr. vezi nota 603 din versiunea franceză. Se știe că V. Alecsandri și-a făcut primele studii la pensionul Cuenim dela Iași. La acest pension face el aluzie în aceste cuvinte.

185) **Les trois Alliés :** vezi nota 13.

186) **Mozarts Geburshaus :** am păstrat scrierea din manuscris. Traducerea Casa natală a lui Mozart. Ortografia corectă a acestui cuvânt este **Geburtshaus.**

186 *) antigerman.

187) **suveniruri :** vezi nota 83.

— Hier 21 Nov. j'ai reçu une lettre de N: de Vienne.

A propos de lettre je me souviens de celles que j'ai ecrites[615] la veille de mon départ de Venise. Elles portent toutes la date d'Alexandrie.

1. — Un billet à Rolla et à ma soeur.
2. — Une lettre à mon père. Moldavie.
3. — Idem, à M-r. Jani Scaramanga à Trieste.
4. — Idem de la part du Comte de Farelles au precedent [616] (de Paris).

La 1-re était contenue dans la seconde; celle-ci dans la 3-e, le tout venant d'Alexandrie; Les trois premières enfermées dans une 4-e... de la part du C-te de Farelles, mon soi-disant ami du voyage d'Egypte envers [617]), Mr. Scaramanga — Enfin cet immense [618]) paquet envoyé à Paris à Jean, dans une lettre de N: qui le charge de la réexpedier [619]) aussitot [620]) à Trièste [621]).

---

615) ecrites : corect écrites
616) precedent : corect précédent
617) envers : corect à
618) immense : preferabil volumineux
619) rééxpedier : corect réexpédier
620) aussitot : corect aussitôt
621) Trièste : vezi nota 521.

In paralelismul pe care l-am stabilit între cele două texte, cititorul poate observa că rare sunt ocaziile când textul românesc să cuprindă mai mult loc decât originalul francez. Observația aceasta este valabilă pentru orice text de proză literară. Limba noastră oferă mai puține nuanțe decât limba franceză ; de aici provin frecventele discrepanțe semnalate în rândurile de mai sus.

Când e vorba însă de proză științifică sau de versuri, traducătorul se vede silit să recurgă la perifraze, fapt ce amplifică textul românesc cu mult peste proporțiile originalului. De această dificultate ne-am izbit și noi și de aceea o semnalăm ca pe un lucru care merită a fi luat în considerare.

— Eri 21 Nov. am primit o scrisoare dela N: din Viena [188]. Venind vorba de scrisoare, mi-amintesc de cele pe care le-am scris în ajunul plecării mele din Veneţia. Toate au ca dată Alexandria [189].

1. — Un bilet lui Rolla [190] şi surorii mele. } Moldova.
2. — O scrisoare tatei. }
3. — Idem, D-lui Iani Scaramanga [191] la Triest.
4. — Idem, din partea Contelui de Farelles [192], celui dintâiu (la Paris).

Cea dintâiu dintre ele o pusesem în cea de-a doua, pe aceasta într'a treia, venind dimpreună din Alexandria. Tustrele închise într'a patra ca din partea Contelui de Farelles, un aşa zis amic al meu de călătorie prin Egipt, către D-l Scaramanga. In sfârşit acest uriaş pachet trimes la Paris lui Ion, cu o scrisoare dela N: prin care îi dă în grijă să-l trimeată din nou şi deîndată la Triest.

188) **din Viena**: se ştie că V. Alecsandri se despărţise de Elena Negri la Bruck şi că ea plecase la Viena, probabil pentru aranjarea anumitor chestiuni personale.

189) V. Alecsandri datase toate scrisorile, ce le enumeră imediat, din Alexandria pentru a deruta pe toţi asupra adevăratei lui călătorii în Italia cu Elena Negri.

190) **Rolla**: soţul Catincăi, sora lui V. Alecsandri, vornicul Costache Rolla. Studiază la München între 1830—1834. Patriot neînfricat ia parte la actele din 1848, 1857 şi 1859. Ocupă chiar demnitate mare în stat. Sub Gr. Ghica în 1849 e Director al Departamntului internelor; în timpul Unirii secretar al Divanului Ad-hoc, în timpul lui Cuza e Ministru de Instrucţie. La ei în casă, la Iaşi, s'a hotărît în 1859, alegerea lui Cuza ca domn al Moldovei.

191) **Iani Scaramanga**: mare bancher la Triest, bancherul tatălui lui V. Alecsandri.

192) **Contele de Farelles**: probabil vreun descedent al lui W. Farelles, reformator francez (1489—1565) dintr'o familie nobilă şi foarte catolică.

N.B. — Dans la lettre de[622]) Rolla était en outre un billet pr. Jean Docan toujours écrit d'Egypte.

Salzburg est une ville qui porte très justement son nom, en raison de la grande dose de sel que l'on sert aux étrangers dans les mets probablement pour exciter leur soif, et les obliger malgré eux à consommer du vin ou de la bièrre[623]). Elle possède plusieurs vastes places ornées de fontaines assez belles ; une residence[624]) imperiale[625]), une cathédrale de bonne architecture, un collège, etc. et beaucoup de mauvaises peintures tant sur les façades d'une foule de maisons, que dans l'interieur[626]) des églises Dans une de celles-ci j'ai remarqué differents[627]) tableaux très comiques, representant[628]) des scènes de la vie et de la mort du Christ, numerotées[629]) et classées par station comme les debarquadères[630]) des chemin de fer. Chaque tableau porte au bas ces mots tracés en grosses lettres. *1 station... IV-e station... X-e station* etc. Sans doute le genie[631]) allemand en partageant ainsi les souffrances de N. Seigneur en plusieurs stations, a voulu faire comprendre aux fidèles que le chemin du supplice a été pr. le Christ un veritable[632]) *chemin de fer. Parbleu!* On dit bien un *siècle de fer;* ainsi notre germain a eu là une bonne idée et je l'en felicite[633]).

Je regardais tout-à-l'heure la maison de Mozart, [dont le buste figure au dessus de la porte cochère][634]) et je fixais mes yeux sur la lyre en platre doré qui brille au dessus du troisième étage

---

622) de Rolla : corect pour Rolla
623) bierre : corect bière
624) residence : corect résidence
625) imperiale : corect impériale
626) interieur : corect intérieur
627) differents : corect différents
628) representant : corect représentant
629) numerotées : corect numérotées
630) debarquadères : corect débarquadères
631) genie : corect génie
632) veritable : corect véritable
633) felicite : corect félicite
634) vezi nota 580.

N. B. In scrisoarea către Rolla, mai era un răvaş pentru Ion Docan[193]) scris şi el tot din Egipt.

Salzburg e un oraş care îşi poartă pe drept numele, pentru sarea din belşug pe care o toarnă în mâncări străinilor, pe semne ca să le aţâţe setea şi să-i constrângă fără voia lor să iee cât mai mult vin sau bere. Salzburgul are câteva pieţe mari, împodobite cu fântâni destul de drăguţe; o rezidenţă împărătească, o catedrală cu o frumoasă arhitectură, un colegiu, ş. c. l. şi multe picturi proaste nu numai pe zidurile din faţă a multor case, ci şi înlăuntrul bisericilor.

Intr'una din ele mi-au atras luarea aminte nişte cadre comice reprezentând (dragă Doamne!) întâmplări din vieaţa şi răstignirea lui Hristos, purtând numere şi aspecte pe halte, ca la drumurile de fier. Fiecare, cadră poartă dedesubt aceste cuvinte scrise cu slove mari... *Prima haltă... Halta a patra... Halta a zecea* ş.a.m.d. Fără îndoială: geniul nemţesc împărţind astfel patimile Domnului Nostru (Iisus Hristos) pe mai multe halte, a vrut să dea de înţeles credincioşilor că drumul pătimirii a fost pentru Hrist un adevărat *drum de fier*. Pe legea mea ! nu degeaba i se spune *secolul de fier;* în acest chip şi loc Neamţul nostru o avut o bună idee pentru care îl felicit şi eu.

— Mă uitam adineaorea la casa lui Mozart şi îmi oprisem ochii pe lira de ghips aurit, care scânteiază deasupra catului al treilea, unde s'a născut acest om însemnat.

---

193) **Ion Docan :** probabil tatăl sau vreo rudă de a lui Nicolae Docan. Cu acesta din urma, Vasile Alexandri a plecat la Paris şi a studiat acolo. Cu el a întreprins prima călăorie prin Italia, cu el a cunoscut pe Elena Negri. N. Docan îi dă lui V. Alecsandri un inel de aur în amintirea acestei prietenii, inel pe care poetul l-a purtat în degetul său toată vieaţa. Acest inel se află acum în posesia d-nei Elena Ing. Ivănescu.

où ce grand homme est né. Mes pensées éxaltées [635]) en presence [636]) d'un nom aussi célebre se preparaient [637]) tout naturellement à se plonger dans les flots d'harmonie que Mozart a su tirer de son âme et repandre [638]) sur le monde, lorsque tout-à-coup à la fenetre [639]) de l'étage inferieur [640]) de celui du Maestro je vis un couple allemand apparaître en riant et en se fesant [641]) toutes sortes d'agaceries sentimentales. Le jeune homme était une espèce de Werther aux cheveux frisés en queue de paon, ét fumait ignoblement dans une petite pipe d'ecume [642]) de mer, en jetant des phrases empestées de fumée au nez de sa Charlotte. Celle-ci, petite de taille, trapue de corps possedait [643]) par la grâce ou la disgrâce du ciel une des ces boules enluminées de couleurs vehementes [644]) qui semblent être toutes petries [645]) de tartines, et enduites de bierre [646]). Bientot [647]) ce couple seduisant [648]), après avoir regardé dans la rue et au ciel [649]), sans doute dans la crainte des indiscrets, avança ses quatre lèvres comme par un ressort [650]) mécanique et s'octroya d'un baiser aussi froid que niais. *La lyre dorée* resta muette sans repondre [651]) harmonieusement à cette preuve d'amour. Le buste de Mozart. placé au dessus et qui par sa position devait recevoir ce baiser sur la tête comme une tuile,

---

635) éxaltées : corect exaltees
636) presence : corect présence
637 preparaient : corect préparaient
638) repandre : corect répandre
639) fenetre : corect fenêtre
640) inferieur : corect inférieur
641) fesant : vezi nota 13.
642) l'ecume : corect l'écume.
643) possedait : corect possedait
644) vehementes : corect vehémentes
645) petries : corect pétries
646) bierre : Probabil V. Alecsandri a vrut sa scrie beurre, cuvânt care convine mai mult sensului frazei.
647) bientot : vezi nota 26
648) seduisant : corect séduisant
649) au ciel : corect vers lé ciel
650) avança ses quatres lèvres, comme par un re sort : corect avança ses quatre lèvres, mues comme par un ressort
651) repondre : corect répondre

Gândurile mele pline de avânt în fața unui nume așa de vestit erau gata să se cufunde în chipul cel mai firesc în valurile armoniei pe care Mozart a știut a o scoate din sufletul său și a o răspândi prin lume, când pe neașteptate la un geam de sub catul unde stătuse Maestrul, zării ivindu-se o pereche nemțească râzând și făcând tot felul de gimbușlucuri sentimentale. Tânărul, era un soiu de Werther cu părul creț ca o coadă de păun, fumând fără nicio cuviință dintr'o pipă de spumă de mare [194]) și aruncându-și vorbele, duhnind a tutun, în obrazul [195]) Charlottei sale. Aceasta, mică la stat și îndesată, avea din mila sau nemila Cerului una din acele scăfârlii, date cu boeli aprinse și țipătoare de parcă ar fi fost plămădite din chifle bălane unse cu unt [196]). Nu peste mult, această ispititoare pereche, dupăce și-a aruncat ochii la uliță și la cer, cu bună seamă de teama flecarilor, își țugue cele patru buze, mișcate parcă de un arc mecanic, și-și dădu un sărut pe cât de rece, pe atât de neghiob. Lira aurită stătu mută fără a răspunde cu un sunet armonios acestei dovezi de dragoste. Bustul lui Mozart, aflat mai jos și căruia prin poziția ce-o avea trebuia să-i cadă sărutul

---

194) Rândurile acestea și următoarele sunt încă un exemplu de humorul lui V. Alecsandri. Romanticul V. Alecsandri se controlează și revine la realitate. Și aci, ca și cu alta ocazie V. Alecsandri nu pierde din vedere sa arunce o sageată usturătoare la adresa Austriecilor și Nemților.

Starea de enervare în care se afla poetul îl facea să vadă totul în culori mai defavorabile decât era realitatea. Așa se explică dece incidente destul de anodine pentru unele popoare, apar în ochii poetului cu totul lipsite de gust, în orice caz ca o paradă nepermisă de sentimente. Poetul ar fi fost poate mai îngaduitor, dacă aceiași scenă ar fi fost văzută în tovărașia Elenei Negri. E drept însă că și atitudinea mecanică și perfect disciplinata a actului săvârșit contrastează viu cu realitatea, în care sufletul trebue să aibă cea mai mare contribuție. Condițiile preconizate de H. Bergson pentru rizibil : „du mécanique plaqué sur du vivant" sunt realizate, în scena înfațișată de Vasile Alecsandri, la maximum.

195) **idem.**

196) **unt:** deși în manuscris figurează cuvântul **bierre,** noi am tradus prin **unt,** socotind cuvântul greșit scris în manuscris ; de altfel sensul însuși al frazei cere cuvântul **beurre.**

resta plus pétrifiée que jamais. Moi seul je fis écho à cet acte de tendresse... mais ce fut par un grand éclat de rire qui fit rentrer mes tourtereaux, comme par un coup de baguette Pauvre Mozart, tu as eu bien tort de venir au monde par la porte de Salzburg! [652]).

Je ne puis pas comprendre à quel titre et dans quelle intention les gens du peuple en Allemagne accrochent des petites branches de chêne à leurs chapeaux, pendant les jours de fête; et pourquoi surtout ils prennent un air important quand ils sont cocardés ainsi. Se figureraient-ils par hasard, porter des couronnes de lauriers ? ou bien auraient-ils la naïveté de croire à certains rapports entr'eux [653]) et le chêne qui est l'emblême de la force? Ce fait me rappelle qu'en general [654]) les Allemands qu'on rencontre dans les vagons des chemins de fer portent les billets de leurs places accroché [665]) triomphalement à la gance de leurs chapeaux. C'est sans doute pour être plus sures [656]) de ne pas les égarer, car un Allemand perd plutot [657]) sa tete [658]) que son chapeau.

Nous avons observé avec N. que chaque peuple en voyage porte avec lui quelque objet qui le caractérise. Ainsi:

L'Anglais est toujours et partout armé d'un ou plusieurs guides. On dirait qu'il voyage pour verifier [659]) leur contenu.

Le français [660]) — est inseparable [661]) de son cigarre, de son

---

652) **Salbzurg : vezi nota 539**

653) **entr'eux : corect entre eux**

654) **general : corect général**

655) **accrochés : cuvânt impropriu**

656) **sures: corect sûres.**

657) **plutot: corect plutôt.**

658) **tete : corect tête**

659) **verifier : corect vérifier**

660) **le français : scris de V. Alecsandri cu minusculă Corect Le Français.**

661) **inseparable : corect inséparable.**

în cap, tocmai ca o țiglă, rămase de piatră mai mult ca oricând Singur eu mă făcui ecoul acestui act drăgăstos..., dar printr'un hohot de râs, care îmi puse pe fugă turturelele ca prin farmec Sarmane Mozart, rău ai făcut venind pe lume pe poarta Salzburgului ! [197]).

Nu pot înțelege din ce pricină și cu ce rost oamenii din popor, în țara nemțească își agață crengile de stejar la pălărie sărbătoarea și pentruce mai ales se țin așa măreți când s'au împodobit astfel ? Işi închipue ei cumva că poartă cununi de laur ? Sau te pomenești c'or fi în stare, în sărăcia lor cu duhul, să se încumete a face vreo legătură între ei și stejar, care-i un semn al puterii ? Faptul acesta îmi amintește că aproape toți Nemții ce-i întâlnești călătorind pe drum de fier, poartă biletele de tren înfipte triumfal în panglica dela pălărie. De bună seamă pentru a fi mai siguri că nu le vor prăpădi [198]), căci un Neamț își pierde mai degrabă capul decât pălăria [199]).

N: și cu mine am observat că fiecare popor poartă cu el la drum, un anume lucru, care-i arată firea. Așa bunăoară:

Englezul, oricând și oriunde, e înarmat cu unul sau mai multe ghiduri. S'ar crede că nu călătorește decât pentru a vedea dacă acestea spun adevărul.

Franțuzul de o veselie plină de farmec nu se poate despărți de

---

197) **Cf.** aceste rânduri cu celelalte referitoare la Nemți și vezi humorul antigerman al lui V. Alecsandri. Vezi deasemenea studiul nostru introductiv, cap. III. **Humorul lui V. Alecsandri.**

198) **prăpădi** : sau rătăci

199) Paragraful întreg poartă nota satirică împotriva Nemților. **Cf.** aceste rânduri cu celelalte în acest gen.

journal, de la gaîeté aimable et quelquefois de son fusil... quand même il ne serait pas chasseur [662]).

L'Allemand — voyage toujours en chapeau, souvent en habit et jamais sans pipe puante.

. . . .

. . . .

Le Turc — a toujours sa belle pipe propre et souvent ses pistolets.

Le Moldave — est inseparable [663]) de sa pelisse et souvent de sa pipe et de ses confitures.

Le Grec — n'a pas de caractère distinctif.

L'Italien — chantonne jour et nuit.

etc., etc., etc.

N.B.—Parmi les monuments que nous avons visités à Venise. l'Eglise de Sta Maria dei Frari nous a fortement frappés tant par son architecture grandiose, que par les nombreux et admirables travaux [664]) en mabres [665]) qui la decorent [666]). interieurement [667]). Le monument en marbre blanc de Canova est celui de tous qui nous a le plus impressionnés par sa simplicité [de ses ornements] [668]) et par sa grandeur. La pensée qui en a tracé le plan appartenait certes à un genie [669]). C'est Canova lui-même qui a fait le dessein de ce monument sublime, dans l'intention d'en faire le tombeau du Titien.

La statue vivante de St. Gerome [670]) chef d'oeuvre de... figure aussi dans cette église.

---

662) **quand même il ne serait pas chasseur: corec même s'il n'était pas chasseur.**

663) **inseparable : vezi nota 661**

664) **travaux : mai degrabă sculptures**

665) **marbres : corect marbre**

666) **decorent : corect décorent**

667) **interieurement : corect intérieurement**

668) **vezi nota 580**

669) **genie : corect génie**

670) **St. Gerome: corect St. Jérôme.**

ţigara sau de jurnalul său, iar uneori şi de puşcă, fără a fi numai decât vânător.

Neamţul călătoreşte totdeauna cu pălărie, deseori numai în haină şi niciodată fără luleaua-i rău mirositoare.

. . . .

. . . .

Turcul are totdeauna cu el o prea frumoasă pipă lustruită şi nu rareori pistoalele.

Moldoveanul nu se desparte nici mort de antereul său sau de dulceţurile sale.

Grecul n'are vreun semn al lui deosebitor.

Italianul cântă printre dinţi zi şi noapte.

ş. a. m. d.

N. B. Dintre monumentele ce le-am vizitat la Veneţia, biserica S-ta Maria dei Frari ne-a uimit atât prin arhitectura măreaţă cât si prin multele şi minunatele lucrări în marmură, care o împodobesc înlăuntru. Monumentul de marmoră albă, datorit lui Canova [201]) ne-a mişcat mai presus de toate atât prin simplitate cât şi măreţie [202]). Gândul care a făurit planul acestuia este, negreşit, al unui geniu. Canova, el însuşi, a făcut desemnul acestui monument măreţ, menindu-l drept mormânt pentru Titian. Statuia plină de vieaţă a Sfântului Ieronim [203]) capodopera a... este tot în biserica aceasta.

---

200) Observaţii psihologice juste, presărate din plin cu un humor fin. Vezi studiul introductiv, Cap. III paragraful 3, **Humorul lui V. Alecsandri.**

201) **Canova** : sculptor italian, născut la Possagno, considerat ca restauratorul artei în Italia. Operele sale, câteodată manierate, sunt remarcabile prin graţia lor.

202) Preferinţele artistice ale lui V. Alecsandri sunt clasice. Vezi în acest sens studiul nostru introductiv, Cap. III, paragraful 2, **Clasicismul lui V. Alecsandri.**

Titian : vezi nota 139.

203) **Sf. Ieronim** : părinte al bisericii latine, apologist viguros şi violent, căruia i se datoreşte traducerea Bibliei în limba latină (către 331-420).

Le choeur est un travail admirable de sculptures en bois et de marquetteries fines.

Entr'autres [671]) curiosités on nous a montré un grand tableau tout noirci par le tems [672]) et endommagé par l'humidité, dont l'auteur est un Négri

---

N.B. A la poste de Trieste j'ai trouvé des lettres pr. un certain Mr. Charles Alexandry. [673])

Pendant notre sejour [674]) à Venise nous avons entendus plusieurs fois des choeurs de gondoliers chantant la première strophe de la Jerusalem [675]) du Tasse.

Le Mendiant des canaux. — La porteuse d'eau.

Venise a l'air de s'enterrer chaque jour, tant le bruit lamentable et incessant de ses innobrables cloches, bourdonne jour et nuit au dessus de sa tête. Ce brouhaha est si étourdissant du matin au soir et vice, versa! qu'il est capable de rescuciter [676]) les morts tout en fesant [677]) mourir les vivants.

1⁰ — O seară la Veneția [678]).

2⁰ — Dorul Niniței [679]).

3⁰ — Petite chansonette à l'occasion de la grande invasion des petits Soutzos [680]) en Moldavie... en 1846.

---

671) entr'autres : corect entre autres

672) tems : vezi nota 152.

673) Alexandry : pentru prima oară apare cuvântul cu această ortografie, adică x în loc de cs.

674) sejour : vezi nota 272.

675) Jerusalem : corect Jérusalem

676) rescuciter: corect ressusciter.

677) fesant: vezi nota 13.

678, 679) scrise în românește cu litere cirilice.

680) Soutzos : vezi pentru originea acestei familii : N. Soutzo : Mémoires, publicate la Viena pe la sfârșitul sec. XIX.

Strana îi o minunată lucrare crestată în lemn de felurite culori care se îmbină în tot felul de desenuri fine. Printre alte lucruri vrednice de văzut, ni s'a arătat, un tablou mare, înnegrit, din cale afară de timp și coșcovit[204]) de umezeală, al cărui autor este un Negri.

N.B. — La poșta din Triest am găsit scrisori pentru un oarecare Domn Carol Alexandry.

In timpul șederii noastre la Veneția am auzit nu odată coruri de gondolieri cântând prima strofă din „Ierusalimul liberat" de Tasso.

Cerșetorul Canalelor — *Femeia cu găleată*[205]).

Veneția pare a se înmormânta zi după zi, atât de mult zumzue zi și noapte deasupra capului ei svonul tânguitor și neîncetat al clopotelor sale nenumărate. Vuetul acesta te înnebunește în așa hal de dimineața până seara și vice versa, c'ar fi în stare să învie morții, băgând în mormânt pe cei vii.

1. — O seară la Veneția.

2. — Dorul Niniței.

3. — Mic cântecel cu prilejul marii năvăliri a micilor. Suțu în Moldova, din anul 1846[205*]).

---

204) coșcovit: cuvânt moldovenesc pentru stricat.

205) Titluri de cântece, executate de gondolieri. Pentru Femeia cu găleata, vezi studiul nostru introductiv, Cap. II, V. Alecsandri și poezia erotică

205 *) Cu toate că Revoluția lui Tudor nu mai trăia decât în amintirea generației lui Vasile Alecsandri, preocupată mai ales de reformele Occidentului și transplantarea lor în Principate, totuși poetul nu încetează de a lua în derâdere pe „Grocoteii" pripășiți în Moldova, și mai ales pe urmașii vechilor familii băștinașe care se dădeau în vânt după „beizadelele" originare din Fanar. Probabil că familia Șuțu stârnise în deosebi mânia lui V. Alecsandri în vreun caz concret, altfel nu se explică dece această familie care a dat exemplare de elită pentru intelectualitatea țării, este sortită să cadă victimă resentimentelor poetului.

PETITE CHANSONETTE

Sautez pères !
Dansez mères !
Jettez[681]) tous de joyeux cris
Le ciel verse
Une averse
De vilains petits maris.

Vite au coffre
Faites offre
De vos filles et de dots
A ces princes
Sans provinces...
Et sans habits sur leurs dos.

Phanariotes;
Gueux sans bottes
Qui sont à peine couverts
De peaux d'anes[682])
Diaphanes,
Parchemins rongés de vers.

Allons, vite;
Qu'on s'agite
Qu'on accoure en se courbant;
Ça s'achète
Tant par tête
Et se vend au plus offrant.

---

681) jettez : corect jetez
682) d'anes: corect d'ânes.

MIC CÂNTECEL

Saltă, maică,
Joacă, taică,
Vesel chiot ridicați!
Pică'n ploaie
Cu puhoaie
Miri din cei neobrăzați.

Scoateți iute, plini de țipet,
Zestrele ascunse 'n sipet,
Fetele pentru pețit,
Să le vadă crai de sară,
Și cu straiul sdrențuit:

Grecotei
Fară târlici
Rupți în coate și calici,
Abia coperiți de piei
De măgar, la fel cu ei,
Străvezii și numai oase,
Pergamente de viermi roase.

Sai în grabă,
Că se'ntreabă,
Vă 'ndesați cu-obraz plecat!
C pet le s de vânzare,
Cine dă mai mult le are
Cât mai sunt de cumpărat

Cette horde
Qui deborde [683]
Sur notre sol genereux [684] ;
N'a sur terre
Que misère
Habillée en titres creux.

Elle arrive
D'une rive
Qui malgré tout son amour,
A ses fades
Miltiades [685]
Ne peut donner que sejour [686].

[Or la dite
Commandite
Sans brevet, ni milions
Furnit titres
Et bélitres
En état de gendrillons] [687]

Allez, faites
Des courbettes
Pour pouvoir les saisir mieux,
Et les prendre
Pour les pendre...
A vos collets ambitieux.

---

683) **deborde** : corect **déborde**

684) **genereux** : corect **généreux**

685) **Miltiades** : aluzie la **Miltiade**, general atenian, învingătorul Perşilor dela Maraton an. 490.

686) **sejour** : vezi nota 272.

687) toată această strofă a fost ştearsă de **V. Alecsandri** din poezie.

Grecoteii din Fanar
Curg la noi, ceva mai rar,
Pe-un pământ ce dă din plin
Oploşire la străini,
Chiar de n'au alte averi
Decât... fumuri de boeri.

Vin ciopoară
Dintr'o ţară
Ce-şi alintă puii săi,
Dând la alde
Miltiade
Piatră'n loc de căpătâi.

*)

Ieşiţi toţi cu temenele,
Puneţi mâna de-i luaţi...
Şi la guler i-atârnaţi,
Dacă'n fumurile rele
De mărire vă scăldaţi.

*) strofă ştearsă de autor.

Car la Grèce
Qui sans cesse
Fabrique des Princillons,
Vous les taille
A la taille
De vos sottes ambitions.

Vous, que l'age [688])
Et l'usage
A rendus [689]) *de vrais pantins,*
Grâce aux hardes
Princillardes
Vous serrez [690]) *des Arlequins.* [691])

Allez, pères !
Courez mères
Acheter titres et nains
Pour vos belles
Demoiselles
Qui sourient aux parchemins.

Pauvres biches !
Dans leurs niches
Où bâ...âille la vertu,
Leur jeune âme
Veut, reclame [692])
Un petit turlututu.

---

688) **l'age** : corect **l'âge**

689) **a rendus** : corect **ont rendus**

690) **serrez** : corect **serez**

691) **Arlequins** : aluzie la personajul comic din teatrul italian, **Arlechinul,** care a trecut începând cu sec. XVII-lea pe aproape toate scenele din Europa. El poartă un costum din bucaţi de ştofă triunghiulară de culori diferite, o mască neagră, o centură cu o sabie de lemn.

692) **reclame** : corect **réclame**

Căci Elada
Cu grămada
Fată'ntruna prinţişori
Şi-i croeşte
Meştereşte
Buni să-ţi'nalţe neamu'n nori.

Căzături de bătrâneţe,
Storşi de trai şi coşcoviţi,
Măscărici la strai pestriţi,
Caraghioşi în fel de feţe
Crăişori tot căftăniţi.

Haide, taică,
Vină, maică!
Târguiţi mândreţi de crai,
Pentru fetele boghete,
Numai ochi la nişte biete
Hrisoave cu mucigai.

Din cuibar, sărmane ciute,
C-a-scă de-atâta virtute,
Sufleţelul
Tinerelul
Ar pofti, ar căuta
O leacă de tralala.

Anges frêles;
Tourterelles
Au roucoulement si doux,
Plus d'un rêve
Les enleve[693]*)*
Au bras d'un tardif époux.

Fut-il Nègre ;
Fut-il maigre
Laid, stupide, vieux cafard ;
Fut-il même
(Chance extrême)
Un vrai pur sang du Phanar ;

Toute fille
Bien gentille
De lui dabord[694]*) rit tout haut ;* En rit dabord sans pitié
Puis, contente,
L'innocente
Devient... princesse Soutzo. Devient sa digne moitié.

Car le blâme
D'être femme
D'un sot grec dont on a ri,
Est minime
Près du crime
De refuser un mari !

Courez pères
Courez mères
A la foire aux princillons,
Prendre Gilles
En guenilles
Et gendrillons en haillons !

693) enleve : corect enlève.
694) dabord : corect d'abord.

Ingeraşi firavi şi mici,
Drăgălaşe turturici,
Care gânguriţi frumos,
Dor cu pară vă dă ghies
Tot mai mult şi tot mai des
Către-un moş morocănos.

Fie el urît ca focul
Slăbănog, nerod şi slut
Ghiuj, spăsit şi prefăcut —
Ţi-a pus mâna'n cap norocul,
In Fanar dacă-i născut!

Pe-orice fată
Răsfăţată
La'nceput n'o'ncape râsul...
Bucuroasă,
Prea sfioasă
Se mărit' apoi cu dânsul

Căci năpasta
Ca nevast' a
Unui tont de Grec spurcat
Nu-i de seamă
Când ţi-i teamă
Ca-i să mori fără bărbat!...

Haide, taică!
Vină, maică!
Iarmarocu-i plin de crai
Beizdale
Făr' (de) cbiele
Ginerei fără de strai.

Barcarola (veneţiană) [695])

Pe marea lină
Care suspină,
Stelele toate plutesc uşor,
De ce, vai mie,
Steluţă vie
Lipseşti tu numai din horul lor?

Dintre canaluri
Şi de pe maluri
Se'nalţă-un cântec melodios.
De ce iubită, De ce Niniţă
Liră slăvită A ta guriţă
Nu se aude glasu-ţi duios? Nu se aude cântând duios?

Tainica noapte
Cu blânde şoapte
Te chiamă, dragă s'o încununi.
Gondola geme,
Căci multă vreme
N'a fost cu tine printre laguni.

Ah, te coboară,
Vesel — uşoară
Dintr'al tău negru şi trist *palat;* [*crăesc*
Vin de zâmbeşte,
De străluceşte
Ca un luceafăr din cer picat [*dumnezeesc*

---

695) Această bucată este scrisă în româneşte, cu caractere cirilice Poezia a avut mai întâiu titlul **Barcarolă veneţiană**, apoi V. Alecsandri a şters cuvântul **veneţiană** şi a rămas doar **Barcarolă**. Dăm aci numai transcrierea din manuscrisul princeps şi cu variantele scrise de poet pe aceeaşi pagină în dreptul versurilor respective. Pentru toate celelalte variant vezi studiul nostru introductiv **Vasile Alecsandri şi Elena Negri Cap. II V. Alecsandri şi poezia erotică.**

Priveşte-acum i,
Despicând bruma
Luna, din valuri se 'nalţă în cer.
Ah, răsai, vină
Scumpă lumină
Să mângâi dulce pe gondolier.

Căci în gondolă
Cu-o barcarolă
Visul tău gingaş va îngâna,
Şi noaptea întreagă,
Niniţă dragă,
Incet pe mare te-a legăna.

Salzburg, 24 Noemvrie [696]).

sa mângâi tristul tău gondolier [697])
Plutind prin ceaţa [698])
Cu blânda-i faţă
Luna . . . .

Acum din mare [699])
In depărtare
Luna . . . .

Acum prin ceaţă [700])
Cu blânda-i faţă
Luna . . . .

---

696) Poezia este data à Salzburg 24 Noemvrie, iar nu Sept. 1846 — Veneţia aşa cum apare în toate ediţiile poeziilor lui V. Alecsandri.

697) o variantă a versului **Să mângâi dulce pe gondolier**

698) variantă a versurilor: **Priveşte acuma — Despicând bruma.**

699) o altă variantă a aceloraşi versuri.

700) idem.

Toate aceste trei variante 697-700 se găsesc scrise cu creionul în manuscrisul ce publicăm, la pagina 72, sub poezia **Baracarola**, compusă la aceeaşi dată şi în aceeaşi localitate.

Barcarola (Niniții)[701]
(Cântec venețian)

Cu Ninița 'n gondoletă
Când mă primblu 'ncetișor,
Trecătorul din Piațetă
Ne privește-oftând de dor.
Atunci cerul se 'nsenină
Zâmbind vesel l'amândoi;
Ș'Adriatica s'alină
Se alină pentru noi.

In lagună de ne place
A pluti pe-al mării val,[702]
Pentru noi Siroco tace
Pe-a lui Lido verde mal
Și sub lunga sa lopată
Gondoleta saltă lin
Cu Ninița legănată
Legănată pe-al meu sin.

Mână vesel lopătare
De la Lido la San Marc,
Mână pe Canalul mare
Ce se 'ndoaie ca un arc.
Mergi, cât draga mea Niniță,
Stând la pieptu-mi înfocat,
Imi va da dulce guriță
Guriță de sărutat[703]

701) Această bucată este scrisă în românește cu caractere cirilice Poezia a avut mai întâi titlul **Barcarola Niniții** apoi V. Alecsandri a șters cuvântul **Niniții**, rămânând doar titlul **Barcarolă** și subtitlul **Cântec venețian.** Dăm aci numai transcrierea din manuscrisul princeps. Pentru variante vezi studiul nostru introductiv **Vasile Alecsandri** și **Elena Negri Cap. II V. Alecsandri** și poezia erotică.

702) o variantă a versului acestuia este: **A pluti sau pe canal.**

703) o variantă a acestui vers este: **Mi-a dat dulce sărutat.**

Cât va fi în ceruri lună,
Cât va fi senin pe cer,
La Giudeca, spre lagună
Sbori voinice gondolier.
Dune, Toni 'n liniştire
Pân'ce, stând gondola ta,
Viaţa noastră de iubire
Cu iubire va 'nceta.

Salzburg Nov. 24.[704])

---

704) Poezia este datată **Salzburg Nov. 24** iar nu **Veneţia — Octomvrie 1846**, aşa cum apare în toate ediţiile poeziilor lui V. Alecsandri.

Ca şi la poezia **Barcarola** această datare este explicabilă. Deşi scrise la Salzburg, 24 Noemvrie 1846, Vasile Alecsandri le datează Veneţia — Octomvrie 1846, în dorinţa de a da, şi prin acest fapt, un cadru romantic poeziilor sale. Procedeul acesta face parte d'n aşa zisa culoare locală atât de scumpă romanticilor. Vasile Alecsandri se lasă ispitit de acest procedeu antedatând poeziile, pen ru ca să coincidă cu şederea sa la Veneţ'a. Ps'hologic vorbind însă faptul frust şi recent nu devine subiect de artă decât după o sedimentare în timp, când tot ce este neesenţial dispare, rămânând numai chintesenţa pură a cristaliz rii efective.

In altă ordine de idei ne-am fi mirat dacă în cuprinsul sau ca anexe ale **Jurnalului** n'am fi găsit şi poezii. Era firesc ca paralel cu însemnările aproape zilnice facute de Vasile Alecsandri, poetul să-şi sintetizeze sentimentele, ecluziunile lirice, atât la îndemâna posib'lităţilor sale de exprimare. Stranie la prima ved re pare prezenţa **Cântecului**, care nu are nicio legătură logică în această desfaşurare a **Jurnalului**. Dacă însă ţinem seama pe deoparte de felul de a fi a lui Vasile Alecsandri, temperamental înclinat spre humor şi sat'ră, iar pe de alta de iubirea de patrie manifestată chiar printre rândurile **Jurnalului**, o asemenea bucată vine să întregească profilul sufletesc al scriitorului. După cum precizam şi în altă notă, cauza ocazională a acestui atac vizând una din familiile care merită cel mai puţin o astfel de apostrofă ne rămâne, pentru moment, necunoscută. Probabil V. Alecsandri s'a gândit mai mult să combată o tendinţă dăunătoare, decât să facă personalităţi.

Tot referitor la acest **Cântecel** putem spune că versiunea română a poeziei nu urmareşte o traducere mot-à-mot a textului francez, ceeace de altfel nu ar fi fost posibil decât într'o transpunere în proză, care ar fi scăzut mult farmecul poetic al versurilor lui Vasile Alecsandri. Ne-a preocupat în special ideea şi atmosfera ce au fecundat această bucata literară. Ţinând seama de ambianţa epocii am căutat să ne apropiem de forma în care însuşi Vasile Alecsandri şi-ar fi scris „Cântecul" său în limba românească. Nuanta satirică este respectată, iar adaosurile noastre nu au alt rost decât să facă mai inteligibilă pointa scriitorului. O versiune unitară ne-a impus să facem abstracţie de variantele, putine de altfel, pe care le prezintă unele versuri, fixându-ne asupra formei celei mai pregnante.

N.B.—De Trieste à Laïbach on traverse les Alpes Juliennes— Le [705]) Laïbach à Gratz et à Bruck les Alpes Styriennes — de Bruck à Salzburg les Alpes du Nord les plus pittoresques et les mieux accidentées. Les Alpes Styriennes sont les mieux cultivées — et les Alpes Juliennes les plus rocailleuses. Partout les chaussées sont très bien entretennues, surtout celle de la montagne de Trieste, etc.

N. est arrivée à Salzburg le 23 Nov. à 6: h. du matin par un tems [706]) affreux: pluie et neige à la fois. Je suis allé à sa rencontre à la poste en pataugant [707]) dans les ruis eaux au sein de l'obscurité des rues, mais pendant que j'attendais l'arrivee de la diligence dans un caffé [708]) à coté [709]) de la cour des messageries, N. s'est rendue à l'hotel [710]) des Trois Alliés en se mou llant les pieds comme une simple dame, malgré le titre de Contesse dont Mr. Martyrt l'a gratifiée dans sa lettre de change pr. Paris, à raison [711]) d'un prix passablement usurier. Le plaisir de nous revoir nous rend fous comme des enfants, et nous agissons en conséquence.

Je lui ai lu mes notes sur notre sejour [712]) à Venise et mes barcarolles.. Pendant cette lecture, elle a passé successivement des larmes au rire et du rire aux larmes avec toute la grace [713]) enfantine qui la caracterise [714]) Elle était horriblement fatiguee de la route, mais mes baisers ne lui ont pas donné le tems [715]) de se reposer... comme toujours.

705) **Le : greşală. Sensul frazei cere de**
706) **tems : vezi nota 152**
707) **pataugant : corect pataugeant**
708) **caffé : corect café**
709) **coté : corect côté**
710) **l'hotel : vezi nota 16**
711) **à raison : preferabil moyennant**
712) **sejour : vezi nota 272.**
713) **grace : vezi nota 466.**
714) **caracterise : corect caractérise**
715) **temps : vezi nota 152.**

N. B. Dela Triest la Laibach străbatem Alpii Julieni. Dela Laibach la Gratz şi la Bruck Alpii Stirieni — dela Bruck la Salzburg Alpii de miazănoapte, cei mai plăcuţi vederii şi cei mai muntoşi. Alpii Stirieni, cei mai bine plăsmuiţi dintre toţi, şi Alpii Julieni cei mai stâncoşi. Pretutindeni drumuri îngrijite cu multă luare aminte, în deosebi, acela dela munte la Triest, ş. a.

N. a sosit la Salzburg în ziua de 23 Nov. la ceasurile şase dimineaţa pe o vreme îngrozitoare: ploaie în două cu zăpadă. M'am dus s'o întâmpin la poştă, bălăcindu-mă prin băltoace, în întunecimea de pe uli i, — pe când însa aşteptam sosirea diligenţii, într'o cafenea de langă curtea de mesagerii, N. şi trăsese la hotelul „Les trois Alliés", [206]) cu picioarele ude ca o cucoană oarecare, cu tot rangul de Contesă pe care Dl. Martyrt [207]) i l-a dăruit în scrisoarea de schimb pentru Paris, pe un preţ nu chiar atât de camatare.c. Bucuria revederii ne înnebuneşte ca pe nişte copii, şi ne purtam ca atare.

I-am citit însemnarile mele asupra şederii noastre la Veneţia şi barcarolele (scrise de mine). [208]) In cursul acestei citiri, ea a trecut rând pe rând de la lacrimi la râs şi de la râs la lacrimi cu un farmec copilăresc deplin, cum n'are nimeni alta. Drumul o obosise peste măsura, dar ca totdeauna sărutările mele nu i-au dat răgaz să se odihnească.

---

206) Les trois Alliés : vezi nota 13.

207) Martyrt · numele unui bancher, cu care lucra Elena Negri

208) Din aceste rânduri reiese destul de transparent rolul jucat de Elena Negri în creaţia literaia a lui V. Alecsandri. Vezi în acest sens şi studiul nostru citat Cap. *II* **V. Alecsandri şi poezia erotică.**

Nous partons de Salzburg le 24 Nov. à 1 h. de l'après midi pour Munhen[716]). Tout notre bagage se compose de deux valises en cuir; de deux sacs de voyage; d'une cassette à [717]) N. et d'un petit sac de nuit à moi.

On ne saurait s'imaginer jusqu'à quel point certains desagrements[718]) de voyage, certain incidents inattendus, influent sur les impressions du voyageur. Ainsi l'arrivée dans une ville par un mauvais tems[719]) et à une heure avancée de la nuit, la grossieréte[719]) des employés aux quels[720]) on a affaire, la contrainte où l'on se trouve quelquefois d'accepter une chambre petite, froide et obscure à un étage trop voisin du ciel, la difficulté de s'expliquer dans la langue du pays qu'on traverse, le desagrement[721]) de courir dans les rues par la pluie à la recherche d'un hotel[722]) avec tout son bagage, etc., etc. sont autant de causes capables souvent de predisposer[723]) en mal et d'inspirer des preventions[724]) aveugles. A-t-on éprouvé une *partie de ces petites misè es du voyageur* en entrant dans une ville, c'en est fait, la ville est d'avance condamnée à vos yeux. En vain les monuments s'elev ront-ils[725]) majestueusement devant vous, en vain les rues s'etendront-ils[726]) belles et larges devant vos pas, rien ne trouve grâce à vos yeux.

Tout est mesquin, lourd, de mauvais gout[727]), froid, vide, pretentieux[728])-, en un mot ennuyeux au plus haut degré, et vous

---

716) **Munhen** : scrire necorectă. Corect **Munich** (fr.) **Munchen** (germ.)
717) **à** : prea familiar, necorect. Corect **appartenant**
718) **desagrements** : corect **desagréments**
719) **tems** : vezi nota 152
719 *) **grossieréte** : corect **grossièreté.**
720) **aux quels** : vezi nota 14
721) **desagrement** : corect **désagrement.**
722) **hotel** : vezi nota 16
723) **predisposer** : **corect prédisposer**
724) **preventions** : **corect preventions**
725) **s'eleveront** : corect **s'éléveront**
726) **s'etendront** : corect **s'étendront**
727 **gout** : corect **goût.**
728) **pretentieux** : corect **prétentieux**

Plecăm din Salzburg la 24 Nov. pe la ceasurile unu după amiază. spre München. Tot bagagiul nostru se compune din două valize de piele, din două geamandane, dintr'o casetă a N. şi dintr'un geamandanaş al meu.

Nu şi-ar putea cineva închipui, cât de mult anume sâcâieli ale călătoriei, anume întâmplări neaşteptate se resfrâng asupra impresiilor călătorului. Aşa bunăoară, să soseşti într'un oraş pe o vreme rea, şi la un ceas târziu din noapte, să ai deaface cu grosolănia funcţionarilor, să te afli uneori la aşa strâmtoare ca să primeşti o cămăruţă rece şi întunecoasă, la un cat prea aproape de cer, să te descurci anevoie în limba ţării prin care treci, să ai neplăcerea de a bate uliţele unui oraş străin cu tot calabalâcul după tine. ş. c. l.; ş. c. l. sunt destule temeiuri de a te face să vezi toate în negru şi să crezi de mai 'nainte orbeşte în aceste prepusuri. Dacă ai întâmpinat măcar o parte din aceste neînsemnate necazuri de călătorie, la intrarea în vreun oraş, s'a gătit cu el, l-ai şi osândit în mintea ta, chiar dela început. Degeaba se vor mai înălţa în cale-ţi măreţele lui monumente, degeaba uliţele se vor mai aşterne frumoase şi largi dinaintea paşilor tăi, nimic nu mai are farmec în faţa privirilor tale[209]).

Totul e sarbăd, greoiu, de prost gust, rece, gol, pretenţios, în-

---

209) Observaţii foarte juste, care dovedesc un ascuţit spirit critic de analiză psihologica la V. Alecsandri. Atât rândurile acestea cât şi următoarele, sunt un exemplu minunat de felul cum poetul ştie să analizeze stările sufleteşti ce le încearca.

Fară a-l crede influenţat de filosoful german Schopenhauer, care la acea dată nu putea fi cunoscut poetului, totuşi sub un anumit unghiu de vedere ideile sale coincid cu acelea ale lui Vasile Alecsandri. Filosoful pesimist care nu se mărgineşte numai la consideraţii metafizice, dar coboară şi pe terenul observaţiilor psihologice, constată în lume existenţa a două temperamente opuse. eucolicul căruia dacă i-a isbutit o singura acţiune din zece se simte mulţumit şi gaseşte uşor scuze pentru neisbânzile sale, discolicul căruia chiar dacă i-au reuşit nouă acţiuni din zece, aceea singură neisbutită îi stă ca un ghimpe şi îl roade întruna C[illegible]torului, indiferent de temperamentul său de toate zilele, trebue să i se aplice psihologia discolicului. O singură piedică, un singur neajuns dăunează farmecului unei întregi zile de încântare sufletească.

n'aspirez qu'au moment de vous sauver[729]) d'un endroit qui vous rappelle ce que vous avez offert. etc.

Souvent encore le manque d'un bon guide de voyage vous joue les plus mauvais tours. Vous passez à côté d'une foule de chef-d'oeuvr s de l'art et de la nature sans en vous en douter seulement. C'est ce qui nous est arrivé à Salzbourg [730]) a N. et à moi. Habitués comme nous sommes aux beaux arts de l'Italie, nous avons l'injustice de pousser quelquefois un peu trop loin notre indifference [731]) pour ceux de l'Allemagne. (Il est vrai que nous avons d'excellentes raisons pour cela. C'est qu'en g neral [732]) le simple appartement que nous occupons dans un hotel [733]), est bien plus interresant [734]) pr. nous que tout le reste de la ville car chez nous nous sommes seuls, t ndisque hors de la nou nous trouvons par *devant temoins* [735]).

Toujours est-il que pendant nos trente heures de sejour [736]) à Salzburg [737]), ayant trouvé dans le mauvais tems [738]) qui regnait dans les rues un excellent pretexte [739]) pour rest r enfermés dans notre appartement et pendant ce tems n'ayant pas eu le téms [739]) feuilleter notre guide à l'endroit de Salzburg nous sommes remontés en diligence sans avo'r payé notre tribut d admiratio aux curiosités de cette ville. Quel a été cependant notre [grand] [740]) étonnement, lorsqu'en approchant de *la porte neuve* nous nous

---

729) de vous sauver : prop. infinitiva greşit întrebuințată. Corect : au moment où vous vous sauverez.

730) Salzbourg : pentru prima oară ortografia franceză este corectă la transciere acestui cuvânt.

731) indifference : corect indifférence

732) general : corect général

733) hotel : vezi nota 16

734) interressant : corect intéressant

735) temoins : corect témoins

736) sejour : vezi nota 272

737) Salzburg : revenire la ortograifa greşită

738), 739 *) tems : vezi nota 152

739) pretexte : corect prétexte

740) cuvânt scris şi apoi şters de V. Alecsandri

Pagina 72 din JURNALUL inedit al poetului

tr'un cuvânt plictisitor la culme şi nu năzui decât spre clipa când ai să fugi de acolo, de unde te aşteptai la cu totul altceva ş. c. l.

De multe ori, chiar lipsa unui bun ghid de călătorie îţi joacă renghiurile cele mai afurisite. Treci pe lângă o grămadă de minunăţii de artă sau din natură, fără măcar să ai habar (de una sau de alta). Aşa ceva ni s'a întâmplat la Salzburg N(iniţei) şi mie. Deprinşi cum suntem cu frumoasele lucrări de artă din Italia, greşim împingând uneori mult prea departe nepăsarea noastră (faţă d) cele din Germania. (Drept este că avem pentru aceasta temeiuri minunate. Deobiceiu, modestul apartament ce-l ocupăm într'un hotel, este mult mai interesant pentru noi, decât tot restul oraşului, căci acolo suntem singuri în doi, pe când în afara lui ne privesc prea mulţi ochi).

Fapt este că, în cursul celor treizeci de oare cât am stat la Salzburg, vremea urîtă ce bântuia pe uliţi, dându-ne un straşnic temeiu de a sta închişi în apartamentul nostru, şi fiindcă în tot acest timp n'am avut vreme nici să răsfoim ghidul la locul unde e vorba de Salzburg, ne-am urcat din nou în diligenţă fără să ne fi plătit cuvenitul tribut de admiraţie faţă de lucrurile vrednice de văzut ale oraşului [210]). Care nu ne-a fost însă mirarea când, apropiindu-ne de *poarta nouă*, ne-am dat seama că aveam înaintea

---

210) vezi nota 209

In acea epocă turismul nu luase avântul cunoscut astăzi. Lipseau deasemenea mijloacele prin care frumuseţile naturale şi artistice ale unei ţări puteau fi semnalate şi altora: de exemplu ghidurile şi companiile Cook. agenţ ile int rnaţionale de voiaj, etc.

Datorita acestui fapt localitaţi cu lucrări de artă celebre rămân necercetate mai ales când, după cum însuşi Vasile Alecsandri remarcă neajunsurile călătoriei sau intemperiile te indispun împotriva vreunui oraş.

Sp ritul de obiectivitate a lui Vasile Alecsandri, cu toată antipatia pe care în nenumarate rânduri o manifestă faţă de Germani, nu-l lasă totuşi să nu sublinieze frumuseţile de artă întâlnite în cursul călătoriei sale prin Germania şi părerea de rau de a nu fi avut posibilitatea sau informaţiile necesare pentru a le cerceta pe toate. O altă cauză, pe care el însuşi o recunoaşte, este dragostea lui cea mare pentru Elena Negri. In ipoteza aceasta cei patru pereţi ai camerii de hotel, care îi adăposteşte, preţuiesc mai mult decât toate frumuseţile oraşului.

sommes appercumes[741]) qu'elle n'était rien moins qu'une oeuvre colossale digne d'exciter l'admiration. En effet cette magnifique porte est une immense voute[742]) gothique taillé dans le roc à pic au dessus duquel s'élève la forteresse de Hohensalzburg. Elle a 150 pas de longueur, 24 pieds de hauteur et 22 de largeur. Elle est ornée du côté de la campagne d'une magnifique statue en marbre haute de 16 pieds, representant[743]) l'archevêque Sigismond qui a achevé cet ouvrage hardi en 4 années de 1763 à 1767. Au dessus de la statue on a gravé cette inscription: *Te Saxa loquantur* — N. et moi nous avons été vraiment frappés d'étonnement à la vue de cette immense voute[744]), ainsi qu'à l'aspect des travaux herculeens qu'on a du[745]) faire pour tailler apic[746]) tout le rocher qui encadre cette parti[747]) de la ville.

A deux heures de Salzburg, nous passons la fr ntière de l'Autriche en traversant la rivière de Sale, et nous entrons en Baviere. Grâces à Dieu ! nous voici échappés au K. K.[748]) — aux aigles noirs à deux têtes, aux couleurs incoherentes[749]) du jaune et du noir et surtout aux Autrichiens. Voici les couleurs gris de la Bavière le bleu et le blanc; voici ses deux lions. Tout change d'aspect, hommes et pays. Les figures sont plus humaines, les costumes plus portables. C'est beaucoup, car en voyage les impressions nous arrivent principalement par les yeux, et ma foi, le jaune ni le noir de l'Autriche ne sont pas des nuanc s à nous donner des idées couleur de rose Le pays que nous traversons est tout parssemé de bouquets de sapins et s'allonge en plaines doucement accidentées devent[750]) nous. Nous laissons a notre gauche les montagnes de la Bavière perdues dans les

---

741) **apperçumes** : vezi nota 47. Inițial V. Alecsandri scrisese : **nous nous apperçumes** ; apoi adaogând sommes nu a mai facut acordul cuvenit și a lăsat : **nous nous sommes apperçumes.**

742, 744) **voute** : corect **voûte**

743) **representant** : corect **représentant.**

725) **du** : corect **dû**

746) **apic** : corect **à pic**

747) **parti** : corect **partie**

748) **K. K.** : **Kaiserliche — Konigliche** — cezaro-crăescă

749) **incoherentes** : corect **incohérentes**

750) **devent** : corect **devant**

ochilor în loc de te miri ce lucrare uriaşă o operă vrednică de admiraţie. Intradevăr această minunată poartă este o boltă gotică înaltă de tot şi tăiată oblu în stâncă deasupra căreia se ridică fortăreaţa Hohensalzburg. Are în lungime 150 de paşi, în înălţime 24 de picioare şi 'n lăţime 22. Faţa dinspre câmpie e împodobită cu o minunată statue de marmură, înaltă de 16 picioare, reprezentând pe arhiepiscopul Sigismund, care a terminat această lucrare îndrăsneaţă, în răstimp de patru ani, dela 1763 la 1767. Dedesubtul statuii stă sapata această inscripţie: *Te Saxa loquantur.* N. şi cu mine am rămas cu adevărat uluiţi [211]) la vederea acelei bolţi uriaşe, cât şi la gândul muncilor herculeane de care a fost nevoie pentru a se tăia pieptiş o întreagă stâncă, mărginind această parte a oraşului. La două ceasuri de Salzburg trecem dincolo de hotarul Austriei, străbătând valea râului Sale... şi intrăm în Bavaria — Slavă Domnului! iată-ne scăpaţi de K. K. — de pajurile negre cu două capete [212]), de culori de galben şi negru, fără nicio potriveală şi mai cu seamă de Austrieci. Iată culorile vesele ale Bavariei [213]) : albastrul şi roşul; iată cei doi lei ai săi [214])). Toate îşi schimbă înfăţişarea : şi oameni şi ţară. Trăsăturile sunt mai omeneşti, costumele mai ca lumea. E mult, căci în călătorie impresiile ne vin în primul rând prin ochi, şi zău, galbenul şi negrul Austriei nu sunt culori care sa-ţi insufle gânduri (prea) trandafirii. Ţinutul prin care trecem, e peste tot învârstat [215]) cu tufişuri de brazi şi se prelungeşte în câmpii lin prăvălite înaintea noastră. Lăsăm la stânga munţii Bavariei, pierduţi în ceţuri, şi la o zi dela plecarea noastră din Salzburg, sosim la München pe la ceasurile 8 dimi-

---

211) **uluiţi** : sau uimiţi

212) **pajurele negre cu două capete** : emblema imperiului habsburgic.

213) **culorile vesele ale Bavariei:** adica ale steagului acestui regat.

Poetul sobru în exprimare marchează prin aceste cuvinte diferenţa de temperament şi de tip cultural între Austrieci şi Bavarezi. In timp ce pentru el Austria nu este decât simbolul imperialismului asupritor, de care şi Românii din Ardeal aveau să se plângă, intrat în regiunea bavareză, cu orizonturi ce aminteau de munţii patriei sale, poetul se simte înviorat şi predispus să acorde mai multă atenţie atât lucrurilor cât şi oamenilor.

214)) **cei doi lei ai săi** : emblema regatului bavarez

215) **Invârstat** : sau presărat, vărgat

vapeurs et le lendemain de notre depart[751] de Salzburg nous avons longés le beau lac de Vallé par un clair de lune qui penetrait[752] facillement les brouillards des montagnes.

A Munich nous logeons à l'hotel[753] de la Croix d'or et le matin même de notre arrivée je suis arrété[754] et conduit à la police par un sergent de ville sous prétexte que j'avais fumé[755] dans la rue. Je me presente[756] devant le commissaire de police, lequel après avoir écouté mes explications et s'être convaincu qu'en ma qualité d'étranger j'ignorais les usages de Munich, à[757] la complaisance de me rendre *gratis* à ma liberté, en ajoutant toutes fois cette phrase: *Ce sera pour une autre fois.* Brave commissaire! il croit qu'on a du plaisir à faire des visites à la police et il ignore sans doute que lorsqu'on y a dejà[758] été une fois c'est trop pour qu'on ait des velleités[759] d'y retourner *une autre fois.* N. rit beaucoup de ma mesaventure[760] et me menace à chaque instant de me faire arreter[760*] apropos[761] des folies que je fais avec elle.

Dans l'après dinné[762] nous fesons[763] une promenade dans la ville et nous restons enchantés de tout ce que nous voyons.

Munich est devenue depuis quelques années une ville qui merite[764] qu'on vienne de loin pour admirer ses monuments, car le

---

751) **depart : corect départ**
752) **penetrait : corect pénétrait**
753) **l'hotel : vezi nota 16**
754) **arrété : corect arrêté**
755) **j'avais fumé : întrebuințare greșită a m. c. p.; corect j'ai fumé**
756) **presente : corect présente**
757) **à : corect a**
758) **dejà : corect déjà.**
759) **velleités : corect velléités**
760) **mesaventure : corect mésaventure**
760 *) **arreter : corect arrêter.**
761) **apropos : corect à propos**
762) **dinné : corect diné**
763) **fesons : vezi nota 13.**
764) **merite : corect mérite**

neaţa. In cursul nopţii am călătorit dealungul fermecătorului lac Vallé pe un clar de lună, care se petrecea frumos printre negurile munţilor.

La München tragem la hotelul „de la Croix d'or" [216]), şi chiar în dimineaţa în care sosisem, mă văd luat pe sus şi dus la poliţie de un sergent din acel oraş, pentru vina de a fi fumat pe stradă [216*]). Mă înfăţişez înaintea comisarului de poliţie, care după ce a ascultat lămuririle mele şi dupăce s'a convins că, nefiind din partea locului, nu cunoşteam obiceiurile Münchenului, îmi face bunătatea de a mă pune în libertate pe degeaba, adăogând totuşi aceste vorbe: (La revedere) şi *pe altă dată!* Cumsecade comisar! Işi închipue că-i o mare plăcere să faci vizite la poliţie şi de bună seamă n'o fi ştiind că (dacă) ai trecut odată pe-acolo îţi piere pofta de a te mai reîntoarce *altă dată.* N. face mult haz de necazul ce mi s'a întâmplat şi mă ameninţă întruna că mă dă pe mâna poliţiei pentru atâtea drăcii [217]), la care este şi ea partaşe. După masă dăm o raită prin târg şi rămânem încântaţi de tot ce videm.

München a agiuns de câţiva ani încoace un oraş pentru care face să vii de departe, să-i admiri monumentele, căci regele de

---

216) **„de la Croix d'or"** : vezi nota 13.

216 *) Curioasă peripeţie de drum : Şi cu atât mai neaşteptată cu cât Bavaria contrasta între toate ţările imperiului german, prin atmosfera ei de liberalism şi de toleranţa. Bavaria catolică n'a fost însufleţită niciodată de acel spirit cazon atât de caracteristic Prusacilor. In climatul auster al Germaniei protestante desigur că o astfel de masură ar fi fost explicabilă. Dar în Bavaria, lucru pare de necrezut. Probabil că nici autorităţile bavareze nu prea faceau caz de această dispoziţie, întrucât nu căutau să o impună neapărat şi persoanelor, care se aflau numai în trecere prin Bavaria. Trăsătura spirituală a Bavarezului nu se desminte nici cu acest prilej : poliţistul mucalit îi urează lui Vasile Alecsandri un „la revedere" insidios, al cărui tâlc poetul îl răstălmăceşte cu humorul lui obişnuit.

217) **drăcii** : sau nebunii

roi actuel de la Bavière aidé des celebres [765]) artistes Klenze-Gaert (architectes) — Peters Cornélius Hess et Schnorr (peintres) Thorwalden — Schwanthaler (statuaires) et Stieglmayer (fondeur) etc. a doté son pays d'une foule de monuments en pierre et en bronze qui se distinguent tant par leur grandeur que par leur beauté classique. Tels sont les batiments [765*]) de l'exposition de l'industrie, la Glyptothèque et le théâtre en styles grec et romain. L'academie [766]), la bibliothèque, l'eglise [767]) de St. Louis, la Basilique, etc., en styles gothico-maurèsque [768])... Plusieurs statues en bronze fondues par Stieglmayer, élevées sur les places publiques — l'obélisque en bronze erigé à la memoire [769]) de 30.000 bavarois morts en Russie, etc., etc., etc.

Enfin telle est l'impression faite actuellement par l'aspect de Munich, qu'on ne peut s'empecher [770]) de reconnaître dans le roi Louis I un véritable ami et protecteur des beaux-arts, dont le nom sera dans l'avenir un des plus beaux et des chers monuments [771]) de la gloire de la Bavière [771 *]).

Nous avons visité le 1 ndemain la Glyptothèque où entr'autres [722]) chef'd'oeuvres [772*]) de l'antiquité nous avons admiré le

---

765) **celebrés :** corect **célébres**

765 *) **batiments :** corect **bâtiments**

766) **l'academie :** corect **l'académie**

767) **l'eglise :** corect **l'église.**

768) **maurèsque :** corect **mauresque**

769) **memoire :** corect **mémoire**

770) **s'empecher :** corect **s'empêcher**

771) **dont le nom sera dans l'avenir un des plus beaux et des chers monuments :** stil defectuos **un nume care va fi un monument ?!** Poate sensul arhaic (latin) de aducere aminte, aci hiperbolic.

771 *) Atenția deosebită pe care regele Ludovic I al Bavariei o acordă artelor, este un semn că acest rege nu era numai un mare general, dar în același timp și un fin prețuitor al frumosului. Convins poate de spusele lui Voltaire care în prefața operii sale **Le siècle de Louis XIV** scria : „Je ne considère pas seulement Louis XIV parce qu'il a fait du bien aux Français, mais parce qu'il a fait du b en eux hommes ;... Il ne revient rien au genre humain d cent batailles gagnées... Une écluse du canal des Deux Mers, un tableau d Poussin, une belle tragédie, une véritable découverte, sont à mes yeux, et la postérité jugera comme moi, des choses mille fois plus précieuses que toutes les annales de cour, que tou es les relations de campagne", Ludovic I al Bavariei, urmând exemplul lui Ludovic al XIV a încurajat artele. Așa se explică de ce la un moment dat Bavaria numara un așa mare numar de artiști cu renume mondial.

772) **entr'autres :** vezi nota 671

772 *) **chef' d'oeuvres :** corect **chef-d'oeuvres.**

astăzi al Bavariei agiutat de vestiţii artişti Klenze[218])-Gaertner[219]) (arhitecţi), Peters Cornelius Hess[220]) şi Schnorr[221]) (pictori), Thorwoldsen[222]) — Schwanthaler[23]) (sculptori în marmură), Stieglmayer[224]) (turnător în bronz) ş. a., şi-a înzestrat ţara cu o sumedenie de monumente de piatră şi de bronz, care se deosebesc deopotrivă prin măreţia lor clasică şi prin frumuseţe. Aşa bunăoară clădirile expoziţiei industriale, Gliptoteca[225]) şi teatrul în stil grec sau roman. Academia, biblioteca, biserica Sf-tului Ludovic, Basilica ş. c. l. în stil gotic sau maur. Câteva statui în bronz turnate de Stieglmayer şi ridicate în pieţi publice — obeliscul în bronz ridicat în memoria celor 30.000 de Bavarezi morţi în Rusia, ş. c. l., ş. c. l.

In sfârşit, aceasta este impresia ce mi-o face acum înfăţişarea München-ului şi nu se poate să nu recunoşti în regele Ludovic I un adevărat prieten şi ocrotitor al artelor frumoase, iar numele său va fi deacum înainte unul dintre cele mai frumoase şi scumpe monumente de slavă ale Bavariei[226]).

A doua zi'am vizitat Gliptoteca, unde printre alte capodopere

---

218) **Klenze** : arhitect german (1784—1864). Elev al Academiei de arhitectura din Berlin şi al Şcoalei Politehnice din Paris. Fost director al aşezămintelor regale din Wesfalia şi ale Curţii Bavariei. La München a construit **Pinacoteca, Gliptoteca, Piaţa Maximilian, Odeonul**, ş. a.

219) **Gaertner**: arhitect german (1792—1847) Opere: **Biserica Sf. Ludovic, Biblioteca, Gersianum, Siegesthor** ş. a.

220) **Hess**: pictor german, fiul gravorului Carol Hess (1792—1871). Pictor al Curţii bavareze. Opere : **Bătălia dela Arcis-sur-Aube, Bătălia dela Leipzig** ş. a.

221) **Schnorr** : pictor german (1794—1872). Opere : **Legenda Niebelungilor, Luther la Dieta din Worms** ş. a.

222) **Thorwaldsen**: sculptor danez (1779—1872). Opere: **Amor şi Psyché, Venus, Lupta corăbiilor în faţa Troii** ş. a.

223) **Schwanthaler** : sculptor german (1802—1848). Opere : **Povestea lui Venus, Lupta corabiilor în faţa Troei** ş. a.

224) **Stieglmayer**: turnător în bronz (1802—1848). Director al Turnătoriei în bronz din München. Opere: **Monumentul lui Maximilian, Statuele prinţilor Bavariei, Statuia lui Schiller**, ş. a.

225) **Gliptoteca** : muzeu de sculptură

226) vezi nota 771 din versiunea franceză

faune endormi de *Barbarini;* de même que parmi les ouvrages modernes nous avons été frappés des beautés remarquables de l'Adonis et de la Venus de Canova.

La Pynacothèque est un monument unique en Europe sous le rapport de sa destination, et contient une foule de tableaux des grands maîtres de toutes les écoles et particulièrement de Rubens.

Il faudrait des volumes pour decrire [773]) en détails, ainsi qu'ils le meritent [774]), les monuments de Munich, et nous regrettons N. et moi de ne pouvoir nous arreter [775]) plusieurs jours dans cette ville pour satisfaire complettement [776]) notre curiosité ; obligés de partir le plutot, [777]) nous quittons la capitale de la Bavière le 27 Nov. à 10 du matin, en prenant le chemin de fer qui conduit en deux heures à Augsbourg.

Ici la beauté du débarcadère nous frappe comme une preuve du gout [778]) exquis qui règne en ce moment en Baviere touchant l'architecture ; mais bientot [779]) le genie [780]) inconstant qui dirige et gouverne les impressions du voyageur nous fait assis er à un *drame intime* qui se passe à la table d'hôte où nous dinons en attendant le depart [781]) de la Diligence [782]) pour Ulm.

Les personnages de ce drame sont :

1. Un niais... jaloux, timide, quoique tenebreux [783]) et de plus frisé.

2. Un Mr. à grosses moustaches qui se pose en important en narguant le 1-er.

3. La demoiselle de l'auberge — fată tare mare şi roşie [784]).

---

773) **decrire :** corect **décrire.**
774) **meritent** : corect **méritent**
775) **arreter :** corect **arrêter.**
776) **complettement** : corect **complétement**
777) **plutot :** vezi nota 657. Corect : **le plutôt possible.**
778) **gout** : corect **goût**
779) **bientot** : vezi nota 26
780) **genie :** corect **génie.**
781) **depart :** vezi nota 751.
782) **Diligence** : corect **diligence**
783) **tenebreux** : corect **ténébreux**
784) cuvinte scrise în româneşte, cu caractere cirilice

ale antichității am admirat „faunul adormit" de Barbarini [227]); iar dintre operele moderne ne-au rămas la inimă frumusețile ce le întrupează statuile lui Adonis și Venus, de Canova.

Pinacoteca [228]) este un monument unic în Europa, dacă ținem seama pentruce a fost ridicat, și cuprinde o mulțime de tablouri de mari maeștri din toate școlile și în deosebi de Rubens [229]).

Ar trebui tomuri întregi pentru a descrie cu deamănuntul, așa cum s'ar cuveni, monumentele München-ului, și ne pare rău N(iniței) și mie că nu ne putem opri mai multe zile în acest oraș pentru a ne îndestula pe deplin curiozitatea; siliți să plecăm cât mai curând, părăsim capitala Bavariei la 27 Nov. pe la 10 dimineața, urcându-ne în trenul care te duce în două ceasuri la Augsburg [230]).

Aici, suntem fermecați de frumusețea peronului, dovada a gustului ales care domnește în clipa aceasta în Bavaria, în legătură cu arhitectura; dar îndată spiridușul schimbător, care mână și cârmuește impresiile călătorului, ne face să fim martori le o *dramă intimă,* întâmplată acolo unde luăm masa, așteptând plecarea diligenței spre Ulm [231]).

Personagiile dramei acesteia sunt:

1. Un nătărău... gelos, plin de frică, deși întunecat la față și mai ales frizat.

2. Un Domn cu mustăți mari, care își dă aere de om însemnat, nesinchisindu-se de primul.

3. Duduița hangiului — fată tare mare și roșie.

---

227) **Barbarini** : sculptor italian

228) **Pinacoteca** : muzeu de pictură

229) **Rubens** : pictor flamand (1577—1640). A lăsat nenumărate opere nemuritoare, pline de imaginație, energie, desen, îndrăsneală, vervă și strălucire a coloritului Opere : **Coborîrea de pe cruce, Răstignirea Sf. Petru** ș. a.

230) **Augsburg** : oraș în Bavaria situat la N. W. de München.

231) **Ulm** : oraș în Würtemberg situat la W de Augsburg, pe Dunăre. Aci capitulă în 1805, în fața lui Napoleon I, armata austriacă a generalului Mark.

A 3 ½ h. nous montons en diligence et à minuit nous passons la frontière de la Bavière en entrant à Ulm, où nous changeons de diligence. Les couleurs bleu et blanc se changent en rouge et noir et quoique nous ne gagnions nullement au change, ni sous le rapport de la voiture, ni sous celui du pays, etc., nous arrivons sains et saufs à Stuttgard [785]) après avoir passé par Esslingen celebre [786]) par la bataille qui en porte le nom [787]).

Le 28 à 8 h. du matin nous entrons dans la Stuttgard [788]) par une superbe allée de peupliers et nous descendons à l'hot l [789]) de Russie. Visité Stuttgard [790]) à la hâte. Aucun monument ne nous satisfait entièrement si ce n'est le vieux palais qui porte au moins la physionomie du tems [790*]) où il a été bati [791]). La statue de Schiller poète par la pose, et la colonne de la Residenzplatz par la distinction [792]). Le 29 à 10 h. du matin nous quittons Stuttgard [793]) sans regret. Malgré ses nombreuses fontaines qui semblent faire concurence à la grande quantité de marchands de vins, le Vurtemberg [794]) étant très vignoble [795]) et en même tems [795*]) très riche en divers eaux courantes. Le Neckar baigne les murs d'Esslingen et forme une petite cascade pris de la porte de cette ville.

Dans la nuit du 28 N. souffre terriblement de sa toux compliquée d'un rhume de poitrine, cepedant la lendemain elle est tout à fait en état de se mettre en route. A 10 h. donc, le 29 au matin nous continuons notre voyage, malgré l'humidité de l'atmosphère et la neige qui tombe à gros flocons. Le pays que nous traversons est couvert d'arbres fruitiers, de sapins, de forets [796]).

785, 788, 790, 793) **Stuttgard** : corect **Stuttgart**

786) **celebre** : corect **célèbre**

787) **par la bataille qui en porte le nom** : corect **par la bataille qui porte ce nom**

789) **l'hotel** : vezi nota 16

790*) **tems** : vezi nota 152.;

791) **bati** : corect **bâti**

792) **par la distinction** : ideie confuz exprimată. Construcţie necorectă.

794) **Vurtenberg** : corect **Würtenberg**.

795) **étant très vignoble** : necorect, deoarece **vignoble** este substantiv Preferabil : **le Würtenberg étant un pays de vignoble.**

795*) **tems** : vezi nota 152.

796, 802) **forets** : corect **forêts**

La ceasurile 3½ ne urcăm în diligenţă şi la miezul nopţii trecem frontiera Bavariei, intrând în Ulm, unde schimbăm diligenţa. Culorile albastru şi alb se schimbă şi ele în roşu şi negru [231*]), deşi noi nu suntem de fel câştigaţi cu acest schimb, nici în privinţa trăsurii, nici a ţării ş. c. l. Agiungem teferi la Stuttgart [232]), dupăce am trecut prin Esslingen [233]), vestit prin bătălia care îi poartă numele.

In ziua de 28, pe la oarele 8 dim. intrăm în Stuttgart pe un minunat drum cu plopi şi tragem la hotel „de Russie" [234]).

Vizitarea Suttgartului în grabă. Niciun monument nu ne mulţumeşte în întregime, [234*]) afară doar de vechiul palat care are cel puţin înfăţişarea timpului când a fost clădit. Statuia lui Schiller, poet, prin poza sa, şi coloana pieţii prezidenţiale prin distincţia sa. In ziua de 29 la ceasurile 10 dim: părăsim Stuttgartul fără nicio părere de rau. Cu toate numeroasele fântâni care par a face concurenţă droaiei de negustori de vinuri, Würtembergul este bogat în vii, dar tot aşa de bogat în felurite ape curgătoare. Neckarul scaldă zidurile Esslingen-ului [235]) şi dă naştere unei mici căderi de apă, lângă poarta acestui oraş.

In noaptea de 28 N., suferă îngrozitor, ca de obicei, de o tusă de astădată cu junghiuri prin piept. Cu toate acestea a doua zi este destul de întremată pentru a porni din nou la drum. Deci pe la oarele 10 dimineaţa, în ziua de 29 ne urmăm călătoria, cu toată umezeala din aer şi ninsoarea cu fulgi grei. Ţinutul ce-l străbatem este acoperit de pomi roditori, de păduri de brad şi de vii, care

---

231) Culorile regatului Würtemberg.

232) **Stuttgart:** capitala Würtembergului.

233) **Esslingen** : confuzie pe care o face V. Alecsandri cu localitatea Elchingen situată la N. W. de München. Aci mareşalul Ney a bătut pe Ausstr'eci în 1805. La această bătălie vestită face aluzie V. Alecsandri.

234) **de Russie** : vezi nota 13.

234*) Fin observator şi judicios apreciator al artelor plastice, Vasile Alecsandri sesizeaza imediat deosebirile ce există între gustul artistic desvoltat al Bavariei şi acela discutabil al Saxoniei. Lucrările artistice din această ultima ţară nu le gaseşte decât parţial reuşite, vreun amănunt mai bine prins, iar restul i se pare greoiu şi îmbâcsit.

235) **Esslingen:** oraş din Würtemberg ,situat pe malul drept al Neckarului, afluent al Rinului.

de vignes, qui montent de terrasses en terrasses jusqu'au sommet des collines, de sorte que chacune de ces dernières ressemble à un immnse éscalier [797]) dont les gradins seraient plantés de vignes. Nous passons la frontière du Wurtemberg tout près de Pforzheim sur Enz, petite ville celebre [79]) par ses 400 bijoutiers et nous entrons dans le duché de Bade. Nous quittons à Pforzheim un petit jeune homme qui avait voyagé avec nous depuis Munich, et jusqu'à Carlsrue [799]) nous avons pour compagnons deux Anglais. Près de Pforzheim nous appercevons [800]) la [commencement] [801]) lisière de la fameuse Foret [02]) noire. Enfin à 6 heures du soir nous arrivons à Carlrsuhe par une magnifique et large allée de peupliers. Descendus à l'hotel [803]) de la Croix d'or. — chambre excellente.

Le 30 dans la matinée nous visitons la ville de Carlsruhe, nous voyons en passant la place de la residence [804]), le palais, les orangeries, etc. Mais les cahotements [805]) du fiacre sur le mauvais pavé des rues incommodent N. à tel point que nous sommes obligés de finir bientot [806]) notre course dans la ville, pour nous rendre au magnifique débarcadère du chemin de fer qui va à Strasbourg. Pendant que nous attendons dans le salon le depart [807]) du convoi, un Mr. agé [808]) vient nous adresser la parole et bientot [809]) après, à 2½ h. nous montons tous les trois dans le vagon des 1res [810]). Notre intention à N. et à moi est de nous rendre le soir même à Strasbourg, mais pendant que nous approchons de Badenbaden,

---

797) éscalier : corect escalier
798) celebre : vezi nota 786
799) Carlsrue : corect Carlsruhe.
800) appercevons : vezi nota 47
801) cuvântul din paranteză a fost şters de V. Alecsandri
802) Foret : vezi nota 796
803) l'hotel : vezi nota 16
804) residence : corect résidence
805) cahotements : preferabil cahots.
806, 809) bientot : vezi nota 26
807) depart : vezi nota 751
808) agé : corect âgé
810) des 1-ers : arhaism corect de 1-ère.

urcă treaptă cu treaptă până în vârful colnicelor, aşa că fiecare deluşor pare a fi o scară uriaşă ale cărei trepte ar fi acoperite cu vii. Trecem peste hotarul Würtembergului aproape de Pforzheim [236]) pe Enz [237]), orăşel vestit prin cei patru sute de argintari ai săi şi intrăm în ducatul Baden [237*]). Lăsăm la Pforzheim pe un tânăr care călătorise cu noi dela München, şi până la Carlsruhe [238]) avem ca tovarăşi de drum doi Englezi. Lângă Pforzheim zărim marginea vestitei Păduri Negre. In cele din urmă, pe la oarele 6 seara, agiungem la Carlsruhe pe un drum cu plopi, larg şi minunat. Tragem la hotelul „Croix d'or" [239]).

Odaia noastră, bună de tot.

In ziua de 30 dimineaţa vizităm oraşul Carlsruhe, vedem în treacăt piaţa rezidenţei, palatul, sera de portocali, ş. a. Dar hurducaturile trăsurii pe caldarâmul stricat al uliţilor fac atâta rău N.(iniţei) ca suntem nevoiţi să punem capăt numaidecât primblării noastre prin oraş, spre a ne îndrepta către minunatul debarcader al drumului de fier, care duce la Strasburg [240]). Pe când aşteptam în salon(ul) (dea 'ntâia) plecarea trenului, un Domn mai în vârstă intră în vorbă cu noi, şi nu mult după aceea, la ceasurile 2½ ne urcăm câte şi trei într'un vagon de clasa întâia. Dorinţa N. şi a mea era să agiungem chiar în acea seară, la Strasburg, dar în vreme ce ne apropiem de Baden-Baden [241]), Domnul despre care vor-

236) **Pforzheim** : oraş al statului liber Bade, pe râul Enz

237) **Enz:** râu în ţinutul Würtemberg, afluent al Neckarului

237 *) **Bade** sau **Baden** : mare ducat situat în W. Germaniei, acoperit în mare parte de Padurea Neagra. Renumit pentru ape termale (Baden-Baden).

238) **Carlsruhe** : capitala statului Bade, situat la poalele Pădurii Negre

239) **Croix d'or** : vezi nota 13

240) **Strasburg** : capitala Alsaciei situat la 503 km. Est de Paris, pe râul Ill, afluent al Rirului. Cititorul va obseva desigur că pasajiile de mai sus nu cuprind decât o simplă înserare de date geografice sau de cronologie măruntă a calatoriei. Faptul acesta este puţin obişnuit la Vasile Alecsandri, care nu pierde nici un prilej fară să-şi împletească notaţiile de drum cu impresiile personale. Probabil ca niciun incident sau vreun lucru mai de seamă nu a putut capta atenţia acestui spirit a cărui vioiciune nu odată s'a făcut simţită. Mediul cenuşiu burghez din centrul Germaniei nu merită după părerea lui Vasile Alecsandri, nici măcar atenţia unei menţiuni oarecare.

241) **Baden-Baden** : oraş al ducatului cu acelaşi nume. Băi renumite

le Mr. en question après nous avoir raconté les morts recentes de sa soeur et de son vieux domestique Louis, ainsi qu'un trait admirable de l'histoire du roi actuel de Wurtemberg, finit par nous engager de visiter Baden où il demeure depuis six ans. Nous n'hesitons [811] pas un instant de nous decider [812] à visiter ces bains si renommées en Allemagne, d'autant plus que nous appercevons [813] dejà [814] à gauche entre les montagnes les maisons de cette ville Aussitot dit et fait[815]. Au lieu de suivre notre premier projet nous changeons de vagons à... et par un petit chemin lateral [816] nous arrivons à Baden en huit ou dix minutes. Avant d'entrer dans la ville on nous montre a droite la grande allée de peupliers qui conduit à la maison de chasse du Grand Duc de Bade et à gauche le vieux chateau [17] de... dont les ruines paraissent sur le sommet d'une haute colline boisée comme un nid delabré [818]. Et à peine installés au grand hotel [819] de Zalringen nous profitons des derniers rayons du soleil pour visiter en voiture la jolie petite ville de Bade avec ses immenses et nombreux hotels [820] — la maison de Conversation, grande batisse [21] sans gout [822], la *Trinkenhalle*, la villa de la Duchesse Stephanie, etc... Notre course nous enchante. De tous côtés on ne voit que jardins, promenades, belles maisons. sources magnifiques, etc. le tout encadré dans un amphithéatre [823] de hautes collines richement boisées et accidentées d'une manière tout à fait pittorèsque [824]. Après la promenade, nous allons à pied par un beau clair de lune

---

811) **n'hesitons : corect n hésitons.**
812) **decider : corect décider**
813) **appercevons : vezi nota 47**
814) **dejà : vezi nota 226**
815) **Aussitot dit et fait : corect Aussitôt fait que dit sau Aussitot dit, aussitôt fait.**
816) **lateral : corect latéral**
817) **chateau : corect château**
818) **delabré : corect délabré**
819, 820) **hotel : vezi nota 16**
821) **batisse : corect bâtisse**
822) **gout : vezi nota 778.**
823) **amphithéatre : corect amphithéâtre.**
824) **pittorèsque: corect pittoresque. Stil de Baedeker. Fraza greoaie.**

beam, după ce ne-a povestit cum îi murise nu de mult sora și chiar bătranul lui slujitor Ludovic, aducând vorba și de o faptă strălucită a regelui din Würtemberg, ne poftește în cele din urmă să vizităm Baden, unde stă de șase ani. Nu șovăim nicio clipă și ne hotărîm să vizităm aceste băi așa de renumite în toată Germania, cu atât mai mult cu cât prindem a zări la stânga, printre munți, casele acestui oraș. Zis și făcut. In loc să ne urmăm primul plan, schimbăm vagonul la......[242]) și abătându-ne puțin din drum agiungem la Baden în 8—10 minute [242*]). Inainte de a intra în oraș, ne întâmpină la dreapta, o mare alee de plopi care duce la pavilionul de vânătoare al Marelui Duce de Baden, și la stânga vechiul castel ......[243]) ale cărui ruine răsar pe vârful unui colnic năpădit de copaci, ca un cuib dărăpănat. Abia instalați la marele hotel „de Zalringen“ [244]) nu lăsăm să treacă cele din urmă raze ale soarelui, și vizităm cu trăsura, frumosul orășel Baden cu atâtea hoteluri uriașe, cu un cazino, clădit în linii mari, dar fără gust și Trinkenhalle [245]) vila Ducesei Stefania, ș.c.l... Primblarea noastră ne încântă. De pretutindeni ne ies în cale grădini, locuri de primblare, case frumoase, izvoare fermecate, una lângă alta într'un amfiteatru de dealuri înalte cu păduri dese și cu văi pline de pi oresc. După primblare, mergem pe gios pe un frumos clar de lună, să facem o vizită tovarășului nostru de drum, (Domnul cel

---

242) punctele de suspensie aparțin lui V. Alecsandri. Probabil nu și-a mintit de numele localității unde a schimbat trenul.

242) Iata un fapt necesar cadrului romantic al **Jurnalului**. Până în acest moment calătoria urmase prea mult după un itinerar dinainte stabilit elemnt care te ducea la ideia de calcul realist și de echilibru clasic. Intervenția acestui episod cu nuanță de neprevăzut ne situează dintrodată în plină atmosfera romantică : Baden-Baden cu o reputație bine stabilită cu izvoare atrăgătoare satisfăcea cu prisosință inclinațiile spre visare ale celor doi îndrăgostiți.

243) **idem.** Nu știe numele castelului.

244) **de Zalringen:** vezi nota 13.

245) **Trinkenhalle :** vezi nota 13

pour faire une visite à notre compagnon de voyage (le Mr. agé)[825]) promesse que nous lui avons faite en nous separant[826]) au joli débarcadère de Baden. Il demeure chez Madame Skosgniowski. Pendant tout le tems[827]) que nous passons chez lui, il se montre d'une amabilité touchante ; il nous montre confidentiellement les portraits de sa soeur, de son beau frère, celui de son cheval, et le sien, puis une foule de vues de la Suisse (il y est naturalise)[828]) et des broderies en perles sur portefeuilles, etc. Il est bon, affectueux, tantot[829]) triste de ses douloureux souvenirs, tantot[830]) gai. Il nous raconte l'aventure du celebre[831]) violoncelliste Romberg à Bucharest[832]) en 1813, et enfin après une heure de conversation très amusante nous échangeons nos cartes. Il se nomme W. de Birckhahn. Il a beaucoup voyagé et it vit de ses rentes; il est natif du duché de Baden. *Birchhahn — Coq de bruyère.*

Notre carte à N. et é moi porte: Mdme et Mr. Alexandri[833]) de Wallachie.

En rentrant à l'hotel[834]) nous fesons[835]) la lecture fort amusante d'une description de Baden écrite en allemand et traduite en français, dans la quelle[836]), entr'autres[837]) droleries[838]) de style nous remarquons les suivantes[839]) :

Baden ne manque pas de beaucoup d'hotels[840]) où les étrangers trouvent des commodités.

---

825) **agé** : vezi nota 777.
826) **separant**: corect **séparant.**
827) **tems** : vezi nota 152.
828) **il y est naturalisé**: preferabil **citroyen de ce pays.**
829, 830) **tantot**: corect **tantôt.**
831) **celebre**: vezi nota 786.
832) **Bucharest**: corect **Bucarest.**
833) **Alexandri**: pentru prima oară poetul scrie numele său cu această ortografie. Alexandri, cu **x** nu cu **cs.**
834) **l'hotel** : vezi nota 16.
835) **fesons** : vezi nota 13
836) **la quelle**: vezi nota 40.
837) **entr'autres**: vezi nota 645.
838) **droleries**: corect **drôleries.**
839) **les suivantes**: românism: următoarele pentru ce **qui suit.**

[illegible] nous prîmes provisions. — Nancy est
[illegible] la plus belle, la plus grande et la
plus régulière de toutes les villes qu'on traverse de
Strasbourg à Paris, mais le conducteur trop hâté
ne nous donna pas le temps de la visiter. —

Enfin le 5 Déc: à cinq h. du soir nous entrâmes
dans Paris par la barrière du Trône, après
nous apperçûmes en passant les fortifications
de cette capitale près de St Maur, et après
avoir traversé la forêt de Vincennes [illegible] une
superbe chaussée pavée qui [illegible] le fort
de ce nom. Il fait sombre car malheureusement
nous fîmes notre entrée à l'heure où
l'on commence à allumer le gaz; aussi n'apper-
cevons nous que très faiblement les rues
de St Antoine, de St Honoré etc, les places
de la Bastille et du Chatelet, les quais et les
Monuments que nous laissons derrière nous.
La seule chose qui nous frappe distinctement
c'est le bruit immense de cette capitale, qui
[illegible] autour nous [illegible] l'obscurité et les
cahotements [illegible] des rues. — Enfin nous entrons
cour des Messageries St Honoré, et après une
heure de [illegible] de toutes sortes provenant
du désordre qui y règne nous acceptons la proposi-
tion d'un maître d'hôtel qui nous conduit à
l'hôtel de Belgique rue St Thomas du Louvre.

Nous sommes à Paris!! — phrase magique!

92

Pagina 92 din JURNALUL inedit al poetului

în vârstă) făgăduință ce i-o făcusem la despărțire, pe peronul din Baden.[245*])

El (bătrânul) stă la Doamna Skosgniowski. In tot timpul vizitei noastre, ne copleșește cu o duioasă atenție, deschizându-și inima și aratându-ne (parcă) pe furiș portretul surorii, și al cumnatului său, pe al calului ce-l are, precum și pe al său însuși, apoi sumedenie de vederi din Elveția (unde s'a și împământenit) și horbote de mărgăritare pe portofeluri ș. c. l. ș. c. l. Om bun și iubitor, când trist sub povara amintirilor dureroase, când vesel. Ne povestește ce i s'a în âmplat renumitului violonist Romberg la București în 1813 și la urmă după un ceas de de vorbă plăcută de tot, ne schimbăm, între noi, cărțile de vizită. Poartă numele de W. von Birckhahn. A calatorit mult și trăește de pe urma rentelor sale. Este de loc din ducatul Baden. Birckhahn — Coq de bruyère[246]) — cocoș sălbatec.

Pe cartea de vizită a N. și a mea stă scris: D-na și Dl. Alexandri din Valahia.

Intorcându-ne la hotel, ne cade sub priviri descrierea hazlie a Baden-ului, scrisă în nemțește și tălmăcită în franțuzește, în care printre alte bazaconii de exprimare, luăm în seamă următoarele:

Baden ne manque pas beaucoup d'hôtels où les étrangers trouvent des commodités.

245*) Vizita la Baden-Baden ne desvălue o altă latură pe care o prezintă spiritul complex a lui Vasile Alecsandri: înțelegerea de oameni și infinita lui bunătate. Rândurile în care vorbește despre bătrânul lor tovarăș de calatorie ce-i invitase la el, respira compasiune pentru toate suferințele în singurătatea lui. Micile amintiri, care rezuma o vieața întreagă cu tot ce are ea mai scump și mai discret, sunt elemente delicat evocate în Jurnalul poetului. Simț m că în fond din asemenea n micuri se împletește o în reagă existență umană,, pe care poetul o înțelege și o respectă în toate amănuntele ei de duioasa gingașie.

246) Birckhahn — Coq de bruyère: aceste cuvinte apar în manuscris scrie cu o altfel de caligrafie, care în orice caz nu se aseamănă cu aceea a lui V Alexandri. Cum acest „Jurnal" int'm nu era cunoscut decât de V. Alecsandri și de Elena Negri, suntem înclinați a crede că este scrisul acestei din urmă.

Les environs de Baden offrent l'attrait frémissart du sauvage romantique.

Le lendemain à 8 h. du mat'n nous nous embarquons sur le chemin de fer [841]) de Kehl d'où nous prenons l'omnibus qui fait le trajet entre Strasbourg et Kehl. Le tems [842]) e t mauvais, pluvieux depuis le matin ; après 20 minutes de marche [43]) nous traversons le Rhin sur un immense pont de bateaux et nous en trons en France. Ah ! nous respirons enfin librement. L'Allemagne et ses mines piteuses, et ses ridicules et son bienéxre [4]) materiel [845]) et ses lenteurs, etc. restent en arrière. Dieu soit loué, nous en avions dejà [846]) assez. Maintenant que nous sommes en France il nous semble être dans notre élément. Tout nous parait [847]) ani mé, élégant, spirituel ; jusqu'aux douaniers inclussivement. Es -ce partialité? A nos yeux un douanier français à la mine plus fière, il est plus élégant dans ses manières qu'un dandy de Vienne. Nous descendons à Strasbourg à l'hotel [848]) de la Fleur le 2 Dé emb e — (Ici nous nous appelons Mdme et son frère).

N. B. — Effets de la langue tournée [849]) chez N.

Fusilliation — ou fusillement pr fusillade. Brodure — pour broderie.

N. B. Entre Baden et Kehl N. a de nouveau commis le cr me de *lèse tragédie.*

Constantinople — Broussa — Smyrne — *Trieste* — *Ven'se* — Gratz — *Salzbourg* — Munich — S utgard [850]) — Carlsruhe — *Baden* — *Strasbourg* — *Paris.*

41) nou nous embarquons sur le chem n de fer: nu se m un așa; corect nous prenons le train.

842) tems : vezi nota 152.

843) de marche: cuvânt impropr 'u p n ru de traje .

844) bienétre: co.ect bien être.

845) materiel: cor ct ma criel.

846) dejà: corect d jà.

847) parait: corect paraît.

849) la langu tournée : la langue m a tourné — m'a luat gura pe dinainte.

8 0 Stutgard· v zi nota 785.

Les environs de Baden offrent l'attrait frémissant du sauvage romantique.

A doua zi pe la ceasurile 8 dim. ne urcăm în trenul de Kehl [247]), de unde luăm personalul, care face legătura între Strasburg [248]) şi Kehl. Timp urît: de azi dimineaţa plouă întruna. După 20 de minute de mers, trecem Rinul pe un lung pod de vase şi intrăm în Franţa. Ah! răsuflam în sfârşit în voie. Germania, cu chipurile ei, care îţi fac milă, cu oamenii ei caraghioşi şi cu ghiftuirea ş' tărăganelile ei ş. c. l., rămâne în urmă. Slavă Domnului, ne-am saturat până'n gât. Acum când suntem în Franţa, ni se pare ca trăim în elem ntul nostru. Parcă totu-i mai însufleţit, mai elegant, mai spiritual; pană chiar şi vameşii. O fi părtinire? In ochii noştri un vameş francez cu o înfăţişare mai mândră, are purtări mai alese, decât cine ştie care „domnişor" din Viena. [248*]) In ziua de 2 Decemvrie, la Strasburg, tragem la hotelul „de la Fleur". [249]) (Aici trecem drept D-na N. şi fratele ei).

N. B. — Urmările faptului, că o ia gura pe dinainte, pe N. Fusilliation — sau fusillement în loc de fusillade. Brodure în loc de broderie.

N. B. — Intre Baden şi Kehl, N: s'a făcut din nou vinovată de o crimă de *lèse-tragedie.*

Constan inopol — Brussa — Smirna — *Triest* — *Veneţia* — Gratz — *Salzburg* — München — Stuttgart — Carlsruhe — *Baden* — *Strasburg* — *Paris* [250]).

---

247) **Kehl:** oraş în ducatul Baden, situat în faţa Strasburg-ului. Pod renumit peste Rin.

248) **Strasburg:** vezi nota 240.

248) Intre ul pasaj este o calda şi sinceră mărturisire a sentimentelor filofranceze ale poetului.

249) **de la Fleur:** vezi nota 13.

250) Ac sta este itinerariul calatoriei lui V. Alecsandri singur şi apoi cu Elena Negri. Sublinierile aparţin poetului.

Aujourd'hui : 2 Dec.[851]) sont juste six mois depuis que N. a quitté le pays. Elle est partie de la Mold. le 2 Juin.

N. souffre beaucoup pendant toute la journée du 2, surtout pendant la nuit à la suite d'un bain qu'elle prend. Cependant le lendemain malgré sa faiblesse et malgré le tems[852]) humide et froid nous partons pour Paris à trois heures après avoir dabord[853]) visité la cathédrale, ainsi que les places Kleber et Guttemberg[854]) et l'Eglise St. Thomas où se trouve le monument admirable[854*]) du marechal[855]) de Saxe.

Dans cette même église on nous a montré le corps emblaumé d'un chevalier, qui nous a rempli de dégout[856]). Je ne comprends pas pourquoi les hommes se donnent tant de peine pour trouver des moyens[857]) de conserver des cadavres hideux, car je pense qu'il n'est pas de fils adorant sa mère, il n'est pas d'amant adorant sa maîtresse qui pussent resister[858]) à un sentiment d'horreur ou même de degout[859]) à la vue des [moindres][860]) des personnes qu'ils ont aimées, à l'état[861]) de momies jaunes, sèches et cadavereuses[862]).

Nous prenons place dans le coupé à coté[863]) d'une vieille grosse maritorne de Luneville[864]) la quelle[865]) semble être venue à Strasbourg dans l'intention (louable du reste) d'acheter des jou-

---

851) Dec. corect Déc.
852) tems : vezi nota 152.
853) dabord: corect d'abord.
854) Guttemberg: corect Gutemberg.
854*) le monument admirable: preferabil l'admirable monument.
855) marechal: corect maréchal.
856) dégout: corect dégoût.
857) des moyens: corect le moyen.
858) resister : corect résister ; la fel puissent în loc de pussent (concord timpurilor la subj.).
859) degout: vezi nota 856.
860) cuvânt șters de V. Alecsandri în mauscris (așa se și explică repetarea lui des).
861) à l'état de : corect réduit à l'état de.
862) cadavereuses: corect cadavéreuses.
863) à cóté: corect à côté.
864, 869) Luneville: corect Lunéville.
865) la quelle: vezi nota 40.

Astăzi: 2 Dec. sunt şase luni în cap de când N: a părăsit ţara. Ea a plecat din Moldova, la 2 Iunie.

N: sufere mult în tot timpul zilei de 2: mai ales în timpul nopţii, depe urma unei băi pe care o face. A doua zi însă, cu toată slăbiciunea ei şi cu tot timpul umed şi rece, plecăm spre Paris la ceasurile 3, după ce am vizitat mai întâiu catedrala, precum şi pieţele Kleber [251]) şi Gutemberg [252]) şi biserica Sf. Toma, unde se află minunatul monument al Mareşalului de Saxa [253]).

In acea biserică ni s'a arătat trupul îmbălsămat al unui cavaler, care ne-a umplut de desgust. Nu înţeleg de ce oamenii îşi dau atâta osteneală să afle mijloace de-a păstra stârvuri hâde, căci socot că nu este fiu să ţie la mama sa, şi nu este amant să-şi adore iubita, care n'ar fi copleşiţi de un simţământ de groază sau chiar de desgust la vederea făpturilor ce li-au fost dragi, preschimbate acum în mumii galbene, uscate şi fioroase, ca nişte stârvuri [254]).

Luăm loc în caleaşcă alături de o cucoană [255]) grasă şi în vârstă din Lunéville, care pare să fi venit la Strasburg cu scopul (vrednic de toată lauda) să cumpere jucării, judecând după uria-

---

251) **Kleber:** general vestit din timpul Revoluţiei, născut la Strasburg şi asasinat în Egipt de un mameluc (1753—1800).

252) **Gutemberg:** inventatorul imprimeriei şi a literilor mobile (1397—1468). In asociaţie cu Fust şi Schoeffer perfecţionă tipografia şi îi dădu posibilitatea să se desvolte.

253) **Mareşalului de Saxa:** e vorba de Mauriciu conte de Saxa, supranumit **Mareşal de Saxa,** fiul lui August II, elector de Saxa şi rege al Poloniei, mareşal de Franţa, învingătorul dela Fontenoy, dela Raucoux, dela Lawfeld, unul din cele mai renumite căpetenii de oşti în timpul său (1696—1750).

254) Deşi V. Alecsandri are această părere despre îmbălsămatul oamenilor, totuşi trupul poetului a fost îmbălsamat. Nu credem că părerile lui Vasile Alecsandri în privinţa acestui fapt, să se fi schimbat mai târziu. Această perpetuare a resturilor omeneşti nu poate fi niciodată pe gustul unui poet. Fără amestecul oficialităţii, credem că aşa ceva nici nu s'ar fi produs. Cum însă Vasile Alecsandri deţinea o adevărată regalitate literară, lui nu putea să i se aplice un altfel de tratament, decât acela destinat capetelor încoronate. Situaţia ar fi fost poate cu totul alta,, dacă zeloşii admiratori ai poetului i-ar fi cunoscut m diocra preţuire a cinstei ce voiau să i-o facă aşa cum reiese din acest **Jurnal.**

255) **cucoană:** sau **matroană.**

joux, à en juger par l'enorme [866] paquet de poupées et de chevaux de bois qu'elle tient constament sur ses genoux. Elle me donne des nouvelles de l'abbé Lhomel qui vit encore et se conserve *comme une rose* d'après l'expression de notre compagnone [867]). Enfin le lendemain 4 Dec. [868]) à 6. h. du matin nous sommes débarrassés d'elle à Luneville [869]), et jusqu'à Paris nous jouissons tous seuls du coupé. Les pays de l'Alsace et de la Champagne pouilleuse que nous traversons rapidement ne nous offrent rien de remarquable si ce n'est sous le rapport de la culture. Les villages nous paraissent bien inferieurs [870]) touchant la propreté l'aisance à ceux de l'Allemagne. La ville de Bar-le-Duc merite [871]) à juste titre la reputation [872]) de ses confitures (dont nous fesons [873]) provision). Nancy est la plus belle, la plus grande et la plus reguliere [874]) de toutes les villes qu'on traverse de Strasbourg à Paris, mais le conducteur trop haté [875]) ne nous donne pas le tems [876]) de le visiter.

Enfin le 5 Dec. [877]) à cinq h. du soir nous entrons dans *Paris* par la barrière du Trône après avoir apperçu [878]) en passant les fortifications de cette capitale près de St. Maur, et après avoir traversé la foret [879]) de Vincènes [880]) par une superbe chaussée pavée qui longe le fort de ce nom. Il fait sombre car malheureusement nous fesons [881]) notre entrée à l'heure où l'on commence a [882]) allumer le gaz ; aussi n'appercevons [883]) nous que très faible-

---

866) **enorme:** corect **énorme.**
867) **compagnone :** corect **compagne.**
868) **Dec.:** corect **Déc.**
870) **inferieurs:** corect **inférieurs.**
871) **merite:** corect **mérite.**
872) **reputation:** corect **réputation.**
873) **fesons** ; vezi nota 13.
874) **reguliere:** corect **régulière.**
875) **trop haté:** corect **trop pressé.**
876) **tems :** vezi nota 152.
877) **Dec:** vezi nota 877.
878) **apperçu:** vezi nota 47.
879) **foret:** vezi nota 796.
880) **Vincènes:** corect **Vincennes.**
881) **fesons:** vezi nota 13.
882) **a:** corect **à.**
883) **n'appercevons:** vezi nota 47

şul pachet cu păpuşi şi cai de lemn pe care îl ţine tot timpul pe genunchi. Imi dă ştiri[256]) despre abatele Lhomel care trăeşte încă şi se ţine bine *ca un trandafir*, după expresia tovarăşei noaştre de drum.

In cele din urmă, a doua zi, 4 Dec. la ceasurile 6 dim., am scăpat de ea la Lunéville[257]) şi până la Paris suntem singuri stăpâni pe caleaşcă. Meleagurile Alsaciei şi Champagniei sărăcăcioase, pe care le străbatem în goană, nu ne arată nimic de seamă în afară de cultura pământului. Satele, se vede că stau mult mai pregios şi în privinţa curăţeniei precum şi a îndestulării, faţă de cele din Germania. Oraşul Bar-le-Duc[258]) merită pe bună dreptate renumele ce-l au dulciurile sale (din care facem şi noi o provizie). Nancy[259]) este cel mai frumos, mai mare şi mai bine orânduit din toate oraşele prin care trecem dela Strasburg la Paris, dar surugiul prea zorit nu ne dă răgaz să-l vizităm.

In sfârşit, în ziua le 5 Decemvrie, la ceasurile 5 seara, intrăm în *Paris* prin rohatca[260]) „du Trône“[261]), după ce am văzut în treacăt întăriturile acestei capitale lângă Sf. Maur, şi după ce am străbătut pădurea Vincennes pe un frumos drum pardosit, care merge de-a-lungul fortului cu acelaşi nume. E întuneric, căci din nefericire ne facem intrarea în oraş la oara când abia începe să se aprindă gazul dela felinare; de aceea nu zărim decât nelămurit uliţele St. Antoine[262]), S. Honore[263]) ş. c. l. pieţele Bas

---

256) **ştiri**: sau veşti.

257) **Lunéville**: oraş în Franţa la 26 km. S. E. de Nancy. Aci s'a încheiat un tratat între Franţa şi Austria în 1801, complimentar celui dela Campo-Formio. Aci a făcut studii M. Kogălniceanu, în timpul primei şederi a lui V. Alecsandri la Paris (1834—1840).

258) **Bar-le-Duc**: oraş în Franţa, dep. Meuse, la 254 km. E. de Paris Renumit pentru dulciurile şi vinurile sale.

259) **Nancy**: capitala Lorenei, situată pe Meurthe şi pe canalul Marna-Rín la 353 km. E. de Paris. Sub zidurile acestui oraş pieri în 1477, Charles le Teméraire.

260) **rohatcă**: cuv. mold. pentru bariera oraşului.

261) **„du Trône“**: vezi nota 13.

262) **St. Antoine**: idem.

263) **Ste Honoré**: idem.

ment les rues de St. Antoine [884]), la Ste Honoré, etc., les places de la Bastille et du Chatelet [885]), les quais et les monuments que nous laissons derrière nous. La seule chose qui nous frappe distinctivement c'est le bruit immense de cette capitale, qui s'elève [886]) autour nous dans l'obscurité et les exhalaisons fetides [887]) des rues. Enfin nous entrons cour [887*]) des messageries St. Honoré et après une heure de desagrements [888]) de toutes sortes provenant du désordre qui y règne nous acceptons la proposition d'un maitre d'hotel [889]) qui nous conduit à l'hotel [890]) de Belgique, rue St. Thomas du Louvre.

Nous sommes à Paris !! — phrase magique ! [891]).

Paris — Dec. [892]) *1846.*

Arrîvés [893]) le 5 Dec. [894]) au soir — descendus à l'hotel [895]) de Belgique Rue St. Thomas du Louvre. Aussitot [896]) installés je cours enlever mon frère.

Le 8 nous changeons de logement. N. va demeurer à l'hotel [897]) de Hollande rue Neuve des bons-enfants et moi rue Monsigny 5. Bientot [898]) après N. vient occuper mon appartement et moi je remonte de deux étages dans la même maison. Pendant les 13 jours que nous nous arretons [900]) à Paris, nous souffrons le martyre. Ces 13 journées sont les plus tristes et les plus insupportables que nous ayons subies, quoique nous nous trouvons au centre de Paris, au centre des plaisirs, etc.

Le 18 à midi je quitte Paris et je vais attendre N. au pre-

---

884) **de St. Antoine:** corect **St. Antoine.**
885) **Chatelet:** corect **Châtelet.**
886) **s'elève:** corect **s'élève.**
887) **fetides:** corect **fétides.**
887*) **nous entrons cour** = corect **nous entrons dans la cour.**
888) **desagrements:** corect **désagrements.**
889, 890) **maitre d'hotel:** corect **maître d'hôtel.**
891) cuvintele subliniate sunt scrise probabil de Elena Negri. Caligrafia nu este a lui V. Alecsandri.
892, 894, 902) **Dec.:** vezi nota 877.
893) **arrîvés:** corect **arrivés.**
895, 897, 903) **l'hotel:** vezi nota 16.
896) **aussitot:** corect **aussitôt.**
898) **bientot:** vezi nota 26.
900) **arretons:** corect **arrêtons.**

tiliei [264]) și Châtelet [265]), cheiurile și monumentele care rămân în urma noastră. Singurul lucru ce ne cade sub simțuri limpede de tot este vuetul mare al capitalei acesteia, care se ridică de giur împregiurul nostru din întuneric și duhoarea rău mirositoare ce vine de pe uliți [266]). In sfârșit intrăm în curtea mesageriilor S-te Honoré și după un ceas de necazuri de tot felul din pricina neorânduelii de acolo, ne ținem după un șef bucătar ce se oferise să ne arate drumul [267]) la hotelul „de Belgique" [268]) pe strada Thomas du Louvre [269]).

Suntem la Paris!! — frază magică! [270]).

Paris — Dec. — 1846.

Sosiți în ziua de 5 Dec. seara — stăm la hotelul „de Belgique" [271]), str. S. Thomas du Louvre [272]). De îndată, ce ne-am văzut aici, alerg să iau pe sus pe frate-meu [273]).

In ziua de 8, ne schimbăm locuința. N: va sta la hotel „de Hollande" [274]) str. Neuve des bons enfants [275]) și eu în str. Monsigny 5. Nu mult după aceea N: se mută în apartamenul meu și eu cu două caturi mai sus, în aceiași casă. Timp de 13 zile, cât ședem la Paris, pătimim ca niște mucenici.

Aceste 13 zile sunt cele mai triste și mai nesuferite pe care le-am trăit cândva, deși ne găseam în inima Parisului, în inima desfătărilor, ș. c. l.

Pe ziua de 18, la amiază, părăsesc Parisul ca s'o aștept pe N.

---

264) **Bastiliei:** fortareața construită la Paris, la poarta St. Antoine. A fost începută sub Carol V în 1370 și terminată în 1382. Devenită simbol al absolutismului, Bastilia fu luată și distrusă de poporul francez la 14 Iulie 1789. Franța și-a ales ca sărbătoare națională 14 Iulie, ziua aniversară a luării Bastiliei.

265) **Châtelet:** nume dat celor două fortărețe ale vechiului Paris, **Le Grand** et le **Petit Châtelet.** Cum primul a fost dărâmat în 1802, aci nu poate fi vorba decât de cel de-al doilea situat pe malul stâng al Senei lângă Hôtel Dieu, servind de închisoare.

266) **Cf.** aceste rânduri cu unele detalii notate de V. Hugo și H. de Balzac în romanele lor.

267) **a ne arăta drumul:** sau a ne călăuzi.

268, 269) vezi nota 13.

270) vezi nota 891 din versiunea franceză.

271, 272, 274, 275,279): vezi nota 13.

273) **frate-meu:** fratele lui V. Alecsandri Iancu, se afla la Paris

mier relais à Alfort près de Charenton. Vers trois heures elle arrive et je monte dans le coupé de la diligence à côté d'elle.

Chemins gatés [901]), verglas, neige, pluie, vent, cahotements, tout semble conspirer contre nous; cependant nous arrivons après douze heures de retard à Chalons [901 *])—20 Dec. [902])—Hotel [903]) du Parc. N. souffre horriblement jusqu'au lendemain à 3 h. Nous partons pour Lyon et nous fesons [904]) un voyage abominale dans la rotonde de la diligence en compagnie d'un vieux Mr. et d'une vieille pie-grieche sa soeur ou sa femme, ne sais laquel.

Le 22 à h. du soir arrivés à Lyon — Hotel [905]) de l'Orient. Mauvaise nuit.

Le 23 à 6½ du matin nous nous embarquons sur le Neptune pour descendre le Rhone [906]). Confusions — saleté — desordre [907]) — pluie, boue — Il pleut dans les salons des dames et des Mrs. Le soir le bateau s'arrête à St. Esprit et nous passons la nuit sur le pont. Le 24 à 16 h. du matin nous arrivons à Avignon. Hotel [908]) du palais royal. Bonne chambre — bon dîner — N: semble se remettre de ses fatigues: Je visite les curiosités d'Avignon — Le palais des papes — Le musée — Le Christ en ivoire de.....

Le soir même à 6 h: nous partons pour Marseille afin de pouvoir nous embarquer le 25 pour Naples. [908*])

---

901) gatés: ortog corectă gâtés. Este un romănism: stricat. Corect: en mauvais état.

901 *) Chalons: corect Chalon.

904) fesons: vezi nota 13.

905, 908, 911): vezi nota 16.

906) Rhone: corect Rhône.

907) desordre: corect désordre.

908*) Deşi starea în care se afla Vasile Alecsandri nu ar fi permis poate aceste amănunte ale calatoriei, totuşi poetul credincios adevărului istoric notează conştiincios fiecare deplasare, ba mai mult chiar amănuntele turistice ale acestei călătorii. Aprecierile pe care Vasile Alecsandri le face cu ocazia fiecărui amănunt al parcursului arată cât de mult era preocupat de adevărul istoric, chiar în trista situaţie în care se afla acum, când Elena Negri grav bolnavă părăsise Parisul pentru a găsi un loc mai prielnic boalei sale de piept, în Italia. Acest fel de a nota cu deosebită atenţie peripeţiile deplasării aduc întrucâtva cu obiceiul pământean prin care cei bătrâni notau credincios, chiar când nu erau prea fericiţi, amănuntele întâmplărilor sau peripeţiile călatoriilor făcute. Stilul însuşi eliptic şi concis pe care Vasile Alecsandri îl întrebuinţează trădează starea sufletească în care se găsea poetul.

la primul popas dela Alfort[276]), lângă Charenton[277]). Pe la ceasurile 3 soseşte şi dânsa şi mă urc în cupeul diligenţii, lângă dânsa. Drumuri stricate, polei, omăt, viscol, hurducături, toate par să se fi unit împotriva noastră; totuşi agiungem cu două ceasuri de întârziere la Chalons[278]). Ziua de 20 Dec. Hotel du Parc[279]). N: sufere grozav până a doua zi pe la oarele 3. Plecăm spre Lyon[280]) şi călătorim groaznic de tot pe locurile dinapoia diligenţei, în tovărăşia unui domn în vârstă şi a unei scorpii bătrâne, sora sau soţia lui, nu ştiu care din două.

In ziua de 22 la oarele 6 seara sosim la Lyon. Hôtel de l'Orient[281]). Noapte rea.

In ziua de 23 la oarele 6.30 dim. ne îmbarcăm pe Neptun[282]) pentru a coborî pe Rhon. Hărmălaie — murdărie — neorânduială — ploaie — glod. Plouă în cabinele de domni şi doamne. Seara, vaporul se opreşte la St. Esprit[283]) şi petrecem noaptea pe punte. In ziua de 24, la oarele 10 dim. agiungem la Avignon[284]). Hotel du palais royal[825]). Cameră bună — masă bună. N. pare că se reface după oboselile ei. Vizitez[286]) tot ce trebue văzut la Avignon — Palatul Papilor — Muzeul — Crucifixul de fildeş ş. c. l. In aceeaşi seară, la oarele 6 plecăm spre Marsilia[287]) pentru a ne putea îmbarca în ziua de 25 pentru Neapole.

---

276) **Alfort**: oraş în Franţa la E. de Paris.

277) **Charenton**: oraş în Franţa la E. de Paris, situat la confluenţa Senei şi Marnei.

278) **Chalons** (sur Saône) : a nu se confunda cu **Châlons-sur-Marne**. Ortografia este greşită. Corect **Chalon-sur-Saône**. Oraş situat pe Saône la 58 km. N. de Mâcon.

280) **Lyon**: capitala departamentului Rhône; situat la confluenţa Rhonului cu Saonul, la 512 km. S. E. de Paris. *Patria împăraţilor Claudius şi Caracalla*, a lui Germanicus, al D-nei Récamier, etc. In 1793 luptă împotriva trupelor republicane care îl asediază timp de două luni.

281, 285, 289) vezi nota 13.

282) **Neptun**: numele vaporului pe care s'au îmbarcat.

283) **St. Esprit**: oraş în Franţa situat la S. de Lyon pe Rhon.

284) **Avignon**: oraş în Franţa situat la S. de Lyon pe Rhon. Intre 1309—1377 a fost reşedinţă papală. In 1348, papa Clement al VI-lea îl cumpără dela Casa de Provence şi oraşul rămase al bisericii romane până în 1791, când fu alipit Franţei.

286) **vizitez**: pentru prima oară V. Alecsandri vizitează singur ceva E. Negri este grav bolnavă.

287) **Marsilia**: mare port francez la M. Mediterană.

Voyage penible [909]) jusqu'au lendemain à 2-heures de l'après midi. Nous entrons dans Marseille le 25 Dec. [910]) jour de la Noël. Tout le monde est endimanché; grande affluence dans les rues, sur les places, sur les quais. Je vais aux informations touchant les bateaux à vapeur et j'apprends que le 1-er paquebot qui doit se rendre à Naples ne sortira du port que le 28. Nous sommes grandement contrariés, car ce changement nous fait manquer la fête de St. Janvier de Naples. Mais que faire ? patienter ! Nous nous installons en attendant à l'hotel [911]) Beauveau.

A peine le 29 Dec. [912]) à 7 h: du soir nous partons de Marseille par le paquebot sarde — la Marie Antoinette, en compagnie d'une foule de passagers pour la plupart Anglais — Belle mer — Beau tems [913]) — clair de lune magnifique — Nous longeons le littoral de France et celui de l'Italie en vue des rivages et des villes maritimes qui y sont parsemées.

Le 30 à 10 h: du soir nous mouillons dans le port de Gênes par un vent terrible.

Le 31 — Nous descendons à terre avec N: et nous allons loger à l'hotel [914]) royal.

Le 1 Janvier — 1847 nous visitons la ville de Gênes. — N: est montée dans une chaise à porteurs.

Nous voyons dabord [915]) la Cathédrale batie en marbres noir et blanc, puis l'ancien palais des Doges orné d'une salle magifique en marbre jaune d'Espagne, puis l'Eglise St. Ambroise, puis la place de. Carlo Felice et enfin les rues Nuova, Nuovissima [915*])

909) penible: corect pénible.
910) Dec.: vezi nota 894.
912) Dec.: vezi nota 894.
913) tems : vezi nota 152.
914) l'hotel: vezi nota 16.
915) dabord : corect d'abord.
915 *) Preocuparea poetului pentru artele frumoase îl fac să nu cruțe nicio clipă liberă pentru a vizita tot ceeace țara artelor, Italia, îi putea oferi. Așa bunăoară, chiar cu Elena Negri într'o lectică, Vasile Alecsandri vizitează la Genua monumentele de artă cari fac renumele acestui oraș din punct de vedere artistic precum și toate lucrările demne de a fi văzute care fac cinste preocupărilor urbanistice ale orașului. Era poate în această dorință nu numai plăcerea de a admira frumosul, dar mai ales gândul de a vedea cât mai multe lucruri demne de admirat, pentruca vreodată, întors în țară să poate realiza și el, în Principate, într'o oarecare măsură ceeace văzuse și admirase printre străini (vezi Buchetiera din Florența).

Călătorie obositoare până a doua zi la ceasurile 2 după amiază. Intrăm în Marsilia la 25 Dec. întâia zi de Crăciun. Toată lumea în straie de sărbătoare; îmbulzeală mare pe străzi, în piețe, pe cheiuri. Mă duc să mă interesez despre vaporul ce-l putem lua și aflu că primul pachebot spre Neapole [288]) nu va părăsi portul decât la 28. Ne vine peste mână așa ceva, căci cu schimbarea aceasta nu mai prindem ziua de Anul Nou, la Neapole. Dar ce să-i faci? Răbdare! In așteptare, tragem la Hotel Beauveau [289]).

Abia în ziua de 29 Dec. la oarele 7 seara plecăm din Marsilia cu pachebotul sard Maria Antoinetta, odată cu o droaie de Englezi, călători în cea mai mare parte. Mare frumoasă — Timp frumos — Minunat clar de lună — Plutim [290]) pe lângă coastele Franței și Italiei, pe dinaintea țărmurilor și orașelor maritime, înșirate dealungul lor.

In ziua de 30, oarele 10 seara, ancorăm în portul Genua [921]) pe un vânt groaznic.

In ziua de 31, debarcăm cu N: îndreptându-ne spre Hotel Royal [292]), unde avem să stăm.

La 1 Ianuarie 1847, vizităm orașul Genua, N: suindu-se într'o lectică [293]).

Videm mai întâiu Catedrala zidită în marmoră neagră și albă, pe urmă fostul palat al Dogilor, împodobit cu o minunată sală de marmoră galbenă de Spania, pe urmă biserica Sf. Ambrozie, apoi piața Carlo Felice și în cele din urmă ulițele Nuova, Nuovissima

---

288) **Neapole:** oraș în Italia situat în golful cu același nume, format de Marea Tireniană, nu departe de Vezuviu.

289) vezi nota 13.

290) **plutim:** sau **trecem.**

291) **Genua:** oraș și port în Italia în golful cu același nume. Oraș fondat de Liguri. In evul mediu Genua fu capitala unei republici care luptă împotriva preponderenței comerciale a Veneției. Din ordinul lui Ludovic al XIV fu bombardată în 1684; în 1798 devine capitala republicii Ligure și este încorporată în 1805 la Imperiul francez. In 1800 Massena susține aci un asediu memorabil împotriva Englezilor și Austriecilor.

292) vezi nota 13.

293) **într'o lectică:** Elena Negri era atât de bolnavă și sfârșită, încât nici nu mai putea umbla pe jos. Iată dece este purtată în lectică.

et Balbi, encardrées des beaux palais Balbi, Durazzo — Pallavicini — Serra — *Negroni* — etc.

Le 2 Janv. à 6 h: du soir nous partons de Gênes.

Arrivés à Livorno le 3 à 10 h. du matin. Descendu à terre pour visiter la ville — Le nain — Rendu à Pisa [916]) par le chemin de fer visite le dome [918]) le baptistaire [919]) le Campo Santo et la tour penchée — Retourné à 2 h. à Livorno [920]).

Parti de ce port le 3 à 3 h. du soir — Arrivés le lendemain matin à Civita Vechia — puis le lendemain à 9 h. à Naples — 5 Janvier — Hotel [921]) des Crocile — Demenagé [922]) le 7 à l'hotel [923]) de Genève.

Partis de Naples le 19 — Arrivés à Palerme le 20 au matin — Hotel [924]) de Sicile — Demenagé [925]) à la villa Delphine le 28 Janvier.

N: tombe de plus en plus malade pendant notre sejour [926]) en Sicile — Nous y sommes venus chercher le soleil et nous y avons trouvé la pluie continue [lle] [927]). Nous partons pour Naples le 23 Mars.

Arrivés le 24 Mars. — N: n'a plus que quelques jours à vivre. Nous partons le 25 Avril par le bateau français le Mentor: Capit. de Tournadre, en campagnie de Negri, Balatchiano et Cogalnic [929]) pour Constantinople.

Le 4 Mai à 3: heures du matin N. meurt sur le bateau, à l'entrée de la Corne d'or [930]).

---

916) Pisa: transcriere greşită a cuvântului în limba franceză sub influenţa l. italiene. Corect Pise.

918) le dome: corect le dôme.

919) le baptistaire: corect le baptistère.

920) Livorno: corect Livourne. Ortog. influenţă de cea italiană.

921, 923, 924) l'hotel: vezi nota 16.

922, 925) Demenage: corect déménagé.

926) sejour: vezi nota 263.

927) cuvintele din paranteză au fost mai întâiu scrise şi apoi şterse de V. Alecsandri.

928) capit: pentru capitaine.

929) Cogalnic: pentru Kogălniceanu.

930) Toată această parte este scrisă într'un stil telegrafic, consecinţa a elementelor care se precipită. Câtă deosebire între stilul avântat şi cald al pasajiilor care amintesc timpul fericit, petrecut la Veneţia, şi stilul acesta rece şi sec al ultimelor zile petrecute împreună! Cf. aceste rânduri cu părerea lui Buffon: „le style c'est l'homme".

şi Balbi străjuite de mândrele palatə Balbi[294]), Durazzo[295]) Pallavicini[596]), Serra[297]), *Negroni* ş.a.

In ziua de 2 Ianuarie, la oarele 6 seara, plecăm dela Genua. Agiunşi la Livorno în ziua de 3 , la oarele 10 dim. Coborît pə uscat pentru a vizita oraşul[297*]). — Piticul. — Mers la Pisa cu trenul. Vizitat Domul — babtisteriul — Campo Santo[298]) şi turnul aplecat. Intors la oarele 2, la Livorno[299]).

Plecat din acel port în ziua de 3, la oarele 3 după amiază. Agiunşi a doua zi dimineaţa la Civita Vechia[300]) apoi a doua zi la oarele 9 la Neapole.

5 Ianuarie — Hotel de Crocille — Mutat în ziua de 7 la Hotel de Genève. Plecaţi din Neapole în ziua de 19 — Sosiţi la Palermo[301]) în ziua de 20 dim. Hotel de Sicile. — Mutat la Vila Delfina în ziua de 28 Ianuarie. N. se simte din ce în ce mai rău. în cursul şederii noastre în Sicilia. Am venit aici să căutăm soarele şi am dat peste o ploaie care nu se mai sfârşeşte. Plecăm spre Neapole la 23 Martie.

Sosiţi la 24 Martie. N: nu mai are decât câteva zile de trăit. Plecăm la 25 Aprilie la Constantinopole cu vaporul francez le Mentor. Capit: de Tournadre, în tovărăşia lui Negri, Bălăceanu şi Kogălniceanu[302]).

In ziua de 4 Maiu, la oarele 3 dimineaţa, N: moare pe vapor, la intrarea în Cornul de aur[303]).

---

294) **Balbi:** dominican, n. 1298 autor al unei enciclopedii (Catholicon), una din primele cărţi tipărite.

295) **Durazzo:** familie genoveză ai cărei membri au fost dogi ai Genovei.

296) **Pallavicini:** marchiz şi militar italian.

297) **Serra** (Ricco): comună în Italia (Liguria) prov. Genua. Regiune de vii şi grădini.

297*) La Livorno ca şi la Avignon. V. Alecsandri vizitează singur oraşul. Elena Negri fiind în imposibilitate să părăsească vaporul.

298) **Campo Santo:** cimitirul.

299) **Livorno:** port la M. Mediterană.

300) **Civita-Vecchia:** port la M. Mediterană.

301) **Palermo:** cap. Siciliei. Oraş pitoresc.

302) După cum se vede fratele Elenei Negri era cu ea şi V. Alecsandri.

303) **Cornul de aur:** golf în faţa Bosforului.

APENDICE

Lămuriri

Notele ce urmează se găsesc în acelaşi Jurnal *pe care Vasile Alecsandri l-a scris cu ocazia şederii sale în Italia şi a călătoriei prin Austria, Bavaraia, Würtemberg, Baden şi Franţa. Deşi conţinutul lor distonează, într'o oarecare măsură, cu restul* Jurnalului *le-am publicat însă tocmai pentru motivul că ele pun în lumină o altă latură, cu totul nouă, a temperamentului lui Vasile Alecsandri: realismul.*

Cititorul va observa, cu oarecare surpriză, amănuntul cotidian ce lui poate îi scapă, dar pe care poetul îl menţionează scrupulos, preocupat şi de partea materială a călătoriei şi a şederii sale în Italia. Publicând şi aceste note, socotim că vom contribui într'o şi mai mare măsură la conturarea caracterului poetului român, pe care Jurnalul *în sine ni-l prezentase numai întâmplător poate. Complexitatea caracterului lui Vasile Alecsandri apare acum ca o realitate, aşa cum de altfel am căutat să o prezentăm şi noi în studiul introductiv şi uneori şi în notele explicative ale* Jurnalului *însuşi.*

NOTES

29 Mars — Depart [1]) de Galatz.
5 Juin — Arrivée à Vienne.
15 Juin — Depart [2]) de Vienne.
20 Août — Depart [3]) d'Ems.
30 Août — Trieste Hôtel de Metternich [5]).

Mr. Doumba — banquier à Trieste.

Mr. Jani Scaramanga, banquier à Trieste.

2 Juin — Depart [6]) de Galatz.
15 — Arrivée à Vienne.
25 — Depart [7]) de Vienne.
20 Août — Depart [8]) d'Ems.
30 Août — Trieste. Hotel Metternich [9]).

Acheter à Constantinople *2: feljans, 2 zarfs de prix — 1 paire de jolies babouches Turques — [1 hamac en soie]* [10]) *1 étoffe de soie et or pour la tête.* — 1 jolie pipe en jasmin — *faire racommoder le chapelet de N: — 1 poingnard circasien — [1 manteau de abbé]* [11]) *pastilles — alóes* [12]).

1—8) depart : corect départ.

5) acesta pare a fi întâiul itinerar al călătoriei Elenei Negri.

9) acesta este itinerarul adevărat al călătoriei Elenei Negri, cu singura deosebire că în loc să sosească la 30 Aug. 1846 la Triest cum era plănuit, a sosit abia la 5 Sept. 1846.

10—11) cuvintele din paranteză au fost scrise şi în urmă au fost şterse de V. Alecsandri.

12) aloes: corect aloès.

NOTE

29 Martie — Plecare din Galaţi.
5 Iunie — Sosire la Viena.
15 Iunie — Plecare din Viena.
20 August — Plecare din Ems.
30 August — Triest, Hotel Metternich [1]).

D-l Dumba — bancher la Triest.

D-l Jani Scaramanga, bancher la Triest.

2 Iunie — Plecare din Galaţi.
15 — Sosire la Viena.
25 — Plecare din Viena.
20 August — Plecare din Ems.
30 August — Triest, Hotel Metternich [2]).

De cumpărat dela Constantinopol : 2 felegeanuri, 2 farfurii de preţ. O pereche de papuci turceşti frumoşi [un hamac de mătasă]. O grimea de mătasă cu fire de aur pentru cap — 1 ciubuc frumos de lemn de iasomie — de dat la dres mătăniile N[iniţei] — 1 junghier circazian — [o glugă de stareţ] — hapuri — sabur [3]).

---

1) Acesta este primul itinerar al călătoriei Elenei Negri, stabilit de comun acord cu poetul.

2) Acesta este al doilea itinerar şi cel adevărat al călătoriei Elenei Negi, stabilit de comun acord cu poetul. Aşa se explică dece V. Alecsandri era foarte îngrijorat că Elena Negri nu sosise la 30 Aug. 1846 la Triest, ci abia la 5 Sept. 1846.

3) comisioane pe care avea să le facă V. Alecsandri.

Deux [13]) pour une robe de chambe pour N. — et un pour moi.

Une [14]) couleur d'azur avec petites fleurs en argent et en soie rouge pour mon oncle Branistiano — ½ aune [15]) largeur — 8 longueur.

Chercher du Hachiche! pour Alecu.

Mitika et Rolla m'ont remis chacun par 30 # pour leur acheter par deux au trois bouquins d'ambre avec leurs verges de jasmin pour Mitika. En outre une petite pour le second. Envoyer ces objets à Galatz à l'adresse du Comis Jean Coșony.

Chercher des médailles grecques pour Mr. Hubert de Galatz

Notes. —

190 # Pris de mon oncle Branistiano, lesquels doivent lui être payés à la St. Demetre [15*]) 1848 par Stoln. Fabian.
100 — Emprunté d'Aleko Botez.
57 — Pris de Mr. Antoni Constandinidi arrhes [16]) pour les maisons de la grand' rue.
100 — De mon père.
50 — de Mitika pour le Drochky et Leblanc [17]).
200 — de Mitre — Galatz.

697 —

13) cuvânt șters de poet; indescifrabil.
14) idem.
15) aune: unitate de măsură cam 1,88 m.
15*) **Demetre** : corect **Démètre.**
16) **arrhes:** arvună.
17) **Drochky et Leblanc:** probabil bancheri sau creditori ai lui V. Alecsandri.

Două [4]) de un halat pentru N: — şi unul pentru mine].

Una [5]) albăstrie deschis cu floricele de argint şi de mătase roşie pentru moşu-meu Brănişteanu, lată de ½ de cot şi lungă de 8 coţi şi ½.

De luat haşiş pentru Alecu [6]).

şi Rolla mi-au dat fiecare câte 30 galbeni ca să le cumpăr câte două sau trei narghilele de chihlimbar cu ciubucele lor de lemn de iasomie pentru Mitică şi una mică pentru cellalt.

De trimis aceste obiecte la Galaţi pe adresa Comisului Ion Cosony [7]).

De luat medalii greceşti pentru D l Hubert din Galaţi.

Note. —

190 # Luat dela moşu-meu Brănişteanu, cari trebue daţi înapoi la Sf. Dumitru 1846 prin Stolnicul Fabian.

100 — Imprumutat dela Alecu Botez.
57 Luat dela D-l Anton Constantini de arvună pentru casele de pe uliţa mare.
100 — Dela tatu-meu.
50 — dela Mitică pentru Droşchi şi Leblanc [8]).
200 — Dela Mitre — Galaţi [9]).

697 —

---

4) cuvânt şters de poet; nu se poate înţelege.
5) idem.
6) probabil Alecu Botez, prietenul lui.
6 *) **Mitică Tornburg,** farmacist din Iaşi, prieten al poetului.
7) comisioane pe care avea să le facă V. Alecsandri.
8) **Droşchi şi Leblanc:** bancheri sau creditori ai lui V. Alecsandri.
9) însemnări mărunte ale socotelilor băneşti ale lui V. Alecsandri.

697 —

10 — de Rolla pour le bureau.

707 —

200 — à prendre à Trieste de Mr. Jiani Scaramanga, banquier de mon père.

907 —

Demander Christophe — garçon de place à Smyrne—Hotel [18]) de Milles.

Georges Joan [19]) Samios, guide, domestique et cuisinier, ayant fait plusieurs fois le voyage de Perse. Il a accompagné le C-te Ladiche et le C-te de Labourdonnais en Perse, dans le Kurdistan, en Syrie, Egypte, et la Palestine.

Antonio Gin (Castilano) gondolier de l'Europe— Gond. No. 52.

Anunziata — fille de chambre [20]) de Bologne, à l'hotel [20*]) de Mr. Broun.

Chargé Mr. Plancher — Trieste — via dei Forni, d'expedier [21]) une caisse à Vienne à l'adresse de Madame Philisdorf — le 14 Nov: 1846.

Chargé Mr. Sancovitz d'expedier [22]) une grande valise à Naples, le même jour.

Hotel [23]) de Georges Nelpock aux trois Alliés — Salzbourg.

---

17 : Nov : — Gratz — N.B.

Hotel [24]) de Trieste — à Grátz.

18, 20 *) 23, 24) hotel : corect hôtel.

19) Joan : în franțuzește Jean, ort. română și franceză.

20) fille de chambre: corect femme de chambre, infl. românească: fată din casă.

21, 22) expedier: corect expédier.

697 —

10 — Dela Rolla[10]) pentru birou.

707 —

200 — de laut dela Triest dela D-l Jani Scaramanga, bancherul tatălui meu.

907 —

De căutat pe Hristofor — comisioner la Smirna — „Hotel de Milles".

Gheorghe Ion Samios, călăuză, slugă și bucătar, care a făcut în mai multe rânduri drumul în Persia. El a însoțit pe contele Ladiche și pe contele de Labourdonnais în Persia, în Kurdistan, în Siria și Egipt și în Palestina.

Antonio Gin (Castiliano) gondolier al hotelului „de l'Europe" Gondola No. 52.

Anunziata — fată în casă dela Bolonia, la hotelul D-lui Brun.

Incredințat D-lui Plancher — Triest — via dei Forni, să expedieze o ladă la Viena pe adresa d-nei Filisdorf — la 14 Nov. 1846.

Incredințat D-lui Sencovici[10*]) să expedieze o valiză mare la Neapole, în aceeași zi.

Hotelul lui Georges Nelpock la „Cei trei Aliați" — Salzburg.

17 Nov: — Gratz — N.B.

Hotel Triest — la Gratz.

10) Rolla: boier moldovean, mare patriot care a militat pentru unirea Principatelor.

10 *) sau poate Iancovici.

COMPTE DES DEPENSES[25]) À VENISE — 2 MOIS

Loyer pour deux mois au palais Benzon — du 11 7-bre au 11 9-bre à 400: fr. par mois	66#	10	zw
Au gondolier pour 66: jours à 4 zw: la journée	18—	12	—
A la fille de chambre[26]): 2 mois	5—	—	
Diners pris au Caffé Haus[26*])—depuis le 18 7-bre, jusqu' 12 8-bre incl.	10—	6	—
Depenses[27]) dans l'hotel[28]) Benzon du 11 7-bre au 31	13—	—	
Pour lait, fruits, bois — postes de lettres depuis le 23 7-bre jusqu'au 2 9-bre	12—	4	—
Idem du 2 9-bre au 12: inclus	4—	—	
Diners[28*]) du Caféhaus du 12: 8-bre au 12 9-bre incl.	13—	4	—
Depenses[29]) dans l'hott[30]). Benson du 1 8-bre au 12 9-bre	8—	5	—
à l'hotel[31]) de l'Europe 4 joı rs	1—	7	—
à l'hctel[32]) de l'Italia	8—	—	
=	161—	6	—

1 Album en velours	10#	10	—
1 boite[32*]) en carton	2—	8	—
1 cadre en filigran de papier	—	8	—
1 gondole en argent	10—	—	
1 porte cigarre idem	4—	6	—

25, 27, 29) depenses: corect dépenses.
26) fille de chambre: vezi nota 20.
26 *) Dıners pris au Caffé Hans : corect Dîners pris au Caféhans.
28, 31, 32) hotel: vezi nota 18.
28 *) diners : corect dîners.
30) hott : prescurtare necorectă a cuv. hôtel.
32 *) boite : corect boîte.

SOCOTEALA CHELTUELILOR LA VENEȚIA — 2 LUNI

Chiria pe două luni la palatul Benzon — dela 11 Sept. la 11 Nov. a 400 fr. pe lună	66 #[11]	10[12]	zw
Gondolierului pentru 66 de zile a 4 zw. pe zi	18—	12	—
Fetii din casă: 2 luni	5 —	—	
Mese luate la Cafehaus dela 17 Sept. până la 12 Oct. inclusiv	10—	6	—
Cheltueli la hotelul Benzon dela 11 Sept. la 31 —	13—	—	
Pentru lapte, fructe, lemne — scrisori dela 23 Sept. până la 2 Nov.	12—	4	—
idem dela 2 Nov. la 12 inclusiv	4—	—	
Mese la Cafehaus dela 12 Oct. la 12 Nov. inclusiv	13—	4	—
Cheltueli la hotelul Benzon dela 10 Oct. la 12 Nov.	8—	5	—
la hotel Europa 4 zile	1—	7	—
la hotel Italia	8—	—	
	161 —	6	—

1 Album de catifea	10—	10	—
1 cutie de carton	2—	8	—
1 ramă din filigran, de hârtie	—	8	
1 gondolă de argint	10—	—	
1 ciubuc pentru țigări, idem	4—	6	—

11) semn care înseamnă galbeni.
12) zw.: prescurate a cuv. zwölf. Galbenul austriac era împărțit în zw

2 vues du palais Benzon 1 idem de la chambre	10—	—	
2 Albums de Venise	1—	2	—
1 tapis pr la gondole	5—	—	
Notes de musique	1—	—	
au medecin	5—	—	
à la pharmacie	1—	10	—
1 armoire	—	12	—
1 machine à café[33])	2—	—	
au cabinet de lecture	1—	—	
2 portraits de Schiavonni retourné une miniature	28—	5	—
2 petits poignards	1—	—	
1 chaine[33*]) fine	1—	12	—
à la blanchisseuse	18—	—	
à la fille de chambre[34]) pr retour à B logne	2—	4	—
à Antonio — diverses depenses[35])	2—	5	—
2 places pour Trieste	3—	6	—
	114—	4	—
aux domestiques pr. services	6—	—	
Depenses[36]) de Venise	161—	6	—
ydem[36*])	18—	1	—
Petits depenses[37]) ydem[37*])	120—	4	—
	300—	11	—
Depenses[38]) de Trieste	7—	—	
Deux places pr. Gratz	8—	—	
Depenses[3]) à Gratz	7—	—	
Ure place pour Salzburg	3—	2	—
Une place pour Vienne	2—	—	

‚) **machine à cafe :** vezi p. II n 113.

33 *) **chaine :** corect **chaîne.**

34) **fille de chambre:** vezi nota 20.

35) **depenses:** vezi nota 25.

35, 36, 37, 38, 41, 44, 47) **depenses** · vezi nota 25

36 *), 37) **Ydem :** corect **idem.**

2 vederi ale palatului Benzon 1 idem ale odăii	10— —
2 Álbumuri (cu vederi) din Veneţia	1— 2 —
1 covor pentru gondolă	5— —
Note muzicale	1— —
doctorului	5— —
la farmacie	1— 10 —
1 dulap	2— —
1 maşină de cafea	2— —
pentru împrumut de cărţi	1— —
2 portrete de Schiavoni miniatură dată îndărăt	28— 5 —
2 junghiere mici	1— —
1 lanţ fin	1— 12 —
la spălătorea a	18— —
fetii din casa pentru întors la Bolon'a	2— 4 —
lui Antonio — cheltueli felurite	2— 5 —
2 locuri pentru Triest	3— 6 —
	114— 4 —
s rvitorilor pentru servicii	4— —

Cheltueli la Veneţia	161— 6 —
ıdem	120— 4 —
Cheltu li marunte, idem	18— 1 —
	300— 11 —

Cheltueli la Triest	7— —
Două locuri pentru Gratz	8— —
Cheltueli la Gratz	7— —
Un loc pentru Strasburg	3— 2
Un loc pen ru Viena	2— —

Tout compte fait — nous possedons[40]:
133 # et 33 Nap. d'or —
Le 24 Nov: 1846 — Salzburg.

Depenses[41] à Salzburg[42] à l'hotel[43], etc	7 # —
Deux places pour Munich	3— —
Depenses[44] de la route et sejour[45] à Munich 2 jours — en tout	6— 1/2 —
Deux places pr. Stutgard[46]	5— 1/2 —
Deux places pr. Carlsruhe	2— —
Depenses[47] de Munich à Stutgard[48]	1— —
	25— —
Depenses[49] à Stutgard[50] et en route	5— —
Depenses[51] à Carlsrue[52]	
Depenses[53] de Carlsrue[54] à Baden — à Baden De Baden à Strasburg[55]	2— —
	38— —

Tout compte fait nous avons le 2 X-bre
95: ducats et 33 Napol d'or — 660 fr.

Deux places de Strasburg[56] à Paris — coupé	120 fr.
Un album de Strasburg[57]	4— 50 —
Voiture	2— —
Excédant du poids du bagage	17 fr.
Une boite[57*] de pate[58] pectorale[59] . . .	1— 50 —

40) possedons: corect possédons.
41, 44, 47, 49, 51, 53) : depenses : vezi nota 25.
42) Salzburg: corect Salzbourg.
43) l'hotel: vezi nota 18.
45) sejour: corect séjour.
46, 48, 50) Stutgard : corect Stuttgart.
52, 54) Carlsrue : corect Carlsruhe sau Karlsruhe.
55, 56, 57) Strasburg: corect Strasbourg.
57 *) boite : vezi nota 33 *)
58) pate: corect pâte.
59) pectorale: corect péctorale.

Făcând socoteala — ne mai rămân:
133 # şi 33 Nap. de aur
La 24 Nov. 1846 — Salzburg.

Cheltueli la Salzburg la hotel, ş.a.	7 # —
Două locuri pentru München	3— —
Cheltuelile drumului şi statul la München 2 zile —	
— în totul	6— 1/2 —
Două locuri pentru Stuttgart	5— 1/2 —
Două locuri pentru Carlsruhe	2— —
Cheltueli dela München la Stuttgart	1— —
	25—
Cheltueli la Stuttgart şi pe drum	5— —
Cheltueli la Carlsruhe	
Cheltueli dela Carlsruhe la Baden }	
Cheltueli la Baden }	8— —
Dela Baden la Strasburg }	
	38— —

Făcând socoteala avem la 2 Dec.
95 de ducaţi şi 33 Nap de aur — 660 fr.

Două locuri dela Strasburg la Paris — în caleaşcă	120 fr.
Un album (cu vederi) din Strasburg	4— 50 —
Trăsura	2— —
Pentru greutate în plus la bagaj	17 fr.
O cutie de alifie pentru piept	1— 50 —

BIBLIOGRAFIE

ADAMESCU (GH.) . . . *Istoria literaturii române* B. p. t.

ADAMESCU (GH.) . . . . . *Contribuţiuni la bibliografia româ ı ască.* Ed. Casa Şc lelor 1914, 1923, 1928.

ALECSANDRI (VASILI) . . . *B'uc tı di ı Flore ıţ* . Ed. S ri ul Roma esc. Proza.

ALECSANDRI (VASI . . . *Tea ru* v l. I Ed. Socec 1875.

ALECSANDRI (VASIL) . . . *Proza* 1 78.

ALECSANDRI (VASILIE) . . *D ı albumul unui b'bl'ofil.* (Convorbiri literare X 1878

ALECSANDRI (VASI . . . *Oper co pl te. P z i* vol. I Ed. Socec 1896.

ALECSANDRI (VASILI . . . *P zii* v l. I, II Ed. S rısul Romă s .

ALEXANDR SCU (GR . . . *P ez'* Ed. B p. t.

APOSTOLESCU (N. I.) . . *L'influenc d s roman 'ques fran ais sur la poesie roı-main* Ed. Champi n Pa is 1909.

BENGESCU (G.) . . . . *Va ıle Al sa ıdri* (Convorbiri literare 188 , 1887, 1888).

BOGDAN-DUICĂ (G. . . . . *Vasile Alecs r'* Ed. Ac d. Rom nă 1926.

BOGDAN (G. MA I . . . *Autrefois et uj urd'hu* Buc. 1929.

CARACOSTEA D.) . . . . *Critic lı ar* vol. II Ed. Fu daţiile R gale 1943.

CĂLIN SC (G . . . . *Istor a l e t r ı romane* Ed. un ţiile Regale 1941.

CHATEAUB IAND . . . . . *Ren* . Ed. Fir ıin-Didot Paris 1878.

CHATEAUBRIAND . . . . *Le dern er Abc ı ra e.* Ed. Fi ı i -Did t Paris 1878.

CHENDI (I.) şı C RCALECHI (E.) . *Inceput ril lite are ale lui Alecsandri* în franţuzeşte (Lu af ul Budapesta 1905 p. 240.

CIOCULESCU ŞERBAN) . . . *Istoria litera u ii romane* Ed. Casa Şcoalelor 1944.

CIORĂNESCU (AL.) . . . . *Literatură comparatu.* Ed. Ca a Şco lelor 1944.

CONACHI (COSTACHE) . . *Poezii alcatuiri şi tălmacir'* 1 56.

DENSUSIANU (O. . . . . . *Vasile A ec andri* (Literatura română 1830—1900 vol. II p. 4 7).

DEMETRESCU (ROMULU) . . . *Contribu ıı straine la cultura româneasca* (Luceafărul Bucure tı 1.IX.1919).

DEMETRESCU (T. AL) . . . *Despre Alec and ı* Buc. 1905.

DRAGOMIRESCU (MIHAIL . . . *Critica* vol. II Casa Şcoalelor 1928.

DROUHET (CH.) . . . . *Vasile Alec a dri şi scriitorii francezi* Ed. Cultura Naţională 1.25.

ELIADE (POMPILIU) . . . . *De l'in luence française sur l'esprit public en Roumanie* Paris 1898.

GAUTIER (TH.) . . . . . *Italia* 1860.

GAZLER (G.) . . . . . . *Lettres inedites de B. Alecsandri à Ed. Grenier* Paris 1911

GHICA (ION) . . . . *Scrisori către V. Alecsandri* B. p. t

HANEŞ (V. V.) . . . . . . *Alecsandri și Bălcescu* (Noua Revistă Română Nr. 6, 1914).

HANEŞ (V. V.) . . . . . . *Histoire de la litterature roumaine*· Ed. Ernest Leroux Paris 1934.

HANEŞ (V. P.) . . . . . . *Istoria literaturii românești,* Buc. 1924.

IBRAILEANU (G.) . . . . . . *Vasile Alecsandri* (Insemnări literare) 15 VI 1919 p. 1.

IBRAILEANU (G.) . . . . . . *Istoria literaturii române moderne* curs litografiat 1923.

IORGA (N.) . . . . *Oameni cari au fost* Vălenii de Munte 1911.

IORGA (N.) . . . . *Istoria literaturii românești în secolul XIX* vol. II Buc·

LAMARTINE (ALPH.) . . . . *Premières Méditations* Ed. Delagrave.

LAMARTINE (ALPH.) . . . . *Nouvelles Meditations* Ed. Delagrave.

LAMARTINE (ALPH.) . . . . *Harmonies poétiques et religieuses* Ed. Delagrave.

LAMARTINE (ALPH.) . . . . *Confidences* (Préface) Ed. de l'auteur 1863, Paris.

LAMARTINE (ALPH.) . . . . *Nouvelles confidences* (Préambule) Ed de l'auteur 1863 Paris

LAMARTINE (ALPH.) . . . . *Jocelyn* Ed. Flammarion.

LAMARTINE (ALPH.) . . . . *Graziella* Ed. Hachete 1881.

LOVINESCU (E.) . . . . . . *Titu Maiorescu și contemporanii lui* vol. I Ed. Casa Şcoalelor 1943.

MAIORESCU (TITU) . . . . *Critice* vol. I, III Ed. Socec.

MARCU (ALEX.) . . . . . . *Vasile Alecsandri Proză* Ed. Scrisul Românesc.

MARCU (ALEX.) . . . . . . *Vasile Alecsandri Călătorii — Misiuni diplomatice* Ed· Scrisul Românesc.

MARCU (ALEX.) . . . . . . *Vasile Alecsandri și Italia* Ed. Cultura Națională 1927.

MARINESCU (G.) . . . . . . *Vasile Alecsandri ca poet liric* (Săgetătorul I 1921).

MERY . . . . *La Contesse Hortensia* 1844.

MUMULEANU (P. B.) . . . . *Poezii* ed. 1837.

MUNTEANU (B.) . . . . . . *Panorama de la littérature roumaine* Ed. Kra Paris 1937.

MURĂRAŞU (D.) . . . . . . *Istoria literaturii române* Ed. Cartea Românească 1940.

MUSSET (A. de) . . . . . . *Premières Poesies* Ed. Larousse.

MUSSET (A. de) . . . . . . *Comedies et Proverbes* I. Ed. Lutetia.

MUSSET (A. de) . . . . . . *Le Fils de Titien VII* Ed. Larousse.

NEGRUZZI (IACOB) . . . . *Amintiri din „Junimea"* Ed. Cartea Românească 1938.

NOLI . . . . *Les romantiques français en Italie* Dijon 1928.

OLLĂNESCU (C. D.) . . . . *V. Alecsandri* (Discurs de recepțiune) Buc. Ed. C. Göbl 1894

PANU (G.) . . . . *Amintiri dela Junimea din Iași* Ed. R. Cioflec.

PERPESSICIUS . . . . . *Mențiuni critice* vol. II, IV 1934, 1938, ed. Fundațiile Regale.

PETRAŞCU (N.) . . . . . . *Vasile Alecsandri* Tip. Bucovina 1930.

PETRAŞCU (N.) . . . . . . *Icoane de lumină* vol. III Ed. Casa Şcoalelor 1940.

PILLAT (ION) . . . . *Tradiție și poezie* Ed. Casa Şcoalelor 1943.

PORUMBESCU (ERACLIE) . . . *Amintiri despre V. Alecsandri* (Românul 1890 Buc. p. 1202—1206).

PREVOST (L'ABBE) . . . . *Manon Lescaut* Ed. Larousse.

PROUST (MARCEL) . . . . *A la recherche du temps perdu* (Du coté de chez Swann) Ed. N. R. F.

PUŞCARIU (SEXTIL) . . . . *Iubirea la Alecsandri* (Luceafărul, Sibiu 15 Aprilie 1914).

RADULESCU-POGONEANU (ELENA) . *Vieața lui Alecsandri* Ed. Scrisul Românesc 1940.

RĂDULESCU-POGONEANU (ELENA) . *Vasile Alecsandri* Poezii vol. I, II, Ed. Scrisul Românesc, 1940.

ROUSSEAU (J. J.) . . . . . *La Nouvelle Heloise* Ed. Larousse.

RUDLER (GUSTAVE) . . . . *Les techniques de la critique et de l'histoire litteraires* Oxford 1923.

SAND (G.) . . . . *Lettres d'un voyageur*

SAND (G.) . . . . *Leone-Leoni.*

SAND (G.) . . . . *La dernière Aldini*
SAND (G.) . . . . *L'Uscoque.*
STENDHAL . . . . *Histoire de la peinture en Italie* 1817.
STENDHAL . . . . *De l'Amour* 1882.
VACARESCU (IANCU) . . . . *Poezii*, Ed. Voinescu 1848.
ZAHARIA (N.) . . . . . . *Vasile Alecsandri* Buc. 1919.

INDICE ALFABETIC

S

T

V

Z

TABLOUL ILUSTRAŢIILOR

TABLA DE MATERII

PARTEA I-a

CAPITOLUL I
Vasile Alecsandri şi Elena Negri

CAPITOLUL II
Vasile Alecsandri şi poezia erotică

CAPITOLUL III
Vasile Alecsandri şi „Jurnalul" său intim

CAPITOLUL IV

PARTEA II-a

Acest volum s'a tipărit în Atelierele Institutului de editură şi arte grafice
«Tiparul Românesc» din Bucuresti în luna Februarie anul 1947

VASILIE ALECSANDRI

LĂCRIMIOARE

ediţie critică îngrijită de
C. D. Papastate

Cel de al doilea volum, care va apărea în curând în editura „Tiparul Românesc", vine să contureze şi mai mult personalitatea artistică a poetului Vasile Alecsandri.

Dacă *Jurnalul intim* este romanul dragostei sale pentru Elena Negri, în proză, *Lăcrămioare* le constitue romanul acestei mari pasiuni, în versuri.

Prezentate sub o formă nouă, pe baza de noi documente, aceasta ediţie critică a *Lăcrimioare*-lor, îngrijită de d-nul C. D. Papastate, stabileşte, mai mult ca oricare alta, raportul dintre procesul de creaţie al poetului şi mediul în care şi-a găsit inspiraţia.

Cu un aparat critic serios, demn de marele scriitor, noua ediţie a *Lăcrimioare*-lor va aduce şi ea, întocmai ca şi *Jurnalul intim* o reală contribuţie la lămurirea fenomenului psihologic în creaţia literara a Bardului dela Mirceşti.

„TIPARUL ROMANESC" s. a. r.
INSTITUT DE ARTE GRAFICE
STRADA S A R I N D A R No. 16
B U C U R E Ş T I, 1 9 4 7